א. פ. טשעכאוו

אדועל

א. ש' טשעכאוו
אויסדערוויילטע
ווערק
II באנד

א. פ. טשעכאָוו

א דועל

אוּן אַנדערע דערציילונגען

ייִדיש–מרדכי נייִדין

פאַרלאַג "קולטור-ליגע", וואַרשע.

Printed in Poland
A. P. Czechow
Pojedynek i inne
Wyd. „Kultur-Liga", Warszawa, 1923.
Druk. „Hacefira", Leszno 54.

אינהאלט:

1) אַ דועל
2) אַן אַטאַק
3) אויף אַ זומער־וואוינונג
4) גנבים

א דועל

ס׳איז געווען 8 אַ זייגער אינדערפרי — די צייט, וואַן די־
אָפיצירן, באַאַמטע און צוגעריזטע פֿלעגן געווינטלעך נאָך דער
הייסער, דושנער נאַכט זיך בעָדן אין ים אויז נאָכדעם גיין אין
פֿאַוויליאָן טרינקען קאַווע אָדער טיי. איוואַן אַנדרעיטש לאַיעווסקי,
א יונגערמאַן פון אַ יאָר 28, אַ דאַרער בלאָנדין, אָנגעטון אין אַן
אוניפאָרם־היטל פון פינאַנץ־מיניסטעריום אויז אין פאַנטאָפֿל, איז גע־
קומען זיך בעָדן אויז געטראָפן אויפן ברעג אַ סך באַקאַנטע אויז
צווישן זיי זיין חבר, דעם מיליטערישן דאָקטאָר סאַמאָילענ־
קאָ.

האָבנדיק זיין אייגנס אַ גרויסן אָפּגעשוירענעם קאָפּ, אָן שום
האָלו, אַ רויט פנים, אַ היפּש נאָז, אָנגעשוואָלענע שוואַרצע ברע־
מען מיט גרויע באַקנבערד; אַ דיקער, אָנגעבלאָזענער אויז צו דעם
אלעם נאָך מיט אַ כריפּענדיקן מיליטערישן באַס — האָט דערדאָ־
זיקער סאַמאָילענקאָ אויף יעדן פריש צוגעריזטן מענטש געמאַכט
א נישט אָנגענעמען אייגדרוק פון אַ מרוץ אין אַ כריפּער. אָבער עס
איז אַריבער צוויי־דריי טעג נאָך דער ערשטער באַקאַנטשאַפט, אויז

דין פּנים פּלעגט זיך אָנהייבן אויפֿ ווין אומגעוויינטלעך גיט, ליב
און אפֿילו שיין. נישט געקוקט אויף זיין אומגעלומפערקייט און
גראָבלעכן טאָן, איז דאָס געווען אַ מענטש אָן ענווותדיקקייט, אומ־
ענדלעך גוטער, ווייכהאַרציקער און געפֿעלליקער. מיט אַלע אין
שטאָט איז ער געווען אויף דו, האָט יעדן געקרענקט געלט, יעדן
נעהיילט, געשדכנט, אויסגעגלייכט; ער פלעגט אריינרעדן פּיקניקן,
אויף וועלכע ער אַליין פלעגט זייער באַטעמט פרעגלען און קאָכן;
תּמיד האָט ער פאַר עמעצן זיך משתדל געווען אין געבעטן און
תּמיד פון עצם זיך געפרייט. לויט דער אַלגעמיינער מיינונג, איז
ער געווען ריין פון זינד, נאָר בלויז צווישן שוואַכקייטן האָט ער
פאַרמאָגט: ערשטנס, האָט ער זיך געשעמט מיט זיין גוטקייט און
זיך באַמיט צו מאַסקירן זי מיט אַ שטרענגן טון, אין מיט א
בפֿיוונדיקער גראָבקייט אין צווייטנס, האָט ער ליב געהאַט, אַז די
פעלדשערס און זעלנער זאָלן אים טיטלירן מיט „אייער עקסצע־
לענץ", כאָטש ער איז נאָר געווען אַ מלוכה־ראָטמאַן.

— ענטפער מיר, אַלעקסאַנדער דאָוידאָוויטש אויף מיין
פראַגע — האָט אָנגעהויבן לאיוואסקי, בשעת זי ביידע, ער און
סאַמאָילענקאָ, זענען אַריינגעגאַנגען אין וואַסער ביז איבער די אַקס־
לען. — א שטייגער דו האָסט ליב געקריגן אַפרוי אין ביסט זיך צו־
נויפגעגאַנגען מיט איר; האָסט אָפּגעלעבט מיט איר, לאָמיר זאָגן,
העכער צווי יאָר און נאָכדעם האָסטו, ווי ס'טרעפט זיך, אויפגעהערט
זי ליב האָבן אין אָנגעהויבן פילן, אַז זי איז פאַר דיר א פרעמ־
דע. וי אזוי וואָלסטו געהאַנדלט אין אזא פאַל?

— גאַנץ פשוט. גיי דיר, מאַמענט, וווּ דיין האַרץ גלוסט —
אין אויס מעשיות.

— ס'איז זיך נישט קלינג צוזאָגן! אָבער אויב זי האָט נישט
ווו זיך אהינצוטון? זי איז א פרוי אָן עלנדע, אָן משפּחה, אָן א
גראָשן געלט, קען נישט ארבעטן...

— וואָס-זשע איז? גלייכצייטיק א פינפהונדערטער אין די
ציין אריין אָדער פינף און צוואַנציק חודשלעך — אזן קיין שום
געשעפטן. גאַנץ פשוט.

— לאָמיר אָננעמען, אַז דו האָסט אי א פינפהונדערטער, אי

פֿיוף און צוואַנציק הונדערט, נאָר די פרוי, וועגן וועלכער איך רעד, איז אַן אינטעלעקטועלע און אַ שטאַלצע. צי וואָלסטו זיך אַנטשלאָסן איר פֿאַרצוליייגן געלט? אין אין וואָס פֿאַר אַ פֿאַרם?

סאַמאַילענקע האָט געוואָלט עפּעס ענטפֿערן, נאָר אין דער מינוט האָט אַ גרויסע כוואַליע באַדעקט זיי ביידע, נאָכדעם האָט זי זיך אָנגעקלאַפּט אָן ברעג און מיט געוויש זיך צעריקגעקריכן איבער די דראָבנע שטיינער. די חברים זענען ארויסגעגאַנגען אויפן ברעג אין זיך אָנגעהויבן אָנטוון.

— געוויס איז שווער צו לעבן מיט אַ פרוי, אויב האָסט נישט ליב — האָט געזאָגט סאַמאַילענקע, ארויסשאָקלענדיק פון שטיוול דאָס זאַמד. — נאָר מען דאַרף, וואַניא, באַטראַכטן על פּי מענטשלעכקייט. ווען ס'טרעפט מיט מיר, וואָלט איך איר אפילו מיט קיין מינע נישט ארויסגעווינן, אַז איך האָב זי מער נישט ליב, נאָר וואָלט געלעבט מיט איר ביזן טויט.

ער האָט פלוצלינג דערפילט אַ בושה פאַר זיינע ווערטער; ער האָט זיך צוריקגעכאַפּט און געזאָגט:

— אָבער פונמיינעטוועגן וואָלט געמעגט גאָר אינגאַנצן נישט זיין קיין וויבער. כאַפּט זיי דער רוח!

די חברים האָבן זיך אָנגעטון און זענען אוועק אין פֿאוויליאָן. דאָ איז סאַמאַילענקע געווען אַ היימישער מענטש, אין פֿאַר אים איז געווען אפילו באַזונדער געפּעס. יעדן פרימאָרגן האָט מען אים דערלאַנגט אויף אַ טאַץ אַ פּליזשאַנקע קאַווע, אַ הויך געשליפֿן גלאָז מיט וואַסער און מיט איין אַ כוסה קאָניאַק; ער פלעגט צום פרשט אויסטרינקען דעם קאָניאַק, דערנאָך די הייסע קאַווע, נאָכדעם דאָס וואַסער מיט איין, און דאָס איז, משמעות, געווען זייער געשמאַק, וואָרים נאָכן געטראַנק זענען די אויגן באַאימט געווארן בוימלדיקע, ער פלעגט מיט בויידע העכט זיך גלעטן די באַקבעראַד און זאָגן, קוקנדיק אויפן ים:

— אַ וווּנדערלעך גרויסאַרטיקע לאַנדשאַפט!

נאָך דער לאַנגער נאַכט, וואָס איז אַוועקגעאַנגען אויף נישט פריילעכע און צוועקלאָזע געדאַנקען, וועלכע האָבן נישט געלאָזט שלאָפן אין אַזוי ווי נאָך פּאַרשטאַרקן די דושגעקייט אין די פּינצ-

טערניש פֿון דער נאַכט, האָט לאַיוווסקי זיך געשפּירט דערשלאָגן אין אַפּאַטיש. פּונם באָדן אין דער קאָוט איז אים נישט בעסער געוואָרן.

— לאָמיר, אַלעקסאַנדער דאַוידיטש, כּארזעצן אונזער שמועס — האָט ער געזאָגט. — איך וועל נישט פארהויקן אין דיר זאָגן אָפנהאַרציק, ווי אַ פרייַנד: מייַנע געשעפטן מיט נא־דיעזשדאַ פעדאָראָוונען זענען שלעכט... זייער שלעכט! אַנט־שולדיק, וואָס איך צי דיר אַריין אין מייַנע סודות, נאָר איך מוז דיר אויסרעדן.

סאַמאָילענקאָ, וועלכער האָט פּאָרגעפילט, וועגן וואָס עס וועט ווייטער געראָטן ווערן, האָט אַראָפּגעלאָזט די אויגן אין אָנגע־הויבן פּויקן מיט די פינגער אָן טיש.

— איך האָב מיט איר אָפּגעלעבט צוויי יאָר אין אויפגע־הערט ליב האָבן... — האָט פּאָרגעזעצט לאַיוווסקי. — דאָס הייסט ריכטיקער, איך האָב תּופס געווען, אַז ס'איז קיין שום ליבע נישט געווען... דידאָזיקע צוויי יאָר זענען אָן אָפּנאַראַריי.

לאַיוווסקי האָט געהאַט א טבע בשעתן רעדן אויפמערקזאַם צו באַקיקן זייַנע ראָזע הענט, בייסן די נעגל אָדער קנייטשן מיט די פינגער די מאַנזשעטן. אין אַצינד האָט ער אויך געטון דאָס אייגענע.

— איך ווייס אויסגעצייכנט, דו קענסט מיר נישט העלפן — האָט ער געזאָגט — נאָר איך דערציל דיר, ווייל פּאַר אונזערס אַ ברודער — א לאַיצלח און איבריקן מענטש — איז די גאַנצע ישועה אין שמועסן. איך מוז געפינען א דערקלערונג אין אַ פּאַר־ענטפער פּאַר מיין משוגהדיקן לעבן אין וועמענס ס'איז טעאַריע, אין ליטעראַרישע טיפּן, אין דעם, למשל, וואָס מיר, אַדלי־לייט דעגענערירן און אזוי ווייטער... די פּאַרגאַנגענע נאַכט, למשל, חאָב איך זיך געטרייסט דערמיט, וואָס איך האָב די גאַנצע צייט געטראַכט: אַך, ווי גערעכט איז טאָלסטאָי, ווי אומברחמנותדיק גערעכט! און מיר איז געווען לייכטער דערפון. אינדעראַמתן, ברודער, א גרויסער שרייבער! וואָס זאָלסט נישט זאָגן.

סאַמאָילענקאָ, וועלכער האָט קיינמאָל נישט געלייענט טאָלס־

פּאַיען אין יעדן טאָג זיך געקליבן אים דורכצוליענען, האָט זיך פּאַרשעמט אין געזאָגט:

— יאָ, אַלע שרייבער שרייבן פּון דער פּאַנטאַזיע, אין ער גלייך פּון דער נאַטור...

— גאָט מיינער — האָט אָפּגעזיפצט לאַיזוסקי — וויי וויט מיר זענען צעקאַלעטשעט פּון דער ציוויליזאַציע! איך האָב ליב געקריגן אַ פּאַרהייראַטע פרוי; זי מיך אויך... אין אָנהייב זענען בּאַ אונז געווען אי קושן, אי שטילע אָוונטן, אי שבּועות, אי ספּענסער, אי אידעאַלן, אי בּשותפותדיקע אינטערעסן... סאַראַ שקר! מיר זענען אַנטלאָפן אייגנטלעך פּון איר מאַן, נאָר זיך געגאַרט, אַז מיר אַנטלויפן פּון דער פּוסטקייט פּון אונזער אינטעליגענטישן לעבן. אינזער צוקינפט חאָט זיך אונז געמאָלט אַזוי: אין אָנהייב אין קאָוקאַז; ביזוואַנען מיר וועלן זיך בּאַקענען מיטן אָרט אזן מיט די מענטשן, וועל איך אָנטאָן א ווייס־מינדיר און די־נען אלס באַאַמטער, נאָכדעם אָבער אויף דער פּייהייט וועלן מיר זיך נעמען אַ שטיק ערד, מיר וועלן אַרבעטן בּזעת אפּינוּ, מיר וועלן זיך אייגאָרדנען א ווייגאָרטן, פּעלד און אַזוי וויטער. וועג דו וואָלסט געווען אויף מיין אָרט, אָדער דערזאָזיקער זאָלאָג דיינער פּאָן־קאָרען, וואָלט איר, קען זיין, אָפּגעלעבט מיט נא־דיעזשדא פעדאָראָוונען דרייסיק יאָר אין איבערגעלאָזט אייערע יורשים א רייכן ווייגאָרטן און טויזנט דעסיאַטין קוקורוּז; איך אָבער האָב זיך דערפילט באַנקראָט פּונם ערשטן טאָג אָן. אין שטאָט איז אן אזמדערט־עגלעכע היץ, א לאַנגוויליקייט, א מאַנגל פּון מענטשן, און גייסט אַרויס אויפן פעלד, דאַכטן זיך דיר דאָרט אונטער יעדן קושאק אין שטיין פּאַלאַנגעס, סקאָרפּיאָנען און שלאַנגען, און נאָכן פעלד בערג און מדבר... פרעמדע מענטשן, א פרעמדע נאטור, א נעבעכדיקע קולטור — דאָס אַלץ, ברודער, איז נישט אַזוי גרינג, ווי שפּאַצירן אויף ניעווסקי אין א פוטער מיט נאַדיזשדא פעדאָראָוונען אונטערן אָרעם און חלומען וועגן וואַרעמע לענדער. דאָ איז נייטיק א קאַמף נישט אויף לעבן, נאָר אויף טויט, און וואָס פאַר א קעמפער בין איך? א נעבעכדיקער געווארַסטעניקער, א ווילטעגער... פּונם ערשטן טאָג אָן האָב איך פאַר־

שטאנען, אז מיינע רעיונות וועגן אן ארבעטזאם לעבן אין וועגן א וויינגאָרטן זענען נישט ווערט קיין אויסגעבלאָזן אי, וואָס שייך אָבער דער ליבע, מוז איך דיר זאָגן, אז לעבן מיט א פרוי, וואָס האָט געלייענט ספענסערן און איז געגאַנגען פאַר דיר אין עק וועלט, איז פונקט אזוי אינטערעסאַנט, ווי מיט דער ערשטער בעס טער אנפיסאָ אָדער אקוליגא. ס'שמעקט אויך אזוי מיט פרעס־ איזן, פונדער אין רפואות, דיזעלביקע פאַפּילאָטקעס יעדן פרי־ מאָרגן אין דיזעלבע זעלבסטנארעריי.

— אָן א פרעס־איזן איז אין באַלעבאַטישקייט נישט מעג־ לעך — האָט געזאָגט סאַמאָילענקא, זיך רויטלענדיק דערפון, וואָס לאַיעווסקי רעדט מיט אים אזוי אָפּנהאַרציק וועגן א באַקאנטער דאַמע. — דו, וואַניא, ביסט היינט נישט אין הומאָר, באַמערק איך. נאַדיעזשדא פעדאָראָוונא איז א הערלעכע פרוי, א געביל־ דעטע, דו — א מענטש מיט א גרויסן שכל... געזויס, איר האָט נישט געניטמען קיין חיפה וקדושין — האָט פאָרגעזעצט סא־ מאָילענקא, זיך אומקוקנדיק אויף די שכנותדיקע טישן — נאָר דאָס איז דאָך נישט אייער שולד און דערביי... דאַרף מען זיין אָן פאַראורטיילן אין שטיין אריפן ניוואָ פון די מאָדערנע אידעען. איך אַליין בין פאַר צייווילן צוזאַמענלעבן, יאָ... אָבער, לויט מיין מיינונג, קוים זענט איר אייגנטלעך זיך צוגעפאַסט, דאַרף מען שוין לעבן ביזן טויט.

— אָן ליבע?

— איך וועל דיר באַלד דערקלערן, — האָט געזאָגט סא־ מאָילענקא. — מיט א יאָר אַכט צוריק איז דאָ בא אינדז געווען אַלס אַגענט אן אַלטיטשקער, א מענטש מיט א גרויסן שכל, פלעגט ער אזוי זאָגן: אין פאַמיליען־לעבן איז דער עיקר — געדולד. חערסט, וואַניא? נישט ליבע, נאָר געדולד. ליבע קען לאַנג נישט דויערן. א יאָר צווי האָסטו אָפּגעלעבט אין ליבע, אין אצינד, הפנים, איז דיין פאַמיליענלעבן אַרייגעטרעטן אין יענעם פּעריאָד, וען כדי אָפּצוהיטן דאָס גלייכגעוויכט, מוזטו, אזוי צו זאָגן, אָנווענדן דיין ווענץ געדולד...

— דו גלייבסט דיין אלטיטשקען דעם אגענט, פאר מיר אבער איז זיין עצה אן אומזין. דיין אלטיטשקער האט געקענט מאכן א פאלשן אנשטעל, ער האט זיך געקענט טרעגירן אין גע־דולד און דערביי קוקן אויפן נישטגעלייבטן מענטש, ווי אויף אן אביעקט, ווען איז נייטיק צו זיינע אינגאנגען, נאר איך בין נאך נישט געפאלן אזוי נידעריק; אויב מיר וועט זיך פארגלוסטן צו איבן זיך אין געדולד, וועל איך מיר קויפן זימנאסטישע געוויכטן אדער א נארוויסטע פערד, אבער דעם מענטש וועל איך לאזן צורו.

סאמאילענקא האט געהייסן דערלאנגען וויסן ווין מיט איז. ווען זיי האבן אויסגעטרונקען צו גלעזער, האט לאיעווסקי פלוצלינג געפרעגט:

— זאג, כ׳בעט דיך, ווען מיינט מען געהירן־פארווי־כונג?

— דאס איז, ווי אזוי דיר דאס דערקלערן... אזא קראנ־קייט, ווען די געהירן ווערן וויכער... ווי זיי ווילטן שיטערער געחארן!

— ס׳איז אויסהיילבאר?

— יא, ווען די קראנקייט איז נישט פארלאזט. קאלטע פרישע־לעס, שפאנישע פליג... נו, איינווינק עפעס.

— אזוי... אט אזוי, זעסטו, איז מיין לאגע. לעבן מיט איר קען איך נישט: דאס איז איבער מיינע כוחות. פלוצמן איך בין מיט דיר, פילאזאפיר איך, שמייכל איך, נאר אינדערהיים פארליר איך אינגאנצן דעם מוט. מיר איז אזוי ווייט אומהיימלעך, אז ווען מען זאל מיר זאגן, א שטיגער, אז איך בין מחוייב צו לעבן מיט איר נאך איין חודש, וואלט איך, דאכט זיך, ארויסגעלאזט זיך א קויל אין קאפ. אוין אין דערזעלבער צייט קען איך מיך מיט איר נישט צעגיין. זי איז עלנד, קען נישט ארבעטן, קיין געלט האב איך נישט אוין זי האט נישט... ווי וועט זי זיך אהינטון? צו ווער וועט זי גיין? כ׳קען גארנישט צוטראכטן... נו, אט זאג דו: וואס טוט מען?

— נ־יָא. . . — האָט אַ צי געטון סאַמאָיל־ענקאָ, נישט וויסנ־דיק, וואָס צו ענטפֿערן. — זי האָט דיך ליב?

— יָא, זי האָט ליב אַזוי פיל, אויף וויפיל ס׳איז איר אין אירע יאָרן אין בא איר טעמפּעראַמענט נויטיק אַ מאַנסביל. מיט מיר צו שיידן זיך וואָלט איר געווען פּונקט אַזוי שווער, ווי מיט דעם פּויערי, אָדער מיט די פּאַפּילאָטקעס. איך בין פּאַר איר אַ גויטוועניקער באַשטאַנד־טייל פון איר בוידאַר.

סאַמאָיל־ענקאָ האָט זיך פּאַרשעמט.

— דו, וואַניאַ, ביסט היינט נישט אין הומאָר — האָט ער געזאָגט. — ביסט נישט געשלאָפן, הפנים.

— יָא, כ׳בין שלעכט געשלאָפן... בכלל, ברודער, פיל איך זיך פאַסקודנע. אין קאָפּ איז בא מיר פּוסט, דאָס האַרץ שטייט אָפּ, עפּעס אַ מין אָפּגעשוואַכטקייט... מען דאַרף אַנטלויפן!

— ווהין?

— אַהין, אויף צפון. צו די סאָסנעס, צו די שוואַמען, צו די מענטשן, צו די אידעען... איך וואָלט אַ האַלב לעבן צוועק־געגעבן, צו קענען אַצינד ערגעץ אין מאָסקוער אָדער אין טול־סקער גובערניע זיך אָפּבאָדן אין אַ טייכל, כאָפּן אַ ציטער אַ ביסל, פּאַרשטייסט, נאָכדעם אַרומקריכן אַ שעה דריי מיטן סאַמע ערגסטן סטודענט אין פּלוידערן, פּלוידערן... און דאָס היי ווי ס׳שמעקט דאָרט! געדענקסט? און אין די אָוונטן, בשעת דו שפּאַצירסט אין גאָרטן, דערטראָגן זיך פון שטוב קלאַנגען פון פּאָרטעפּיאַן, מען הערט, ווי ס׳גייט דורך די בוים...

לאַיעווסקי האָט זיך צעלאַכט פון הנאה, ס׳זענען אים אַרויס־געקומען טרערן אין די אויגן אין, כדי זיי צו פאַרבאַרגן, האָט ער, נישט אויפּשטייענדיק פון אָרט, זיך אַ צי געטון צום שכנות־דיקן טיש נאָך שוועבעלעך.

—און איך בין שוין אַכטצען יאָר נישט געווען אין רוס־לאַנד — האָט געזאָגט סאַמאָיל־ענקאָ. — איך האָב שוין פאַר־געסן, וי אַזוי דאָרט איז. לויט מיר, איז גאָר נישטאָ קיין הער־לעכער לאַנד פון קאָוקאַז.

— בּא וועלט־שאַפֿנדיקע איז פֿאַרהאַן אַ בילד: אויפֿן גרונט פֿון אַ טיפֿן ברונעם מאַטערן זיך פֿאַרמשפּט צום טויט. פּונקט אַזוי ברונעם זעט מיר אויס דיין הערלעכער קאַווקאַז. וועלן מען זאָל מיר פֿאַרלייגן איינס פֿון ביידע: זיין אַ קוימענקערער אין פּעטער־בורג, אָדער זיין אַ היגער פּירשט, וואָלט איך בעסער אויסגעקליבן די שטעלע פֿון אַ קוימענקערער.

לאַיעווסקי האָט זיך פֿאַרקלערט. קוקנדיק אויף זיין איינגע־בויגענעם קערפּער, אויף די אויגן, אָנגעשטעלטע אין איין פּינטל, אויף דעם בלייכן, פֿאַרשוויצטן פּנים און די איינגעפֿאַלענע שלייפֿן, אויף די אַרומגעביסענע ליפּן און אויף דעם פֿאַנטאַסטישן, וואָס איז אַראָפּגעהאָנגען פֿאַם קנעכל און אויפֿגעדעקט אַ שלעכט פֿאַרצירעוועטן זאַק, — האָט סאַמאָילענקאָ רחמנות געקריגן אויף אים, און מסתּמא דערפֿאַר, וואָס לאַיעווסקי האָט אים דערמאָנט אַן אומבאַהאַלפֿן קינד, האָט ער געפֿרעגט:

— דיין מאַמע לעבט?

— יאָ, נאָר כ'בין מיט איר צעריסן. זי האָט מיר נישט גע־קענט מוחל זיין דידאָזיקע פֿאַרבינדונג.

סאַמאָילענקאָ האָט ליב געהאַט זיין חבר. ער האָט געזען אין לאַיעווסקין אַ ווילן יאָט, אַ סטודענט, אַ לייכטן מענטש, מיט וועלכן מען קען אי מאַכן אַ כוסה, אי זיך פֿאַרווייַלן, אי הארציק זיך דורכשמועסן. דאָס, וואָס ער האָט אין אים פֿאַרשטאַנען, איז אים שטאַרק נישט געפֿעלן. לאַיעווסקי האָט געטרונקען אַ סך אוּן נישט אין דער געהעריקער צייט, האָט געשפּילט אין קאָרטן, גרינגגעשעצט זיין אמט, גלעבט נישט לויט די מיטלען, אָפּט באַנוצט אין רעדן נישטאַנשטענדיקע אויסדרוקן, איז געגאַנגען אויף דער גאַס אין פֿאַנטאָפֿל אוּן פֿאַר זייטיקע מענטשן זיך געקריגט מיט נאַדיעזשדאַ פֿעדאָראָוונען — אוּן דאָס איז סאַמאָילענקאָן נישט געפֿעלן. דאָס אָבער, וואָס לאַיעווסקי איז אַמאָל געווען אויפֿן פֿילאָזאָפֿישן פּאַ־קולטעט, אַציגד אַבאָנירט צווי דיקע זשורנאַלן, געריידט טיילמאָל אַזוי קלוג, אַז נאָר וויניק־וועט האָט אים פֿאַרשטאַנען, גלעבט מיט אַן אינטעליגענטער פּרוי — דאָס אַלץ האָט נישט פֿאַרשטאַ־

נען סאַמאָליענקאָ, נאָר דאָס איז אים געפעלן, אוּן ער האָט גע־
האַלטן לאַיעווסקין פאַר העכער פון זיך אוּן אים געשעצט.

— נאָך איין פּרט — האָט געזאָגט לאַיעווסקי, א שאָקל טו־
ענדיק מיטן קאָפּ. — נאָר דאָס בלייבט צווישן אונדז. איך פאַר־
בּאָרג עס דערוויילע פאַר נאַדיעזשדא פעדאָראָוונען, כאַפּ־זשע זיך
נישט אַרויס פאַר איר... אייערנעכטן האָב איך באַקומען א בריוו,
אז איר מאַן איז געשטאָרבן פון געהירן־פאַרווייכונג.

— א ליכטיקן גן־עדן אים...— האָט א זיפץ געטון סא־
מאָליענקאָ. — פאַרוואָס־זשע פאַרבאָרגסטו פאַר איר?

— וויזן איר דעם בריוו וואָלט געהייסן: לאָמיר גיין אין
קירכע אַריין נעמען חופּה־וקדושין. אָבער מען מוז פריער אויפ־
קלערן אונזערע באַציונגען. ווען זי וועט זיך איבערצייגן, אַז מיר
קענען וויטער צוזאַמען נישט לעבן, וועל איך איר וויזן דעם בריוו.
דאַמאָלס וועט דאָס נישט זיין געפערלעך.

— וויסט וואָס, וואַניא? — האָט געזאָגט סאַמאָליענקאָ, אוּן
זיין פּנים האָט פלוצלינג אָנגענומען א טרויעריקן אוּן בקשהדיקן
אויסדרוק, אַזוי ווי ער וואָלט זיך געקליבן צו בעטן עפעס א דינר
זיסע זאַך אוּן האָט מורא, אַז מען וועט אים אָפּזאָגן. — האָב
התּוגה, מיין ליבער!

— נאָכוואָס?

— דערפיל דיין חוב פאַר דערדאָזיקער הערלעכער פּרזי!
איר מאַן איז געשטאָרבן, אוּן אויף אַזא אופן וויזט דיר די
ה ש ג ח ה אַליין אָן, וואָס צו טון.

— אָבער פאַרשטיי, דו אויסטערלישער מענטש, אַז דאָס איז
אממעגלעך. חתּונה האָבן אָן ליבע איז פונקט אַזוי געמיין, ווי
אָפריכטן א תּפילה, נישט גלייבנדיק.

— אָבער דו ביסט מחויב!

— פאַרוואָס בין איך מחויב? — האָט דענערוירט געפרעגט
לאַיעווסקי.

— וייל דו האָסט זי אַוועקגעפירט פונם מאַן אין זי געגו־
פען אויף דיין אחריות.

— אָבער איך זאָג דאָך דיר במירוש: איך האָב נישט ליב!

— נו, איז נישט קיין ליבע, טאָ שוין זי, גיב אָפּ כּבוד...

— שוין, גיב אָפּ כּבוד... — האָט נאָכגעשפּעט לאַיזוסקי. — גלייך זי וואָלט געווען א סיפּעריאָרקע. אַ שלעכטער פּסיכאָלאָג און פּיזיאָלאָג ביסטו, אויב דו מיינסט, אז לעבנדיק מיט א פּרוי קען מען אויסקומען בלויז מיט אַכטונג און דרך ארץ. א פּרוי דאַרף קודם כל א שלאָפּצימער.

— וואַניא, וואַניא... — האָט זיך פּאַרשעמט סאַמאָילענקאָ.

— דו ביסט אַן אַלט קינד, א טעאָרעטיקער, און איך בין — א ייִנגער זקן אין א פּראַקטיקער, און מיר וועלן קיינמאָל נישט פּאַרשטיין אייניער דעם אַנדערן. לאָמיר בעסער אָפּהאַקן פּונם דאָזיקן שמועס. — מיסטאַפאַ! — האָט לאַיזוסקי א געשריי געטון צום קעלנער: — וואָס קומט פּון אונדז?

— ניין, ניין... — האָט זיך דערשראָקן דער דאָקטאָר, אַנכאַפּגדיק לאַיזוסקין בא דער האַנט. — איך וועל באַצאָלן: איך האָב געהייסן דערלאַנגען. פּאַרשרייב אויף מיר! — האָט ער א געשריי געטון צו מוסטאַפּען.

די חברים זענען אויפגעשטאַנען און שווייגנדיק זיך געלאָזט גיין איבער דער ברעגגאַס. באַם אַרייגאַנג אין בולוואַר האָבן זיי זיך אָפּגעשטעלט אין צום געזעגענען זיך א דריק געטון אייניקער דעם אַנדערן די הענט.

— איר זענט שטאַרק צעבאַלעוועט, מיינע הערן! — האָט אָפּגעזיפּצט סאַמאָילענקאָ. דער גורל האָט דיר צוגעשיקט א פּרוי — א ייִנגע, א שיינע, א געבילדעטע — אין דו זאָגסט זיך אָפּ, אין וואָלט מיד גאָט געגעבן כאָטש א האַלבקרומע זקנה, נאָר א ליבלעכע אין א גוטע. וואָלט איך געווען העכסט צופריידן! איך וואָלט אַלעבט מיט איר אין מיין ווייבאַרמען אין...

סאַמאָילענקאָ האָט זיך צוריקגעכאַפּט אין געזאָגט:

— אוּן זי וואָלט דאָרט, די אַלטע מכשפה, אויפגעשטעלט דעם סאַמאָוואַר.

נאָכן געזעגענען זיך מיט לאַיעווסקין איז ער אַוועק מיטן בולוואַר. בשעת ער פלעגט אַזוי גיין איבערן בולוואַר — אַ שווער־לייביקער, אַ מאַיעסטעטישער, מיט אַ שטרענגער מינע אויפן פנים, אין זיין שניי־ווייסער בלוזע אוּן אין די פיין אָפּגעפוצטע שטיוול, מיט דער אַרויסגערוקטער ברוסט, אויף וועלכער ס׳האָט געשיינט אַ וואַדימיר מיט אַ באַנד, — פלעגט ער דאַן זיך אַליין זייער געפעלן, אוּן אים האָט זיך געדאַכט, אַז די גאַנצע וועלט קוקט אויף אים מיט פאַרגעניגן. נישט אויסדרייענדיק דעם קאָפּ, האָט ער געקוקט אין די זייטן אוּן אויסגעפּינגען, אַז דער בולוואַר איז גאָר פיין אייגנגעאָרדנט, אַז די יונגע קיפאַריסן, עווקאַליפטן אוּן די נישטשיינע געמיין־זאַפטיקע פּאַלמעס זענען זייער שיין אוּן וועלן מיט דער צייט געבן אַ בריייטן שאָטן; אַז די טשערקעסן זענען אַן ערלעך, גאַסטפריינדלעך פאָלק. „מאָדנע, וואָס לאַיעווסקין געפעלט נישט קאָווקאַז — .האָט ער געטראַכט — זייער מאָדנע״. ס׳זענען אים אַקייגנגעקומען פינף זעלנער מיט ביקסן אוּן האָבן אים סאַ־לוטירט. אויף דער רעכטער זייט פונם בולוואַר איז אויפן טראָטוּ־אַר דורכגעגאַנגען אַ פרוי פּוּן אַ באַאַמטן מיט אַ זון אַ גימנאַ־זיסט.

— מאַריאַ קאָנסטאַנטינאָוונאַ, גוט מאָרגן! — האָט איר אַ געשריי געטוּן סאַמאָילענקאָ מיט אַן אָנגענעמען שמייכל. — איר זענט זיך געגאַנגען באָדן? כאַ־כאַ־כאַ.. אַ גרוס ניקאָדים אַלעק־סאַנדריטשן.

אוּן ער איז געגאַנגען וויטער מיטן אייגענעם אָנגענעמען שמייכל, נאָר דערזעענדיק דעם אַקייגנגייענדיקן מיליטערישן פעלד־שער, האָט ער זיך פלוצלינג אָנגעכמורעט, אים אָפּגעשטעלט אוּן געפרעגט:

— ס׳איז דאָ עמעצער אין לאַזארעט?

— קיינער נישט, אייער עקסעלענץ.

— האַ?

— קיינער נישט, אייער עקסעלענץ.

— גוט, גיי...

מאיעסטעטיש וויגנדיק זיך, איז ער צוגעגאנגען צו דער לימאנאדן־בודקע, וווּ הינטערן בופעט איז געזעסן אן אלטע פוילע ברוסטיקע ייִדישע פרוי, וואס האט זיך אנגעגעבן אלס גרוזינקע און גענומען איר אזוי הויך, ווי ער וואלט קאמאנדעוועט מיט א פאלק:

— זייט אזוי פריינדלעך, גיט מיר סאדע־וואסער!

II

לאיעוסקיס אומליבע צו נאדיעזשדא פעדאראוונען האט זיך אויסגעדריקט הויפטזאכלעך דערין, וואס אלץ, וואס זי האט געדרעט און געטון, האט אים אויסגעזען פאלש אדער ענלעך צו פאלש, און אלץ, וואס ער האט געלייענט קיגן פרויען און ליבע, האט זיך אומגעווויינטלעך געפאסט צו אים, צו נאדיעזשדא פעדאראוונען און איר מאן. וועלן ער איז געקומען אהיים, איז זי שוין געזעסן אן אנגעטוענע און פארקעמטע באם פענצטער און מיט א פארזאגט פנים געטרונקען קאוו און איבערגעלעטערט א ביכל פון א דיקן זשורנאל; ער האט א קלער געטון, אז טרינקען קאוו איז אודאי נישט אזא מערקווירדיק געשעעניש, אז ס'זאל כדאי זיין פונוועגן דעם צו מאכן א פארזאגט פנים, און אז בחנם האט זי אנגעווויירן צייט אויף א מאדישער פריזור, מחמת געפעלן צו וועלן איז דאך נישטא וועמען און צוליב וואס. אויך אינם ביכל פונם זשורנאל האט ער דערזען פאלשקייט. ער האט א קלער געטון, אז זי טוט זיך אן און פארקעמט זיך, כדי אויסצוזען שיין, און לייענט צוליב דעם, אז זי זאל אויסזעען א קלוגע.

— ס'מאכט נישט אויס, אז כ'וועל הייבט גיין זיך באדן! — האט זי געפרעגט.

— וואָס איז ? צי וועסט גיין, אָדער נישט גיין, וועט פון דעם, מיין איך, קיין ערדציטערניש נישט זיין. . .

— גיין, איך פרעג דערפאַר, צי דער דאָקטאָר וועט זיך נישט בייזערן.

— מילא, פרעג־זשע באַם דאָקטאָר. איך בין נישט קיין דאָק־טאָר.

דאָס מאָל איז לאַיעווסקין מער פון אַלעם נישט געפאלן גע־וואָרן בײַ נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונען איר וויסער דעקאָלטירטער אַלז אוּן די לאָקנדלעך אויפן נאַקן. ער האָט זיך דערמאַנט, אז אַנגאַ קאַרענינען, וועלכע זי האָט אויפגעהערט ליב האָבן דעם מאַן, זענען קודם־כל נישט געפאלן זיינע אויערן, אוּן ער האָט א קלאַפ געטון: „וי ריכטיק דאָס איז! וי ריכטיק!“ שפירנדיק אַ שוואַכ־קייט אין א פּוסטקייט אוּן קאָפּ, איז ער אַרײַנגעגאַנגען צו זיך אין קאַבינעט, האָט זיך אַוועקגעלייגט אויף דער סאָפע אוּן באַדעקט דאָס פּנים מיט א טיכל, אַז די פלײגן זאָלן אים נישט שטערן. פוילע, שלעפּדיקע רעיונות אַלץ וועגן דעם אייגענעם האָבן יך אָנגעהויבן שלעפּן אין זיין מוח, וי א לאַנגער צוג פון פּורן אין א האַרבסטיקן מיאוסן אָוונט, אוּן ער איז אַרײַנגעפאַלן אין א שלעפּ־ריקן געדריקטן צושטאַנד. אים האָט זיך געדאַכט, אַז ער איז שולדיק קייגן באַדיעזשדאַ פעדאָראָוונען אוּן קייגן איר מאַן, אוּן אַז דער מאַן איז געשטאָרבן איבער זיין שולד. אים האָט זיך געדאַכט, אַז ער איז שולדיק קייגן אייגענעם לעבן, וועלכעס ער האָט איבערגע־פירט, קייגן דער וועלט פון די הויכע אידעען, פון וויסן אוּן אר־בעט, אוּן דידאַזיקע הערלעכע וועלט האָט זיך אים פאַרגעשטעלט פאַר מעגלעך אוּן רעאַל נישט דאַ אויפן ים־ברעג, וו׳ס׳שלעפּן זיך אַרום הונגעריקע טערקן אוּן פוילע אַבכאַזיאַנער, נאָר דאָרט אויף צפון, וו׳ס׳איז פאַרהאַן אַן אָפּערע, טעאַטערן, צייטונגען אוּן אַלע פאַרמען פון גייסטיקער אַרבעט. ערלעך, קלוג, דערהויבן אוּן ריין קען מען זיין נאָר דאָרט, אָבער נישט דאָ. ער האָט זיך באַשול־דיקט דערין, וואָס ער האָט נישט קיין שום אידעאַלן אוּן קיין אָנ־פירנדיקע אידעע אין לעבן, הגם ער האָט אַזיניג נעפלדיק פאַרשטאַ־נען, וואָס דאָס באַטייט. מיט צוויי יאָר צוריק, ווען ער האָט ליב גע־

קריגן נאדיעזשדא פעדאראוונען, האט זיך אים געדאכט, אז ער דארף בלויז זיך צוגוייפגיין מיט נאדיעזשדא פעדאראוונען און אויפקאכן מיט איר קיין קאווקאז, וויי ער וועט שוין זיין געראטעוועט פון דעם באנאלן און פוסטן לעבן; אזוי איז ער אויך איצט געווען זיכער, אז ער דארף בלויז אוועקווארפן נאדיעזשדא פעדאראוונען און אוועקפארן קיין פעטערבורג, וויי ער וועט באקומען אלץ, וואס איז אים נייטיק.

— אנטלויפן! — האט ער ארויסגעמורמלט, אויפזעצנדיק זיך אין בייסנדיק די בעגל. — אנטלויפן!

זיין פאנטאזיע האט אים געמאלט, וויי ער זעצט זיך אויפן דאמפער און עסט נאכדעם פרישטיק, טרינקט קאלט ביר, שמועסט אויפן דעק מיט די דאמען, דערנאך זעצט ער זיך אין סעוואסטאפאל אין באן און פארט. זיי באגריסט, פרייהייט! די סטאציעס שוינדלען איינע נאך דער אנדערער, די לויפט וועט אלץ קעלטער אין הארטער; אט זענען בעריאזעס אין נאדלבייטער, אט איז קורסק, מאסקוע... בא די בופעטן איז דא בארשט, שעפסנס מיט קאשע, פיש, ביר, מיט איין ווארט, נישט אזיאטשינע, נאר רוסלאנד, אמתדיק רוסלאנד. די פאסאזשירן אין צוג רעדן וועגן האנדל, וועגן נייע זיגער, וועגן די פראנקא-רוסישע סימפאטיעס; איבעראל פילט זיך א לעבעדיק, קולטורעל, אינטעליגענטיש, מוטער לעבן... גיכער, גיכער. אט איז ענדלעך ניזשנוסקי, באלשאיא מארסקאיא, אוין אט איז קאווגער געסל, וווּ ער האט אמאל געוואינט מיט סטודענטן, אט איז דער ליבער, גרויער הימל, דאס טיעפדיקע רעגנדל, די נאסע פורמאגעס...

— איוואן אנדרעיטש! — האט עמעצער א רוף געטון פון שכנותדיק צימער. — איר זענט אינדערהיים?

— איך בין דא! — האט זיך אנגערופן לאיעזוסקי. — וואס דארפט איר?

— די פאפירן!

לאיעזוסקי האט זיך פויל אויפגעהויבן אוין מיט א קאפשוינדל, געעצנדיק אוין שארנדיק מיט די פאנטאפל, איז ער ארייגעגאנגען אין שכנהשן צימער. ראטן איז באם אפענעם פענצ-

טער געשטאַנען איינער פון זיינע יונגע קאָלעגן־באַאַמטע אין האָט אויסגעלייגט אויפן פענצטער־אָנלעהן אמטלעכע פאַפירן.

— באַלד, מיין ליבער — האָט וויך געזאָגט לאַיעווסקי אין איז געגאַנגען אָפזוכן דעם טינטער; ווען ער איז צוריקגעקומען צום פענסטער, האָט ער, נישט איבערלייענדיק, אונטערגעשריבן די פאַפירן אין געזאָגט: הייס!

— יאָ, איר וועט הייסן קומען?

— גיכער נישט... כ'בין עפעס נישט געזונט. זאָגט, מיין ליבער, שעשקאָווסקין, אז כ'וועל נאָכן מיטאָג אַריינקומען צו אים.

דער באַאַמטער איז אוועקגעגאַנגען. לאַיעווסקי האָט זיך ווידער אַנידערגעלייגט באַ זיך אויף דער סאָפע אין אָנגעהויבן קלערן:

„אַלאָ דאַרף מען איבערוועגן אַלע אומשטענדן אין זיך אי־בערלייגן. איידער איך פאָר אַוועק פונדאַנען, מוז איך רעגולירן די חובות. כ'בין שולדיק בערך צוויי טויזנט רובל. קיין געלט האָב איך גישט... דאָס איז נאַטירלעך נישט וויכטיק; א טייל וועל איך ווי ס'איז באַצאָלן, אין דעם אַנדערן טייל וועל איך נאָכדעם אָפ־שיקן פון פעטערבורג. דער עיקר איז — נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוו־נא... קודם כל מוז מען אויפקלערן אונזערע באַציונגען... יאָ."

אַביסל דערנאָך האָט ער געטראַכט: „אפשר בעסער גיין צו סאַמאָילענקאָן זיך אַן עצה האַלטן?"

„מ'קען גיין — האָט ער געטראַכט — אָבער וואָסערע נוצן וועט דערפון זיין? כ'וועל ווידער רעדן נישט אויפן אָרט וועגן בודוּאַר, וועגן פרויען, וועגן דעם, וואָס ס'איז ערלעך אין נישט ערלעך. וואָס פאַר א רייד קען דאָ, צום טייוול, זיין וועגן ערלעך אָדער נישט ערלעך, וועגן כ'דאַרף וואָס גיכער ראַטעווען מיין לעבן, וועגן איך שטיק זיך אין דערדאָזיקער פאַרשאָלטענער תפיסה אין מאַך פון זיך א תל?.. מען מוז דאָך סוף כל סוף פאַרשטיין. אז פירן וויטער אַזא לעבן, וויי מיינס — איז א געמיינהייט אין אַן אכזריות, קיגן וועלכער אַלדאָס איבעריקע איז קלייגלעך אין נישט־

טיק אַנטלויפן! — האָט ער געמורמלט, זיך אויפזעצנדיק. — אַנטלויפן!

דער וויסטער ים-ברעג, די אומרחמנותדיקע היץ אין די אייגטאָניקייט פון די רויכיקע, לילע, אייביק אַלצאיינע און שווייגדיקע, אייביק איינזאַמע בערג, האָבן אויף אים אָנגעיאָגט אַן אומעטום און האָבן אים, ווי ס'האָט זיך אים געדאַכט, איינגעשלעפט אין באַגנבעט. ס'קען זיין, ער איז זייער קלוג, טאַלענטירט, מערקווירדיק ערלעך; ס'קען זיין, אַז וואָס אים זאָלן נישט פאַרשלינען פון אַלע זייטן דער ים און די בערג, וואָלט פון אים אַרויסגעקומען אַן אָנגעזעענער געזעלשאַפטלעכער טויער, אַ מלוכה-מאַן, אַן אָראַטאָר, אַ פובליציסט, אַ רעפאָרמאַטאָר. וואָר וויסט! אויב אַזוי, איז דען נישט נאַריש זיך צו חקרענען, צי ס'איז ערלעך אָדער נישט ערלעך, וואָן אַ באַגאַבטער און נוצלעכער מענטש, אַ שטייגער, אַ מוזיקער אָדער אַ קינסטלער ברעכט אויס אַ וואָנט, כּדי צו אַנטלויפן פון געפענגעניש און נאָרט דערביי אָפּ זיינע תּפיסה-וועכטערס? אין דער לאָגע פון אַזאַ מענטש איז אַלצדינג ערלעך.

אַרום צוויי אַ זייגער האָבן לאיעווסקי מיט נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונען זיך געזעצט עסן מיטאָג. וואָן די קעכין האָט זיי דערלאַנגט אַ רייז-זופּ מיט פּאַמידאָרן, האָט לאיעווסקי געזאָגט:

— יעדן טאָג דאָס אייגענע, פאַרוואָס נישט אָפּקאָכן קיין קרויט-באָרשט?

— ס'איז נישטאָ קיין קרויט.

— מאָדנע. בא סאַמאָלענקאָן קאָכט מען קרויט-באָרשט, בא מאריא קאָנסטאַנטינאָוונען איז דאָ באָרשט, נאָר איך דאַרף איבער עפעס עסן דידאָזיקע זיסלעכע קוואַטש. מען קען דאָך נישט אַזוי, טייבלע.

וי ס'קומט פאָר באַם גרעסטן טייל פּאַרפּלקער, איז פריער אויך בא לאיעווסקין און נאַדיעזשדא פעדאָראָוונען קיין איין מיטאָג זיך נישט באַגאַנגען אָן קאָפריזן און סצענעס; נאָר פון דער צייט אָן, וואָס לאיעווסקי האָט באַשלאָסן, אז ער האָט

שוין נישט ליב, האָט ער זיך באמית אין אַלעם אַפצוטרעטן נא־
דישוואַ פעדאָראָוונען, גערעדט מיט איר וויך אין העפלעך, גע־
שמייכלט, גערופן טייבעלע.

— דידאָזיקע זוף דערמאנט דעם טעם פון לאקריץ —
האָט ער געזאגט שמייכלענדיק; ער האָט זיך אַנגעשטרענגט אויס־
צוצוען פרייגדלעך, אַבער ער האָט זיך נישט איינגעהאלטן אין
געזאָגט: — קיינער טוט בא אונדז נישט אַכטונג אויף דער בא־
לעבאַטישקייט... אויב דו ביסט אזש אזוי קראנק אַדער פאר־
נומען מיט לייענען, דאן דערלויב, וועל איך זיך פארנעמען מיט
דער קינד.

פריער וואָלט זי אים געענטפערט: „פארנעם זיך", אַדער
„וי כ'זע, ווילסטו פון מיר מאכן א קעכין", נאָר אַצינד האָט
זי בלויז נישט דרייסט אויף אים א קוק געטון און איז רויט גע־
ווארן.

— נו, וי שפירסטו זיך היינט? — האָט ער געפרעגט ליב־
לעך.

— היינט נישקשה. אזוי נאָר א ביסל שוואכלעך.

— מען דארף זיך אָפהיטן, טייבעלע. איך האָב שרעקלעך
מורא פאר דיר.

נאדיעזשדא פעדאָראָוונא איז געווען אויף עפעס קראנק.
סאמאָילענקא האָט געזאגט, אז זי האָט א פעריאָדישן פיבער, און
האָט זי געשפייזט מיט כינע; א צווייטער דאקטאר איסטימא־
ויטש — א הויכער, א דארער, אפגעזונדערטער מענטש, וועל־
כער פלעגט באטאג זיצן אין שטוב, און אין די אונטן אר־מ־
שפאצירן איבער דער האפגאס מיט אהינטער פארלייגטע הענט
אין מיט א שפיצרוט אויסגעצויגן לענגויס דעם רוקן — האָט
געהאלטן, אז בא איר איז א וויבערישע קרענק, און פארשריבן
וואַרעמע קאמפרעסן. פריער, וועו לאיעוואסקי האָט ליב געהאט,
האָט נאדיעזשדא פעדאָראָוונעס קראנקהייט געוועקט אין אים
רחמנות און שרעק; אַצינד אַבער האָט ער אין דער קרענק אויך
געזען פאלשקייט. דאָס געלע, שלעפעדיקע פנים, דער פלעגמא־
טישער בליק און דאָס געענצן, וואָס פלעגט זיין בא נאדיעזשדא

פּעדאַראַוונען נאָך די פּיבער־אַטאַקן, און דאָס, וואָס בשעת די אַטאַקן איז זי געלעגן אונטער א פּלעד און מער ענלעך געווען צו א ייגל, ווי צו א פרוי, און אויך דאָס, וואָס אין איר צימער איז געווען דושנע און א שלעכטער ריח — דאָס אלץ האָט, לויט זיין מיינונג, צעשטערט די אילוזיע און איז געווען א פראָטעסט קייגן ליבע און צוזאַמענלעבן.

צום צווייטן געריכטס האָט מען אים דערלאַנגט שפּינאַק מיט האַרטע אייער, און נאַדיעזשדאַ פעדאַראַוונען, אלס קראַנקער, קרעפּלעך מיט מילך. וען זי האָט מיט א פּאַרזאָרגט פּנים צוגעשטעלט אָנגעריבט מיטן לעפל א קרעפל און נאָכדעם געגומען עס פויל עסן, פּאַרטרינקענדיק מיט מילך, און ער האָט געהערט אירע שלונגען, האָט אים באַהערשט א שווערע שנאה, אז אים האָט אזש אָנגעהויבן בייסן אין קאָפּ. ער האָט אָנערקענט, אז אזא געפיל וואָלט געווען אן עוולה אפילו לגבי א הונט, אָבער אים האָט פּאַרדראָסן נישט אויף זיך, נאָר אויף נאַדיעזשדאַ פעדאַראַוונען דערפאַר, וואָס זי האָט אַרויסגערופן אין אים אזא געפיל; און ער האָט פּאַרשטאַנען, פּאַרוואָס מענער דערגרענען טיילמאָל זייערע גלייבטע. ער אליין וואָלט, נאָטירלעך, נישט דערהרגעט, נאָר זאָל אים אָבינד אויסקומען צו זיין א גרויזאַמער ריכטער, וואָלט ער פרייגעשפראָכן דעם מערדער.

— מערסי, טייבעלע, — האָט ער געזאָגט נאָכן מיטאָג און א קוש געטון נאַדיעזשדאַ פעדאַראַוונען אין שטערן.

וען ער איז אַריינגעקומען צו זיך אין קאַבינעט איז ער א מינוט פינף אַרומגעגאַנגען הין און צוריק, זייטיק געקוקט אויף די שטיוול, נאָכדעם זיך אויפגעזעצט אויף דער סאָפע און אַרויסגעמורמלט:

— אַנטלויפן, אַנטלויפן! אויפקלערן די באַציונגען און אַנטלויפן!

ער האָט זיך אָנידערגעלייגט אויף דער סאָפע און וויידער זיך דערמאָנט, אז נאַדיעזשדאַ פעדאַראַוונאָס מאַן איז, קען זיין, גשטאָרבן איבער זיין שולד.

— באשולדיקן אַ מענטש דערין, וואָס ער האָט ליב געקריגן אָדער אויפגעהערט ליבן, איז נאריש, — האָט ער מיט זיך אַליין אויסגעטענהט, ליגנדיק אין אַראָפהענגענדיק די פיס, כדי אָנצוטון די שטיוול. — ליבע און האַס ליגט נישט אין אונזער מאַכט. וואָס שייך ווידער דעם מאַן, בין איך אפשר אויף אַן אומדירעקטן אופן געווען איינע פון די סיבות פון זיין טויט, אָבער ווידער אמאָל בין איך דען שולדיק דערין, וואָס איך האָב ליב געקריגן זיין פרוי, אין די פרוי — מיך.

נאָכדעם איז ער אויפגעשטאַנען, האָט אויפגעזוכט דאָס היטל אין אויעק צו זיין אמט-קאַלעגע שעשקאָווסקין, בא וועלכן ס׳האָבן זיך יעדן טאָג צונויפגענומען די באַאמטע שפילן אין וויסט אין טרינקען קאַלט ביר.

„מיט מיין נישט אנטשלאָסנקייט דערמאָן איך אַן האָמלעטן — האָט לאַיעווסקי געטראכט אויפן וועג. וווי ריכטיק שעקספיר האָט דאָס אויפגעכאפט ! אך, וווי ריכטיק !״

III.

כדי ס׳זאָל נישט זיין לאַנגוויליק אין אויך אקייגנקומען-דיק דער שווערער לאַגע פון די פריש צוגעריזטע נישט-פאַמי-ליאַנטן, וועלכע האָבן, מחמת מאַנגל פון רעסטאָראַנען אין שטאָט, נישט געהאט וואו צו עכן קיין מיטאָג, האָט דער דאָקטאָר סאַ-מאַילענקאָ אייגנאָרדנט בא זיך אַ מין טאַבלדאָט. אין דער בא-שריבענער צייט האָבן בא אים געגעסן בלויז צוויי : דער ייִנגער זאָלאָג פאָן-קאָרען, וואָס פלעגט יעדן זומער קומען צו פאָרן צום שוואַרצן ים, כדי צו שטודירן די עמבריאָלאָגיע פון מע-דוזעס, אין דער דיאקאָן פאַביעדאָוו, וועלכער האָט נישט לאַנג פאַרלאָזט דעם סעמינאר אין איז אַראָפגעשיקט געוואָרן אין שטעטל, כדי אויסצופירן די פונקציעס פון דעם אַלטן דיאקאָן,

וואָס איז אַוועקגעפאָרן זיך קורירן. זיי ביידע האָבן געצאָלט פאַר מיטאָג אין נאַכטעסן צו צוועלף רובל אַ חודש, אוּן סאַמאָוואַרנקאָ האָט בא זיי געזומען דאָס ערנוואַרט, אַז זיי וועלן קומען צום מיסאָג פינקטלעך אויף צוויי אַ זייגער.

דער ערשטער איז געווינטלעך געקומען פאַן־קאָרען. ער האָט זיך שוייגנדיק אַוועקגעזעצט אין זאַל, געזומען פון טיש דעם אַלבאָם אוּן אָנגעהויבן אויפמערקזאם באַקוקן די אָפּגעבלאַקירטע פאָטאָגראַפיעס פון עפעס אומבאַקאַנטע מענער אין בריטע הוטן אוּן צילינדערס אוּן דאַמען אין קרינאָלינעס אוּן הייבלעך; סאַמאָוואַרנקאָ האָט נאָר אייניקע פון זיי געדענקט בא די נעמען, אוּן וועגן די איבעריקע, וועלכע ער האָט נישט געדענקט, פלעגט ער זאָגן מיט אַ זיפץ: „אַ הערלעכער מענטש געווען מיט אַ גרויסן שכל!“ וען פאַן־קאָרען איז פאַרטיק געוואָרן מיטן אַלבאָם פלעגט ער נעמען פון עטאַזשערקע אַ פיסטאָלעט אוּן, פאַרשמורענדיק דאָס לינקע אויג, לאַנג צילעוון אין דעם פאָרטרעט פון פירשט וואָראָנצאָוו; אָדער ער פלעגט זיך אַוועקשטעלן פאַרן שפיגל באַטראַכטן זיין טונקל פנים, גרויסן שטערן אוּן שוואַרצע, וויי בא אַ נעגער, געקרויזלטע האָר, זיין בלויז פון מאַטן סיטץ מיט היפשע בלומען, ענלעך צו אַ פּערסישן טעפּיך, אוּן דעם בריטן לעדערנעם פאַס אָנשטאָט אַ וועסטל. די זעלבסטבאַטראַכטונג האָט אים הפּנים פאַרשאַפט מער הנאה, ווי דאָס באַקוקן די פאָטאָגראַפיעס אָדער דעם פיסטאָלעט אינם קאַסטבאַרן שיידל.

ער איז געווען זייער צופרידן הן מיט זיין פנים, הן מיט זיין שיין צוגעשוירן בערדל, הן מיט די בריטע אַקסלען, וועלכע האָבן אים געדינט אַלס באַשיינפערלעכער באַווייז פון זיין גוטן געזונט אוּן פעסטן קערפער־בוי. ער איז אויך געווען צופרידן מיט זיין גאָלאָנטן קאָסטיום, אָנהייבנדיק פונם קראַוואַט, וואָס איז געווען צוגעקליבן צו דער פאַרב פון דער בלויז, אוּן ענדיקענדיק מיט די גלעלע שיך.

אין דער צייט, וואָס ער האָט באַקוקט דעם אַלבאָם אוּן איז געשטאַנען פאַרן שפיגל, האָט דערווייל סאַמאָוואַרנקאָ — אָנם סוד־דוט אוּן אָנם וועסטל, מיט דער נאַקעטער ברוסט, אַן אויפגערעג־

טער און פֿאַרשוויצטער געהאַוועט אין קיך און אינם דערבייקן פֿאַדערהויז בא די טישן, צוגרייטנדיק שאַלאַטן, א סאָס אָדער פֿליש, אויגערקעס און ציבעלעס צו דער זופּ, און דערבי כסדר אויסגעגלאָצט כעסיק די אויגן אויף דעם צוהעלפּנדיקן אָרדינאַנס און אַלע מאָל זיך פֿאַרמאָסטן אויף אים דאָ מיט א מעסער, דאָ מיט א לעפּל.

— דערלאַנג דעם עסיק! — האָט ער באַפֿוילן. — כ'מיין, חי הייסט עס, נישט דעם עסיק, נאָר דעם בוימאייל! — האָט ער געשריגן, טופּענדיק מיט די פּיס. — וווהין ושע גייסטו, גבֿלה!

— נאָכן בוימאייל, אייער עקסעלענץ — האָט געענטפֿערט דער מבולבלער אָרדינאַנס מיט א געבראָכענעם טעאָר.

— שנעלער! ער איז אין אַלמער! און זאָג דאַריין, אז זי זאָל אין סאַי מיט די אוגערקעס צוגיסן קאָכעדיק וואַסער! קאָכעדיק וואַסער! פֿאַרדעק די סמעטענע, שלימזל, אַנישט וועלן אַריין פֿליגן!

אין דאָס גאַנצע הויז, האָט זיך געדאַכט, הודושעט פון זייגע קולות. אַרום 10 אָדער 15 מינוט פֿאר צוויי פֿלעגט אָנקומען דער דיאַקאָן — א יונגערמאַן פון א יאָר 22, א מאָגערער, מיט לאַנגע בלאָנדע האָר, אָן א באָרד און מיט קוים קענטיקע וואָנצן. בשעת ער איז אַרייגעגאַנגען אין זאָל, האָט ער זיך איבערגעצלמט פֿאַרן הייליקן בילד און שמייכלענדיק דערלאַנגט פֿאָן־קאָרענען די האַנט.

— גוט מאָרגן — האָט קאַלט געזאָגט דער זאָלאָג. — וווּ זענט איר געווען?

— באַם פֿאָרט געכאַפּט פיש.

— נו, געווים... הפּנים, דיאַקאָן, איר וועט זיך שוין קיינמאָל נישט פֿאַרנעמען מיט קיין ערנסטער אַרבעט.

— פֿאַרוואָס־זשע? די אַרבעט וועט מיר קיינמאָל נישט אַנטלויפֿן — האָט שמייכלענדיק געזאָגט דער דיאַקאָן און בשעת מעשה אַרייגערוקט די הענט אין די געוואַלטיק טיפע קעשענעס פֿון זיין וויסער סוטאַנע.

— נישטאָ וועט ס׳זאָל אייך מקיים־פּסק זיין — האָט געזיפּצט דער זאָלאָג.

ס׳איז אַריבער נאָך א 15־20 מינוט, נאָר צום מיטאָג האָט מען אַלץ נישט גערופן און מען האָט נאָך אַלץ געהערט, וי דער אָרדינאַנס איז געלאָפן פון פּאָדערהויז אין קיך ארײן און צוריק און וי סאַמאָוולענקאָ האָט געשריגן:

— שטעל אַנידער אויפן טיש! ווּהין לייגסטו? וואָש פּריער אויס.

דער אויסגעהונגערטער דיאַקאָן און פּאָן־קאָרען האָבן אָנגעהויבן קלאַפן מיט די אָפּצאַסן אָן דער פּאָדלאָגע, אויסדריקנדיק דערמיט זייער אומגעדולד, ווי דאָס גאַלערײַ־פּובליקום אין טעאַטער. ענדלעך האָט זיך געעפנט די טיר, און דער פּארמאַטער־טער אָרדינאַנס האָט געמאָלדן: דאָס עסן איז גרייט! אין עסצימער האָט זיי באַגעגנט דער צוגטער־רויטער, צעיאַכמעטער און בייזער סאַמאָוולענקאָ; ער האָט כעסיק געקוקט אויף זיי און מיט אַן אויס־דרוק פון שרעק אויפן פּנים האָט ער אויפגעהויבן דאָס דעקל פון דער זופּטוראָזע און אָנגעגאָסן ביידע אין די טעלערס, און ערשט, ווען ער האָט זיך איבערצייגט, אַז זיי עסן מיט אַפעטיט און דאָס מאכל געפעלט זיי, האָט ער לייכט אָפּגעעטעמט און זיך ארײַנגע־זעצט אין זיין טיפן פאָטעל. זיין פּנים איז געווארן פּארשמאַכט, בוימלדיק... ער האָט געלאַסן זיך אָנגעגאָסן א גלעזל ברענפן אין געזאָגט:

— פּארן נצוצנם פון יינגן דוד!

נאָכן שמועס מיט לאיעווסקין האָט סאַמאָוולענקאָ די גאַנצע צייט, פּינדערפרי ביזן מיטאָג, נישט קוקנדיק אויף זיין גרויסאַר־טיקער שטימונג, געפילט אין דער טיף פון זיין נשמה עפעס א מין שוואַכקייט; ער האָט רחמנות געהאַט אויף לאיעווסקין און געוואָלט אים העלפן. אויסטרונקענדיק דאָס גלעזל ברענפן פּאר דער זופּ, האָט ער אָפּגעזיפּצט און געזאָגט:

— איך האָב היינט נצחון דאניע לאיעווסקין. שווער לעמש זיך דעם מענטש. די מאַטעריעלע זייט איז נישט פריילעך, אין

דער עיקר — די פסיכאָלאָגיע האָט אים דערשלאָגן. אַ שאָד דער בחור.

— וועך־וועך — נאָר ער איז מיר שוין אוודאי נישט קיין שאָד! — האָט געזאָגט פאָן־קאָרען. — וועט דערדאָזיקער ליבער מאַנסביל זאָל זיך טרענקען, וואָלט איך אים נאָך מיט אַ שטעקן אונטערגעשטופט: טרענק זיך, ברודערלעב, טרענק זיך...

— ס׳איז ליגנט. דו וואָלסט דאָס נישט געטון.

— פאַרוואָס מיינסטו? — האָט אַ קוועטש געטון מיט די אַקסלען דער זאָאָלאָג. — איך בין אויך פעיק צו טון אַ גוטע זאַך, פונקט ווי דו.

— דערטרינקען אַ מענטש — איז אַ גוטע זאַך? — האָט געפרעגט דער דיאַקאָן און זיך צעלאַכט.

— לאַיעווסקין? יאָ.

— אין דער זוף פעלט, דאַכט זיך, עפעס... — האָט גע־זאָגט סאַמאָילענקאָ, ווילגדיק איבערבייטן דעם שמועס.

— לאַיעווסקי איז אומבאַדינגט שעדלעך אין פונקט אַזוי גע־פערלעך פאַר דער געזעלשאַפט, ווי אַ כאָלערע־מיקראָב — האָט פאָרגעזעצט פאָן־קאָרען. — אים דערטרינקען איז אַ מצווה.

— ס׳פאַרשאַפט דיר נישט קיין כבוד, וואָס דו דריקסט זיך אַזוי אויס בנוגע אַ נאָגטן מענטש. זאָג: פאַרוואָס האָסטו אים פיינט?

— רעד נישט, דאָקטאָר, קיין שטותים. פיינט האָבן אין פאַראכטן א מיקראָב — איז נאַריש, אין האָלטן פאַר מיין נאָגטן יעדן באַקאַנטן אָן שום חילוק — פאַר דעם דאַנק איך הכנעהדיק; דאָס הייסט — נישט דענקען, אַפּזאָגן זיך פון אַ גערעכטער באַ־ציונג צו מענטשן, מיט איין וואָרט: נישט חאָבן קיין קריטעריום. איך חאָלט דיין לאַיעווסקין פאַר אַ מנוול, כ׳פאַרבאַרג דאָס נישט אין באַצי זיך צו אים, ווי צו אַ מנוול, מיט מיין גאַנצער געוויסנ־האַפטיקייט. נו, און דו האָלטסט אים פאַר דיין נאָגטן — קוש־זשע זיך מיט אים; דו האָלטסט אים פאַר אַ נאָגטן, נאָר דאָס באַטייט, אַז דו באַציסט זיך צו אים אַקוראַט אַזוי, ווי צו מיר און צום

דיאַקאָן, ס׳הייסט — אומבאַשטימט. דו ביסט אַלצייט גלייכגילטיק צו אַלע.

— אָנרופן אַ מענטש מנוול! — האָט אַ מורמל געטון סאָ־מאָלענקאָ, פאַרקרומענדיק זיך מיט עקל. — דאָס איז אַזוי וויט נישט פיין, אַז איך קען עס דיר גאָר נישט אויסדריקן.

— וועגן מענטשן משפט מען לויט זייערע מעשים — האָט פאָרגעזעצט פאָן־קאָרען. — אַצינד משפט זשע איר, דיאַקאָן... איך וועל רעדן, דיאַקאָן, צו אייך. די טעטיקייט פון הער לאַיעוו־סקי איז אָפן פונאַנדערגעוויקלט פאַר אונז, ווי אַ לאַנגער כינעזי־שער אלף־בית, און איר קענט אים לייענען פון אָנהויב ביזן סוף. וואָס האָט ער אויפגעטון פאַר די צוויי יאָר, וואָס ער ווויגט דאָ? לאָמיר רעכענען אויף די פינגער. ערשטנס, האָט ער אויסגעלערנט די אייגווויגער פון שטעטל צו שפילן אין וויסט; מיט צוזיי יאָר צוריק איז נאָך דערדאָזיקער שפיל געווען דאָ אומבאַקאַנט, אַצינד אָבער שפילן אין וויסט פונדערפרי ביז שפעטער נאַכט אַלע, אפילו פרויען און יונגטלעכע; צווייטנס, האָט ער אויסגעלערנט די בירגער טרינקען ביר, וואָס איז אויך דאָ נישט באַקאַנט געווען; אים האָבן אויך די בירגער צו פאַרדאַנקען זייערע ידיעות אין פאַרשידענע סאָרטן בראָנפנס, אַזוי, אַז מיט פאַרבונדענע אויגן קע־נען זיי אַצינד אונטערשיידן קאַשעלעיעווס בראָנפן פון סמירנאָווס № 21. דרימטנס, האָט מען פריער דאָ געלעבט מיט פרעמדע וויי־בער געהיים איבער דיזעלבע סיבות, וואָס גנבים גנבענען געהיים, און נישט אָפן; לעבן מיט אַן אשת־איש האָט מען דאָ געהאַלטן פאַר עפעס אַזעלכעס, וואָס מען האָט זיך דערמיט געשעמט אַרויס־צושטעלן אויפן אַלגעמיינעם ווונדער; לאַיעווסקי איז דאָ דערשי־נען אין דער הינזיכט אַלס פיאָנער: ער לעבט מיט אַ פרעמד וויב אָפן. פערטנס...

פאָן־קאָרען האָט שנעל אויפגעגעסן זיין זופ און אַוועקגע־געבן דעם אָרדינאַנס דעם טעלער.

— איך האָב תופס געווען לאַיעווסקין באַלד אין ערשטן חודש פון אינזער באַקאַנטשאַפט — האָט ער פאָרגעזעצט, וועגנ־דיק זיך צום דיאַקאָן. — מיר זענען אין איין צייט געקומען צו

פֿאָרן אַהער. אַזעלכע מענטשן, זי ער, האָבן זייער ליב פֿרייד־
שאַפֿט, דערנענטערונג, סאָלידאַרישקייט וכדומה, וויל זיי איז
שטענדיק נייטיק קאָמפּאַניע אויף אַ ווייסט, אויף אַ כּוסה מיט פֿאַר־
בייסעכץ; אגב זענען זיי פֿלוידערזעק אין זיי דאַרפן האָבן צוהע־
דער. מיר האָבן זיך באַפֿריינדעט, ס׳הייסט, ער איז געקראָכן צו
מיר יעדן טאָג, מיר געשטערט צו אַרבעטן און געווען מיט מיר
אָפּגאַרציק בנוגע זיין קעפּסווייב. באַלד אין דער ערשטער צייט
האָט ער מיך איבערראַשט מיט זיין אומגעוויינלעכער פֿאַלשקייט,
פּון וועלכער ס׳האָט מיך געאיבלט. אַלס א פֿרייַנד פֿלעג איך אים
מוסרן, נאָכוואָס ער טרינקט אַ סך, נאָכוואָס ער פֿאַרלעבט איבער
זיינע מיטלען און מאַכט אָן חובות, פֿאַרוואָס ער טוט גאָרנישט און
לייענט נישט, פֿאַרוואָס ער איז אַזוי ווינציק קלטורעל און קען
ווייניק — און אַלס ענטפער אויף אַלע מיינע פֿראַגן פֿלעגט ער
ביטער צו שמייכלען, זיפּצן און טענהן: — „איך בין אַ לא־יצלח,
אַן איבעריקער מענטש", אָדער: — וואָס ווילט איר, באַטיענקאַ,
פּון אונז, ברעקלעך פּון דער פּויערן־פֿאַרשקלאַפּונג?" אָדער: —
„מיר דעגענערירן..." אָדער ער האָט אָנגעהויבן חאַלטן אַ לאַנגע
גאַלימאַטיע מכוח אָניעגיגען, פּיעטשאָרינען, בייראָנס קיין, באַזא־
ראָווען, וועגן וועלכע ער חאָט געטענהט: „דאָס זענען אונזערע פּא־
טערס הן פּיזיש, הן גייסטיק". פֿאַרשטייט בכן אַזוי, אז נישט ער
איז שולדיק דערין, וואָס אַמטלעכע פֿאקטן ליגן אָפּ גאַנצע וואָכן
נישט געעפּנטערהייט, און וואָס ער אַליין טרינקט אין שיפּורט אָן
אַנדערע, נאָר שולדיק דערין זענען אַניעגין, פּיעטשאָרין און טור־
גענייוו, וואָס האָט אויסגעקלערט אַ לא יצלח און איבריקן מענטש;
די סיבה פּון דער גענוואַלטיקער צעלאָזנקייט און העלעכקייט ליגט,
פֿאַרשטייט איר, נישט אין אים גופּא, נאָר ערגעץ מחוץ, אינם
רוים, און אגב — אַ געשיקט שפּיצל! — צעלאָזט, פֿאַלש און
העסלעך איז נישט ער אַליין, נאָר מיר... „מיר זענען מענטשן
פּון די אַכציקער יאָרן", מיר זענען דער פֿלעגמאַטישער, נערווע־
שער אָפּשטאַם פּון פֿאַרשקלאַפּונגס־געזעץ", „אונז האָט צעקאַלע־
טשעט די ציוויליזאַציע"... מיט איין וואָרט, מיר מיזן פֿאַרשטיין,
אַז אַזאַ גרויסער מענטש, ווי לאַיעווסקי, איז אפילו אין זיין ירידה

גרויס; אַז זיין צעלאָזנקייט, אומגעבילדעטקייט אין אומריינקייט שטעלט מיט זיך פאָר א נאַטור־געשיכטלעכע דערשיינונג, געהיילט דורך דער גויטוועדיקייט, אַז די סיבות זענען דאָ קאָסמישע, סטיכישע און אַז פאַר לאַיעווסקין דאַרף מען אַיילעמפל אויפהענגען, מחמת עד איז — א פאַטאָלער קרבן פון דער צייט, שטרעמונגען, ירושה־פעלערן און דעסגלייכן. אָלע באַאַמטע און דאָמען האָבן, האָרכנדיק אים, געזיפצט און געאָכצט, און איך האָב לאַנג נישט געקענט תופס זיין, מיט וועמען האָב איך דאָ צו טון: מיט א ציניקער, אָדער מיט א געשיקטן אפערישט? אזעלכע פאַרשוינען, ווי ער, וואָס מאכן אַן אייגדרוק פון אינטעליגענטע, אַביסל דערצויגענע און וואָס רעדן אָן א שיעור וועגן דער אייגענער אידלקייט, קענען שפילן די ראָלע פון זייער קאָמפליצירטע נאַטורן.

— שוויג! — האָט זיך אָנגעזונדן סאַמאָילענקאָ. — איך וועל נישט דערלויבן, אַז אין מיין אָנוועזנהייט זאָל מען רעדן שלעכטס וועגן א העכסט אידלן מענטש!

— שלאָגט נישט איבער, אַלעקסאַנדער דאַווידיטש — האָט קאָלט געזאָגט פאָן־קאָרען. — איך וועל באַלד ענדיקן. לאַיעווסקי איז א גענוג נישטקאָמפליצירטער אָרנאַניזם. אָט איז זיין מאָראַלישער סקעלעט: אינדערפרי פאַנטאָפל, בעָדן און קאָוועֿ, נאָכדעם ביזן מיטאָג פאַנטאָפל, מאָציאָן און שמועסן, אַרום צוויי א זייגער פאַנטאָפל, מיטאָג און ווײַן, פינף א זייגער באָדן, טיי אין ווײַן, נאָכדעם וויסט און זאָגן לגבי, צען א זייגער נאַכטעסן און ווײַן, און נאָך האַלבער נאַכט שלאָפן אין la femme! זיין עקזיסטענץ איז אייגעשלאָסן אין דעמדאָזיקן ענגן פראָגראַם, ווי אַן איי אין דער שאָל. צי ער גייט, צי ער זיצט, צי ער בייזערט זיך, צי ער שרייבט, אָדער פרייט זיך — אַלץ וועט צוגעפירט צו ווײַן, קאָרטן, פאַנטאָפל און א פרוי. די פרוי שפילט אין זיין לעבן א פאַטאַלע, דערדריקנדיקע ראָלע. ער אַליין דערציילט, אז באָ 13 יאָר איז ער שוין געווען פאַרליבט; ווען ער איז געווען א סטודענט פון ערשטן קורס, האָט ער גלעזבט מיט א דאַמע, וועלכע האָט געהאט אויף אים א גינסטיקע ווירקונג און וועלכער ער האָט צו פאַרדאַנקען

זיין מוזיקאַלישע אויסבילדונג. אויפן צווייטן קורס האָט ער אריס־
געקויפט אַ פראָסטיטוטקע פון אַ שאַנדהויז און זי דערהויבן צו
זיך, דאָס הייסט, געבומען זי צו זיך פאַר אַ קעפסווייב; זי האָט
אָפגעלעבט מיט אים אַ האַלב יאָר און איז צוריק אַנטלאָפן צו
דער באַלעבאָסטע, און דידאָזיקע פּליטה האָט אים פאַרשאַפט נישט
וויניק מאָראַלישע לײדן. אָך, ער האָט אַזוי געליטן, אַז ער האָט
געמוזט פאַרלאָזן דעם אוניווערזיטעט און צווי יאָר לעבן אינדער־
היים אָן שום אַרבעט. אָבער דאָס איז אים געווען לטובה. אינ־
דערהיים איז ער זיך צינוניפגעגאַנגען מיט אַ געוויסער אלמנה,
וועלכע האָט אים געעצהט צו פאַרלאָזן דעם ייִרידישן פאַקולטעט
און אײַבערגיין אויפן פילאָלאָגישן. ער האָט אַזוי טאַקע געטון.
וועגן ער האָט געענדיקט דעם קורס, האָט ער לײדנשאַפטלעך ליב
געקריגן זיין איצטיקע. וי הייסט זי?... די פאַרהייראַטע, און
האָט געמוזט מיט איר אנטלויפן אַהער אויף קאוקאַז, מכלומרשט
צו ליב אידעאַלן... נישט היינט — איז מאָרגן, וועט ער זי אויפ־
הערן ליבן און צוריק אַנטלויפן קיין פעטערבורג, אין אויך צו ליב
אידעאַלן.

— אָבער פונוואַנען ווייסטו? — האָט אַ מרוקע געמון סאַ־
מאָילענקאָ, מיט כּעס קוקנדיק אויפן זאָאָלאָג. — עס בעסער.

מען האָט דערלאַנגט אויסגעקאָכטע קעפאַליעס מיט אַ פוילישן
סאָס. סאמאָילענקאָ האָט אוועקגעלייגט פאַר יעדן קעסטקינד א גאנ־
צע קעפאַליע און אייגנהאַנטיק זי באַגאָסן מיט סאָס. אַ מינוט צווי־
איז אַריבער אין שווייגן.

— די פרוי שפּילט אַ ממשותדיקע ראָל אין לעבן פון איט־
לעכן מענטש — האָט געזאָגט דער דיאַקאָן. וועסט גאָרנישט
מאַכן.

— יאָ, אָבער אין וואָסער מאָס? בא יעדן פון אונז איז די
פרוי אַ מיטער, אַ שוועסטער, אַ פריינד, בא לאיעוסקין אָבער איז
זי אַלץ און דערביי נאָר אַ געליבטע. זי, ס'חייסט, דאָס צייזאַמע־
לעבן מיט איר — איז דאָס גליק און דער ציל פון זיין לעבן;
ער איז פרייליך, טרויעריק, אומעטיק, אַנטוישט — פון דער פרוי;
דאָס לעבן איז נמאס געוואָרן — איז שולדיק די פרוי; האָט זיך

אָנגעצונדן אַ מאָרגן־שטראָל פון אַ ניי לעבן, ס׳זענען געפונען גע־
וואָרן אידעאַלן — אויך דאָ זײַ די פרויִ... אים באַפרידיקן נאָר
יענע ווערק אוּן בילדער, ווו ס׳איז פאַרהאַן אַ פרויִ. אוּנזער דור
איז שלעכט אוּן ערגער פון די פערציקער אוּן זעכציקער יאָרן נאָר
דערפאַר, וואָס מיר קענען נישט בײַ זעלבסטפאַרגעסונג זיך אָפּגעבן
דעם עקסטאַז פון לִיבע אוּן לַיידנשאַפט. באַ דידאָזויקע נואפים איז,
משמעות, אויף די געהירן פאַרהאַן עפּעס אַ באַזונדערער אָנווויקס,
אַ מין סאַרקאַם, וועלכע קומעטשט צוּנויף די געהירן אוּן פּירט אָן
מיט דער גאַנצער פסיכיק. אָבסערווירט אַמאָל לַאיעווסקין, ווען ער
זיצט ערגעץ אין געזעלשאַפט. איר וועט באַמערקן: ווען מען באַ־
רירט אין זײַן אָנווועזנהייט עפּעס אַן אַלגעמיינע פראַגע, דהיינו,
וועגן אַ קעמערל, אָדער אַן אינסטינקט, זיצט ער אין דער זײַט,
שווייגט אוּן הערט נישט; ער האָט דאָמאָלס אַ מינע אַ פאַרשמאַ־
טע, אַן אַנטוישטע, ס׳איז פאַר אים גאָרנישט אינטערעסאַנט, אָלץ
איז באַנאַל אוּן נישטיק; אָבער אַזוי ווי נאָר איר הייבט אָן רעדן
וועגן זכרים אוּן נקבות, אַ שטייגער וועגן דעם, אַז באַ די שפּינען
עסט אויף די נקבה נאָכן באַפרוכפּערט ווערן דעם זכר — ווי ס׳צע־
צינדן זיך באַ אים די אויגן פון נייגעריקייט, דאָס פּנים לייטערט
זיך אויס, בקיצור — דער מענטש לעבט אויף. אַלע זיינע געדאַנ־
קען, ווי איידל, דערהויבן, אָדער פאַרשידן זיי זאָלן נישט זיין,
האָבן תּמיד דעמזעלבן אַלגעמיינעם צוּטויפגאַנג־פּונקט. דו גייסט
מיט אים אויף דער גאַס אוּן באַגעגנסט, דהיינו, אַן אייזל... —
„זאָגט, כ׳בעט אייך — פרעגט ער — וואָס וואָלט אַרויסגעקומען,
ווען מען וואָלט צוּנויפגעפּירט אַן אייזל אַ נקבה מיט אַ קעמל?״
אוּן די חלומות! ער האָט אייך אַמאָל דערציילט זיינע חלומות?
דאָס איז גרויסאַרטיק! דאָ חלומט זיך אים, אַז מען מאַכט אים
חתונה אויף דער לבנה, דאָ רופט מען אים פלומרשט אין פאָליצי
אוּן מען באַפעלט אים דאָרט צוּ לעבן מיט אַ גיטאַרע...

דער דיאַקאָן האָט זיך הילכיק צעלאַכט; סאַמאָלעקאָ האָט
זיך אָנגעכמורעט אוּן בייז פאַרקרימט דאָס פּנים, כדי נישט אַרויס־
צולאַכן, נאָר ער האָט זיך נישט איינגעהאַלטן אוּן זיך הויך צע־
לאַכט.

— אָבער דאָס אַלץ איז נעהאַקט אַ טשיניק! — האָט ער נעזאָגט, אויסוויישנדיק די טערען. — בנאמנות, ער האַקט אַ טשיניק!

IV

דער דיאַקאָן איז געווען שטאַרק לאַכעוודיק אויף ער האָט געלאַכט פון יעדער קלייניקייט ביז שטעכעניש אין דער זייט, ביז אַהעקפאַלן. ס׳האָט זיך געדאַכט, אז ער האָט ליב געהאט צו זיין צוזישן מענטשן נאָר דערפאַר, וואָס זיי פאַרמאָגן קאָמישע זייטן אויך וואָס מ׳קען זיי געבן קאָמישע צונעמען. סאַמאָילענקאָן האָט ער אַ נאָמען געגעבן טאַראַנטול, זיין אָרדינאַנס — שלימאַק אויך איז געווען אין התפעלות, ווען פאָן־קאָרען האָט אמאָל אָנגערופן לאַיעווסקין אויך נאדיעזשדא פעדאָראָוונען — מאַקאַקאָס. ער האָט זיך גירעק אייגעקוקט אין די פנימער, געהערט נישט פינטלענדיק מיט קיין אויג, אויך מ׳האָט געזעהן, וי זייער אויגן האָבן זיך אָנגעפילט מיט געלעכטער אויך דאָס פנים האָט זיך אָנגעשטרענגט אין דער דערוואַרטונג — צו קענען שוין פריי אַרויסשיסן מיט א געלעכטער.

— דאָס איז אַן אויסגעלאַכענער אין פאַרקריפּלטער סוביעקט — האָט פאָרגעזעצט דער זאָלאָג, אויך דער דיאַקאָן, דערוואַרטנדיק קאָמישע ווערטער, האָט זיך אים אייגנעזויגן אין פנים. ס׳איז זעלטן צו טרעפן אזא גאָרנישט. קערפערלעך איז ער פלעגמאַטיש, חלושדיק אין אַלט, אין אינטעלעקטועל שיידט ער זיך מיט גאָרנישט אונטער פון א נראָבער סוחרטע, וואָס פרעסט בלויז אין זויפט, שלאָפט אויפן ווייכן געלעגער אויך האַלט בא זיך אלס געליבטן איר קוטשער.

דער דיאקאַן האָט ווידער אַרויסגעזעצט מיט אַ געלעכ־
טער.

— לאַכט נישט, דיאקאַן — האָט געזאָגט פאַן־קאַרען —
ס׳איז סוף פּל סוף נאריש. איך וואָלט נישט געלייגט קיין אַכט אויף
זיין נישטיקייט — האָט ער פאָרגעזעצט, וועט דער דיאקאַן האָט
אויפגעהערט לאַכן. — איך וואָלט אים אינגאַנצן פאַרבייגעגאַנגען,
וועט ער וואָלט נישט געווען אַזוי שעדלעך אין געפערלעך. די שעד־
לעכקייט זיינע באַשטייט קודם פל דערין, וואָס ער האָט דערפאָלג
בא פרויען אין קען אויף אַזא אופן האָבן אַ דור פון נאַכפאָלגער,
דאָס הייסט מזכה זיין די וועלט מיט א טוץ לאַיעווסקיס, פּונקט
אזעלכע חלושים אין פאַרקריפּלטע ברואים, ווי ער אַליין. צווייטנס,
איז ער אויפן העכסטן גראַד אָנשטעקנד. איך האָב אייך שוין גע־
זאָגט וועגן וויסט אין ביר. נאָך א יאָר צוויי — אין ער וועט באַ־
קומען שליטה איבערן גאַנצן קאַווקאַזער ים־ברעג. איר ווייסט דען,
וי וויים די מאַסע, איבערהויפט איר מיטעלער שיכט, גלייבט אין
אינטעליגענטישקייט אין אינווערזיטעט־בילדונג, אין איידעלע מא־
נירן אין אין ליטעראַרישער שפראַך. וואָס פאַר א גידערטרעכט־
קייט ער זאָל נישט טון, גלייבן אַלע, אז ס׳איז גוט, אז אזוי האָט
טאַקע געדאַרפט צו זיין, וואָרים ער איז אן אינטעליגענטער, לי־
בעראַלער אין געלערנטער מענטש. דערצו נאָך איז ער א לא יצלח,
אן איבעריקער מענטש, א נעוואַסטעניקער, א קרבן פון דער צייט,
אין דאָס באַטייט, אז ער מעג אַלץ. ער איז א ליבער יאַט, א
האַרציקער מענטש, ער פאַרמאָגט אזא האַרציקע פאַרשטענדניש פאַר
מענטשישע שוואַכקייטן; ער איז פשרהדיק, נאָכגיביק, בריט־אויפ־
געמעריש, נישט גאווהדיק, מען קען מיט אים הן מאַכן א כוסה,
הן רעדן ניבול־פּה, הן רכילות־טרייבן. די מאַסע, וואָס איז
שטענדיק געניגט צו אַנטראָפּאָמאָרפיזם אין דער רעליגיע אין
מאָראַל, האָט מער פון אַלץ ליב ינעץ אָפּגעטער, וועלכע האָבן
פונקט אזעלכע שוואַכקייטן, ווי זיי גופא. שטעלט זיך פאָר, סאַרא
בריט פעלד ער האָט צום אָנשטעקן! א חוץ דעם איז ער נישט
קיין שלעכטער אַקטיאָר און א געשיקטער חנף, און ער וויסט
אויסגעצייכנט, וי אויס אין וי איין. גיט נאָר א קוק אויף די דרייי־

עלעך אוּן פּאָקוסן זיינע; אַ שטייגער, זיין באַציונג צו דער ציווי־
ליזאַציע. דער מענטש האָט נישט אַ שמעק געטון צו קיין ציוויליי־
זאַציע אוּן הערט נישט אויף איבערצוחזרן: — „אַך, ווי מיר זענען
צעקאַלעטשעט פּון דער ציוויליזאַציע. אַך, ווי איך בין מקנא יע־
נע ווילדע, יענע נאַטור־קינדער, וואָס ווייסן נישט פּון קיין ציוויי־
ליזאַציע!“ מען דאַרף דאָס פאַרשטיין, זעט איר, אַז ער איז אמאָל,
מיט אַ צייט צוריק, געווען איבערגעגעבן מיט דער גאַנצער נשמה
דער ציוויליזאַציע, האָט איר געדינט, האָט זי משיג געווען דורך
אוּן דורך, נאָר זי חאָט אים מיד געמאַכט, אַנטוישט, אָפּגענאַרט;
ער, זעט איר, איז פאַוסט, דער צווייטער טאָלסטאָי... שאָפענהוי־
ערן אוּן ספענסערן טראַקטירט ער, ווי ייִנגלעך, קלאַפט זיי פאָטער־
לעך אין דער פּלייצע: נו, וואָס, ברודער, ספענסער? ער האָט
נאַטירלעך ספענסערן נישט געליענט, נאָר ווי מלא חן ער איז,
בשעת ער רעדט מיט אַ לייכטער ביטולדיקער איראָניע וועגן זיין
פּריצה: „זי האָט געליענט ספענסערן!“ אוּן מען הערט אים אויס,
אוּן קיינער ווילּ נישט פאַרשטיין, אַז דערדאָזיקער שארלאַטאַן האָט
נישט קיין רעכט נישט נאָר זיך אויסצודריקן אין אַזאַ טאָן וועגן
ספענסערן, נאָר אפילּו צו קושן ספענסערס פאָדעשוּוע! אינטער־
גראָבן זיך אונטער דער ציוויליזאַציע, אונטער אויטאָריטעטן, אוּנ־
טער אַ פרעמדן מזבח, שפריצן מיט בלאָטע, פאַיאַציש אונטערווינ־
קען אויף זיי נאָר צוליב דעם, כדי צו קענען רעכטפאַרטיקן אוּן
באַהאַלטן די אייגענע חלשה אוּן מאָראַלישע אָרימקייט, דאָס קאָן
נאָר זייער אַן אמביציעזע, נידעריקע אוּן געמיינע בריאה.

— איך ווייס נישט, קאָליא, וואָס דו פאַרלאַנגסט פּון אים —
האָט געזאָגט סאַמאָילענקאָ, קוקנדיק אויפן זאָלאָג שוין נישט מיט
קיין כּעס, נאָר פאַרשוּלדיקט. — ער איז פּונקט אַזאַ מענטש וויי
אַלע. געווים, נישט אַן שוואַקייטן, אָבער ער שטייט אויפן ניוואָ
פון די מאָדערנע אידעען, דינט, ברענגט נוצן דעם פאָטעראַנד.
מיט צען יאָר צוריק האָט דאָ געדינט אַלס אגענט אַן אַלטיטשקער,
אַ מענטש מיט אַ גרויסן שכל... איז פלעגט ער אַזוי זאָגן...

— גענוג, גענוג! — האָט איבערגעריסן דער זאָלאָג. —
דו זאָגסט: ער דינט. אָבער ווי אַזוי דינט ער? צי דערפון, וואָס

ער איז דאָ אהערגעקומען, זענען געווען בעסער די מנהגים, אוין די באַמטע זענען געווען טיכטיקער, ערלעכער אין העפלעכער? פֿארקערט, מיט זיין אויטאָריטעט פּוין אַן אינטעליגענטן אויוועדזיטעט־מענטש האָט ער נאָר סאַנקציאָנירט זייער צעלאָזנקייט. פּינקטלעך איז ער נאָר דעם צוואַנציקסטן, וועלן ער באַקומט געהאַלט, אין די איבעריקע טעג קריכט ער אַרום באַ זיך אינדערהיים אין די פּאַנטאָפּל אוין באַמיט זיך אָנצוגעמען אַזאַ מינע, ווי ער וואָלט געטון דער רוסישער רעגירונג אַ גרויסע טובה דערמיט, וואָס ער וואוינט אויף קאַווקאַז. ניין, אַלעקסאַנדער דאַווידיטש, נעם דיך נישט אָן פֿאַר אים. דו ביסט נישט אויפריכטיק פּוין אָנהויב ביזן סוף. וועלן דו וואָלסט אים באמת ליב געהאַט אוין געהאַלטן פֿאַר דיין נאָענטן, וואָלסטו קודם כּל נישט געווען מילד צו אים, נאָר פּוין זיין טובה וועגן וואָלסטו זיך באַמיט צו מאַכן אים אומשעדלעך.

— דאָס הייסט?

— אומשעדלעך מאַכן. היות אָבער ער איז נישט צום אויסבעסערן. דאַן קען מען אים מאַכן אומשעדלעך בלויז אויף אייך אופן...

פּאָן־קאָרען האָט א פּיר געטון מיטן פּינגער איבערן האַלז.

— אָדער דערטרינקען, ווייס איך... — האָט צוגעגעבן פּאָן־קאָרען. — אין אינטערעס פּוין דער מענטשהייט אוין אויך אין אייגענעם אינטערעס מוזן אַזעלכע מענטשן פֿארטילקט ווערן. אומבאַדינגט.

— וואָס רעדסטו?! — האָט ארויסגעמורמלט סאַמאָילענקאָ, אויפהייבנדיק זיך אין מיט פֿאַרוווּנדערונג קוקנדיק אויפן זאָלאָגס רויקע, קאַלטע פּנים. — דיאַקאָן, וואָס רעדט ער? צי ביסטו באַם זינען?

— איך האַלט זיך נישט דווקא באַ טויט־שטראָף — האָט געזאָגט פּאָן־קאָרען. — אויב ס׳איז דערווייזן געווארן, אַז זי איז שעדלעך, דאַן טראַכט אויס עפּעס אַנדערש. אומבערגגען לאַיוועסקין קען מען נישט, נו מילא, איזאָלירט־זשע אים, נעמט אים צו די פרייהייט, גיט אים אָפּ אויף עפּנטלעכע ארבעט...

— וואָס רעדסטו? — האָט מיט גרויל אויסגערעדט סאַמאָי־לענקאָ. — מיט פעפער, מיט פעפער! — האָט ער אַ געשריי גע־טון מיט אַ מוראדיק קול, באַמערקנדיק, אַז דער דיאַקאָן עסט פאַ־שעדירט פלייש אָן פעפער. — דו, מענטש מיטן גרויסן שכל, וואָס רעדסטו? אויזערס אַ פריינד, אַ שטאָלצן אינטעליגענטן מענטש, אָפגעבן אויף עפּנטלעכע ארבעט!!

— נו אויב ער איז שטאָלץ, ער וועט זיך אַקיגנשטעלן — איז אין קייטן!

סאַמאָילענקאָ האָט שוין נישט געקאָנט ארויסרעדן קיין איין וואָרט און נאָר באַוועגט מיט די פינגער; דער דיאַקאָן האָט אַ קוק געטון אויף זיין דערשיטערטן אוּן באמת קאָמישן פּנים אוּן זיך אויף זיין שטייגער צעלאַכט.

— לאָמיר וועגן דעם מער נישט רעדן — האָט געזאָגט דער זאָלאָג. — געדענק נאָר אייַנס, אַלעקסאַנדער דאַווידיטש, אַז די פאַרצייטישע מענטשהייט איז געשיצט געוואָרן פון אַזעלכע, ווי לא־יעווסקי, אַ דאַנק דעם קאַמף פאַר עקזיסטענץ אוּן דעם אָפּקלייב; אַציגנד אָבער האָט אונזער קולטור באַדייטנד אָפּגעשוואַכט דעם קאַמף אוּן דעם אָפּקלייב, אוּן מיר מוזן אַליין זאָרגן מכוח דער פאַרטיליקונג פון חלושים אוּן נישטויגער, אַנדערש, אויב סיוועלן זיך פאַרמערן די לאַיעווסקיס, וועט די ציוויליזאַציע אונטערגיין. אוּן די מענטשהייט וועט אינגאַנצן דעגענערירט ווערן. מיר ווילן זיין די שופלדיקע.

— אויב צו דערטרינקען אוּן העגען מענטשן — האָט גע־זאָגט סאַמאָילענקאָ — דאַן מעג גיין צום טייוול די ציוויליזאַציע, צום טייוול די מענטשהייט! צום טייוול! אָט וואָס איך וועל דיר זאָגן: דו ביסט אַ געלערנטער מענטש מיט אַ גרויסן שכל אוּן אַ שטאָלץ פאַרן פאָטערלאַנד, אָבער דיך האָבן די דייטשן קאַליע גע־מאַכט, יאָ, די דייטשן! די דייטשן!

זינט סאַמאָילענקאָ איז אַוועקגעפאָרן פון דערפט, ווי ער האָט שטודירט מעדיצין, האָט ער זעלטן געזען דייטשן אוּן נישט איבערגעלייענט קיין איין דייטשיש בוך, נאָר לויט זיין מיינונג האָט דאָס גאַנצע שלעכטס אין דער פּאָליטיק אוּן אין דער וויסנ־

שאפט געשטאמט פון די דייטשן. פונואנען בא אים האט זיך גע־נומען אזא מיינונג, האט ער אליין נישט געקענט זאגן, נאר ער האט זיך גוהאלטן בא דעם פעסט.

— יא, די דייטשן! — האט ער נאכאמאל איבערגעחזרט. — קימט ארויס טרינקען טיי.

אלע דריי זענען אויפגעשטאנען אוין, אנטוענדיק די הוטן, זענען זיי ארויסגעגאנגען אין גערטל אריין אוין האבן זיך דארט אוועקגעזעצט אונטערן שאטן פון בלאסע קליאנעס, באראבייטער אוין א קאשטן־בוים. דער זאלאג אוין דער דיאקאן האבן זיך אני־דערגעזעצט אויף דער באנק לעבן טישל, אוין סאמאילענקא האט זיך אריינגעזעצט אין א געפלאכטענעם פאטעל מיט א בריטן, ארונטערגעבויגענעם רוקן. דער ארדינאנס האט דערלאנגט טיי, אייגעמאכטס אוין א פלאש מיט סיראפ.

ס׳איז געווען זייער הייס, א דרייסיק גראדוסן אין שאטן. די גלייקע לופט איז פארגליווערט געווארן אן שום באוועגונג. אוין א לאנגער שפינוועבס, וואס האט זיך געצויגן פון קאשטאן־בוים ביז דער ערד, איז פארחלשט געבליבן העגען אוין זיך נישט גע־רירט.

דער דיאקאן האט גענומען די גיטארע, וואס איז כסדר גע־לעגן אויף דער ערד לעבן טיש, האט זי אנגעסטראיעט אוין אויפ־געזונגען שטיל מיט א דין קולעכל: „אטראצי סעמינאריסטיז אוי קא־באקא סטאיאכו“... נאר באלד איז ער פון דער היץ פארשווינדן גע־חאלן, האט אפגעווישט דעם שוויים פון שטערן אוין א קוק געטון אינדערהייך אויף דעם בלויען צעגליטן הימל. סאמאילענקא האט אנגעהויבן דרימלען; פון דער היץ, שטילקייט אוין זיסער נאכמי־טאגדיקער שלעפעריקייט, וואס האט שנעל באהערשט אלע זיינע גלידער, איז ער אפגעשוואכט אוין פארשפורט געווארן; די הענט זענען אים אראפגעזונקען, די אויגן זענען קליין געווארן, דער קאפ האט זיך צוגענייגט צו דער ברוסט. ער האט א קוק געטון אויף סאן־קארענען אוין דעם דיאקאן מיט א פארטרעטן נחתדיקן בליק אוין ארויסגעמורמלט:

— יינגער דור... א שטערן פון דער וויסנשאפט אין א פאר־

לייכטער פון דער קירכע... וועסט זען, דער לאַנגפאַליקער הלוי וועט נאָך אַרויסשפרינגען אַלס מעטראָפאָליט און כ׳קען מיך נאָך ריכטן צו דאַרפן אים קושן אין דער האַנט אַריין... מילא... זאָל גאָט העלפן...

אינגיכן האָט זיך דערהערט א כראַפּען. פּאַן־קאָרען און דער דיאַקאָן האָבן צוגעטרונקען די טיי און זענען אַרויסגעגאַנגען איף דער גאַס.

— איר גייט ווייטער צום פּאָרט כאַפּן פיש?

— ניין, ס׳איז הייס.

— קומט צו מיר. איר וועט איינפאַקן א פּאַקעט צום אַוועק־שיקן און עפּעס איבערשרייבן. אגב וועלן מיר זיך דורכשמועסן, מיט וואָס איר זאָלט זיך פּאַרנעמען. מען דאַרף אַרבעטן, דיאַקאָן, אַזוי טאָר מען נישט.

— אייערע רייד זענען ריכטיק און לאָגיש — האָט געזאָגט דער דיאַקאָן — נאָר די פּוילקייט מיגע געפינט זיך א פּאַרנטפּער אין די אומשטענדן פון מיין איצטיקן לעבן. איר ווייסט אַליין. די אומבאַשטימטקייט פון דער לאַגע העלפט אָן א שיעור מיט צום אַפּאַטישן צושטאַנד פון מענטשן. צי האָט מען מיך דאָ אַהערגע־שיקט צייטווייליק, צי אויף שטענדיק — ווייסט איין גאָט; איך לייג דאָ אין אומבאַשטימטקייט, און מיין דיאַקאָנעכע מאַטערט זיך נעבעך באַם פּאָטער און בענקט. און פון דער היץ, מוז איך מודה זיין, זענען באַ מיר די געהירן פּאַרטעמפּט געוואָרן.

— ס׳איז אַלץ שטותים. — האָט געזאָגט דער זאַלאָגע. — מען קען צו דער היץ זיך צוגעוויינען און מען קען אויך אָן דשר דיאַקאָנעכע זיך צוגעווייגען. מען דאַרף זיך נישט באַלאַוון, מען דאַרף זיך נעמען פעסט אין די הענט אַריין.

V

נאדיעזשדא פעדאָראָוונא איז געגאַנגען אינדערפרי זיך באָדן, אוּן נאָך איר איז מיט אַ קריג, מיט אַ קופּערנער טאָפּ, מיט לייַלעכער אוּן אַ שוואָם נאָכגעגאַנגען איר קעכין אָלגא. אויף דעם רעיד זענען געשטאַנען צוויי אומבאַקאַנטע דאַמפערס מיט אויסגע־שמירטע וויסע קוימענס, משמעות אויסלענדישע משא־שיפן. מענער אָנגעטוון אין ווייסן, אין וויסע שיך, זענען געגאַנגען איבערן פּאָרט אוּן הויך געשריגן אויף פראַנצויזיש, אוּן מ׳האָט זיי צוריקגעענט־פערט פּוּן דידאָזיקע דאַמפערס. אין דעם קליינעם שטאָטישן קלויס־טער האָט מען מונטער געקלונגען אין די גלאָקן.

— היינט איז זונטיק! — האָט מיט פאַרגעניגן זיך דער־מאָנט נאדיעזשדא פעדאָראָוונא.

זי האָט זיך געפילט פולשטענדיק געזונט אוּן איז געווען אין אַ פרייַלעכער, יום־טובדיקער שטימונג. אין דעם נייעם לוזין קלייד פּוּן גראָבער מענישער לייוונט אוּן אינם גרויסן שטרויענעם הוט, וואָס זייַנע ראַנדן זענען געווען[1] שטאַרק אַראָפגעבוינן צו די אויערן, אַזוי, אַז איר פּנים האָט אַרויסגעקוקט אַזויווי פּוּן אַ שעכטל אַרויס, האָט זי זיך אַליין אויסגעווינן זייער באַהאַגט. זי האָט געקלערט וועגן דעם, אַז אין דער גאַנצער שטאָט איז פאַרהאַן נאָר איין ייִנגע, שיינע אינטעליגענטע פרוי — דאָס איז זי, אוּן אַז נאָר זי איינע קען זיך אָנטוון ביליק, גאַלאָנט אוּן מיט געשמאַק. דהיינו, דאָס קלייד קאָסט בלויז 22 רובל אוּן פּינדעסטוועגן ווי געשמאַקפול דאָס איז! אין דער גאַנצער שטאָט קען בלויז זי אייַ־נע געפעלן וועלן, אוּן מענער איז דאָ א סך, מוזן זיי בכּן וויל־דיק־נישט־ווילנדיק אַלע מקנא זיין לאַיעווסקין.

זי איז געווען צופריידן, וואָס לאַיעווסקי איז די לעצטע צייט

געווען, מיט איר קאַלט, צוריקגעהאַלטן־העפלעך אין צייטנווייז אפילו עזותדיק, ביטולדיק און גראָב; אויף אַלע זיינע קאַפריזן און ביטולדי־קע, קאַלטע אָדער מאָדנע־אומפאַרשטענדלעכע בליקן, וואָלט זי פריער געענטפערט מיט טרערן, טענות און דראָוגען אַוועקצופאָרן פון אים, אָדער זיך צו פאַרפיניקן מיט הונגער; אצינד אָבער האָט זי אַלס ענטפער בלויז זיך גערויטלט, געוואָרפן שולדיקע בליקן אויף אים און ציפרידן געווען, וואָס ער צערטלט זי נישט. ווען ער זאָל זי זידלען, אָדער דראָען איר, וואָלט נאָך געווען בעסער און אָנגענעמער, מהמת זי האָט זיך געפילט אַרום אין אַרום שולדיק קיגן אים. ערשטנס, האָט זיך איר געדאַכט, אַז זי איז שולדיק דערין, וואָס זי האָט נישט מיטגעפילט זיינע טרויעמן וועגן אַ האָרעפאַשנע לעבן, צוליב וועלכן ער האָט אַוועקגעוואָרפן פעטערבורג און איז געקומען אַהער אויף קאַווקאַז, און זי איז זי־כער געווען, אַז ער איז די לעצטע צייט בייז אויף איר טאַקע דערפאַר. ווען זי איז געפאָרן קיין קאַווקאַז, האָט זיך איר אויס־געווינן, אַז באַלד אין ערשטן טאָג וועט זי דאָ געפינען א באַקוועם וינקל אויפן ברעג, א גמיטלעך סעדל מיט א שאָטן, מיט פייגל און טייכלעך, וו׳ מען וועט קענען פאַרועצן בלומען און גרינ־וואַרג, לאָזן אַרומגיין קאטשקעס אין הינער, אויפנעמען שכנים, היילן קראַנקע פויערן און צעטיילן זיי ביכלעך; האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזן, אַז קאַווקאַז — איז נאַקעטע בערג, וועלדער און אומגעהייערע טאָלן, וו׳ מען דארף לאַנג אויסקלויבן, צוליגן מי, בויען, און אַז קיין שום שכנים איז דאָ נישט פאַרהאַן און ס׳איז זייער הייס און מ׳קען באַרויבן. לאַיעוסקי האָט זיך נישט געאייליט איינצוקויפן קיין נחלה; זי איז געווען צופרידן דערפון, אין ס׳האָט אויסגעזען, ווי זיי וואָלטן ביידע אין געדאַנק אָפגעמאַכט צווישן זיך קיינמאָל נישט צו דערמאָנען וועגן דעם האָרעפאַשנעם לעבן. ער חאָט געשוויגן, און זי האָט געמיינט, אַז ער איז בייז אויף איר דערפאַר, וואָס זי שווייגט.

צווייטנס האָט זי אָן זיין וויסן אין דידאָזיקע צווי יאָר אַ־געוווינען אין אַטשמיאַנאָוס מאַגאַזין פאַרשידענע קליניקייטן אויף אַן ערך דריי הונדערט רובל. זי האָט געוווינען צוביסלעך דאָ

שטאָף, דאָ זייד, דאָ אַ שירם, אוֹן אומבאַמערקט האָט זיך אָנגע־
זאַמלט אַזאַ חוב.

— נאָך הייגט וועל איך אים זאָגן וועגן דעם... — האָט זי
באַשלאָסן, נאָר זי האָט זיך באַלד איבערגערעכנט, אַז בא לאַיעוו־
סקים איצטיקער שטימונג איז נישט גאָר באַקוועם צו דערציילן
אים וועגן חובות.

דריטנס, האָט זי שוין צוויי מאָל אין לאַיעווסקים אָפּוועזנ־
הייט אויפגענומען בא זיך קירילינען, דעם פּאָליצי־פּריסטאַוו: איין
מאָל אינדערפרי, בשעת לאַיעווסקי איז אַוועקגעגאַנגען זיך באָדן,
אוֹן דאָס צווייטע מאָל אַרום האַלבער נאַכט, וועז ער האָט גע־
שפּילט אין קאָרטן. דערמאַנעדיק זיך אָן דעם, איז נאַדיעזשדא
פּעדאָראָוונא אינגאַנצן פּאַרפּלאַמט געוואָרן אוֹן האָט זיך אומגע־
קוקט אויף דער קעכין, ווי מורא האָבנדיק, אַז יענע זאָל נישט
אונטערהערן אירע געדאַנקען. די לאַנגע, אומפּאַרטראָגלעך הייסע,
לאַנגווייליקע טעג, די הערלעכע, פּאַרשמאַכטנדע אָוונטן, די דוש־
נע נעכט, אוֹן דאָסדאָזיקע גאַנצע לעבן, וועז פּונדערפרי ביזן אָוונט
וויסטו נישט, וווּ אַהינצוטון די לייַדיקע ציַיט, אוֹן די צודרינגלע־
כע געדאַנקען וועגן דעם, אַז זי איז די שענסטע ייִנגע פרוי אין
שטאָט, אוֹן אַז איר יוגנט גייט אַוועק בחנם, אוֹן לאַיעווסקי אַליין,
דער ערלעכער, אידעאַליסטישער, נאָר אייגנטאַניקער, וואָס קריכט תמיד
אַרום אין די פּאַנטאָפּל, בייסט די נעגל אוֹן לאַנגווייליקט מיט זיי־
נע קאַפריזן — האָט געברענגט דערצו, אַז זי איז ביסלעכווייז בא־
הערשט געוואָרן פּון פּאַרלאַנגען אוֹן זי האָט, ווי אַ משוגענע, טאָג
אוֹן נאַכט געקלערט וועגן דעם אייגענעם. אין איר עטעמען, אין די
בליקן, אין טאָן פּון דער שטימע אוֹן אינם גאַנג האָט זי געשפּירט
בלויז פּאַרלאַנג; דער רויש פּון ים האָט איר געזאָגט, אַז מען
דאַרף לעבן, די אָוונטיקע טונקלקייט — דאָסזעלבע, די בערג —
דאָסזעלבע... אוֹן וועז קירילין האָט אָנגעהויבן זיך דרייען אַרום
איר, איז זי נישט געווען בכוח אוֹן האָט נישט געוואָלט, נישט גע־
קענט זיך אים אַקייגגשטעלן, אוֹן זיך אים אָפּגעגעבן...

אַצינד האָבן די אויסלענדישע דאַמפּערס אוֹן די מענטשן
אין וויסן איבער עפּעס איר דערמאַנט א ריזיקן זאַל; צוזאַמען

מיט דער פראַנצויזישער שפּראַך האָבן אָנגעהויבן קלינגען אין אי־
רע אויערן טענער פון אַ וואַלס און איר ברוסט האָט אָן אַ שום
סיבה אַ ציטער געטון פון פרייד. ס׳האָט זיך איר פאַרגלוסט צו
טאַנצן און רעדן פראַנצויזיש.

זי האָט מיט פרייד זיך אײַבערגעלייגט, אַז אין איר פאַרראַט
איז נישטאָ קיין שום שרעקלעכס. די נשמה האָט אין איר פאַרראַט
זיך נישט באַטייליקט; זי האָט וויטער לײַב לאַיעווסקין, און דאָס
איז צו זען דערפון, וואָס זי אייפערט אים, באַדויערט און איז אוי־
מעטיק, וען ער איז נישטאָ אינדערהיים. קירילן אָבער האָט זיך
אַרויסגעווויזן אַזוי זיך, אַ גראָבלעכער, הגם אויך אַ שיינער, נאָר
מיט אים איז שוין אַלץ איבערגעריסן און ס׳וועט שוין מער גאָר־
נישט זיין. וואָס געטון, איז פאָריבער, ס׳איז קיינמאָל עסק נישט
דערצו, און אויב לאַיעווסקי וועט זיך דערוויסן, וועט ער נישט
גלייבן.

אויפן ברעג איז געזעסן בלויז איין באָד־צימער פאַר דאַמען,
די מענער האָבן זיך געבאָדן אונטערן אָפענעם הימל. אַריינקומענ־
דיק אין באָד־צימער, האָט נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ דאָרטן געטראָפן
די עלטערע דאַמע מאַריאַ קאָנסטאַנטינאָוונאַ ביטיוגאָוואָ, אַ פרוי
פון אַ באַאַמטן, מיט איר 15־יעריקער טאָכטער קאַטיאַ, אַ גימנא־
זיסטין; זיי זענען ביידע געזעסן אויף אַ באַנק און זיך אויסגעטון.
מאַריאַ קאָנסטאַנטינאָוונאַ איז געווען אַ גוטע, ענטוזיאַסטישע אוין
דעליקאַטע דאַמע, וואָס האָט גערעדט צעצויגן אוין מיט פּאַטאָס.
ביז 32 יאָר איז זי געווען אַ גוווערנאַנטין, דערנאָך האָט זי חתונה
געהאַט מיטן באַאַמטן ביטיוגאָוו, אַ קלייניטשיק, פֿליכיק אוין זייער
ענווותדיק מענטשל, וואָס האָט פאַרקעמט די האָר אויף די שלייפן.
זי איז עד היום געווען פאַרליבט אין אים, געווען אייפערזיכטיק,
זיך גערויטלט באַם וואָרט „ליבע" אוין אַלעמען פאַרזיכערט, אַז זי
איז זייער גליקלעך.

— מיין טייערע! — האָט זי געזאָגט ענטוזיאַסטיש, דערזע־
ענדיק נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונען אוין צוגעבנדיק איר פּנים אַ מינע,
וואָס אַלע באַקאַנטע פלעגן אָנרופן לאַקריצדיקע. — מיין ליבע,

חי אַבגעזעם דאָס איז, וואָס איר זענט געקומען!

אַלגאַ האָט שנעל אַראָפגעוואָרפן פון זיך דאָס קלייד אין דאָס העמד אין אָנגעהויבן אויסטון איר מאַדאַם.

— הײַנט איז דאָס וועטער נישט אַזוי הײס, ווי נעכטן, — אמת? — האָט געזאָגט נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ, טולעניק זיך פון די גראָבע באַרירונגען פון דער נאַקעטער קעכין. — נעכטן בין איך שיער נישט געשטאָרבן פון דושנעקייט.

— אָ, יאָ, מיין ליבע! איך אַליין בין שיער נישט דערשטיקט געוואָרן. איר וועט גלייבן, איך האָב מיך נעכטן געבאָדן דריי מאָל... שטעלט אייך פאָר, ליבע, דריי מאָל! ניקאָדים אַלעקסאַנדריטש האָט זיך אזוי באַאומרויקט.

„נו וי קען מען זיין אזוי מיאוס?" האָט אַ קלאָר געטון נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונא, אַ קוק געבנדיק אויף אַלגען און אויף דער באַמטין; זי האָט געוואָרפן אַ בליק אויף קאַטיען און אַ קלאָר געטון: „דאָס מיידעלע איז נישט מיאוס געבויט", — אייער ניקאָדים אַלעקסאַנדריטש איז זייער, זייער אַ ליבער! — האָט זי געזאָגט, — איך בין אים פשוט פאַרליבט.

— כאַ-כאַ-כאַ! — האָט מאַריאַ קאָנסטאַנטינאָוונא זיך צעלאַכט מיט אַ געצוואונגען געלעכטער. — דאָס איז פראַכטפול!

באַפרייענדיק זיך פון די קליידער, האָט נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ דערפילט אַ פאַרלאַנג צו פליען. און איר האָט זיך געדאַכט, אַז וען זי וואָלט נאָר אַ צעפאָאָך געטון מיט די הענט, וואָלט זי אומבאַדינגט אַ פלי געטון אינדערהייך. וען זי האָט זיך אויסגעטון, האָט זי באַמערקט, אַז אַלגאַ קוקט מיט עקל אויף איר וויס לייב. די יינגע סאָלדאַטקע אַלגאַ האָט געלעבט מיט אַ געזעלשאַפט מאַן, און דעריבער זיך געהאַלטן פאַר בעסער אין העכער פון איר. נאַדיעזשדאַ פעדאַראָוונאַ האָט אויך געשפירט, אַז מאַריאַ קאָנסטאַנטינאָוונא און קאַטיאַ שעצן זי נישט און האָבן מורא פאַר איר. דאָס איז געווען נישט אָנגענעם אין, פּדי זיך אויפצוהייבן אין זייער מיינונג, האָט זי געזאָגט:

— באַ אונז אין פעטערבורג איז דאָס דאַטשע-לעבן אַציגד

אין סאמע ברען. איך מיטן מאן האָבן אזוי פיל באקאנטע, אז מ'וואָלט באדאַרפט אריבערפאָרן זיך זעען.

— אייער מאן איז, דאכט זיך, אן אינזשיניער? — האָט נישט דריסט געפרעגט מאריא קאָנסטאַנטינאָוונא.

— איך רעד וועגן לאָיעזסקין. ער האָט זייער א סך באקאנטע. נאָר, צום באדויערן, איז זיין מיטער א שטאָלצע אריסטאָקראָטין, א באַרעניצטע..

נאדיעזשדא פעדאָראָוונא האָט נישט דערזאָגט אוּן זיך אריינגעמישט. אין וואָסער אריין; נאָך איר זענען אריינגעגאַנגען מאריא קאָנסטאַנטינאָוונא מיט קאָטיען.

— בא אונז אין דער אריסטאָקראַטישער וועלט איז פאר־האַן זייער א סך פאָרויטיילן — האָט פאָרגעזעצט נאדיעזשדא פעדאָראָוונא אוּן ס'לעבט זיך נישט אזוי לייכט, ווי ס'דאכט זיך.

מאריא קאָנסטאַנטינאָוונא, וועלכע האָט געדינט אלס גו־ווערנאַנטין בא אריסטאָקראָטישע פאַמיליעס אוּן איז בכן בעזונ, באהאַלטן דער עכטערער בעזעלשאפט, האָט געזאָגט:

— אָ יאָ! איר ווּט גלייבן, מיין ליבע, בא די האראַמינס־קס האָט זיך הן צום פרישטק, הן צום מיטאָג אומבאַדינגט גע־פֿעלט א טויזעט, אזוי אז איך פלעג, פונקט ווי אן אקטאָרקע א חן דער שכירות באקומען נאָך אויף נאדערהאַב.

זי האָט זיך געשטעלט צוהישן נאדיעזשדא פעדאָראָוונען אין קאָטיען, אזוי ווי פאַרשטעלנדיק די טאָכטער פון דעם וואַ־סער, וואָס האָט אָפּגעוואַשן נאדיעזשדא פעדאָראָוונען. דורך דער אָפענער טיר, וואָס איז אריסגעגאַנגען צום ים, האָט מען געזען, ווי עמעצער איז געשוווּמען אן ערך הונדערט טריט פון באַ־צ מער.

— מאַמע, דאָס איז אינזער קאָסטיא! — האָט א זאָג גע־טון קאָטיא.

— אָך, אָך! — האָט זיך צעקוואָקעט מאריא קאָנסטאַנטי־נ חנא פון שרעק. — אָך! קאָסטיא, — האָט זי א געשריי בע־טון — שווים צוריק! קאָסטיא, שווים צוריק!

קאָסטיא, א יינגל פון א יאָר 14, האָט אָבער נעוואָלט זיך אויספיינען פאַר דער מיטער און דער שוועסטער מיט זיין העל־דישקייט; ער איז פאַרזונקען אונטערן וואַסער און גענומען שוי־מען דייטער, אָבער ער האָט זיך איינגעמידט און אָנגעהויבן אייל צוריק, און לויט זיין ערנסט אָנגעשטרענגט פנים איז קענטיק גע־ווען, אַז ער גלייבט נישט אין זיינע פוחות.

— אַן אומגלויק איז מיט דידאָזיקע יינגלעך, מיין ליבע! — חאָט געזאָגט מאריא קאָנסטאַנטינאָוונאַ, זיך בארויקנדיק. יעדע רגע איז ער אינגעשטעלט. אַך, מיין ליבע, ווי אָנגענעם אין גלייכצייטיק ווי שווער איז צו זיין א מוטער! פאַר אַלדינק האָסטו מורא.

נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ האָט אָנגעטון איר שטרויענעם הוט און זיך אַרײַנגעוואָרפן אין אָפענעם ים. זי איז אָפגעשוואַ־מען אַן ערך פיר מעטער און האָט זיך גלייגט אויפן רוקן. זי האָט געזען דעם ים בײַן האָריזאָנט, די שיפן, די מענטשן אויפן ברעג, די שטאָט, און דאָס אַלץ, צוזאַמען מיט דער היץ און די דורכזיכטיקע צארטע וואָלקנס, האָט זי געריצט און איר איינגע־רומט, אַז מען דאַרף לעבן, לעבן... פאַרבײַ איר האָט, האַסטיק, ענערגיש צעשניידנדיק די כוואַליעס און די לופט, זיך דורכגע־טראָגן א זעגל־שיפל; דער מאַנסביל, וואָס איז געזעסן באַם רודער, האָט אויף איר געקוקט, אבן איר איז אָנגענעם געווען, וואָס מען קוקט אויף איר...

די דאַמען האָבן זיך אויסגעבאָדן, זיך אָנגעטון און זענען צוזאַמען אַוועקגעגאַנגען.

— יעדן צווייטן טאָג איז בא מיר א פיבער, און פונדעסט־ווענן ווער איך נישט מאַערער — האָט געזאָגט נאַדיעזשדא פע־דאָראָוונא. אָפּלעקנדיק די ליפן, געזאַלצענע פון ים־וואַסער און מיט א שמייכל ענטפערנדיק אויף די באַגריסונגען פון די באַקאַנ־טע. — איך בין תמיד געווען א דיקע און אַצינד בין איך, דאָס זיך, נאָך דיקער געוואָרן.

— דאָס איז, מיין ליבע, אזא גאַטונג. וועט ס'איז נישט גע־זייגט דיק צו וועלן, אזוי ווי איך, למשל, וועט אים קיין שום

קעסט נישט העלפן. איר זעט, מיין ליבע, איר האָט פֿאַרנעצט אייער הוט.

— ס׳מאַכט נישט אויס, ער וועט זיך אויסטריקענען.

נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ האָט ווידער דערזען די מענטשן אין וויסן, וואָס זענען געגאַנגען איבערן ברעג און געריידט פֿראַצויזיש: און ווידער האָט אין איר ברוסט אויפגעברויזט אַ פרייד אויף נעפֿלדיק האָט זיך איר דערמאַנט אַ גרויסער זאַל, אין וועלכן זי האָט אַמאָל געטאַנצט, אָדער וועלכער האָט זיך איר אפשר געחלומט, אוּן טיף אין איר נשמה האָט עפּעס נעפֿלדיק אוּן שטיל געפֿיסטערט, אַז זי איז אַ קלייניקע, אַ באַאַלע, אַ פּוסטע נישטיקע פּרוי...

מאַריאַ קאָנסטאַנטינאָוונאַ האָט זיך אָפּגעשטעלט בײַ איר טויער אוּן זי פֿארבעטן אַ ביסל אַריינצוגיין צו איר.

— קומט אַריין, מיין טייערע! — האָט זי געזאָגט מיט אַ בקשהדיקן טאָן אוּן אין דער זעלבער צייט אַ קוק געטוּן אויף נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונען מיט צער אוּן מיט האָפענונג: אפשר וועט זי זיך אָפּזאָגן אוּן נישט אַריינגיין!

— מיט פֿאַרגעניגן — האָט אינגעשטימט נאַדיעזשדאַ פֿעדאָראָוונאַ. — איר ווייסט דאָך, ווי איך האָב ליב צו זיין בײַ אײַך.

אוּן זי איז אַריינגעגאַנגען אין שטוּב. מאַריאַ קאָנסטאַנטינאָוונאַ האָט זי געבעטן זיצן, געגעבן קאַווע, מכּבד געווען מיט באַטעמטע זעמעלעך, נאָכדעם איר געוויזן די פּאָטאָגראַפֿיעס פוּן די פרייליגע האַראַטינסקעס, וואָס זענען דורך איר דערצויגן געוואָרן אוּן וואָס זענען שוין איצט אַלע חתונה-געהאַט, האָט אויך געוויזן די עקזאמען-באָגעס פוּן קאַטיען אוּן קאָסטיען; די נאָגעס זענען געווען זייער גוטע, אָבער כדי זיי זאָלן זיך אויסווייזן נאָך בעסער, האָט זי מיט אַ זיפץ זיך באַקלאָגט, וויי שווער ס׳איז אַצינד צו לערנען זיך אין גימנאַזיע... זי האָט פריינדלעך אויפגענומען דעם גאַסט, נאָר גלייכצייטיק האָט זי באַדויערט נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונען אוּן געהאט עגמת-נפש דערפוּן, וואָס מיט איר אָנגעזונהייט קען זי שלעכט וויקן אויף דער זיטלעכקייט פוּן קאָס-

טיען אין קאַטיען, אין האָט זיך געפרייט, וואָס איר ניקאָדים אַלעק־סאַנדריטש איז נישטאָ אינדערהיים. היות, לויט איר מיינונג האָבן אַלע מענער ליב „אזעלכע", האָט נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ אויך געקענט שלעכט וויסן אויף ניקאָדימען אַלעקסאַנדריטשן.

שמיעסנדיק מיטן גאַסט, האָט מאריא קאָנסטאַנטינאָוונאַ די גאַנצע צייט געדענקט, אַז היינט אינאָוונט וועט זיין א פיקניק, אין אז פאָן־קאַרען האָט שטאַרק געבעטן נישט צו דערציילן וועגן דעם די מאַקאַקאָס, ד. ה. לאַיעווסקין אין נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונען, נאָר זי האָט אומגערן זיך אַרויסגעכאַפט, איז אינגאַנצן פאַרפאַמט געוואָרן אין געזאָגט אין פאַרלעגנהייט:

— איך האָף, איר וועט אויך זיין!

VI

מ׳האָט זיך אָפגערעדט אַרויסצופאָרן זיבן וויאָרסט הינטער דער שטאָט אויפן וועג צו דרום, אָפשטעלן זיך דאָרט לעבן דוכאַן, באַם צוזוניפגאָס פון די צווייי טייכלעך — דעם ש ו ו א ר צ ן אין ג ע ל ן, אין דאָרטן קאָכן א גריץ. אַרויסגעפאָרן איז מען נאָך פינף. פאָרויס פון אַלע, אין שאַראַבאַן, זענען געפאָרן סאַמאָוואָנקע מיט לאַיעווסקין, נאָך זיי אין א קאָטש, געשפאַנט אין דריי פערד, מאַר־יא קאָנסטאַנטינאָוונאַ, נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ, קאַטיא אין קאָסטיא; זיי האָבן געהאַט מיט זיך א קויש מיט פּראָוויאַנט און געפעס. אין דער פאָלגנדיקער קאָטש איז געפאָרן דער פריסטאָו קיריליץ און דער יינגער אטשמיאַנאָוו, דער זון פון דעם אייגענעם סוחר אטש־מיאַנאָוו, וועלכן נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונא איז שולדיק געווען דריי הונדערט רובל, און אקייגנאיבער זיי איז אויפן בענקעלע, אייגע־קאָרטשעטערהייט, מיט די פיס הינטער זיך, געזעסן ניקאָדים אַלעק־סאַנדריטש, א קליינטשיקער, אן אקוראַטנינקער, מיט פאַרקעמטע

אערעלעך אויף די שלייפן. הינטער אלע איז געפאַרן פאַן־קאַרעך מיטן דיאַקאַן; באַם דיאַקאַנס פּיס איז געשטאַנען א קויש מיט פּיש.

— ר־רעכטס! — האָט געשריגן מיטן גאַנצן האַלז סאַמאַי־לעבקאַ, בשעת ס׳איז אַנגעקומען אַן ארבאַ אַדער אַן אַבכאַזיאַנער רייסנדיק אויף אַן אייזל.

— אין צוויי יאָר ארום, וועט איך וועל האָבן גרייט די מיטלען אוֿן די מענטשן, וועל איך זיך אַוועקלאָזן אויף דער עקס־פּעדיציע — האָט פאַן קאַרען דערציילט דעם דיאַקאַן. — איך וועל דורכגיין מיטן ברעג פּון ולאַדיוואָסטאָק ביזן בערינג־ים־גאָס, אוֿן נאָכדעם פּון ים־גאָס ביזן אויסגאַנג יענסיי. מיר וועלן אָנצייי־כענען א מאַפּע, וועלן אויסשטודירן די פאַוגע אוֿן די פלאָרע אוֿן גרינדלעך זיך פאַרנעמען מיט געאָלאָגיע, מיט אַנטראָפּאָלאָגיע אוֿן עטנאָגראַפישע פאָרשונגען. ס׳וועט זיך אָן אייך — צו פאָרן מיט מיר אָדער נישט.

— ס׳איז אוממעגלעך, — האָט געזאָגט דער דיאַקאַן.

— פאַרוואָס?

— איך בין אַן אָפּהענגיקער מענטש, א פאַמיליאַנט.

— די דיאַקאַנעכע וועט אייך אוועקלאָזן. מיר וועלן זי באַ־וואָרענען. ס׳וואָלט נאָך בעסער געווען, וועט איר זאָלט זי איבער־צייגן, אז זי זאָל צולייב טובת הכלל ווערן א מאַנאַכין; דאָס וואָלט אייך געגעבן די מעגלעכקייט אַליין אויך אַרייַנצוטרעטן אין א מאָנאַסטיר אוֿן פאָרן אין דער עקספּעדיציע אַלס יערמאַנאַך. איך קען אייך דאָס איינאָרדנען.

דער דיאַקאַן האָט געשוויגן.

— איר קענט גוט אייער טעאָלאָגיש געביט? — האָט גע־פרעגט דער זאָלאָג.

— קנאַפּלעך.

— הם... איך קען אייך נישט געבן קיין שום אָנווייזונגען בנוגע דעם, ווייל איך בין אַליין ווייניק באַקאַנט מיט טעאָלאָגיע. גיט מיר א צעטעלע פּון די ביכער, וואָס זענען אייך נייטיק, וועל איך אייך צושיקן פון פעטערבורג. איר וועט אויך דאָרפן איבער־

לייענען נאָטיצן פון גייסטלעכע רייזנדע; צווישן זיי טרעפן זיך גוטע עטנאָלאָגן און קענערס פון מזרח־שפראַכן. וועט איר וועט זיך באַקענען מיט זייער צוגאַנג, וועט אייך לייכטער זיין צו־טרעטן צום ענין. נו, און פֿל זמן איר האָט נישט קיין ביכער, פֿאַרלירט נישט אומזיסט קיין צייט, קומט אַריין צו מיר, וועלן מיר זיך פֿאַרנעמען מיטן קאָמפּאַס, מיר וועלן דורכגיין מעטאָדאָלאָגיע, דאָס אַלץ איז נייטיק.

— יאָ, ס׳איז אמת... — האָט דער דיאַקאָן אַ מורמל געטון און זיך צעלאַכט. — איך האָב געבעטן פאַר זיך אַן אָרט אין צענטראַל רוסלאַנד און מיין פּעטער — אַ פּראָפעסאָר־יי האָט מיר צוגעזאָגט צוזיהעלפן. אויב איך וועל פּאָרן מיט אייך, וועט עס היסן. אַז איך האָב זיי בחנם באַומרויקט.

— איך פֿאַרשטיי נישט אייערע קוועלקענישן. אויב איר וועט וייטער בלייבן אַ געווינטלעכער דיאַקאָן, וואָס איז מחויב צו דינען נאָר אין די יום־טובים, און די איבעריקע טעג צו רוען, וועט איר אין צען יאָר אַרום אויך פֿאַרבלייבן דער אייגענער, וואָס איצט, און ס׳וועט אייך העכסטנס צוקומען נאָר אַ פּאָר וואָנסן מיט אַ בערדל; דערפֿאַר אַבער, צוריקקומענדיק פון דער עקספּעדיציע, וועט איר אין דיזעלבע צען יאָר ווערן אַן אַנדערער מענטש, איר וועט זיך באַרייכערן מיטן באַווסטזיין, אַז איר האָט עפּעס אויפֿגעטון.

פון דער דאָמען־קאָטש האָבן זיך דערהערט געשריען פון שרעק און התפּעלות. די עקיפּאַזשן זענען געפֿאָרן איבער אַ וועג, וואָס איז דורכגעגראָבן געוואָרן אין אַ פּלשטענדיק ווערטיקאַלן פעלזיקן ברעג, און ס׳האָט זיך אַלעמען געדאַכט, אַז מען פּאָרט אי־בער אַ פּאָליצע, וואָס איז צוגעמאַכט געוואָרן צו אַ הויכער וואַנט, און אַז באַלד וועלן די עקיפּאַזשן אַראָפּפּאַלן אין אָפּגרונט. רעכטס האָט זיך אויסגעשפרייט דער ים, לינקס — איז געווען א נישט גלייכע ברוינע וואַנט מיט שוואַרצע פלעקן, רויטע אָדערן און קריכעדיקע גראָבע וואַרצלען, און פּונדערהייך, איבערבייגנדיק זיך אזוי ווי מיט שרעק און נייגיר, האָבן אַראָפּגעקוקט געקרויזלטע גאָלד־צווייגן. אין א מינוט אַרום ווידער א קוויטש און א גלעטש־

טער: ס׳איז אויסגעקומען צו פֿאַרן אונטער אַ ריזיקן הענגענדיקן שטיין.

— איך פֿארשטיי נישט, צו וועלכן טייוול איך פֿאָר מיט אייך — האָט געזאָגט לאַיעווסקי. — וויי נאָריש אוז באַנאַל! איך דאַרף פֿאָרן אויף צפון, אַנטלויפן, זיך ראַטעווען, אוז איך פֿאָר אויף דעמדאָזיקן נאַרישן פּיקניק.

— אָבער דו זע נאָר, סאַרא פֿאַנאָראַמע! — האָט אים געזאָגט סאַמאַילענקאַ, בשעת די פערד האָבן זיך אַ קער געטוון אויף לינקס אוז ס׳האָט זיך אַנטפֿלעקט דער טאָל פון ג ע ל ן ט י י כ ל, אוז ס׳האָט אַ גלאַנץ געטון דאָס טיכל גופא — אַ געלס, אַ טריבס, אַ ווילדס...

— קיין שום שיינס, סאַשאַ, זע איך נישט דערין — האָט געענטפערט לאַיעווסקי. — כסדר זיך באַגייסטערן מיט דער נאַטור — הייסט אַרויסווייזן אָרעמקייט פון דער אייגענער פאַנטאַזיע. אין פאַרגלייך דערמיט, וואָס מיר קען געבן מיין פאַנטאַזיע, זענען די אַלע טייכלעך אוז פעלדן — הויל נאַרישקייט אוז מער גאָרנישט.

די קאָטשן זענען שוין געפאָרן איבערן ברעג פון טייכל. די הויכע באַרגיקע ברעגעס זענען ביסלעכווייז זיך צוגויפגעגאַנגען, דער טאָל איז געוואָרן שמעלער אוז האָט אויסגעזען ווייטער ווי אַ שמאָלער קאַנאַל; דער שטיניקער באַרג, לעבן וועלכן מ׳איז געפאָרן, איז געווען צוגויפגעשלאָגן פון דער נאַטור פון ריזיקע שטיינער, וואָס האָבן געדריקט איינער דעם אַנדערן מיט אַזאַ מורא־דיקער קראַפט, אַז סאַמאַילענקאַ האָט איטלעכעס מאָל, אַ קוק געבנדיק אויף זיי, נישט ווילנדיק געקרעכצט. דער פינצטערער אוז שיינער באַרג איז ערטערווייז דורכגעשניטן געווען מיט שמאָלע שפאַלטן אוז קאַנאַלן, פון וועלכע ס׳האָט אַרויסגעווייעט אויף די דורכפאָרער מיט פייכטקייט אוז סודותדיקייט; דורך די קאַנאַלן האָבן זיך אַרויסגעזוכט אַנדערע בערג, רויטלעכע, ראָזע, לילע, רויכיקע אָדער באַגאָסענע מיט העלן ליכט. פון צייט צו צייט, בעת מ׳איז פאַרביגעפאָרן די קאַנאַלן, האָט מען געהערט, ווי ער־

גלעך אינדערהייך איז געפאלן וואסער און געפלוישקעט איבער די שטיינער.

— אך, די פארשאלטענע בערג — האט געזיפצט לאיעווסקי — ווי זיי זענען מיר נמאס געוואָרן!

אויף דעם אָרט, וווּ דאָס שוואַרצע טייכל איז אריינגעפאלן אין גלעטשער, און דאָס שוואַרצע וואסער, עלעך צו טינט, האָט געשמירט דאָס גלעטש און זיך געראַנגלט דערמיט, איז אין דער זייט פונם וועג געשטאַנען דער דוכאַן פונם טאָטער קערבאַלאַי מיט אַרויסישן פאָן אויפן דאַך און מיט אַ שילדל, אָנגעשריבן מיט קרייד: „אַן אָנגענעמער דוכאַן"; לעבן אים איז געווען אַ נישטגרויס גערטל, אַרומגעצוימט מיט אַ גלעפאָכטן פלעטל, וווּ ס'זענען געשטאַנען טישן מיט בענק, און צווישן נעבעכדיקע קושאַקעס האָט זיך דערהויבן אן אייניקער קיפאַריס, אַ שיינער און אַ טונקעלער.

קערבאַלאַי, אַ קלייניער, פלינקער טאָטער, אין אַ בלויער בלוזע און מיט אַ וויים פאַרטוך, איז געשטאַנען אויפן וועג און, אָנגעמעדיק זיך באַם בוידעם, האָט ער זיך נידעריק געניגט אַקייגן די עקיפאַזשן און, שמייכלענדיק, געווינן זייגע וווייסע ציין.

— וואָס מאַכסטו, קערבאַלאַיקא! — האָט צו אים אַ געשריי געטון סאַמאָלענקא. — מיר וועלן אַוועקפאָרן אַ ביטל וווייטער, און דו ברענג אַהין אַ סאַמאָוואַר מיט שטיקלן! שנעלער!

קערבאַלאַי האָט געשאָקלט מיט זיין געשוירענעם קאָפּ אין עפעס געמורמלט און נאָר די, וואָס זענען געוועסן אין דער לעצטער קאָטש, האָבן געקענט דערהערן: „כ'האָב פאָרלען, אייער עקסלענץ".

— ברענג, ברענג! — האָט אים געזאָגט פאָן-קאָרען.

אָפּפאָרנדיק בערך פינף הונדערט טריט פונם דוכאַן, האָבן די עקיפאַזשן זיך אָפּגעשטעלט. סאַמאָלענקא האָט אויסגעקליבן אַ נישט גרויסע לאָנקע, אויף וועלכער ס'זענען געווען פונאַנדערגעוואָרפן שטיינער, באַקוועמע צו זיצן אויף זיי, און ס'איז געלעגן אַ בוים, וואָס איז אזמגלייגט געוואָרן דורך אַ שטורמווינט, מיט אַן אַרויסגעריסענעם האָריקן וואָרצל און מיט אויסגעטרוקנטע געלע

נאָדלען. דאָ איז איבערן טייכל געווען אריבערגעוואָרפן א שיטערל האָלצערנע בריק, אוּן אויפן צווייטן בריג, פונקט קייגניבער, איז אויף פיר נישטהויכע דרעגלעך געשטאַנען א קעמערל, א טרוקן־שייער אויף קוקירוזע, וואָס האָט דערמאַנט א לעגענדאַריש שטיבעלע אויף הינערישע פיסלעך; פון דער טיר פונם שייער האָט זיך אַראָפגעלאָזט אונטן א לייטערל.

דער ערשטער איינדרוק איז בא אַלע געווען אַזעלכער, ווי מען וואָלט שוין קיינמאָל נישט געקענט זיך אַרויסקריגן פונדאַנען. פון אַלע זייטן, וווּ האָסט נאָר א קוק געטוּן, האָבן זיך געדראַפעט אוּן אָנגערוקט בערג, אוּן שנעל, שנעל איז פון דער זייט פונם דוכאן אוּן טונקלן קיפאַריס אָנגעלאָפן אָונט־שאָטן, אוּן דערפון איז דער שמעלער קרומער טאָל פון שוואַרצן טיכל געוואָרן שמאָלער, אוּן די בערג העכער. מ׳האָט געהערט, ווי דאָס טייכל האָט געוואָרטשעט אוּן ס׳האָבן אָן אויפהער געשריגן די ציקאַדעס.

— פראַכטפול! — האָס געזאָגט מאריא קאָנסטאַנטינאָוונא, טיף עטעמענדיק פון התפעלות. — קינדער, זעט נאָר, ווי שיין, סאַראַ שטילקייט!

— יאָ, באמת שיין, — האָט מספים געווען לאיעווסקי, וועלכן ס׳איז געפעלן געוואָרן די לאַנדשאַפט, נאָר וועו ער האָט א קוק געטוּן אויפן הימל, אוּן נאָכדעם אויפן בלויען רויכל, וואָס איז אַרויסגעגאַנגען פונם קוימען פון דוכאן, איז אים איבער עפעס געוואָרן טרויעריק. — יאָ, ס׳איז שיין! — האָט ער איבערגעחזרט.

— איוואַן אַנדרעיטש, באַשרייבט דאָסדאָזיקע בילד! — האָט א גערירטע געזאָגט מאריא קאָנסטאַנטינאָוונא.

— נאָכוואָס? — האָט געפרעגט לאיעווסקי. — דער איינדרוק איז בעסער פון יעדער באַשרייבונג. דידאָזיקע רייכקייט פון פארבן אוּן קלאַנגען, וואָס איטלעכער באַקומט פון דער נאַטור דורך אוממיטלבארע אייגדרוקן, גיבן איבער די שרייבער אין אַן אומגעלומפערטער, צעקריפלטער פארם.

— אַזוי נאָר? — האָט קאָלט געפרעגט פאָן־קאָרען, אויס־

קלויבנדיק זיך דעם סאמע גרעסטן שטיין לעבן וואסער און בא־
מיענדיק זיך ארויפצוכאפן אויף אים און זיך אוועקזעצן. — אזוי
גאר — האט ער איבערגעחזרט, קוקנדיק נאכאנאנד אויף לאיעווס־
קין. — און ראמעא און יוליא? און, למשל, פושקינס אוקראַ־נישע
נאכט? די נאטור מעג קומען און צו די פיס זיך בוקן.

— מעגלעך... — האט איינגעשטימט לאיעווסקי, וועלכער
האט זיך געפוילט א קלער צו טון און אפענטפערן. — איבריקנס —
האט ער געזאגט נאך א וויילע — וואס איז דען אייגנטלעך ראמעא
און יוליא? די שיינע, פאטישע, הייליקע ליבע — דאס זענען
רויזן, אונטער וועלכע מ'וויל באהאלטן דעם שימל. ראמעא — איז
פונקט אזא חיה, ווי אלע.

— וועגן וואס מ'זאל מיט אייך נישט אנהייבן רעדן, מוזט
איר ארויפירן אויף... פאן־קארן האט זיך אומגעקוקט אויף קא־
טיע און נישט דערזאגט.

— אויף וואס פיר איך ארויף? — האט געפרעגט לא־
יעווסקי.

— מען זאגט אייך דהיינו: „ווי שיין איז א בינטל וויינ־
טרויבן". און איר: „יא, אבער ווי העסלעך איז עס, ווען מען קייעט
עס־אין מען צעקאכט עס אין מאגן". צוואס אזוי רעדן? ס'איז
נישט נייַ און... בכלל איז עס אן אויסטערלישער מאניר.

לאיעווסקי האט געווסט, אז פאן־קארן האט אים נישט ליב,
און דעריבער האט ער פאר אים מורא געהאט און אין זיין אנ־
וועזנהייט זיך געפילט אזוי, ווי ס'וואלט פלומרשט אלע עגב גע־
וען און עמעצער וואלט געשטאנען הינטער דער פלייצע. ער האט
ארגרנישט געענטפערט, איז אוועקגעגאנגען אין א זייט און באדויערט,
וואס ער איז מיטגעפאלן.

— מיינע הערן, מארש נאך טרויקענע צוויגלעך אויף א
פייער! — האט א קאמאנדעוע געטון סאמאלעגקא.

אלע זענען זיך צעקראכן אין פארשידענע זייטן. און אויפן
ארט זענען נאר פארבליבן קירילין, אטשמיאנאוו און ניקאדים
אלעקסאנדרויטש. קערבאלאי האט געבראנגט שטולן, אויסגעשפרייט
אויף דער ערד א טעפיך און אוועקגעשטעלט עטלעכע פלעשער

ווין. דער פּריסטאָו קיריליז, אַ הויכער, אָנגעזונדיקער מאַנסביל, וואָס פלעגט בא יעדן וועטער טראָגן א חוץ דער בלוזע דעם שי־נעל, האָט מיט זיין שטאָלצן שטעל, חשיבותדיקן גאַנג אוּן געדיכטן, עטוואָס הייזעריקן קול דערמאַנט אַ ינגן פּראָווינציאָנעלן פּאָליצ־מייסטער. א מינע האָט ער געהאַט א טרויעריקע אוּן שלעפּעריקע, אַזוי ווי מען וואָלט אים נאָרוואָס אויפגעוועקט קיגן זיין ווילן.

— וואָס האָסטו געברענגט, נבלה? — האָט ער געפרעגט קערבאַליאיען, געלאָסן אַרויסרעדנדיק יעדעס וואָרט. — איך האָב דיר באַפוילן צו ברענגען קוואַרע, אוּן דו האָסט געברענגט וואָס, דו טאָטעריש מאָרדע? הא? וועמען?

— מיר האָבן געגוג אייגענעם ווין, יגאָר אַלעקסיטש — האָט נישט דרייסט אוּן העפלעך באַמערקט ניקאָדים אַלעקסאַנ־דריטש.

— וואָס? אָבער איך ווילּ, אז ס׳זאָל זיין מיין ווין אויך. איך נעם אָנטיל אין פיקניק אוּן, כ׳מיין, איך האָב דאָס פולע רעכט אַרייַנצוטראָגן מיין חלק. א י ך מ י י ן! ברענג צען פלע־שער קוואַרע!

— נאָכוואָס אזוי פיל? — האָט זיך פּארוווּנדערט ניקאָדים אַלעקסאַנדריטש, וועלכער האָט געווּסט, אַז קיריליז האָט נישט קיין געלט.

— צוואַנציק פלעשער! דרייסיק! — האָט אַ געשריי געטון קיריליז.

— נישטקשה, זאָל זיין — האָט איינגערוימט אַטשמיאַנאָוו. — ניקאָדים אַלעקסאַנדראָוויטש, איך וועל באַצאָלן.

נאַדיעזשדא פעדאָראָוונא איז געווען אין א פרייליכער, שמי־פערישער שטימונג. איר האָט זיך געגלוסט צו שפּרינגען, לאַכן, שרייַען, רייַצן, קאַקעטירן. אין איר ביליקן קלייד פון סיטץ מיט בלויע אייגעלעך, אין די רויטע פאַנטאָפּעלעך אוּן אין דעמזעלבן שטרויענעם הוט האָט זי זיך אויסגעוויזן א קליינינקע, אַן איינפא־כע, א לייכטע און לופטיקע, ווי א שמעטערלינג. זי איז אַריבער־גלאָפן איבערן שיטערן בריקל אוּן א מינוט געקוקט אין וואַסער אַריין, אז ס׳זאָל זיך איר פאַרדרייען דער קאָפּ, נאָכדעם האָט זי

אויסגעשריגן און מיט אַ געלעכטער אַ לויף געטון אויף יענער זייט צום טרוקן־שייער, און איר האָט זיך געדאַכט, אַז אַלע מענטשן, אפילו קערבאַלאי, אַנטציקן זיך מיט איר. וועלן אין דער שנעל אָנ־קומענדיקער פינצטערניש האָבן זיך די ביימער צונויפגעגאָסן מיט די בערג, די פערד מיט די עקיפאַזשן און אין די פענצטער פונם דוכאַן האָט אַ בלישטש געטון אַ פייערל, האָט זי איבערן שטעגל, וואָס האָט זיך געשלענגלט צווישן די שטיינער און שטעכיקע קושאַ־קעס, אַרויפגעקלעטערט אויפן בארג און זיך אַוועקגעזעצט אויף אַ שטיין. אונטן האָט שוין געבערעט אַ פייער. לעבן פייער האָט מיט פארשארצטע ארבל זיך באַוועגט דער דיאַקאָן, און זיין שוואַרצער שאָטן איז וויי אַ ראַדיוס ארומגעגאַנגען אַרום דעם פייער; ער האָט אַרומגטערגעלייגט טרוקענע צווייגלעך און מיט אַ לעפל, צוגעבונדן צו אַ לאַנגן שטעקן, האָט ער געמישט אינם קעסל. סאַמאָלענקאָ, מיט אַ קופער־רויט פנים, האָט געהאַוועט באַם פייער, ווי בא זיך אין קיך און געשריגן מיט רציחה:

— וווּ זשע איז דאָס זאַלץ, מיינע הערן? זיכער פאַרגעסן! וואָס זשע האָבן זיך אַלע אויסגעזעצט, ווי גוטבאַזיצער, און איך אַליין זאָל האָרעווען?

אויף דעם אומגעלייגטן בוים זענען באַנאַנד געזעסן לאיעוו־סקי און ניקאָדים אַלעקסאַנדריטש און פאַרקלערט געקוקט אויפן פייער. מאריא קאָנסטאַנטינאָוונאַ, קאַטיא און קאָסטיא האָבן אַרויס־געגומען פון די קוישן דאָס געפעס מיט די טעלערס. מיט געקרייצ־טע הענט און מיט איין פוס ארויפגעשטעלט אויף אַ שטיין איז געשטאַנען פאָן־קאָרען אויפן ברעג לעבן סאַמע וואַסער און וועגן עפעס געטראַכט. רויטע פלעקן פון פייער, צוזאַמען מיט שאָטנס, זענען אַרומגעגאַנגען איבער דער ערד לעבן די מענטשלעכע פי־גורן, האָבן געציטערט אויפן בארג, אויף די ביימער אויף דער בריק, אויפן טרוקן־שייער; אויף דער צווייטער זייט איז דער אָפ־געבראָכענער, צעגראָבענער ברעג אינגאַנצן געווען באַלויכטן, האָט געשימערט און זיך אָפגעשפיגלט אין טייכל, און דאָס האַסטיק לויפנדיקע שטורמדיקע וואַסער האָט גאריסן אויף טיילן זיין אָפ־שפיגלונג.

דער דיאַקאָן איז געגאַנגען נאָך די פיש, וועלכע קערבאַלאי האָט אויפן ברעג געריניקט אוין געוואַשן, נאָר אין האַלבן וועג האָט ער זיך אָפגעשטעלט אוין אַרומגעקוקט.

„גאָט מיינער, ווי שיין! — האָט ער א קלאָר געטון. — מענטשן, פייער, בין־השמשות, א צעקרומכטער בוים — גאָרנישט מער, נאָר ווי שיין!"

אויף יענעם ברעג לעבן דעם טרוקן־שייער האָבן זיך בא־ויזן עפעס אומבאַקאַנטע מענטשן. מחמת דעם, וואָס די שיין האָט געשימערט אוין דער רויך האָט זיך געטראָגן פון פייער אויף יע־נער זייט אוועק, האָט מען נישט געקענט דערבלויקן דידאָזויקע אלע מענטשן מיטאַמאָל, נאָר מען האָט זיי געזען טייל־וויז: דאָ א האָ־ריק היטל אוין א גראָע באָרד, דאָ א בלויע בלוזע, דאָ לאַכעס פון די אַקסלען ביז די קניען אוין א קינדשאל איבערן בויך, דאָ א יונג טונקל פנים מיט שוואַרצע ברעמען, אזעלכע געדיכטע אוין בולטע, וויי זיי וואַלטן געהאַלטן געצייכנט מיט קויל. א פינף מאַן פון זיי האָבן זיך אוועקגעזעצט אין א רעדל אויף דער ערד, אוין די איבעריקע פינף זענען אַרייגעגאַנגען אין טרוקן־שייער, איינער איז געבליבן שטיין אין דער טיר מיטן רוקן צום פייער אוין, פאַר־לייגנדיק די הענט אַהינטער, האָט ער אָנגעהויבן צו דערציילן עפעס, וווייזט אויס, זייער אינטערעסאַנטס, וואָרים בעת סאַמאָלעט־קאָ האָט אוינטערגעלייגט טרוקענע צווייגלעך אוין דאָס פייער האָט אויפגעפלאַקערט, זיך צעשפריצט מיט פונקען אוין העל באַלויכטן דעם טרוקן־שייער, האָט מען געזעען, וויי פון דער טיר האָבן אַרויס־געקוקט צוויי פיזיאָנאָמיעס, רויקע, וואָס האָבן אויסגעדריקט טיפע אויפמערקזאמקייט, אוין וויי יענע, וואָס זענען אין רעדל, האָבן זיך אויסגעדרייט אוין אָנגעהויבן זיך צוהערן צו דער דער־ציילונג. א ווייל שפעטער האָבן די זיצנדיקע עפעס שטיל אויפ־געזונגען, צעצויגן, מעלאָדיש. ענלעך צו א קירכן־געזאנג... הערט־דיק זיי, האָט דער דיאַקאָן זיך פאַרגעשטעלט, וואָס מיט אים וועט זיין אין צען יאָר ארום, וועט ער וועט זיך אומקערן פין דער עקספעדיציע: ער — א יונגער יערמאַנאַק־מיסיאָנער, אַן אויטאָ־מיט א נאָמען אוין מיט א הערלעכער פאַרגאַנגענהייט; מען נאָמי־

גירט אים אלס ארכימאנדריט, נאָכדעם אלס ארכיערייַ; ער ריכט אָפּ די מאָרגן־תפילה אין קאטעדראלן סאָבאָר; אין דער גאָלדענער מיטרע, מיט דער פּאַנאגיע, גייט ער ארויס אויף דער אמבאָנע, בעגטשט דאָס פאָלק און הייבט אָן די תפילה, און די קינדער מיט זייערע מלאכישע שטימען ענטפערן אים. אָפּ מיט געזאַנג"...

— דיאַקאָן, וווּ־זשע זענען די פיש? — האָט זיך דערהערט סאמאָילענקאָס קול.

צוריקקומענדיק צום פייער, האָט דער דיאקאָן זיך אויסגעמאָלט, וויַ אין אַ היימן תמוזדיקן טאָג גייט איבער אַ שטויביקן וועג אַ פראָצעסיע; פאָרויס טראָגן פויערן די כרזבים און די פויערטעס מיט די מיידלעך די הייליקע בילדער, נאָך זיי גייען די יונגעלעך — די זינגער אין דער דיאק מיט אַן אונטערגעבונדענער באַק און מיט שטרוי אין די האָר; נאָכדעם על פּי סדר, ער, דער דיאקאָן, נאָך אים דער פאָפּ אין דער סקופייקע און מיטן צלם, און פּאָר הינטן שטויבט אַ מחנה פויערן, פויערטעס און יונגלעך; דאָ גייען אויך די פאָפּעכע און די דיאקאָנעכע אין פאַטשיילעכלעך. ס'זינגען די משוררים, ס'לייַרמען די קינדער, ס'שרייַען די פּושע־פויריקלעך, ס'צעגיסט זיך די לערכע... אָט האָט מען זיך אָפּגעשטעלט און באַנעצט מיטן הייליקן וואַסער די עדה... מען גייט וויטער און, קניענדיק בעט מען אויף אַ רעגן. נאָכדעם פאַרבייסעכן, שמועסן...

„און דאָס איז אויך שיין..." — האָט אַ קלער געטון דער דיאקאָן.

VII

קירילין אין אַטשמיאַנאָוו האָבן אַרויפגעקלעטערט אויפן בארג דורכן שטעגל. אַטשמיאַנאָוו איז געבליבן הינטערשטעליק אוּן האָט זיך אָפגעשטעלט, אוּן קירילין איז צוגעגאַנגען צו נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונען.

— גוטן אָוונט! — האָט ער געזאָגט, סאַלוּטירנדיק.

— גוטן אָוונט.

— יאָ! — האָט געזאָגט קירילין, קוקנדיק פאַרקלערט אויפן הימל.

— וואָס — יאָ? — האָט געפרעגט נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ, שווייגנדיק א ווייל אוּן באַמערקנדיק, אַז אַטשמיאַנאָוו אָבסערווירט זיי בײדע.

— אַלאָ, הייסט עס, — האָט געלאַסן געזאָגט דער אָפיציר — אונזער ליבע האָט פאַרוועלקט איידער זי האָט באַווײזן זיך צו צעבליען, אַזוי צו זאָגן. ווי אַזוי הייסט איר מיך דאָס פאַרשטיין? צי איז דאָס אַזאַ מין קאָקעטעריע פון אייער זײַט, אָדער איר האַלט מיך פאַר עפעס א נאָכשלעפער, מיט וועמען מען קען זיך באַגיין, ווי ס'גלוסט זיך?

— דאָס איז געווען א טעות! לאָזט מיך צורוּ! — האָט שארף געזאָגט נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ, קוקנדיק אויף אים איצט, אין דעמדאָזיקן הערלעכן, וווּנדערלעכן אָוונט מיט שרעק אוּן מיט שטוינונג זיך פרעגנדיק: — צי איז באמת געווען א מינוט, וועלכן דערדאָזיקער מענטש איז מיר געפעלן אוּן געווען נאָענט?"

— אַזוי! — האָט געזאָגט קירילין; ער איז שווייגנדיק געשטאַנען א ביסל, האָט א קלער געטוּן אוּן געזאָגט: — מילא, מיר וועלן צוזאַרטן, וועלן איר וועט זיין אין א בעסערער שטימונג, אוּן

דערווייל וואָג איך אייך צו פֿאַרזיכערן, אַז איך בין אַן אָרנטלעכער מענטש אוּן וועל קיינעם נישט דערלויבן צו צוויפֿלען דערין. שפּילן זיך מיט מיר קען מען נישט! אַדיע!

ער האָט סאַלוטירט אוּן איז אַוועקגעגאַנגען אין אַ זייט, דורכקלייבנדיק זיך צווישן די קזשאַקעס. אַ ביסל אָפּוואַרטנדיק, איז נישט אַנטשלאָסן צוגעגאַנגען אַטשמיאַנאָוו.

— אַ שיינער אָוונט הייַנט! — האָט ער געזאָגט מיט אַ לייכטן אַרמענישן אַקצענט.

ער איז געווען אַ שיינער, זיך געקליידט לויט דער מאָדע, זיך געהאַלטן אייַנפאַך, ווי אַ פּיין דערצויגענער יונגערמאַן, נאָר גאַדיזשדאַ פעדאָראָוונאַ האָט אים נישט ליב געהאַט דערפאַר, וואָס זי איז שולדיק געווען זיין פּאָטער דריי הונדערט רובל; איר איז אויך נישט אָנגענעם געווען, וואָס אויפן פּיקניק האָט מען אייַנגעלאַדן אַ קרעמער, אוּן ס'איז נישט אָנגענעם געווען, וואָס ער איז צו איר צוגעקומען גראָד אין דאָזיקן אָוונט, וואָס בּאַ איר אויף דער נשמה איז געווען אַזוי ריין.

— בכלל האָט דער פּיקניק זיך אייַנגעגעבן — האָט ער געזאָגט, שווייגנדיק אַ ווייַלע.

— יאָ, — האָט זי אייַנגעשטימט אוּן, אַזוי ווי זי וואָלט זיך פֿלומרשט נאָר-וואָס דערמאָנט אָן איר חוב, האָט זי אַ זאָג געטון כּל אחר יד: — יאָ, זאָגט דאָרט אין אייער מאַגאַזין, אַז די טעג וועט איוואַן אַנדרעיטש אַרייַנגיין אוּן באַצאָלן דאָרט די דריי הונדערט... אַדער איך געדענק נישט וויפֿיל.

— איך בין גרייט צו געבן נאָך דריי הונדערט, אַבי איר זאָלט נישט יעדן טאָג דערמאָנען וועגן דעם חוב, צווואָס דאַרף מען די פּראָזע?

נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ האָט זיך צעלאַכט; איר איז געקומען אין קאָפּ אַריין אַ קאָמישער געדאַנק, אַז ווען זי וואָלט געווען נישט געגנוג אָנשטענדיק אוּן געוואָלט, וואָלט זי אין איין מינוט געקענט אַראָפּפּטרן פוּן זיך דעם חוב. ווען, אַ שטייגער, דעם דאָזיקן שיינעם יונגן שוטה צו פֿאַרדרייען דעם קאָפּ! ווי דאָס וואָלט באמת געווען קאָמיש, משוגהדיק, וויילד! אוּן איר האָט זיך פֿלוצלינג

לינג פֿאַרגלוסט אים אינצוליבן אין זיך, אויסצוקאַשפֿערן אים צו אַוועקווארפֿן, נאָכדעם זעען, וואָס דערפֿון וועט אַרויסקומען.

— דערלויבט מיר צו געבן אייך אַ געוויסע עצה — האָט נישט דרייסט געזאָגט אַטשמיאַנאָוו. — איך בעט אייך, היט זיך פֿאַר קירילינען. ער דערציילט וועגן אייך איבעראַל שרעקלעכע זאַכן.

— מיר איז נישט אינטערעסאַנט צו וויסן, וואָס ס׳דערציילט וועגן מיר אַ וועלכער ס׳איז שוטה, — האָט קאַלט געזאָגט נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ, און עס האָט זי באַהערשט אַן אומרויקייט, און דער קאָמישער געדאַנק אַ שפּיל צו טון מיטן יונגן חבֿרותדיקן אַטשמיאַנאָוון האָט פלוצלינג פֿאַרלוירן זיין ריץ.

— מען דאַרף אַראָפגיין אונטן — חאָט זי געזאָגט. — מען רופט.

אונטן איז שוין פֿאַרטיק געווען די גריץ. מ׳האָט זי צעגאָסן אויף טעלערס און מען האָט געגעסן, ווי מען וואָלט אָפּגעריכט אַן עבודה, ווי מען עסט נאָר אויף פּיקניקן; אַלע האָבן געהאַלטן, אַז די גריץ איז זייער געשמאַק, אין אַז אינדערהיים האָבן זיי נאָר קיינמאָל נישט געגעסן אַזאַ באַטעמט עסן. ווי ס׳פירט זיך אויף אַלע פּיקניקן, האָט מען זיך נישט געקענט געפינען אין דער מאַסע סערוועטקלעך, פֿאַרשידענע פּעקלעך, נישט נייטיקע, פון ווינט אַרומקריכנדיקע פֿאַרפּעצטע פּאַפּירלעך, מען האָט נישט געווסט, וווּ ס׳איז וועמענס גלאָז און ווו ס׳איז וועמענס ברויט, מ׳האָט פֿאַרגאָסן דעם וויין אויף דעם טעפּיך און צו זיך אויף די קניען, מ׳האָט צעשניט דאָס זאַלץ; און אַרום איז געווען פינצטער, דאָס פייער האָט שוין נישט געברענט אַזוי העל, וויל יעדן האָט זיך געפּוילט אויפצוהיבן און אַוועקצוגיין צווייגלעך. אַלע האָבן געטרונקען וויין, און קאָסטיען און קאַטיען האָט מען אויך געגעבן צו האַלבע גלעזער. נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ האָט אויסגעטרונקען אַ גלאָז, נאָכדעם אַ צווייטס, איז פֿאַרשיכורט געוואָרן און פֿאַרגעסן אָן קירילינען.

— אַ פֿראַכטפולער פּיקניק, אַ פּשופּדיקער אָונט — האָט נעזאָגט לאַיעווסקי, וועגדיק בגילופין פּונם וויין. — אָבער איך וואָלט פּונדעסטוועגן בעסער פון דעם אַלעם געוואָלט אַ שיינעם

וויגטער. „מיט פּראָסטיקן שטויב זיל־בערט זיך דער שאָפֿן־קאָל־נער".

— איטל־עכער האָט זיך זיין געשמאַק — האָט באַמערקט פּאַן־קאָרען.

לאַיעווסקי האָט דערפילט אַ פּאַרלעגנהייט: אין רוקן האָט אים געשלאָגן אַ היץ פֿונם פייער, אוּן אין דער ברוסט אוּן אין פֿנים — פּאַן־קאָרענס שנאה; דידאָזיקע שנאה פֿון אַן אָרנטלעכן, קלוגן מענטש, וועלכע האָט מסתמא געהאַט אויגטער זיך אַ גרינד־לעכע סיבה, האָט אים דערנידערריקט, אָפּגעשוואַכט, אוּן גישט זיי־ענדיק בכוח איר זיך אַקיגנצושטעלן, האָט ער געזאָגט מיט אַ נושא־פֿנימדיקן טאָן:

— איך האָב ליידנשאַפטלעך ליב די נאַטור אוּן כ'באַדויער, וואָס איך בין גישט קיין נאַטור־וויסנשאַפטלער. איך בין אייך מקנא.

— נו, אוּן איך באַדויער גישט אוּן בין גישט מקנא — האָט געזאָגט נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ. — איך פּאַרשטיי גישט, ווי מ'קען עס ערנסט זיך פּאַרנעמען מיט וועלעמלעך אוּן פליגעלעך, בשעת דאָס פּאָלק ליידט.

לאַיעווסקי האָט געהאַט דיזעלבע מיינונג. ער איז געווען לגמרי אומבאַקאַנט מיט נאַטורוויסנשאַפט אוּן האָט דעריבער קיין־מאָל גישט געקענט שלום מאַכן מיטן אויטאָריטעטישן טאָן אוּן מיט דער גלעלערנטער, טיפזיניקער מינע פֿון די מענטשן, וואָס פּאַר־נעמען זיך מיט וואָנסלעך פֿון מוראַשקעס אוּן פיסלעך פֿון גריל־לן; אים האָט שטענדיק פּאַרדראָסן, וואָס אויפֿן גרונד פֿון די וואָנסע־לעך, פיסלעך אוּן עפעס אַ מין פּראָטאָפּלאַזם (ער האָט זי אי־בער עפעס זיך פאָרגעשטעלט אין דער פאָרם פֿון אַן אינטריגע), נעמען זיך דידאָזיקע מענטשן לייזן פּראַגן, וואָס נעמען אַרום די אָפּשטאַמונג אוּן דאָס לעבן פֿון מענטשן. אָבער אין נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונעס רייד האָט ער דערהערט פּאַלשקייט, אוּן ער האָט געזאָגט בלויז צוליב דעם, אַז ער זאָל איר דערווידערן:

— ס'האַנדלט זיך גישט אין די וועלעמלעך, נאָר אין די אויפֿירן.

מען האָט אָנגעהויבן זיך זעצן אין די עקיפאַזשן צו פֿאָרן אַהיים, שפּעט, אַרום עלף אַ זייגער. אַלע האָבן זיך אַריינגעזעצט אוּן ס׳האָבן נאָר געפּעלט נאַדיעזשדאַ פּעדאָראָוונאַ אוּן אַטשמיאַנאָוו, וועלכע זענען געלאָפֿן אויף יענער זייט טייך אין יאָגעלעך אוּן האָבן הויך געלאַכט.

— מייַנע הערן, גיכער, — האָט צו זיי אַ געשריי געטוּן שאַמאָלענקאָ.

— מען האָט נישט באַדאַרפט צו געבן די דאַמען קיין וויין — האָט שטיל געזאָגט פּאָן־קאָרנס.

אַ מידער פּוּן פּיקניק, פּוּן פּאָן־קאָרענס שנאה אוּן פּוּן זייַנע אייגענע מחשבות איז לאַיעווסקי אקייגגעגאַנגען נאַדיעזשדאַ פּעדאָראָוונען אוּן וועָן זי האָט אַ לוסטיקע, אַ פּריידיקע, אַ פּאַרסאַפּעטע, פּילנדיק זיך גריינג, וויַ אַ פּעדאַרל, אים אָנגעקאַפּט בּאַ ביידע הענט אוּן, לאַכנדיק, אים אַנידערגעלייגט דעם קאָפּ אויף דער ברוסט, האָט ער געמאַכט אַ טריט צוריק אוּן שטרעקנ געזאָגט:

— דוּ פּירסט זיך אויף, ווי... אַ שאַנסאָנעטקע.

דאָס איז אַרויסגעקומען שוין צופֿיל גראָב, אַז ער האָט אַוש אַליין רחמנות געקריגן אויף אים. אויף זיין בייזן, מידן געזוכט האָט זי איבערגעלייענט שנאה, רחמנות, פּאַרדראָס אויף זיך, אוּן זי האָט מיטאַמאָל פּאַרלוירן דעם הומאָר. זי האָט פּאַרשטאַנען, אַז זי האָט איבערגעכאַפּט די מאַס, אַז זי האָט זיך געפּירט צו פּריי, אוּן אַ טריעריקע, פּילנדיק זיך שוועָר, דיק, ברוטאַל אוּן שפּור, האָט זי זיך אַריינגעזעצט אין דער ערשטער לייַדיקער קאָטש צוזאַמען מיט אַטשמיאַנאָוון. לאַיעווסקי איז אייגעזעסן מיט קיריליַנען,

דער זאָלאָג מיט סאַמאָלענקאָן, דער דיאַקאָן מיט די דאַמען, און דער צוג האָט געירט.

— אָט דאָס זענען די מאַקאַקאָס... — האָט אָנגעהויבן פאָן־קאָרען, הילנדיק זיך אין פלאַשטש און פארמאַכנדיק די אויגן. — דו האָסט געהערט, זי וואָלט זיך נישט געוואָלט פאַרנעמען מיט וועראַמלעך און פליגעלעך, וואָרים דאָס פאָלק לייידט. אזא מיינונג האָבן וועגן אונזערס א ברודער אלע מאַקאַקאָס. דאָס איז א קנעכ־טישער שבט, וואָס איז צען דורות נאָכאַנאַנד אָנגעשראָקן געוואָרן פון דער בייטש און דער פויסט; ער ציטערט, קומט אין התפעלות און פאַלט כורעים נאָר פאַר געוואַלט־טאַט, אָבער לאָז נאָר אַריין א מאַקאָקאָ אויף א פריי געביט, וו׳ס׳איז נישטאָ וועד ס׳זאָל אים נעמען פאַרן קאָלנער, דאָ וויקלט ער זיך גלייך פונאַנדער און גיט זיך צו פילן. גיב א קוק, ווי דרייסט דאָס איז אויף בילדער־אויס־שטעלונגען, אין מוזייען, אין טעאַטער, אָדער וען עס רעדט וועגן וויסנשאפט: וו׳ס׳צעשפרייט זיך, שטעלט זיך אויף די פאָדערשטע פיס, זידלט, קריטיקירט... און קריטיקירט אומבאַדינגט — א כא־ראַקטעריסטישער קנעכטישער שטריך! דו הער זיך צו: מענטשן פון פרייע פראָפעסיעס זידלט מען אָפטער, ווי שווינדלער — דאָס איז דערפאַר, וואָס דריי פערטל פון דער געזעלשאפט באַשטייט פון קנעכט, פון אָט אזעלכע מאַקאָקאָס. ס׳האָט זיך נישט געטראָפן, אז א קנעכט זאָל דיר אויסטרעקן די האַנט און זאָגן דיר אויפריכ־טיק א דאַנק דערפאַר, וואָס דו ארבעטסט.

— איך ווייס נישט, וואָס דו ווילסט! — האָט געזאָגט סא־מאָלענקאָ, געגעצנדיק. דער אָרעמער האָט זיך נעבעך פאַרגלוסט א רעד צו טון מיט דיר וועגן הויכע ענינים, אין דו מאַכסט שוין דערפון אַן אויספיר, דו ביסט עפעס בייז אויף אים, און אייגוועגט שוין אויף איר אויך. אָבער זי איז א הערלעכע פרוי!

— עי, לאָז אָפ! א געוויינטלעך קעפסווייב, אַן אויסגעלא־סענע און א גענייגע. הער, אלעקסאַנדער דאַוידיטש, וען דו בא־געגנסט א פראָסטע פויערטע, וואָס לעבט נישט מיטן מאַן, טוט נישט גאָרנישט און נאָר כי־כי און כא־כא, זאָגסטו איר: גיי אר־בעטן. פאַרוואָס־זשע וועלסטו דאָ אָפהענטיק און האָסט מורא צו זאָגן

דעם אמת ? צי נאָר דערפאַר, וואָס נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ לעבט
נישט מיט קיין מאַטראָס, נאָר מיט אַ באַמטן ?

— וואָס־זשע זאָל איך איר טון ? — האָט זיך צעבייזערט סאַמאָליענקאָ. — שלאָגן זי אפשר, צי וואָס ?

— נישט חנפענען די זינד. מיר טאַלען די זינד נאָר היט־טער די אויגן, דאָס איז פונקט ווי געווינן אַ פייג אין קעשענע. איך בין אַ זאַלאָג אָדער אַ סאָציאָלאָג, וואָס איז אַלץ אייגנס, דו ביסט אַ דאָקטאָר ; די געזעלשאַפט גלייבט אונז ; מיר זענען מחויב איר אָנצוווייזן דעם שאָדן, וואָס ס׳ברענגען איר אַזעלכע פריצהטעס, ווי נאַדיעזשדאַ איוואַנאָוונאַ.

— פעדאָראָוונאַ — האָט פאַרריכט סאַמאָליענקאָ. — און וואָס דאַרף טון די געזעלשאפט ?

— די געזעלשאפט ? דאָס איז איר זאַך. לויט מיין מיינונג, איז דער גלייכסטער אוץ ריכטיקסטער וועג — רעפרעסיעס. מיט געוואַלט דאַרף מען זי אַוועקפירן צום מאָן, אוץ אויב דער מאָן וועט זי נישט צוגענעמען, דאַרף מען זי אָפגעבן אויף קאַטאָרזשנע ארבעט, אָדער אין אַן אויסבעסערונג־אַנשטאַלט.

— אוף ! — האָט סאַמאָליענקאָ אָפגעזיפצט ; עס האָט אַ וויי־לע געשווינגן אוץ שטיל געפרעגט : — מיט עטלעכע טעג צוריק האָסטו מיר געזאָגט, אַז אַזעלכע מענטשן, ווי לאַיעווסקי, דאַרף מען פאַרניכטן... זאָג מיר, ווען דהיינו... די מלוכה, אַ שטייגער, אָדער די געזעלשאפט וואָלט דיר איבערגענעבן אומצוברענגען אים, וואָלסטו זיך... אַנטשלאָסן ?

— די האַנט וואָלט נישט קיין ציטער געטון.

לאיעוסקי מיט נאדיעזשדא פעדאראוונען זענען צוגעפאלן אהיים אוין ארייגגעגאנגען אין זייערע פינצטערע, דושנע, אומעטיקע צימערן. זיי האבן ביידע געשוויגן. לאיעוסקי האט אנגעצונדן א ליכט, אוין נאדיעזשדא פעדאראוונא האט זיך אניידערגעזעצט אוין, נישט אראפנעמענדיק דאס מאנטל מיטן הוט, האט זי אויפגעהויבן אויף אים א פאר טרויעריקע, שוידיקע אויגן.

ער האט פארשטאנען, אז זי וואלט פון אים א דערקלערונג, נאר דערקלערן זיך וואלט געווען אומעטיק, ניצלאז אוין פיינלעך, אוין אויפן געמיט איז אים געווען שווער, וואס ער האט זיך נישט אייגעהאלטן אוין געזאגט א גראבקייט. צופעליק האט ער אנגעטאפט בא זיך אין קעשענע דעם בריוו, וואס ער האט יעדן טאג זיך געקליבן איר איבערצוליענען, אוין ער האט א קלער געטון, אז אויב ער וועט איצט וויזן דעמדאזיקן בריוו, וועט ער אפציען איר אויפמערקזאמקייט אין אן אנדער ריכטונג.

„ענדלעך שוין צייט אויפצוקלערן די באציונגען — האט ער א קלער געטון. — כ'וועל איר געבן; וואס ס'וועט זיין, וועט זיין".

ער האט ארויכגענומען דעם בריוו אוין איר דערלאנגט.

— לייען איבער. דאס האט א שייכות צו דיר — האט ער געזאגט.

נאכדעם איז ער ארייגגעגאנגען צו זיך אין קאבינעט אוין זיך אוועקגעלייגט אינדערפינצטער אויף דער סאפע, אן א קישן. נאדיעזשדא פעדאראוונא האט איבערגעלייענט דעם בריוו, אוין איר האט זיך אויסגעדאכט, אז דער סופיט האט ויך אראפגעלאזט אין די וועגט זענען נאענט צוגעגאנגען צו איר. ס'איז פלוצלינג ge-

וואָרן ענג, פינצטער אוּן שרעקלעך. זי האָט זיך שנעל דריי מאָל איבעגעצלמט אוּן א זאָג געטון:

— ברוך דיין אמת... ברוך דיין אמת...

אוּן זי האָט זיך צעוויינט.

— וואניא! — האָט זי א רוף געטון. — איוואַן אַנדרעיטש!

קיין ענטפער איז נישט געווען. מיינענדיק, אַז לאַיעווסקי איז אַרײַנגעקומען אוּן ער שטייט בּאַ איר הינטער דער שטיל, האָט זי אַרויסגעכלפּעט, ווי א קינד, אוּן געזאָגט:

— פּאַרוואָס האָסטו מיר פּריער נישט געזאָגט, אַז ער איז געשטאָרבן? איך וואָלט נישט געווען געפּאָרן אויפן פּיקניק, כ'וואָלט נישט געווען געלאַכט אַזוי שרעקלעך... מענער האָבן מיר געזאָגט צעמיינע רייד. סאַראַ זינגד, סאַראַ זינגד! ראַטעווע מיך, וואניא, ראַטעווע מיך... איך בין אַראָפּ פון זיגען... איך בין פאַרלוירן...

לאַיעווסקי האָט געהערט איר כלפּען. ס'איז אים געווען אומדערטרעגלעך דושנע, אוּן דאָס הארץ האָט שטאַרק געקלאַפּט. א שווערמוטיקער האָט זיך אויפגעהויבן, געשטאַנען א ווייל אינמיטן שטוב, אָנגעטאָפּט אינדערפּינצטער א פּאָטעל לעבן טיש אוּן זיך אַוועקגעזעצט.

„דאָס איז א תפיסה... — האָט ער א קלער געטון. — מען דאַרף אַוועקגיין... כ'קען נישט"...

גיין שפּילן אין קאָרטן איז שוין שפּעט געווען, קיין רעסטאָראַנען איז אין שטאָט נישט געווען. ער האָט זיך ווידער אַנידערגעלייגט אוּן פּארשטאָפּט די אויערן, כדי נישט צו הערן דאָס כלי-פּען, אוּן פּלוצלינג זיך דערמאַנט, אַז ער קען גיין צו סאַמאָילענקאָן. כדי נישט פּאַרבייצוגיין לעבן נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונען, איז ער דורכן פּענצטער אַרויסגעקראָכן אין גאָרטן אַריין, זיך אַריבער-געכאַפּט איבערן פּלעטל אוּן זיך געלאָזט גיין איבער דער גאַס. ס'איז געווען פּינצטער. ס'איז נאָר וואָס געהאַט אָנגעקומען א דאַמפּער, ווי ס'האָט אויסגעזען לויט די פייערן, א גרויסע פּאַסאַזשיר-שיף... ס'האָט א קלומפּער געטון אַן אָנקער-קייט. פון בּרעג אין

דער ריכטונג צו דער שיף האָט זיך שנעל באַוועגט אַ רויט פייערל: דאָס איז געשוומען אַ צאָל־שיפל.

„ס'שלאָפן זיך די פאַסאַזשירן אין די קאַיוטעס"... — האָט אַ קלער געטון לאַיעווסקי און מקנה געווען די פרעמדע רו.

די פענצטער אין סאַמאָלענקאָס הויז זענען געווען אָפן. לאַיעווסקי האָט אַ קוק געטון אין אייגעם פון זיי, דערנאָך אין אַנדערן; אין די צימערן איז געווען פינצטער און שטיל.

— אַלעקסאַנדער דאַווידיטש, דו שלאָפסט? — האָט עד אַ רוף געטון. — אַלעקסאַנדער דאַווידיטש!

ס'האָט זיך דערהערט אַ הוסט און אַן אומרויקער אויסגעשריי:

— ווער איז דאָרט? וואָסערן טייוול האָט עס אָנגעטראָגן?

— דאָס בין איך, אַלעקסאַנדער דאַווידיטש. אַנטשולדיק.

נישט לאַנג וואַרטנדיק, האָט זיך געעפנט אַ טיר; ס'האָט אַ בלישטש געטון אַ ווייך ליכט פון אַן אייל־לעמפל און ס'האָט זיך באַווינן דער ריזיקער סאַמאָלענקאָ אינגאַנצן אין וויסן און אין אַ וויים מיצל.

— וואָס איז דיר? — האָט ער געפרעגט, אָטעמענדיק שווער פון פאַרשלאָפנקייט און קראַצנדיק זיך. — וואַרט צו, כ'וועל דיר באַלד אויפעפענען.

— זיי זיך נישט מטריח, איך וועל דורכן פענצטער...

לאַיעווסקי איז אַריינגעקראָכן דורכן פענצטער און, צוגייענדיק צו סאַמאָלענקאָן, האָט ער אים אָנגעכאַפט בײַ דער האַנט.

— אַלעקסאַנדער דאַווידיטש, — האָט ער געזאָגט מיט אַ ציטערדיק קול — ראַטעווט מיך! איך בעט דיך, כ'באַשוער, פאַרשטייט מיך! מיין לאַגע איז אַ פיינלעכע. אויב זי וועט געדויערן נאָך בלויז אַ טאָג צוויי, וועל איך זיך דערשטיקן... וווי אַ הונט!

— שטיי... וועגן וואָס רעדסטו אייגנטלעך?

— ציגד אָן אַ ליכט.

— אָך, אָך... — האָט אָפגעזיפצט סאַמאָלענקאָ, אָנצינדנ־

.יק אַ לֵיכט. — גאָט מיינער, גאָט מיינער... ס׳איז שוין צווייַ אַ זייגער, ברודער.

— אַנטשולדיק, נאָר איך קען נישט זיצן אינדערהיים — האָט געזאָגט לאַיעווסקי, פילנדיק אַ גרויסע פאַרלייכטערונג פון דער לֵיכטקייט אין פון סאַמאָלעקאָס אָנווועזנהייט. — דו, אַלעק׳ סאַנדער דאַווידיטש, ביסט מיין אייניקער, מיין בעסטער פרייַנד... מיין גאַנצע האָפענונג איז אויף דיר. צי דו ווילסט, צי דו ווילסט נישט. נאָר למען השם, העלף אַרויס. איך מוז פאַר יעדן פרייַז צוועקפאָרן פונדאַנען. דו מוזסט מיר באָרגן געלט!

— אָך, גאָט מיינער, גאָט מייַער!... — האָט אָפגעזיפצט סאַמאָלעקאָס, זיך קראַצנדיק. — כ׳האָב געהאַלטן אין איינשלאָפן אויף הער אַ פייַף, אַ שיף איז אָגגעקומען, אויף דערנאָך דו... דו דאַרפסט אַ סך?

— ווייניקסטנס אַ דריי הונדערט רובל. מען מוז איר איבער־לאָזן הונדערט אויף אויפן וועג צוויי הונדערט... איך בין דיר שוין שולדיק באַ אַ פירהונדערט, נאָר איך וועל אַלץ אַרויסשיקן... אַלץ...

סאַמאָלעקאָס האָט אַרייַנגענומען אין איין האַנט בייַדע באַקנ־בערד, חאָט צעשטעלט די פיס אויף זיך פאַרקלערט.

— יאָ... — האָט ער אַרויסגעמורמלט אין פאַרטאַכטקייט. — דריי הונדערט... יאָ... נאָר איך האָב נישט אַזוי פיל. ס׳וועט אויסקומען צו לייַען באַ עמעצן.

— לייַע, למען השם! — האָט געזאָגט לאַיעווסקי, זעענדיק אויף סאַמאָלעקאָס פנים, אַז ער וויל אים געבן דאָס געלט אוין ער וועט אים אומבאַדינגט געבן. — לייַע, איך וועל דיר זיכער אָפשיקן. כ׳וועל אַרויסשיקן פון פעטערבורג, אַזוי וי נאָר איך וועל אַהינקומען. וועגן דעם זיי רויק. אָט וואָס סאַשאַ, — האָט ער געזאָגט, וועדנדיק הייסער, — לאָמיר אויסטרינקען אַ ביסל ווין.

— יאָ... מילא זאָל זיין ווין.

בייַדע זענען אַרייַנגעגאַנגען אין עסצימער.

— אין וי אַזוי איז מיט נאַדיעזשדאַ סעדאָראָוונען? —

האָט געפרעגט סאַמאָילענקאָ, שטעלנדיק אויפן טיש דריי פלעשער ווײַן אין טעלער פרוכטן. — זי פארבליבט דען?

— איך וועל אַלץ איינאָרדנען, כ׳וועל אַלץ איינאָרדנען... — האָט געזאָגט לאַיעווסקי, שפירנדיק אַן אומגעריכטן שטראָם פון פרייד. — איך וועל איר דערנאָך אַרויסשיקן געלט, זי וועט קומען צו פאָרן צו מיר... דאָרטן וועלן מיר שוין אויפקלערן אונזערע באַציִונגען. פאר דיין געזונט, פרײַנד.

— וואַרט צו! — האָט געזאָגט סאַמאָילענקאָ. — צומערשט טרינק דעמדאָזיקן... דאָס איז פון מיין ווײַנאָרטן, אין דאָס איז פון אַרכאַטולאָוס... פרוו אַלע דריי סאָרטן אין זאָג אָפנהאַרציק. מיינער איז עפעס אַזוי ווי מיט אַ זויערן טעם. הא? דו געפינסט נישט?

— יאָ. דו האָסט מיך באַרוִיקט, אַלעקסאַנדער דאַוידיטש. אַ דאַנק. איך האָב אויפגעלעבט.

— זויערלעך?

— דער טייוול ווייסט אים, כ׳ווייס נישט. נאָר דו ביסט אַ טײַערער, ווונדערלעכער מענטש!

קוקנדיק אויף זיין בלײַך, אויפגערעגט, גוט פנים, האָט סאַמאָילענקאָ זיך דערמאַנט פאָן־קאָרענס מיינונג, אַז מען דאַרף אַזעלכע אומבאַשיצט קינד, וואָס יעדער קען באַעולהן און פארניכטן.

— אַון אַז דו וועסט פאָרן, בעט זיך איבער מיט דער מוטער — האָט ער געזאָגט. — נישט גוט אַזוי.

— יאָ, יאָ, אומבאַדינגט.

זיי האָבן געשוויגן אַ ווייַלע. וועָן זיי האָבן אויסגעטרונקען די ערשטע פלאַש, האָט סאַמאָילענקאָ געזאָגט:

— דו וואָלסט אויך געדאַרפט שלום־מאַכן מיט פאָן־קאָרענען. איר זענט ביידע אויסגעצייכנטע, קלוגע מענטשן, און קוקט אייַנער אויפן אַנדערן, ווי די וועלף.

— יאָ, ער איז אַן אויסגעצייכנטער,קלוגער מענטש — האָט מסכים געווען לאַיעווסקי, וועלכער איז גרייט געווען אַצינד אַלע־מען צו ליבן און מוחל צו זיין. — ער איז אַ מערקווירדיקער

מענטש, נאָר צונויפגיין זיך מיט אים נאָענט איז פאַר מיר אומ־
מעגלעך. ניין! אינזערע נאַטורן זענען צו פאַרשידן. איך בין א
פלעגמאַטישע, שוואַכע, כאַראַקטערלאָזע נאַטור; מעגלעך אין א
גוטער מינוט וואָלט איך אים אפילו אויסגעשטרעקט די האַנט.
אָבער ער וואָלט זיך אָפּגעקערט פון מיר... מיט פאַראַכטונג.
לאַיעווסקי האָט א זיפ געטון וויין, איז זיך דורכגעגאַנגען
הין און צוריק אין פאָרגעזעצט, שטייענדיק אינמיטן שטוב:
— איך פאַרשטיי אויסגעצייכנט פאָן־קאָרענען. דאָס איז א
נאַטור אַן אַנטלאָסענע, א שטאַרקע, א דעספאָטישע. דו האָסט
געהערט, ער רעדט כסדר וועגן אן עקספעדיציע, אין דאָס זענען
נישט קיין פּוסטע רייד. ער דערפרעמדט א לבנה־נאַכט:
אַרום אין אַרום אין געצעלטן און אונטערן אָפענעם הימל שלאָפן
זייגע הונגעריקע און קראַנקע, אויסגעפיניקטע פון די שוועריע אי־
בערגענג, קאָזאַקן, וועגווייזער, טרעגער, דער דאָקטאָר, דער גלח,
און נאָר ער אַליין שלאָפט נישט אין, ווי סטענלי, זיצט ער אויף
דער אויסלייג־שטול און פילט זיך אלס קייסער פון דער מדבר
און באַלעבאָס פון די מענטשן. ער גייט, גייט, גייט ערגעץ־וווּ,
זייגע מענטשן קרעכצן און שטאַרבן אייגער נאָכן אַנדערן, אָבער
ער גייט אין גייט, סוף כּל סוף קומט ער אַליין אום אין בלייבט
פונדעסטוועגן דעספאָט און קייסער פון דער מדבר, ווייל דעם צלם
בא זיין קבר זענען די קאַראַוואַנען דרייסיק־פערציק מייל פונדער־
ווייטנס און ער געוועלטיקט איבער דער מדבר. א שאָד, וואָס
דערדאָזיקער מענטש דינט נישט אין מיליטער. פון אים וואָלט
אַרויסגעקומען א גרויסארטיקער, געניאַלער מיליטער־פירער. ער
וואָלט געקענט דערטרינקען זיין קאַוואַלעריע אין טייך און מאַכן
פון די טויטע בריקן, און אזא דרייסטקייט איז אויף דער מלחמה
נייטיקער, ווי פלערלי פאָרטיפיקאַציעס און טאַקטיקעס. א, איך
פאַרשטיי אים אויסגעצייכנט! זאָג, נאָכוואָס ברענגט ער זיך דאָ
אַוועק? וואָס דאַרף ער דאָ?
— ער שטודירט די ים־פאַונע.
— ניין. ניין. ברודער, ניין! — האָט א זיפק געטון לאַ־
יעווסקי. — מיר האָט אויף דער שיף א דורכפאָרנדיקער גענעראַל־

שטאָר דערצײלט, אַז דער שוואַרצער ים איז אָרימ אין פאַוגע אוּן אַז אין זיין טיפענישׂ איז, א דאנק דער גרויסער צאָל שוועבל־וואַסערשטאָף, נישט מעגלעך קיין אָרגאַניש לעבן. אַלע ערנסטע זאָאָלאָגן אַרבעטן אויף די בייאָלאָגישע סטאַציעס אין נעאַפּאָל, אָדער אין Villefranche נאָר פּאָן־קאָרען איז זעלבסטשטענדיק אוּן אייגנשפּאָרט: ער אַרבעט אויפן שוואַרצן ים, וויל קיינער אַרבעט דאָ נישט; ער האָט איבערגעריסן מיטן אויסווערזיטעט, וויל נישט קענען די געלערנטע אוּן די חברים, וואָרים ער איז קודם־כל א דעספּאָט, אוּן דערנאָך ערשט זאָאָלאָג. אוּן פּוּן אים, וועסט זעען, וועט אַרויסקומען א גרויסע פּערזענלעכקייט. ער טרויעט שוין אַצינד, אַז ווען ער וועט צוריקקומען פּוּן דער עקספּעדיציע, וועט ער אויס־רויכערן פּוּן אויניווערזיטעט די איבטריגע אוּן מיטלמעסיקייט אוּז וועט געבן צו שמעקן די געלערנטע. דעספּאָטישקייט איז אין דער וויסנשאַפט פּונקט אַזוי מעכטיק, ווי אויף דער מלחמה. אוּן ער לעבט שוין דעם צווייטן זומער אין דעמדאָזיקן פּאַרשטוּנקענעם שטעטל, וויל ס׳איז בעסער צו זיין דער ערשטער אין דאָרף, ווי דער צווייטער אין שטאָט. ער איז דאָ דער קעניג אוּן דער אָד־לער; ער האָלט דאָ אַלע אייגווינער פעסט אין די הענט אוּן דער־דריקט זיי מיט זיין אויטאָריטעט. ער מישט זיך אין פרעמדע גע־שעפטן, אַלץ דאַרף ער חאָבן אוּן אַלע האָבן מורא פאַר אים. איך גליטש מיך אַפער פּוּן אונטער זיין לאַפּע, ער פילט דאָס, אוּן האָסט מיך. צי האָט ער דיר נישט געזאָגט, אַז מען דאַרף מיך פאַרטיליקן אָדער אַוועקשיקן אויף עפּנטלעכער אַרבעט?

— יאָ — האָט זיך צעלאַכט סאַמאַילענקאָ.

לאַיעווסקי האָט זיך אויך צעלאַכט אוּן א טרונק געטאָן ווײן.

— אוּן די אידעאַלן זענען בא אים אויך דעספּאָטישע — חאָט ער געזאָגט, לאַכנדיק. געווינטלעכע שטערבלעכע, אויב זיי אַרבעטן לטובת הכלל, האָבן זיי זינען זייער נאָענטן: מיך, דיך, מיט איין וואָרט דעם מענטש. פאַר פּאָן־קאָרענען אָבער זענען מענטשן — הינטלעך, נישטיקייטן, צו קלייגטשיקע דערויף, אַז זיי זאָלן זיין דער ציל פּוּן לעבן. ער אַרבעט, ער וועט גיין אין אַן

עקספעדיציע אין דאָרטן אומקומען נישט אין נאָמען פון ליבע צום נאָענטן, נאָר אין נאָמען פון אַזעלכע אַבסטראַקטן, ווי מענטשהייט, קינפטיקע דורות, אידעאַלער מענטשלעכער מין; ער אַרבעט אי־ בער דער אויסבעסערונג פון מענטשלעכן מין אין דער הינזיכט זענען מיר פאר אים נאָר קנעכט, האַרמאַטן־פלייש, געשטאַפּטע חיות; א טייל פון אונז וואָלט ער פאַרטיליקט אָדער אוועקגעפאַקט אויף קאַטאָרגע, א צווייטן טייל וואָלט ער געצוימט דורך דיסציפּ־ לין, וואָלט געצוווּנגען, ווי אַראַקטשעיעוו, אויפצושטיין אין לייגן זיך, וועלן די פויק וועט הייסן, ער וואָלט אוועקגעשטעלט סריסים, אַז זיי זאָלן היטן אונזער צניעות און זיטלעכקייט, וואָלט געהייסן שיפן איטלעכן, וואָס טרעט אַריבער דעם קריז פון אונזער שמא־ לער, קאָנסערוואַרטיוועך מאָראַל, און דאָס אַלץ אין נאָמען פון אויסבעסערן דעם מענטשלעכן מין... און וואָס איז אַזוינס דער מענטשלעכער מין? אַן אילוזיע, א מיראַזש... דעספּאָטן זענען תמיד געווען אילוזיאָניסטן. איך, ברודער, פּאַרשטיי אים אויסגעצייכנט. איך שעץ אים און לייקן נישט זיין ווערט; אויף אַזעלכע, ווי ער, האָלט זיך די וועלט, און וועלן די וועלט וואָלט איבערגעענטפערט געוואָרן נאָר אונז אַליין, וואָלטן מיר, בא אונזער גאַנצער גוט־ קייט און בעסטע כוונות, געמאַכט פון איר דאָס אייגענע, וואָס אָט די פליגן פונם דאָזיקן בילד. יאָ.

לאַיעווסקי האָט זיך אַנידערגעזעצט לעבן סאַמאָלענקאָן און געזאָגט מיט אויפריכטיקער עקזאַלטאַציע:

— איך בין א פוסטער, נישטיקער, געפאַלענער מענטש! די לופט, מיט וועלכער איך אָטעם, איז — ווייַן, ליבע; מיט איין וואָרט: דאָס לעבן האָב איך ביז איצט געקויפט מיטן פריז פון שקר, פוסט־און־פאַסקייט און קלייבמיטיקייט. איך האָב ביז אַצינד אָפּגענארט מענטשן און זיך, כ׳האָב געלימן פון דעם, און מיינע לייַדן זענען געווען בילליק און באַנאַל. פאַר פאָן־קאָרענס שנאה בייג איך אָפהענטיק דעם רוקן, וויל צייטנווייז האַס איך זיך אַליין און פאַראַכט זיך.

לאַיעווסקי איז ווידער אין אויפרעגונג זיך דורכגעגאַנגן אהין און צוריק און געזאָגט:

— איך בין צופרידן, וואָס איך זע קלאָר מיינע חסרונות און אָנערקענ זיי. דאָס וועט מיר העלפן צו באַנייען זיך און ווערן אַן אַנדערער מענטש. מיין טייערער, וועז דו זאָלסט וויסן, וויַ ליידנשאפטלעך, מיט וואָס פאַר אַ בענקשאפט איך לעכץ נאָך מיין באַנייונג. און כ'שווער דיר, איך וועל זיין אַ מענטש! איך וועל זיין! איך וויס נישט, צי דאָס האָט זיך איצט דער ווייַן צערעדט אין מיר, אָדער דאָס איז טאַקע אינדעראמתן, נאָר איך האָב שוין לאַנג נישט איבערגעלעבט אַזעלכע ליכטיקע, ריינע מינוטן, ווי דאָ אַצינד בא דיר.

— ס'איז צייט, ברודער, צו גיין שלאָפן... — האָט גע־זאָגט סאַמאָילענקא.

— יאָ, יאָ... — אַנטשולדיק, איך גיי שוין.

לאַיעווסקי האָט געמומלט זוכן זיין היטל.

— א דאַנק דיר... — האָט ער געמורמלט, אָפּזיפצנדיק. א דאַנק... א צערטלעכע באַציונג און אַ גוט וואָרט איז מער ווערט, ווי א נדבה. דו האָסט מיך מחיה געווען.

ער האָט געפונען זיין היטל, זיך אָפּגעשטעלט און שולדיק א קוק געטון אויף סאַמאָילענקאָן.

— אַלעקסאַנדער דאַוידיטש! — האָט ער א זאָג געטון מיט א בקשהדיקן טאָן.

— וואָס?

— דערלויב, מיין טייערער, צו בלייבן בא דיר נעכ־טיקן.

— מיט פאַרגעניגן... פאַרוואָס נישט?

לאַיעווסקי האָט זיך געלייגט שלאָפן אויף דער סאָפע און נאָך לאַנג געשמועסט מיטן דאָקטאָר.

X

אַן ערך דריי סעג נאָכן פּיקניק איז צו נאַדיעזשדאַ בעדאַ־
ראָונען אומגעריכט געקומען מאַריאַ קאָנסטאַנטינאָוונאַ און, נישט
באַגריסנדיק זיך, נישט אַראָפּגעמענדיק דעם הוט, האָט זי זי אָנגע־
כאַפּט באַ ביידע הענט, זיי צוגעדריקט צו איר ברוסט און געזאָגט
אין שטאַרקער אויפרעגונג:

— טייערע מיינע, כ׳בין אויפגערעגט, איבערראַשט. אונזער
ליבער, סימפאַטישער דאָקטאָר האָט נעכטן איבערגעגעבן מיין ני־
קאָדים אַלעקסאַנדריטשן, אז אייער מאַן איז כלומרשט געשטאָרבן.
זאָגט מיר, טייערע... זאָגט, ס׳איז אמת!

— יאָ, אמת, ער איז געשטאָרבן — האָט געענטפערט נא־
דיעזשדאַ פּעדאָראָוונאַ.

— דאָס איז שרעקלעך, שרעקלעך, טייערע! אָבער ס׳איז
נישטאָ קיין שלעכטס אָן גוטס. אייער מאַן איז מסתמא געווען אַ
ווונדערבאַרער, אַ הערלעכער, אַ הייליקער מענטש, און אזעלכע
זענען אויפן הימל נייטיקער, ווי אויף דער ערד.

אויף מאריאַ קאָנסטאַנטינאָוונעס פנים האָט געציטערט יעדער
שטריך און יעדעס אָדערל, אַזוי ווי ס׳וואָלטן אויגטער דער הויט
זיך צעשפרונגען קלייגטשיקע שפּילקעלעך. זי האָט לאַקריצדיק אַ
שמייכל געטון און געזאָגט ענטוזיאַסטיש:

— איר זעגט אלוזאָ, פריי, מיין טייערע. איר קענט אַצינד
הויך האַלטן דעם קאָפּ און קוקן דרייסט מענטשן אין די אויגן
אַריין. פון הייגט אָן וועלן גאָט און לייט בענטשן אייער פאַרבאַנד
מיט איוואַן אַנדרעיטשן. דאָס איז פראַכטפול. איך ציטער פון
פרייד. איך געפּין נישט קיין ווערטער. מיין ליבע, איך וועל זיין
אייער אונטערפירערין... איך מיט ניקאָדים אַלעקסאַנדריטשן האָבן

אייך אַזוי לֵיבּ, איר וועט אונז דערלויבן צו בענטשן אייער געזעצ־
לעכן, ריינעם פאַרבאַנד. וועלן, וועלן קלערט איר צו נעמען חופה־
קדושין?

— איך האָב אפילו נישט געקלערט וועגן דעם — האָט גע־
זאָגט נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ, באַפריידיקט אירע הענט.

— דאָס איז נישט מעגלעך, מיין ליבע. איר האָט געקלערט, געקלערט!

— בנאמנות, כ׳האָב נישט געקלערט — האָט זיך צעלאַכט נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ. נאָכוואָס זאָלן מיר נעמען חופה־קדושין? איך זע נישט דערין קיין שום נויטוועניקייט. מיר וועלן לעבן אַזוי, ווי מיר האָבן געלעבט.

— וואָס רעדט איר! — האָט זיך דערשראָקן מאַריאַ קאָנס־
טאַנטינאָוונאַ. — אום גאָטס ווילן, וואָס רעדט איר!

— דערפון, וואָס מיר וועלן נעמען חופה־קדושין וועט נישט וועלן בעסער, אדרבא, נאָך ערגער. מיר וועלן פאַרלירן אונזער פרייהייט.

— מיין ליבע! ליבע, וואָס רעדט איר! — האָט אויסגערופן מאַריאַ קאָנסטאַנטינאָוונאַ, צוריקטרעטנדיק און אַ פּאַטש געבנדיק מיט די הענט. — לייגט זיך איבער! צוימט זיך איין אַ ביסל!

— וואָס הייסט — זיך אייַנצוימען? איך האָב נאָך גאָרנישט געלעבט, און איר הייסט מיך זיך אייַנצוימען!

נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ האָט זיך דערמאַנט, אַז זי האָט אינדעראמתן נאָך נישט געלעבט. זי האָט געענדיקט דעם קורס אין אינסטיטוט אין חתונה געהאַט מיט אַן אומגעליבטן מענטש, נאָכדעם איז זי זיך צונויפגעגאַנגען מיט לאַיוועסקין און די גאַנצע צייט געלעבט מיט אים אויף דעמדאָזיקן אומעטיקן, וויסטן ברעג, אין דערוואַרטונג פון עפעס בעסערס. צי איז דאָס — לעבן?

„נאָר נעמען חופה־קדושין וואָלט מען באַדאַרפט...“ — האָט זי אַ קלער געטון, נאָר זי האָט זיך דערמאַנט אָן קיריליגען און אַטשמיאַנאָוון, איז רויט געוואָרן און געזאָגט:

— ניין, דאָס איז נישט מעגלעך. וועלן אפילו איוואַן אַנדרע־

טש זאָל מיך וועגן דעם בעטן אויף די קניען, וואָלט איך מיך אויך אָפגעזאָגט:

מאריא קאָנסטאַנטינאָוונאַ איז אַ מינוט געזעסן שווייגנדיק אויף דער סאָפע, אַ טרויעריקע, אַן ערנסטע, אוּן געקוקט אין איין פּינטל. דערנאָך איז זי אויפגעשטאַנען אוּן קאַלט געזאָגט:

— זייט געזונט, מיין ליבע! אַנטשולדיקט, וואָס איך האָב אייך באָמרוּקט. הגם ס'איז פאַר מיר נישט גרינג, אָבער איך דאַרף אייך פּונדעסטוועגן זאָגן, אַז פון היינטיקן טאָג אַן איז צווישן אוּנז אַלץ געענדיקט אוּן, טראָץ מיין אַכטונג צו אימאַן אַנדרעיטשן, איז די טיר פון מיין הויז פאַר אייך פאַרמאַכט.

זי האָט דאָס אַרויסגעזאָגט מיט אַ פייערלעכקייט, אוּן אַלץ טאַקע געוואַרט פון איר פייערלעכן טאָן; איר פּנים האָט וויידער אַ ציטער געטוּן, צוריק אָנגעזוּמען אַ וויכן, לאַקריצדיקן אויסדרוּק; זי האָט אויסגעשטרעקט דער איבערגעשראָקענער, פאַרשעמטער נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונען ביידע הענט אוּן געזאָגט בקשה־דיק:

— מיין ליבע, דערלויבט מיר כאָטש איין מינוט צו זיין אייער מוטער, אָדער אייער עלטערע שוועסטער! איך וועל זיין מיט אייך אָפּהאַרציק, ווי אַ מוטער.

נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ האָט דערפילט אין איר ברוסט אַזאַ וואַרעמקייט, אַזאַ פרייד אוּן מיטלייד צו זיך, ווי איר מוטער וואָלט כּלומרשט אינדעראמתן אויפגעשטאַנען תּחית המתים אוּן איצט גע־שטאַנען פאַר איר. זי האָט האַסטיק אַרומגענומען מאריא קאָנסטאַ־טינאָוונען אוּן זיך צוגעדריקט מיטן פּנים צו איר אַקסל. בידע האָבן זיך צעווויינט. זיי האָבן זיך אַוועקגעזעצט אויף דער סאָפע אוּן עטלעכע מינוט געכליפּעט, נישט קוקנדיק איינע אויף דער אַנ־דערער אוּן נישט זייענדיק בפוח אַרויסצורעדן קיין איין וואָרט.

— ליבע, קינד מיינס — האָט אָגנעהויבן מאריא קאָנסטאַ־טינאָוונאַ, איך וועל אייך אַרויסזאָגן שאַרפע אמתן, נישט שוינע־דיק אייך.

— אדרבא, אדרבא!

— פאַרטרויט זיך מיר, מיין ליבע. דערמאָגט זיך, פאַן אַלע

היגע דאַמען האָב איך איינע אייך אויפגענומען. איר האָט מיך אָנ-
געפולט מיט שרעק פון ערשטן טאָג אָן, אָבער איך בין נישט גע-
וען בכוח צו באַציען זיך צו אייך מיט פאַראַכטונג, ווי אַלע. איך
האָב געליטן פאַר דעם ליבן גוטן איוואַן אַנדרעיטשן, ווי פאַר א
זון. א יינגער מענטש אין א פרעמדן קאַנט, נישט דערפאַרן, שוואַך,
אָן א מוטער, און איך האָב מיך געפייניקט, געפייניקט. . . דער
מאַן איז געווען קיין דער באַקאַנטשאַפט מיט אים, נאָר איך האָב
אים איבערגערעדט. . . כ׳האָב אים איבערצייגט. . . מיר האָבן אָנ-
געהויבן אויפנעמען איוואַן אַנדרעיטשן, און מיט אים, נאַטירלעך,
אייך אויך, אַנדערש וואָלט ער זיך באַליידיקט. איך האָב א טאָכ-
טער, א זון. . . איר פאַרשטייט, דער צארטער קינדישער שכל, דאָס
ריינע האַרץ. . . ס׳זאָל נאָר נישט פאַרפירט ווערן איינס פון דידאָ-
זיקע קליינע. . . איך האָב אייך אויפגענומען, נאָר געציטערט פאַר
די קינדער. א, ווען איר וועט זיין א מוטער, וועט איר פאַרשטיין
מיין מורא. און אַלע האָבן זיך געווונדערט, וואָס איך האָב אייך
אויפגענומען, אַמשולדיקט, וי אַן אָרנטלעכע, מען האָט מיר גע-
געבן אָנצוהערענישן. . . נו, געווייס, רכילות, היפאָטעזן. . . אין
דער טיפעניש פון מיין נשמה האָב איך אייך פאַראַדטיילט, אָבער
איר זענט געווען אומגליקלעך, נעבעכדיק, עקסטראָואַגאַנט, און איך
האָב גליטן פון רחמנות.

— אָבער פאַרוואָס? פאַרוואָס? — האָט געפרעגט נאַדיעזש-
דא פעדאָראָוונא, ציטערנדיק מיטן גאַנצן קערפער. — וואָס האָב
איך וועמען געטון?

— איר זענט א שרעקלעכע זינדיקערין. איר האָט עובר גע-
וען אויף דעם נדר, וואָס איר האָט געגעבן דעם מאַן אינטערן
אָלטאַר. איר האָט פאַרפירט א פיינעם יינגמאַן, וואָס וואָלט, אפשר,
נישט באַגעגענדיק זיך מיט אייך, זיך געמומען א געזעצלעכע
לעבנס-פרייַנדין פון א שיינער משפחה פון זיין ספערע, און וואָלט
געווען אַצינד, אַזוי ווי אַלע. איר האָט א תל געמאַכט פון זיך
יונגט. רעדט נישט, רעדט נישט, מיין ליבע! איך וועל נישט
גלייבן, אז אין אונזער זינד זאָל שולדיק זיין דער מאַנספיל. שטע-
דיק זענען שולדיק די פרויען. די מענער זענען אין היימישן לעבן

לייכטזיניק, זיי לעבן מיטן פארשטאנד, אוּן נישט מיטן האַרץ; זיי פֿאַרשטייען נישט זייער אַ סך, אָבער אַ פרוי פֿאַרשטייט אַלץ. פּוּן איר הענגט אַלץ אָפּ. איר איז אַ סך געגעבן בעוואָרן, דאַרף פּוּן איר אַ סך געמאָנט ווערן. אָ, מיין ליבע, ווען די פרוי וואָלט אין דער היגזיכט געווען באַרישער אוּן שוואַכער פּונם מאַנסביל, וואָלט איר גאָט נישט אָנגעטרויט צו דערצייען ייִנגלעך אוּן מיידלעך. אוּן דערביי, טייערע, זענט איר אַרויף אויפן שטעגל פּוּן זינד, פֿאַרגעסנדיק אָן יעדער בּישה; אַן אַנדערע אויף אייער אָרט וואָלט זיך באַהאַלטן פּוּן מענטשן, וואָלט געזעסן פֿאַרשלאָסן אין שטוב, אוּן מענטשן וואָלטן זי נאָר געזען אין גאָטס טעמפּל, אַ בלאַסע, אָנגעטוּן אינגאַנצן אין שוואַרצן, אַ פֿאַרוויינטע, אוּן איטלעכער וואָלט מיט אויפריכטיקן צער געזאָגט: — „גאָט, דער פֿאַרזינדיקטער מלאך קערט זיך צוריק אום צו דיר..." אָבער איר, מיין ליבע, האָט פֿאַרגעסן יעדע באַשיידנקייט, האָט געלעבט אָפּן, עקסטראַוואַגאַנט, גלייך איר וואָלט שטאָלצירט מיט דער זינד, איר האָט געשטיפט, געלאַכט, אוּן איך האָב טיילמאָל, קוקנדיק אויף אייך, געצישטערט פּוּן שרעק אוּן מורא געהאַט, אַז אַ דונער פּוּן הימל זאָל נישט צעשמעטערן אונזער הויז אין דער צייט, וואָס איר זיצט בּאַ מיר. מיין ליבע, רעדט נישט, רעדט נישט! — האָט אויסגערופן מאַריאַ קאָנסטאַנטינאָוונאַ, באַמערקנדיק, אַז נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונא ווילל רעדן. — פֿאַרטרויט זיך מיר, איך וועל אייך נישט אָפּנאַרן אוּן וועל נישט פֿאַרהוילן פֿאַרן בליק פּוּן אייער נשמה קיין איין אמתדיקע זאַך. הערט־זשע מיך אויס, מיין טייערע... גאָט צייכנט די גרויסע בעל־עבירהניקעס, אוּן איר זענט אויך געצייכנט געוואָרן. דערמאַנט זיך, אייערע קליידער זענען תמיד געווען שרעקלעכע!

נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ, וואָס איז שטענדיק געווען אין דער בעסטער מיינונג וועגן איר קליידער, האָט אייפגעהערט צו וויינען אוּן אַ קוק געטוון אויף איר מיט פֿאַרוווּנדערונג.

— יאָ, שרעקלעך! — האָט פֿאַרגעזעצט מאַריאַ קאָנסטאַנטינאָוונאַ — ליוט דער אויסטערלישקייט אוּן פילפֿאַרביקייט פּוּן אייערע שטעטער קען איטלעכער משפּטן וועגן אייער אויפֿירונג.

אַלע האָבן קוקנדיק אויף אייך, געלאַכט און געקוועטשט מיט די צקסלען, נאָר אין האָב געליטן, געליטן... אין זייט מיר מוחל, מיין ליבע איר זענט נישט קיין רייגלעכע! וועט מיר פלוצלונג זיך טרעפן באַם באָדן, האָט איר ארויסגערופן בא מיר א שוי־דער. דאָס אויבערשטע קלייד איז נאָך חי ס'איז, אָבער דאָס אונטערקלייד דאָס העמד... מיין ליבע, איך וויר רויט! דעם אַרעמען איידאָ אנדרעיטשן פארבינדט אויף קיינער נישט דעם ק־אזאָס, וויי ס'געהער צו זיין, און לויט דער וועש, לויט די שטיוול פון דעם אַרעמען נעבעך, זעט מען, אז אינדערהיים קוקט זיך קיינער אויף אים נישט אום. און תמיד איז ער בא אייך נע־בעך הינגעריק. וואָס־ים באמת, אויב אינדערהיים איז נישטא קיי־נער, וואָס זאָל זאָרגן וועגן סאַמאָוואַר און קאָוע, וועסטו נישט ווילנדיק מוז, פארלעבן אין פאוויליאָן א העלפט פון דער פענ־ס'ע. און אין שטוב בא אייך איז דאָך פשוט א שרעק, א שרעק! א דער גאַנצער שטאָט איז בא קיינעם נישטא קיין פליגן, און בא אייך קען מען זיך נישט אַפיאָגן פון זיי; אלע טעג ערס און טעצטעלעך זענען שוואַרץ. אויף די פענצטער און אויף די ט שן, גיט א קוק, א שטויב, געפארטע פליגן, גלעזער... נאָכמאָס שטיי־ען דא גלעזער? און, ליבע מיינע, ביז אצינד איז נאָך בא אייך נישט אַפגערוימט פון טיש. און אין שלאָפצימער צו אייך פריינצוגיין איז א חרפה: ס'איז אומעטום אַנגעוואָרפן וועש, אויף די וועגט התנגען די פלערליי קאוטשוקן אייערע, ס'שטייט אַנגעשטעלט עפּעס געפעס... מיין ליבע! דער מאן דארף גארנישט צו וויסן אין דאָס וויב דארף זיין פאר אים ריין, וי א מלאכל. אויך שטיי יעדן טאָג אויף באגינען און וואש מיט קאלט וואסער דאָס פנים, כדי מיין ניקאָרים אלעקסאַנדריטש זאָל נישט באַמערקן, אז אין בין פארשלאָפן.

— דאָס אלץ איז נארישקייטן — האָט זיך צעיאַמערט נאדיעזשדא פעדאראָוונא. — וועג איך וואלט נאָר גוועט גליקלעך, אבער אך בין אזוי אומגליקלעך!

— יאָ, יאָ, איר זענט זייער אומגליקלעך! — האָט א זיפץ געטון מאריא קאָנסטאַנטינאָוונא, קוים איינהאלטנדיק זיך

אַרויסצוהיינען. — און אייך דערוואַרט אין דער צוקונפט אַ שרעק־
לעך אומגליק! אַן עלנדע עלטער, קראַנקייטן, און נאָכדעם אַן
ענטפער פֿאַרן בית־דין של מעלה... שרעקלעך, שרעקלעך! אַצינד
שטרעקט אייך דאָס מזל אַליין אויס אַ האַנט פון הילף, און איר
וואַרפט זי אַן פֿאַרשטאַנד צוריק. נעמט חופה־קדושין, שנעלער
נעמט חופה־קדושין!

— יאָ, מען דאַרף, מען דאַרף — האָט געזאָגט נאַדיע שדא
פעדאָראָוונא, — נאָר דאָס איז נישט מעגלעך!

— פֿאַרוואָס זשע?

— ס׳איז אוממעגלעך! אָ, וען איר וואָלט געוואוסט!

נאַדיעזשדא פעדאָראָוונא האָט געוואָלט דערציילן וועגן קי־
רילענען און וועגן דעם, וויַ זי האָט נעכטן אינאָוונט באַם פֿאַרט
זיך געטראָפֿן מיטן ייִנגן אַסשמיאַנאָון און וויַ איר איז געקומען
אין קאָפּ אַריין אַ משוגענער, קאַמישער געדאַנק אַראָפּצופטרן פון
זיך דעם חוב פון דרייַ הונדערט רובל, ס׳אהאָט איר אויסגעזעהן
זייער קאָמיש, אַז די האָט זיך אומגעקערט אַ היים שפעט אינ־
אָוונט, פילנדיק זיך אויף אייביק געפאַלן און פֿאַרקוקט. זי האָט
אַליין נישט געוואוסט, וויַ אַזוי דאָס איז געשען. און איר האָט
זיך איצט געואָלט שוועדן פֿאַר מאַריאַ קאַנסטאַנטינאָוונען, אַז זי
זעט אומבאַדינגט אָפּגעבן דעם חוב, נאָר דאָס העשען און די בושה
האָט איר געשטערט צו רעדן.

— איך וועל אַוועקפֿאָרן — האָט זי געזאָגט. — זאָל איוואַן
אַנדרעיטש בלייבן, און איך וועל אַוועקפֿאָרן.

— וואוהין?

— קיין רוסלאַנד.

— אָבער פון וואָס וועט איר דאָרט לעבן? איר האָט דאָך
אַרנישט.

— איך וועל זיך פֿאַרנעמען מיט אירגעזעצן אַדער... כ׳וועל עפענען אַ ביבליאָטעק...

— פֿאַנטאַזידט נישט, מיין ליבע. אויף אַ ביבליאָטעק בא־
דאַרף מען האָבן גרעלס. נו, איך וועל אייך אַצינד לאָזן, און איר
באַרויקט זיך און קלערט זיך איבער, אין מאָרגן קומט צו מיר אַ

פרייַעכע. דאָס וועט זיין פראַכטפול. נו זייט געזונט, מיין מלאכ־
לעלע, כ׳וועל אייך אַ קוש טון.

מאריע קאָנסטאַנטינאָוונאַ האָט אַ קוש געטון נאַדיעזשדאַ
פעדאָראָוונען אין שטערן, האָט זי איבערגעצילמט אַוון איז שטיל
אַרויסגעגאַנגען.

ס׳איז שוין געווארן פינצטער אוון אַלגאַ האָט אין קיך אַנ־
געצונדן פייער. נישט אויפהערנדיק צו ווייַנען, איז נאַדיעזשדאַ
פעדאָראָוונאַ אַרײַנגעגאַנגען אין שלאָפצימער אוון זיך געלייגט
אויפן געלעגער. ס׳האָט זי אַנגעהויבן ווארפן אַ שטאַרקער פיבער.
לינדיק, האָט זי זיך אויסגעטון, צוגוויפגעקנייטשט דאָס קלייד צו
די פיס אוון זיך צוגוויפגעוויקלט אוועטער דער קאַלדרע אין אַ קוויל.
ס׳האָט זיך איר געווואַלט אַ טרינק טון, אוון ס׳איז נישט געווען
קיינער, וואָס זאָל דערלאַנגען.

— איך וועל אַפגעבן! — האָט זי געדאַרפט צו זיך, אוון
איר האָט זיך אין דער הינ געדאַכט, אַז זי זיצט לעבן עפעס אַ
קראַנקער אוון דערקענט אין איר זיך אַליין. — איך וועל אַפגעבן.
ס׳חאָלט געווען נאָריש צו קלערן, אַז איך האָב פונועגן געלט...
איך וועל אַוועקפאָרן אוון אַרויסשיקן אים געלט פון פעטערבורג.
צוערשט הונדערט... נאָכדעם הונדערט... אוון נאָכדעם — הונ־
דערט...

שפעט באַנאַכט איז געקומען לאַיעווסקי.

— צוערשט הונדערט... — האָט אים געזאָגט נאַדיעזש־
דאַ פעדאָראָוונאַ — נאָכדעם הונדערט...

— דו וואָלסט אייגענומען כינע — האָט ער געזאָגט אוון
אַ קלאַפ געטון: „מאָרגן איז מיטוואָך, גייט אַפ די שיף, אוון איך
פאָר גישט. הייסט עס, ס׳וועט אויסקומען צו זיין דאַ ביז
שבת".

נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ האָט זיך אויפגעהויבן אין אַפ
אויף די קניען.

— איך האָב דאָ גאָרנישט געריידט? — האָט זי געפרעגט,
שטייגלענדיק אוון פאַרשמוירעגדיק די אויגן פונם ליכט.

— גאָרנישט. מאָרגן וועט מען דאַרפן שיקן נאָכן דאָקטאָר שלאָף.

ער האָט געזומען א קישן און געזומען גיין צו דער טיר. נאָכדעם, ווי ער האָט ענדגילטיק באַשלאָסן אוועקצופאָרן און אי־בערצולאָזן נאדיעזשדאַ פעדאָראָוונען, האָט זי אָנגעהויבן צו וועקן אין אים רחמנות און א געפיל פון שולד; אין איר אָנוועזנהייט איז אים געווען א ביסל איבער דער טבע, אזויזי אין דער אָנ־וועזנהייט פון א קראַנק, אָדער אַלט פערד, וואָס מען האָט באַ־שלאָסן צו דערהרגענען. ער האָט זיך אָפגעשטעלט אין דער טיר און זיך אומגעקוקט אויף איר.

— אויפן פיקניק בין איך געווען אויפגערייצט און דיר גע־זאָגט א גראָבקייט. אַנטשולדיק מיר, כ׳בעט דיך.

ער איז אַרייַנגעגאַנגען צו זיך אין קאַבינעט, זיך געלייגט און לאַנג נישט געקענט איינשלאָפן.

ווען אויפן צווייטן טאָג אינדערפרי איז סאַמאָילענקאָ, אַנ־געטון צולייבן גאַלאַ־טאָג אין דעם פולן פּאַראַד־אויניפאָרם, מיט די עפּאָלעטן און די אָרדנס, אַרויסגעגאַנגען פון נאדיעזשדא פעדאָ־ראָוונעס שלאָפצימער, האָט לאַיעווסקי, וואָס איז געשטאַנען אויף דער שוועל, אים א פרעג געטון מיט אומרו:

— נו, וואָס?

זיין פנים האָט אויסגעדריקט שרעק, געזאַלטיקע אומרויקייט און האָפענונג.

— באַרויק זיך, קיין שום געפערלעכס — האָט געזאָגט סא־מאָילענקאָ — א געווייגלעכער פיבער.

— נישט וועגן דעם פרעג איך — האָט אומגעדולדיק זיך א קרום געטון לאַיעווסקי. — האָסט געקריגן גלעט?

— פריינד מייַנער, אַנטשולדיק, — האָט שטיל א זאָג געטון סאַמאָילענקאָ, אומקוקנדיק זיך אויף דער טיר מיט פאַרלעגנהייט. — האָב נישט פאַראיבל, כ׳בעט דיך. קיינער האָט נישט קיין פריי גלעט, און איך האָב צוגויפגענומען דערווייל צו פינף, צו צען רובל — סך הכל הונדערט צען. הייגט וועל איך נאָך פרווון מיט עמעצן רעדן, זיי געדולדיק.

— נאָר דער לעצטער טערמין איז שבת! — האָט ארויס-געפליסטערט לאַיעווסקי, ציטערנדיק פאַר אומגעדולד. — למען השם, ביז שבת! אויב איך וועל שבת נישט אַוועקפאָרן, דאַרף איך שוין גאָרנישט... גאָרנישט! איך פאַרשטיי נישט, וויאַזוי ס'קאָן בא א דאָקטאָר נישט זיין קיין געלט.

— אָבער גאָט איז מיין עדות — האָט שנעל אויף מיט אָנ-שטרענגונג א פליסטער געטון סאַמאָילענקאָ, אוין ס'האָט אפילו אַזוי וויא פישטש געטון בא אים אין האַלז, — מען האָט בא מיר אַלץ צענומען, מען איז מיר שולדיק זיבן טויזנט רובל, אוין איך בין ארום אוין ארום פארשולדיקט. בין איך דען שולדיק דערין?

— הייסט עס: ביז שבת וועסטו קריגן? יאָ?

— איך וועל זיך באמיען.

— איך בעט דיך, טייערער! אַזוי, אַז פרייטיק אינדערפרי זאָל שוין דאָס געלט זיין בא מיר אין די הענט.

סאַמאָילענקאָ האָט זיך אַנידערגעזעצט, פאַרשריבן די נייטי-קע רעצעפטן פאַר נאַזיעזשדאַ פעדאָראָוונען אוין איז באַלד אַוועק-געגאַנגען.

XL

— דו האָסט אזא מינע, ווי דו וואָלסט פלומרשט געגאַנ-גען מיך אַרעסטירן — האָט געזאָגט פאַן-קאַרען, דערזעענדיק סא-מאָילענקאָן, וואָס איז אַריינגעקומען צו אים אין דעם פאראַדנעם אויפאַרם.

— איך גיי דאָ פאַרבי אוין קלער: לאָמיך אַריינגיין בא-זוכן די זאַאַלאָגיע — האָט סאַמאָילענקאָ געוואָגט, זעצנדיק זיך בא א גרויסן טיש, וואָס דער זאַאַלאָג אַליין האָט געהאט צוגעוי-

געקלאפט פון פראסטע ברעטער. — גוט מארגן, הייליקער זא־
שער, — האט ער א שאקל געטון מיטן קאפ צום דיאקאן, וועל־
כער איז געזעסן באם פענצטער און עפנט איבערגעשריבן. —
כ׳וועל זיצן א מינוט און לויפן אהיים פארדרענען וועגן מיטאג.
שוין צייט... איך האב אייך נישט געשטערט?

— אבסאלוט נישט, — האט געענטפערט דער זאלאג,
אויסלייגנדיק איבערן טיש דראבנע באשריבענע פאפירעלעך. —
מיר פארנעמען זיך מיט איבערשרייבן.

— אזוי... אך, גאט מיינער, גאט מיינער... — האט אפ־
געזיפצט סאמאילענקא; ער האט פארזיכטיק א צי געטון פון טיש
א פארשטויבט בוך, אויף וועלכן ס׳איז געלעגן א טוימע טרוקענע
פאלאנגע, און געזאגט: — שטעל דיר פאר, ס׳גייט זיך אזוי פא־
טן אין די געשעפטן עפעס א גרין זשוקל און באגעגנט פלוצלינג
אויפן וועג אזא אשמואיס. כ׳מאל מיר, זארא שרעק!

— יא, נאטירלעך.

— איר איז געגעבן געווארן סם, כדי צו פארטיידיקן זי
פון די שונאים?

— יא, צו פארטיידיקן זיך און אליין אנצופאלן.

— אזוי, אזוי, אזוי... און אלץ אין דער נאטור, מיינע
ליבע, איז צוועקמעסיק אין דערקלערבאר — האט אפגעזיפצט
סאמאילענקא. — נאר אט וואס איך פארשטיי נישט. דו, מענטש
פון גרויסן שכל, דערקלער מיר, כ׳בעט דיך. ס׳וועגן פארהאן,
זאסטו, אזעלכע חיהלעך, נישט גרעסער פון א ששוור, זענען אויס
גאנץ שיינע, נאר זענען אין העכסטן גראד, זאג איך דיר, ני־
דערטרעכטיקע אין נישט מאראלישע. ס׳גייט זיך אזא חיהלע,
דהייגו, אין וואלד; ס׳האט דערזעען א פייגעלע, און אויפגעגסן.
ס׳גייט וויטער און זעט אין גראז א נעסטעלע מיט אייער; צו
פרעסן גלוסט זיך אים נישט, ס׳איז זאס. נאר פינדעסטוועגן צע־
בייסט עס אן אי, און די אנדערע שליידעדט עס ארויס פון דער
נעסט מיטן לאפקעלע. נאכדעם טרעפט עס א זשאבע און גיט
זיך מיט איר אויך א שפיל, פארפיניקט די זשאבע, גייט עס אין
באלעקס זיך, און אנטקייגן קומט אן א זשוק. ס׳דערלאנגט דעם

זשוק מיטן פיסל... אוּן אלץ מאַכט עס קאַליע אוּן צעשטערט אויף זיין וועג... עס קריכט אַריין אין פרעמדע נאָרעס, צעגראָבט אומזיסט־אומנישט די מוראַשניקעס, צעבייסט די שלימאַזעס... קומט אַ קייגן אַ שטשור — איז מיט אים אויך זיך גענומיתט; ס'דערזעט אַ שלענגל אָדער אַ מייזעלע — דאַרף מען דערשטיקן. אוּן אַזוי אַ גאַנצן טאָג, נו, זאָג, נאָכהאָם איז אַזאַ חיה נייטיק? אַוואָס איז זי באַשאַפן געוואָרן?

— איך וויס נישט וועגן וואָסער חיהלע זי רעדסט — אָבער געזאָגט פאָן־קאָרעז. — וואָרשיינלעך, וועגן עפעס אַ שרצים־עסנדיקס. נו, מילא, דאָס פייגעלע איז צו אים אריינגעמאָלן, וויל ס'איז נישט געווען פאַרזיכטיק; עס הערט צעשטערט די נעסט מיט די אייער, וויל דער פויגל איז געווען נישט געשיקט, האָט שלעכט געמאַכט די נעסט אוּן נישט געקענט זיי פאַרמאַסקירן, די זשאַבע פאַרמאָגט, מסתמא, עפעס אַ מום מיט אַ קאַליטער באַפאַרבונג, אַנדערש וואָלט דאָס חיהלע זי נישט באַמערקט א. אז. ו. דיין חיה ברענגט אום בלויז שוואַכע, אומגעשיקטע, אומפאַרזיכטיקע, מיט איין וואָרט — בעלי־מום, וועלכע די נאַטור האָלט נישט פאַר נייטיק איבערצוגעבן אין וויטערדיקע דורות. ס'בליבן לעבן נאָר די מער געשיקטע, פאַרזיכטיקע, שטאַרקע אוּן אַנטוויקלטע. אויף אַזא אופן דינט דיין חיהלע, אַליין נישט וויסנדיק דערפון, דעם גרויסן ציל פון פאַרפולקאָמונג.

— יאָ, יאָ, יאָ... אגב, ברודער — האָט היימיש געזאָגט סאַמאַילענקאָ — באָרג מיר הונדערט רובל.

— גוט. צוישן די שרצים־עסנדיקע טרעפן זיך זייער אינטערעסאַנטע סוביעקטן. דהיינו, אַ מוילוואָרף. וועגן אים זאָגט מען, אַז ער איז נוצלעך, וויל ער פאַרטילקט די שעדלעכע שרצים־לעך. מען דערציילט, אַז אַ געוויסער דייטש האָט געהאַט צוגעשיקט דעם אימפעראַטאָר וויליהעלם דעם I. אַ פוטער פון מוילוואָרף־פעלעכעך אוּן דער אימפעראַטאָר האָט געהייסן אים מאַכן אַ פאָר־ווידף דערפאַר, וואָס ער האָט אומגעדרענגט אַזוי פיל גוצלעכע איהלעך. אוּן פאַנדעסטוועגן וועט דער מוילוואָרף אין אבזריות נישט

פֿאַרשעמט בלייבן פֿאַר דיין חיהלע און איז דערבּיי שעדלעך, וויל ער פֿאַרדאַרבט שרעקלעך די לאָנקעס.

פֿאָן־קאָרען האָט אויפגעפּנט אַ קיפּערטל און אַרויסגענומען פֿון דאָרט אַ הונדערט־רובל־באַנקנאָט.

— באַ אַ מויל־וואָרף איז אַ שטאַרק בּרוסט־קעסטל, אַזוי וויבּאַ אַ פּלעדערמויז — האָט פֿאַרגעזעצט פֿאָן־קאָרען, פֿאַרשליסנדיק דאָס קיפּערטל, — ער האָט שטאַרק אָנטוויקלטע ביינער און מוסקולן, אַן אומגעווייניקע מויל־באַוואָפנונג. וועָן ער וואָלט געהאַט די גרייס פון אַ העלפֿאַנט, וואָלט ער געוועזן אַן אָלץ פֿאַרטיליקנדיקע, אומבאַזיגבאַרע חיה. ס׳איז אינטערעסאַנט, וועָן צוויי מויל־וערף טרעפן זיך אונטער דער ערד, הייבן זיי ביידע אָן, וויבּאַ זיי וואָלטן זיך צונויפגערעדט, צו גראָבן אַ פּלאַטפֿאָרמע; די פּלאַטפֿאָרמע דאַרפן זיי האָבן, כּדי באַקוועמער צו קענען זיך שלאָגן. וועָן זיי האָבן זי שוין פֿאַרטיק, טרעטן זיי אריין אין אַ גרויזאַם געשלעג אוּן שלאָגן זיך אַזוי לאַנג, ביז וואַנען ס׳פּאַלט נישט דער שוואַכערער. נעם זשע די הונדערט רובל — האָט געזאָגט פֿאָן־קאָרען מיט אַ נידעריקערן טאָן — נאָר בּתנאי, אַז דו נעמסט נישט פֿאַר לאַיעווסקיס וועגן.

— איז טאַקע פֿאַר לאַיעווסקיס וועגן! — האָט זיך אָבּגעצויגן סאַמאָילענקאָ. — וואָס איז דיין עסק?

— פֿאַר לאַיעווסקין קאָן איך נישט געבּן. איך וויס, דו האָסט ליב צו געבּן גמילות־חסדים. דו וואָלסט געגעבּן אפילו דעם גזלן קערים, וועָן ער וואָלט דיך נאָר געבעטן, נאָר, האָב נישט פֿאַריאבּל, צוהעלפֿן דיר אין דער ריכטונג קאָן איך נישט.

— יאָ, איך בעט פֿאַר לאַיעווסקיס וועגן! — האָט געזאָגט סאַמאָילענקאָ, אויפשטייענדיק אוּן מאַכנדיק מיט דער רעכטער האַנט. — יאָ! פֿאַר לאַיעווסקין! אוּן קיין שום שד אוּן קיין שום מיוול האָט נישט קיין רעכט מיך צו לערנען, וויבּאַ זוי איך האָב צו דיספּאָנירן מיט מיין געלט. איר האָט נישט בּדעה צו געבּן? נייַן?

דער דיאַקאָן האָט זיך צעלאַכט.

— דו קאָן זיך נישט, נאָר פֿאַרשטיי, — האָט געזאָגט

דער זאַלאַגּ. — טון טובות דעם הער לאיעווסקין איז אַקוראַט אזוי קלוג, לויט מיין מיינונג, ווי באַגיסן ווילד־גראַז, אַדער צו־קאַרמען אַ היישעריק.

— און לויט מיין מיינונג, דאַרפן מיר העלפן אונזערע נעענטע! — האָט אַ געשריי געטון סאַמאַיליענקאָ.

— אויב אזוי, העלף זשע אָט דעמדאָזיקן טערק, וואָס ליגט הינטערן פלויט! ער איז אַן ארבעטער און איז נייטיקער, נוצלי־כער פון דיין לאיעווסקין. גיב אים אַוועק די הונדערט רובל! אַדער זי מגדב מיר הונדערט רובל אויף דער עקספעדיציע!

— דו וועסט געבן צי נישט, פרעג איך דיך?

— דו זאָג אָפּנהאַרציק: נאָכוואָס דאַרף ער גלט?

— ס'איז נישט קיין סוד. ער דאַרף שבת אַוועקפאָרן קיין פעטערבורג.

— אזוי? גאָר — האָם גענוגט צעצויגן פאַן־קאָרען. — אהא... פאַרשטייען מיר שוין. און ווי וועט מיט אים מיטפאָרן, אַדער וויאזוי?

— זי פאַרבליבט דערווייל דאָ. ער וועט אין פעטערבורג איינאַרדנען זייַנע געשעפטן און איר צושיקן גלט, דעמאָלט וועט זי אויך אַהינפאָרן.

— קונציק!... — האָט געזאָגט דער זאַלאַגּ און אַ לאַך געטון מיט אַ קורץ טענאָר־גלעכטער. — קונציק! ס'איז פיין צוגעטראַכט.

ער איז שנעל צוגעגאַנגען צו סאַמאַיליענקאָן און, אַוועק־שטעלנדיק זיך פּנים אל פּנים און קוקנדיק אים אין די אויגן, האָט ער געפרעגט:

— זאָג מיר דעם אמת: ער האָט זי שוין נישט ליב? יאָ?

זאָג: ער האָט שוין נישט ליב? יאָ?

— יאָ, — האָט אַרויסגערעדט סאַמאַיליענקאָ און אים האָט באַשלאָגן אַ שווייס.

— וי עקלדיק דאָס איז! — האָט אַ זאָג געטון פאַן־קאָ־רען און אויף זיין פּנים האָט מען געקענט זען, אַז ער האָט געפילט אן עקל. — איינס פון די ביידע, אַלעקסאַנדער דאַווי־

דישש: אַדער דו האָסט מיט אים געמאכט יד אחת, אַדער, האָב נישט פאראיבל, דו ביסט א תם. פארשטייסטו באמת נישט, אז ער פידט דיך אין באָד אריין, וויַ א יינגעלע, אויפן אומפאר־שעמטסטן אופן? ס'איז דאָך קלאָר, וויַ דער טאָג, אז ער וויל זיך אָפטשעפען פון איר און זי דאָ אזוקואַרפן. זי וועט דאָ פארבלייבן אויף דיין קאָרק און ס'איז קלאָר, וויַ דער טאָג, אז דיר וועט אויסקומען ארויסצושיקן זי קיין פעטערבורג אויף דעם אייגענעם חשבון. האָסט טאקע דיין הערלעכער פרייַנד דיך אַזוי אזש פאר־בלענדט מיט זייַנע מעלות טובות, אז דו זעסט שוין נישט די אייגפאכסטע זאכן?

— דאָס זענען בלויז סברות, — האָט געזאָגט סאמאָילענקאָ, דיך זעצנדיק.

— סברות? נאָר פארוואָס פארט ער אַליין, און נישט צו־זאמען מיט איר? און פארוואָס, פרעג אים, זאָל זי נישט פאָרן פריער, און ער דערנאָך? דאָס איז א דורכגעטריבענע בעס־טיע!

געפלעפט פון די אומגעריכטע ספקות און חשדים בטוג זיין חבר, איז סאמאָילענקאָ פלוצלינג אָפגעשוואכט געוואָרן און אראָפ־געלאָזט דעם טאָן.

— אָבער דאָס איז נישט מעגלעך — האָט ער געזאָגט, דערמאָנענדיק זיך אָן יענער נאכט, ווען לאיעווסקי האָט בא אים געטכטיקט. — ער לייגט אזוי שטארק!

— וואָס זשע איז דערפון געדרונגען? גבים און אינטער־צינדער ליידן אויך.

— לאָמיר אָננעמען אפילו, אז דו ביסט גערעכט. — האָט געזאָגט, זיך איבערלייגנדיק סאמאָילענקאָ. — לאָמיר צוגעזאָגט... אָבער ער איז א יינגערמאן אין א פרעמדן קאנט... א סטודענט, מיר זענען אויך סטודענטן און א הויז אונז קען דאָ קיינער נישט טון אים קיין טובה.

— העלפן אים טון נידערטרעכטיקייטן נאָר דערפאר, וואָס דו און ער זענען אין פארשידענע צייטן געווען אין אינזוערזי־טעט און האָט דאָרט ביידע גארנישט געטון! סאָרא משוגעת!

— שטיי, לאָמיר קאַלטבלוטיק באטראכטן. מען וועט קע־
נען, מיין איך, מאַכן אזוי... — האָט ווידער אָנגעהויבן סאַמאַי־
לענקאָ. — איך וועל אים געבן דאָס גלעזל, נאָר וועל נעמען בא
אים דאָס ערמוארט, אז אין א וואָך אַרום וועט ער צושיקן נא־
דיעזשדא פעדאַראָוונען אויף רייזע־הוצאות.

— און ער וועט דיר געבן דאָס ערנוארט, ער וועט
אפילו לאָזן א סרער און אַליין זיך גלייבן, נאָר וואָס מאַר א
וועלט האָט דאָסדאָזיקע וואָרט? ער וועט עס נישט האַלטן, אין
וועלן אין א יאָר־צווי אַרום וועסטו אים טרעפן אויף ניעווסקי מיט
א נייער ליבע אונטער דער האַנט, וועט ער זיך פאַרגעסערן דער־
מיט, אז אים האָט צעקאַליעטשעט די ציוויליזאַציע און אז ער
איז א גייסטיק קינד פון רוזינען. וואַרף דו אים אוועק, אום גאָטס
ווילן! גיי אוועק פון דער בלאָטע און שמיר זיך נישט אויס אין
איר די העט!

סאַמאַילענקאָ האָט א קלאַר געטון א ווילע אין געוואַנט
אנטשלאָסן:

— און איך וועל פונדעסטוועגן אים גענבן דאָס גלעזל. וי
דו ווילסט. איך קען נישט אָפזאָגן א מענטש בלויז אויפן יסוד
פון סברות.

— און זייער פיין. צעקוש זיך מיט אים.

— טאָ גיב זשע מיר די הונדערט רובל — האָט נישט
דרייסט א בעט געטון סאַמאַילענקאָ.

— כ'וועל נישט גענבן.

ס'איז געוואָרן שטיל. סאַמאַילענקאָ איז אינגאַנצן שוואַך
געוואָרן; זיין געזיכט האָט אָנגענומען א פארשולדיקטן, פאַרשעמטן
אין גושא־פונקטיקן אויסדרוק, און עפעס מאַדנע האָט אויסגעזעהן
דאָסדאָזיקע נעבעכדיקע, קינדיש־פארשעמטע פנים בא דעם רידיקן
מענטש מיט די עפּאָלעטן און אַרדנס.

— דער היגער ביסקופּ פאָרט אַרום זיין יעפאַרכיע נישט
אין א קארעטע, נאָר רייטנדיק אויף א פערד, — האָט גזוואָגט
דער דיאַקאָן, אַוועקלייגנדיק די פעדער. — בשעת ער זיצט אויפן

פערד, איז זיין אויסזען געוואלטיק רירנד. זיין פשטות און ענידות איז פול מיט ביבלישער גרויסקייט.

— ער איז א גוטער מענטש? — האט געפרעגט פאן־קא־רען, וועלכער איז געווען צופרידן איבערצוגייטן דעם שמועס.

— נאר ווי דען? ווען ער וואלט נישט געווען קיין גוטער מענטש, וואלט מען אים דען געהיילט אלס ארכיערייי?

— צווישן ארכיערייען טרעפן זיך זייער גוטע און באגאב־טע מענטשן, — האט געזאגט פאן־קארען — ס׳איז נאר א שאד, וואס מאנכע פון זיי האבן א שווארכקייט צו באטראכטן זיך אלס מלוכה־מענער. איינער פארנעמט זיך מיט רוסיפיקאציע, דעד אנ־דערער קריטיקירט די וויסנשאפט. דאס איז נישט זייער עסק, זיי וואלטן בעסער אפטער ארייגעקוקט אין קאנסיסטארייע.

— א וועלטלעכער מענטש קען נישט משפטן קיין ארכיע־רייען.

— פארוואס־זשע, דיאקאן? דער ארכיערייי איז פונקט אזא מענטש, ווי איך.

— אזא און נישט אזא — האט זיך באליידיקט דער דיא־קאן, נעמענדיק זיך צוריק צו דער פעדער. — ווען איר וואלט געוואלן אזא, וואלט אוף אייך געריט גאטט חסד און איר וואלט געוואלן אן ארכיערייי; און אויב איר זענט נישט קיין ארכיערייי, הייסט עס, אז נישט אזא.

— טשאקע נישט דיאקאן! — האט געזאגט סאמאילענקא מיט צער. — הער, אט וואס איך האב צוגעטראכט, — דו בארג מיר נישט דידאזיקע הונדערט רובל. דו וועסט בא מיר עסן נאך דריי חדשים ביז ווינטער, איז גיב מיר פארויס פאר צווי חדשים.

— כ׳וועל נישט געבן.

סאמאילענקא האט אנגעהויבן פינטלען מיט די אויגן און איז צונעטער רויט געוואלן; ער האט מכאניש א צי געטון צו זיך דאס בוך מיט דער פאלאנגע און א קוק געגעבן אוף איר, נאכדעם איז ער אויפגעשטאנען און געזומען דאס היטל. פאן־קארען דאס רחמנות געקריגן אוף אים.

— אַז גייט אין האָט צו זי מיט אזעלכע ערן! — האָס געזאָגט דער זאַלאָג צו מיט אויפגעבראַכטקייט אַ שלייד ער געטון מיטן פוס עפּעס אַ פּיפּיר אין ווינקל אַריין. — פּאַרשטייט זשע, אז דאָס איז נישט קיין גוטסקייט, נישט קיין ליבשאפט, נאָר קלייניוטיקייט, צעלאָזנקייט, סם! וואָס עס טוט אויף דער פּאַרשטאַנד, דאָס צעשטערן אייער פּאַרשרומפּענע, אויף כּפרות טויג־בּאַרע הערצער! נעמן איך בין אַפּס גימנאַזיסט קראַנק געוואָרן אויף בויך־טיפוס, האָט מיין מומעשי פון מיטלייד מיך אַנגעקאַר־מעט מיט מאַרינירטע שוואַמען, און איך בין שיעור נישט גע־שטאַרבן. פּאַרשטייט דו צוזאַמען מיט דער מומעשי, אז די לי־בּשאפט צום מענטש דאַרף זיך געפינען נישט אין האַרץ, נישט אונטערן האַרץ־גריבל, נאָר אַפּ דאָ!

פּאָן־קאַרען האָט זיך אַ קלאַפּ געטון איבערן שטערן.

— נאַדיר! — האָט ער געזאָגט און אַ שלייד ער געטון דעם הונדערטרובלדיקן באַנקנאָט.

— אומזיסט בייזערסטו זיך, קאַליא, — האָט מילר גע־זאָגט סאַמאַלעקאַ, צינוי־ייגנדיק דעם באַנקנאָט. — איך פּאר־שטיי דיך, אויסגעייכנט, נאָר... גיי אַריין אין מיין לא־גע.

— אַן אלטע באַבע ביסטו, אַפּ וואָס!

דער דיאַקאַן האָט זיך צעלאַכט.

— הער אויס, אַלעקסאַנדער דאַוידיטש, די לעצטע בקשה: — האָס הייס גזאָגט פּאָן־קאַרען. — ווען דו ווערסט געבן דעם גאָר־נישט דאָס געלט, זאָלסטו אים פּאַרלייגן אַ באַדינג: זאָל ער אַוועקפּאָרן צוזאַמען מיט זיין פּריצה, אַדער ער זאָל זי אַרויס־שיקן פּאַרויס, אַנדערש זאָלסטו נישט געבן! צו צערעמאָנ־יען זיך מיט אים איז נישטאָ נאַכיוואָס. אַזוי זאָג אים טאַקע, און אויב ווערסט נישט זאָגן, טאָ גיב איך דיר מיין ערנוואָרט, איך וועל אַרייגיין צו אים אין ביורא אוו וועל אים אַראָפּאָן פון די טרעפ, אוו מיט דיר וועל איך זיך נישט קענען. דאָס זאָג אין דיר!

— וואָס זשע? אויב ער וועט אַוועקפּאָרן צוזאַמען מיט איר,

אַדער זי אַרויסשיקן פֿאַרויס, וועט פֿאַר אים נאָך באַקומען זיין. — האָט געזאָגט סאַמאַילענקאָ. — ער וועט נאָך גאָר צופֿרידן זיין. נו, זיי געזונט.

ער האָט זיך צערטלעך בעזעגנט און אין אַרויסגאַנגען, נאָר אייַדער ער האָט פֿאַרמאַכט הינטער זיך די טיר, האָט ער זיך אומגעקוקט אויף פּאָ־קאָרענען, געמאַכט א מוראַדיק פּנים און געזאָגט:

— דאָס האָבן דיך, ברודער, די דייטשן קאַליע געמאַכט! יאָ! די דייטשן!

XII

אויפן צוויי־טאָג דאַנערשטיק, האָט מאַריא קאָנסטאַנטי־נאָוונא געפֿייערט דעם געבורטסטאָג פֿון איר קאָסטיען. באַטאָג זענען אַלע אייגענאַדן געוואָרן צו עסן טאָרט, און אינאַיונט כרינקען שאַקאַלאַדע. וען לאיזוסקי און נאַדיעזשדא פּעדאַראַח־נא זענען שוין אינגעקומען אינאַיונט, האָט דער זאַלאָג, וואָס איז שוין געזעסן אין זאָל און געטרונקען שאַקאַלאַדע, געפֿרעגט סא־מאַילענקאָ:

— דו האָסט געעדט מיט אים?

— נאָך נישט.

— זי־זשע, צערעמאָניע זיך נישט מיט אים. איך פֿאַרשטיי נישט די חוצפּה פֿון דידאָזיקע הערן! זיי ווייסן דאָך אויסגע־צייכנט, וואָסערן בליק ס'האָט דידאָזיקע פֿאַמיליע אויף זייער צו־זאַמענלעבן, און זיי קריכן פֿונדעסטוועגן אהער.

— אויב צו לייגן אָכט אויף יעדן פֿאַראורטיילן — האָט געזאָגט סאַמאַילענקאָ — וואָלט אויסגעקומען אין ערגעץ נישט צו גיין.

איז דען דער עקל פֿון דער מאָסע צום צוזאַמענלעבן

פון נישט חתונה־געהאַט, צו אויסגעלאַסנקייט — א פאַראור־טייל?

— געוויס. א פאַראורטייל און א פיינטשאפט. וען זפלנער דערזעהן א מיידל פון לייכטער אויפֿרונג, לאַכן זיי און פיפן, און פרעג זיי נאָר: ווער זעהן זיי אַליין?

— נישט אומזיסט פיפן זיי. דאָס, וואָס די מיידלעך דערשטיקן זייערע אומגעזעצלעכע קינדער און גייען אוועק איף קאַטאַרגע, און וואָס אַנדע קאַרעניגע האָט זיך געוואַרפן אוועקצוטרעטן צוב, און וואָס אין די דערפער שמירט מען ניט די טויערן, מיט דושעגעטש. און וואָס מיר זען דיר געפעלט אין קאַטיען, אומ־באַוווסט פאַרוואָס, איר רייזקייט, אין דאָס, וואָס איטלעכער פילט נעפֿלדיק א באַדערפֿניש אין רייזער ליבע, כאָטש ער וויסט, אז אזא ליבע איז נישטאָ, — צי איז דען דאָס אלץ א פאַראורטייל? דאָס, ברודער, איז דאָס אייגציקע, וואָס איז גאַנץ געפֿליבן פון נאַטירלעכן אַפקלייב און, וען ס׳זאָל נישט זיין אַז דער פינצ־טערער כוח, וואָס רעגולירט די געשלעכטס־באַציונגען, וואָלטן די הערן לאַיעווסקיס געווינן, וואָס זיי קענען, און די מענטשהייט וואָלט דעגענערירט אין אייגציקע צווייַ יאָר.

לאַיעווסקי איז אַרייגעקומען אין זאָל; ער האָט זיך מיט יעדן באַגריסט און וען ער האָט געהויקט פאַן־קאַענען די האַנט, האָט ער נושא־פֿנימדיק א שמייכל געטון. ער האָט אויס־געוואַרט א גינסטיקע מינוט און געזאָגט סאַאַילענקאַן:

— אַנטשולדיק, אַלעקסאַנדער דאַוידיטש, איך דאַרף דיר זאָגן צווי ווערטער.

סאַאַילענקאַ איז אויפגעשטאַנען, האָט אים ארומגענומען בא דער טאַליע, און בייַרע זענען אַרייַנגעגאַנגען אין ניקאַדים אַלעקסאַנדריטשעס קאַביענעט.

— מאַרגן איז פרייטיק... — האָט געזאָגט לאַיעווסקי, בייסנדיק די נעגל — דו האָסט געקריגן, וואָס האָסט צוגע־זאָגט?

— כ׳האָב באַקומען נאָר צווי הונדערט צען, דאָס איבע־ריק וועל איך הייגט באַקומען אַדער מאַרגן, זיי רויק.

— דאנקען גאָט! . . . — האָט אַפגעזיפצט לאָיעווסקי, און די הענט האָבן אים אָנגעהויבן ציטערן פון פריידן. — דו רא־טעווסט מיך, אַלעקסאַנדער דאָוידיטש, און כ'שווער דיר בא־גאָט, בא מיין גליק און בא מזל דו ווילסט, דאָס געלט וועל איך דיר ערויסשיקן תיכף נאָכן קומען קיין פעטערבורג. און דעם אַלטן חוב וועל איך אויך אַרויסשיקן.

— הער אויס, וואַניאַ. . . — האָט געזאָגט סאַמאָילענקאָ, אָננעמענדיק אים בא א קנעפל און רויט ווערנדיק. — האָב נישט פאַראיבל, וואָס איך מיש זיך אַריין אין דיינע פאַמיליע־אָנגע־לעגנהייטן, אָבער... פאַרוואָס זאָלסטו נישט אַוועקפאָרן צוזאַמען מיט נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונען?

— וי אזוי קען איך דען? אייגער פון אונז מוז אומבא־דינגט בלייבן, אַנדערש וועלן די קרעדיטאָרן אויפהייבן א ליאָרם. איך בין דאָך שולדיק אין די געוועלבן אן ערך זיבן הונדערט רובל, אויב גישט מער. וואָרט צו, איך וועל זיי אַרויסשיקן געלט, פאַרשטאָפן די מיילער, דעמאָלט וועט זי אויך אַרויספאָרן פון־דאָנען.

— יאָ... נאָר פאַרוואָס זאָלסטו זי נישט אַרויסשיקן פריער?

— אַך, גאָט מיינער, איז דען דאָס מעגליך? — האָט זיך איבערגעשר־קן לאָיעווסקי. — זי איז דאָך א פרוי, וואָס וועט זי דאָרט מאַכן? וואָס פאַרשטייט זי? דאָס וואָלט נאָר געהייסן אָפ־שלעפן די צייט אן אָנווערן איבעריק געלט.

„ריכטיק" — האָט א קלעפ געטון סאַמאָילענקאָ, נאָר ער האָט זיך דערמאָנט דעם געשפּרעך מיט פאָן־קאָרענען, צראָפגע־לאָזט די אויגן און געזאָגט פאַרמרהשחורהט:

— איך קען נישט איינשטימען מיט דיר. אָדער פאַר אונדז צוזאַמען מיט איר, אָדער שיק זי אַרויס פריער, אַנדערש... אַנדערש וועל איך דיר נישט געבן קיין געלט. דאָס איז מיין לעצט וואָרט...

פר האָט זיך א רוק געטון הינטערוויילעכץ, זיך אָנגע־שטויסן מיטן רוקן אָן דער טיר און איז אַרויסגעגאַנגען אין זאָל אַריין א רויטער, אין א שרעקלעכער פאַרלעגנהייט.

„פרייטיק... פרייטיק, — האָט געקלערט לאיעווסקי, זיך אומקערנדיק אין זאל אריין. — פרייטיק...“

מען האָט אים דערלאַנגט א פילזשאַנקע שאַקאַלאַדע. ער האָט אָפגעבריט די ליפן און די צונג מיט דער הייסער שאָקאָלאַדע און געקלערט:

„פרייטיק... פרייטיק...“

דאָס וואָרט „פרייטיק“ איז איבער שטעס פֿא אים נישט אַרויסגעגאַנגען פון קאָפּ: ער האָט וועגן גאָרנישט, א חוץ פרייטיק, נישט געקלערט און אים איז קלאָר געווען בלויז — אָבער נישט אין קאָפּ, נאָר ערגעץ אונטערן האַרץ, — אז שבת וועט ער נישט אַוועקפֿאָרן. פֿאַר אים איז געשטאַנען ניקאָדים אלעקסאַנדריטש, אן אַקוראַטנעדיקער, מיט פאַרקעמטע שליפן און געבעטן:

— עסט, כ'בעט אייך אונטערטעניק...

מאריא קאָנסטאַנטינאָוונא האָט געווינן די גאַנצע קאַטיעס נאָטעס און צעצויגן גערעדט:

— אַציגד איז שרעקלעך, שרעקלעך שווער זיך צו לערנען! מען פאַדערט אַזוי פיל...

— מאַמע! — האָט געקרעכצט קאַטיע, נישט וויסנדיק, וווּ זיך צו באַהאַלטן פון בושה און פון די שבחים.

לאיעווסקי האָט אויך א קוק געטון אויף די נאָטעס און א לויב געטון. רעליגיע, רוסישע שפּראַך, אויפֿפֿירונג, פינפן און פירן האָבן א שפּרונג געטון פאַר זייגע אויגן און דאָס אלץ — צוזאַמען מיט דעם צו אים זיך צוגעטשעפּטן „פרייטיק“, מיט ניקאָדים אלעקסאַנדריטשס פאַרקעמטע שליפן און מיט קאַטיעס רויטע באַקן — האָט אים אויסגעווינן אלס אַן אומעט — נישט אַרומצוגעמען און נישט בייצוקומען, אז ער האָט שיער נישט אַרויסגעשריגן פון פאַרצווייפלונג און זיך געפרעגט: „וועל איך שוין טאָקע, טאַקע נישט אַוועקפֿאָרן?“

מען האָט אַוועקגעשטעלט איינס לעבן אַנדערן צוויי שפּילטיש און זיך געזעצט שפּילן אין פּאָסט. לאיעווסקי האָט זיך אויך אַנידערגעזעצט.

„פרייטיק... פרייטיק... — האָט ער געקלערט, שמייכלענ-

דיק און אַרויסגעמענדיק פון קעשענע אַ בליישטיפט. — סריי־
טיק. . .״

ער האָט געוואָלט באַטראַכטן זיין לאַגע און מורא געהאַט צו טראַכטן. אים איז שרעקלעך געווען זיך מודה צו זיין, אַז דער דאָקטאָר האָט אים געכאַפט אינם שווינדל, וועלכן ער האָט אַזוי לאַנג און פליסיק פאַרבאָרגן פאר זיך אליין. יעדעס מאָל, קלערט־
דיק וועגן זיין צוקונפט, האָט ער נישט געגעבן זייַנע רעיונות קיין פּוליע פרייהייט. ער וועט זיך אַרייַנזעצן אין א וואַגאָן און אַוועק־
פאָרן — דערמיט האָט זיך אַנטשיידט די פראַגע פון זיין לעבן, און וויטער האָט ער נישט געלאָזט זייַנע געדאַנקען. ווי אַ וויַיט, מאַט פייערל אין פעלד האָט פון צו צייט אויפגעבלינקלט אין זיין קאָפּ א געדאַנק, אַז ערגעץ־וווּ אין א פּעטערבורגער געסל וועט אין דער וויטערער צוקונפט אויסקומען צו באַגיצן זיך מיט א קליינער ליגנט, כדי צו קענען זיך פונאַנדערגיין מיט נאַדיעזשדאַ פעדאָ־
רָאוונען און אָפּצאָלן די חובות; ער וועט נאָר איינמאָל זאָגן א ליגנט און נאָכדעם וועט קומען א פולשטענדיק באַגיוינג. און דאָס איז גוט; פאַרן פריי פון א קליינעם ליגנט וועט ער קיפּן א גרויסן אמת.

אַצינד אָבער, וועו דער דאָקטאָר האָט אים גראָב געגעבן אָנצוהערן וועגן דעם שווינדל, איז אים קלאָר געוואָרן, אַז אים וועט נייטיק זיין צו זאָגן ליגנט נישט בלויז אין דער וויטערער צוקונפט, נאָר אויך הייַנט, אויך מאָרגן, און אין א חודש אַרום אוו, ס׳קאָן זיין, אפילו דאָס גאַנצע לעבן. אינדעראמתן, כדי אַוועקצופאָרן, וועט ער דאַרפן זאָגן ליגנט נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוו־
נאָן, די קרעדיטאָרן און דער נאַטשאַלסטוואָ; נאָכדעם, כדי צו בא־
קומען אין פעטערבורג גלט, וועט אויסקומען צו זאָגן ליגנט דער מוטער, איר זאָגן, אַז ער איז זיך שוין צעגאַנגען מיט נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונען; און די מוטער וועט אים נישט געבן מער, ווי פינף הונדערט רובל, הייסט עס, ער האָט שוין אָפּגענארט דעם דאָק־
טאָר, וויל ער וועט נישט זיין אין שטאַנד צוצושיקן אים אינגיכן דאָס גלט. נאָכדעם, ווען נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונא וועט קומען צו פאָרן קיין פעטערבורג, וועט ער דאַרפן אָנווענדן א גאַנצע

רייע קליינע אין גרויסע שווינדלערייען, פדי זיך פונאנדערצוגיין מיט איר; אין וויידער טרערן, אומעט, נישטניחאדיק לעבן, חרטה — אין במילא וועט קיין שום באנייונג נישט זיין. שווינדל אין מער גארנישט. אין לאיעווסקיס פאנטאזיע איז אויסגעוואקסן א גאנצער בארג שקר. פדי אים ארויבערצושפרינגען מיט איין מאל, אין נישט צו זאגן ליגנט טיילנוויז, האט מען געדארפט זיך אנטשליסן אויף א ראדיקאלן שריט, דהיינו, נישט אויסצוהערן מער קיין וואורט, אויפהייבן זיך, אנטוין דאס היטל אין תיכף אוועקפארן, נישט אויסרעדנדיק קיין וואורט; נאר לאיעווסקי האט געפילט, אז מער אים איז דאס אוממעגליך.

„פרייטיק, פרייטיק... — האט ער געקלערט. — פרייטיק..."

מען האט געשריבן צעטלעך, זיי איינגעלייגט אינצווייען אין ארייngעלייגט אין ניקאדים אלעקסאנדריטשס אן אלטן צילינדער; אין וועג ס'האט זיך אנגעזאמלט געניג צעטלעך, איז קאסטיא ארומגעגאנגען ארום טיש אלס פאטרעגער אין האט זיי צעטיילט. דער דיאקאן, קאטיא אין קאסטיא, וואס האבן באקומען קאמישע צעטלעך אין זיך באמיט צו שרייבן נאך קאמישער, זענען געווען אין התפעלות.

„מיר דארפן זיך דורכשמועסן" — האט נאדיעזשדא פעדאראוונא איבערגעלייענט אין א צעטלע. זי האט זיך איבערגעקוקט מיט מאריע קאנסטאנטינאוונען, אין יענע האט לאקריצדיק א שמייכל געטון אין געשאקלט צו איר מיטן קאפ.

„וועגן וואס זשע רעדן? — האט א קלער געטון נאדיעזשדא פעדאראוונא. — אויב מען קען נישט אלץ דערציילן, איז נישטא נאכוואס צו רעדן".

איידער זי איז אוועקגעגאנגען צו גאסט, האט זי פארבונדן לאיעווסקין דעם קראווט, אין דידאזיקע קלייניקייט האט אנגעפולט איר נשמה מיט צערטלעכקייט אין טרויער. די צערוידערטקייט אויף זיין פנים, די צעשטרייטע בליקן, די בלאסקייט אין די אומפארשטענדלעכע ענדערונג, וואס איז פארגעקומען אין אים די לעצטע צייט, אין דאס, וואס זי האט געהאט פאר אים א שרעק-

לעכן, עקלדיקן סוד, אוּן דאָס, וואָס איר האָבן געציטערט די הענט, בשעת זי האָט אים פֿאַרבונדן דער קרעוואַט — דאָס אַליין איז האָט איר איבער עפּעס אָנגעזאָגט, אז שוין נישט לאַנג איז זיי ביידע געבליבן צו לעבן צוזאַמען. זי האָט געקוקט אויף אים, ווי אויף א הייליק בילד, מיט פּחד אוּן חרטה, אוּן געטראַכט: — „זיי מיר מוחל, זיי מיר מוחל..." אָנטקייגן איבער איר באַם טיש איז געזעסן אטשמיאַנאָוו אוּן נישט אָפּגעריסן פון איר זיינע שוואַרצע פאַרליבטע אויגן; זי איז געווען אויפגערייצט פון פאַרלאַנגען, האָט זיך געשעמט פאַר זיך אַליין אוּן מורא געהאַט, אז אפילו דער אומעט אוּן דער טרויער וועלן איר נישט שטערן גאָכצוגעבן דער נישטריינער תּאווה, נישט הייבט, איז מאָרגן — אין ווי א צאַרפאַלענער שפּור איז זי שוין נישט בכוח זיך אָפּצושטעלן.

כּדי נישט פאָרצוועצן דאָסדאָזיקע לעבן, וואָס איז שענד-לעך פאַר איר אוּן באַליידיקענד פאַר לאַיעווסקין, האָט זי באַ-שלאָסן אַוועקצופאָרן. זי וועט מיט טרערן אים בעטן, אז ער זאָל זי אַוועקלאָזן, אוּן אויב ער וועט זיך אַקייגשטעלן, וועט זי פּוּן אים אַוועקגיין געהיים. זי וועט אים נישט דערציילן וועגן דעם, וואָס איז פאָרגעקומען. זאָל באַ אים בלייבן א ריינע דערינערונג וועגן איר.

„כ'האָב ליב, כ'האָב ליב, כ'האָב ליב — האָט זי איבערגע-לייענט. — דאָס איז פּוּן אטשמיאַנאָוון".

זי וועט לעבן ערגעץ אין א שטיל אָרט, וועט אַרבעטן אוּן אַרויסשיקן לאַיעווסקין „פּוּן אַן אומבאַוווסטן" געלט, אויסגעהאָפּ-טענע העמדער, טיטוּן, אוּן זי וועט זיך אומקערן צו אים ערשט אויף דער עלטער אוּן אין פּאַל, אז ער וועט געפּערלעך קראַנק ווערן אוּן ס'וועט אים נייטיק זיין א פּלעגערין. וועט ער וועט אויף דער עלטער זיך דערווייסן, איבער וואָסערע סיבות זי האָט זיך אָפּגעזאָגט צו זיין זיין ווייב אוּן אים פאַרלאָזט, וועט ער אָפּשאַצן איר קרבן אוּן מוחל זיין.

„איר האָט א לאַנגע נאָז", — דאָס איז מסתּמא פּוּן דיאַקאָן, אָדער פּוּן קאָסטיען.

נאָדיעזשדא פּעדאָראָוונא האָט זיך אויסגעמאָלט, ווי געזאָג

נענדיק זיך מיט לאַיעווסקין, וועט זי אים שטאַרק ארומנעמען, וועט אים אַ קוש געבן אין דער האַנט אוּן זיך שווערן, אַז זי וועט אים ליב האָבן דאָס גאַנצע לעבן; אוּן נאָכדעם, וען זי וועט לעבן אין דעם שטיל־ן אָרט, צווישן פרעמדע מענטשן, וועט זי יעדן טאָג קלערן וועגן דעם, אַז ערגעץ־וווּ איז פאַרהאַן אירס אַ פרייַנד, אַ געליבטער מענטש, אַ ריינער, אַן איידעלער אוּן דערהויבענער, וועל־כער האָט וועגן איר אַ גוטע דערינערונג.

„אויב איר וועט נישט היינט באַשטימען מיר קיין זעיגר, וועל איך אָנעמען מיטלען, איך פאַרזיכער אייך מיטן ערנוואָרט. אַזוי באַגייט מען זיך נישט מיט קיין אָרנטלעכע מענטשן, איר דאַרפט דאָס פאַרשטיין". — דאָס איז פון קירילענען.

XIII.

לאַיעווסקי האָט באַקומען צוויי צעטלעך; ער האָט אויפ־געוויקלט איינס אוּן איבערגעליענט: „פאָר נישט אַוועק, מיין טייערער".

„ווער האָט דאָס געקענט אָנשרייבן? — האָט ער אַ קלער געטון. — נאַטירלעך נישט סאַמאָלענקאָ... אוּן נישט דער דיא־קאָן, ווייל ער ווייסט נישט, אַז איך וויל אַוועקפאָרן. פאָן־קאָ־רען?"

דער זאָלאָג איז געזעסן אָנגעבויגן איבערן טיש אוּן גע־צייכנט אַ פיראַמידע. לאַיעווסקין האָט זיך אויסגעווישן, אַז זיינע אויגן שמייכלען.

„מסתמא האָט סאַמאָלענקאָ אויסגעפלוידערט..." — האָט אַ קלער געטון לאַיעווסקי. — „פרייטיק, פרייטיק..."

אויף אַ צוויי צעטלע איז מיט דער אייגענער צעבראָכע־

נער האַנטשריפט מיט לאַנגע ווייד׳לעך און דרייד׳לעך געווען אַנגעשריבן: „אַבער עמעצער וועט שבת נישט אַוועקפאָרן".

„א נאַריש אָפּחוזקן — האָט א קלאָר געטון לאַיעווסקי. — פרייטיק, פרייטיק. . ."

אים איז עפּעס אומגעריכט ענג געוואָרן אין האַלז. ער האָט א ריר געטון דעם קאָלנער און אָפּגעהוסט, נאָר אַנשטאָט א הוסט האָט זיך אים אַרויסגעריסן פון האַלז א געלעכטער.

— כא-כא-כא! — האָט ער זיך צעלאַכט. — כא-כא-כא! „פון וואָס לאַך איך עס?" — האָט ער א קלאָר געטון. — כא-כא-כא!

ער האָט געפרוווט זיך איינהאַלטן, מיט דער האַנט דאָס מויל זיך צוגעמאַכט, נאָר דאָס געלעכטער האָט אים געשטיקט אין דער ברוסט און אין האַלז, און די האַנט האָט נישט געקענט פאַרמאַכן דאָס מויל.

„וויי נאַריש דאָס איז אָבער! — האָט ער געטראַכט, טרייסלענדיק זיך פון געלעכטער. — צי בין איך פון זינען אַראָפּ, צי וואָס?"

דאָס געלעכטער איז געוואָרן אַלץ העכער און העכער און ענלעך געוואָרן צו א בילדי פון א קליין הינטל. לאַיעווסקי האָט געוואָלט אויפשטיין פון טיש, נאָר די פיס האָבן אים נישט געפֿאָלגט און די רעכטע האַנט איז עפּעס מאָדנע, אקייגן זיין ווילן, געשפרונגען איבערן טיש, קראַמפהאפט געכאפט די פאפירלעך און זיי צונויפגעקוועטשט. ער האָט דערזען פאַרוווונדערטע בליקן, סאַמלענקאָס ערנסטע איבערגעשראָקן פנים און דעם זאָלאָגס בליק, פול מיט קאַלטן שפּאָט אין עקל, און ער האָט פארשטאַנען, אז ער האָט א היסטעריק.

„סאַרא אומגעלומפערטקייט, סאַרא חרפה, — האָט ער געטראַכט, שפּירנדיק אויפן פנים וואַרעמקייט פון טרערן... אַך, אך, סאַרא בזיון. ס׳איז קיינמאָל בא מיר אַזוינס נישט פאָרגעקומען..."

אָט האָט מען אים גענומען אויגטער דער האַנט און, אונטערהאַלטנדיק אים פונהינטן דעם קאָפּ, האָט מען אים ערגעץ-וווּ-

אַוועקגעפירט; אָט האָט אַ גלאָז אַ בלישטש געטון פאַר די אויגן, זיך אָנגעקלאַפּט אָן די ציין, און דאָס וואַסער האָט זיך אויסגעגאָסן אויף דער ברוסט; אָט איז אַ קליין צימער, אינדערמיט צוויי בעטן אייגס לעבן אַנדערן, באַדעקטע מיט ריינע, שניי־ווייסע דעקעס. ער איז אַרויפגעפאַלן אויף איין בעט און זיך צעיאָמערט.

— ס׳שאַדט נישט, ס׳שאַדט נישט... — האָט געזאָגט סאַמאַילענקאָ. — ס׳טרעפט זיך... ס׳טרעפט זיך...

א פאַרשטאַרטע פון שרעק, ציטערנדיק מיטן גאַנצן קערפּער און פאַרפילנדיק עפּעס שרעקלעכס, איז נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ געשטאַנען באַם בעט און געפרעגט:

— וואָס איז דיר? וואָס? למען השם, זאָג...

„האָט אים קיריל׳ין צומאָל עפּעס נישט אָנגעשריבן?" — האָט זי געקלערט.

— גאָרנישט... — האָט געזאָגט לאַיעווסקי, לאַכנדיק און וויינענדיק. — גיי אַרויס פון־דאַנען... טייבעלע.

זיין פּנים האָט נישט אויסגעדריקט נישט קיין שנאה, נישט קיין עקל: הייסט עס, אַז ער וויסט פון גאָרנישט; נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ האָט זיך אַ ביסל באַרויקט און איז אַרײַנגעגאַנגען אין זאַל.

— רעגט זיך נישט אויף, מיין ליבע! — האָט איר געזאָגט מאַריאַ קאָנסטאַנטינאָוונאַ, אַנידערזעצנדיק זיך לעבן איר און אָנגעמענדיק זי בא דער האַנט. — דאָס וועט דורכגיין. די מענער זענען פּונקט אַזוי שוואַך, ווי מיר, זינדיקע פרויען. איר לעבט איצט ביידע איבער אַ קריזיס... דאָס איז אַזוי פאַרשטענדלעך! נו, מיין ליבע, איך וואַרט אויף אַן ענטפער. לאָמיר זיך דורכשמועסן.

— ניין, מיר וועלן נישט רעדן... — האָט געזאָגט נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ, זיך צוהערנדיק צו לאַיעווסקיס שלוכצן. — ס׳איז מיר אומעטיק... דערלויבט מיר אַוועקצוגיין...

— וואָס רעדט איר, וואָס רעדט איר, ליבע! — האָט זיך דערשראָקן מאַריאַ קאָנסטאַנטינאָוונאַ. — איר רעכנט טאַקע, אַז איך

וועל אייך אַוועקלאָזן אַן אָוונט־ברויט? מיר וועלן פרי־יער צוּבייסן, נאָכדעם — געזונטערהייט.

— ס׳איז מיר אומעטיק... — האָט אַ פּליסטער געטון נאָ־דיעזשדאַ פעדאָראָוונא און כּדי נישט אומצופּאַלן האָט זי מיט בייּ־דע הענט זיך אָנגענומען באַם הענטל פון פּאָטל.

— ער האָט אַ קינדער־קאָנווולסיע! — האָט פרייליך געזאָגט פּאָן־קאָרען אַרייַנקומענדיק אין זאַל, נאָר, דערזעענדיק נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונען, האָט ער זיך פאַרלוירן און אַרויסגעגאַנגען.

וועג ס׳האָבן זיך געענדיקט די ספּאַזמען, איז לאַיעווסקי גע־זעסן אויפן פרעמדן בעט און געקלערט:

„אַ בזיון, צעריטשעט זיך, ווי עפּעס אַ מיידל! איך מוז איצט אויסזען קאָמיש און עקלדיק. כ׳וועל אַרויסגיין דורכן הינ־טערשטן גאַנג... איבריקנס, דאָס וואָלט געהייסן, אַז איך גיב צו דער היסטעריק אַן ערנסטע באַדייטונג. כ׳וואָלט געדאַרפט מאַכן דערפון אַ שפּאַס...״

ער האָט זיך אָנגעקוקט אין שפּיגל, איז געזעסן אַ ביסל און אַרייַנגעגאַנגען אין זאַל.

— אָט בין איך אויך דאָ! — האָט ער געזאָגט, שמייכלענ־דיק; ער האָט געשפּירט אַ פייַנלעכע בושה און געפילט, אַז די אַנדערע שעמען זיך אויך אין זיין אָנוועזנהייט. — אַזעלכע גע־שיכטעס קומען פאָר — האָט ער געזאָגט, זיך זעצנדיק. — איך בין געזעסן און פלוצלינג, ווייסט איר, דערפילט אַ שרעקלעכן שטעכעדיקן וויטיק אין דער זייט... נישט צום איבערטראָגן, די נערוון האָבן נישט אויסגעהאַלטן און... און ס׳איז אַרויסגעקומען אַזאַ נאַרישע געשיכטע. אונזער נערוו׳ישער דור — ס׳איז גאָר־נישט צו מאַכן!

באַם אָוונטברויט חאָט ער געטרונקען ווייַן, געעדט און פון צייט צו צייט, קאָנווולסיוו אָפּזיפצנדיק, האָט ער געגלעט די זייט, וויזנדיק דערמיט, אַז ער פילט נאָך אַלץ דעם וויטיק. אין קיי־נער, א חוץ נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונען, האָט אים נישט געגלייבט, אַז ער האָט דאָס געזען.

אַרום צען אַ זייגער איז מען אַרויסגעגאַנגען שפּאַצירן אויפן

בולוואר. נאדיעזשדא פעדאראוונא האט מורא געהאט, אז קירילין זאל נישט אנהייבן מיט איר רעדן אין די גאנצע צייט זיך געפלייסט צו האלטן זיך לעבן מאריא קאנסטאנטינאוונא אין די קינדער. זי איז אפגעשוואכט געוואָרן פון דער שרעק אין אומעט אין, פאר־פילנדיק א פיבער, האט זי זיך געמאטערט אין קום געשלעפט די פיס, נאר זי איז נישט געגאנגען אהיים, ווייל זי איז געווען זיכער, אז איר וועט נאכגיין קירילין אדער אטשמיאנאוו, אדער ביידע צו־זאמען. קירילין איז געגאנגען פון הינטן, צוזאמען מיט ניקאדים אלעקסאנדריטשן, אין אונטערגעברומט מיט א א ניגון:

— צו שפילן זיך מיט מיר וועל איך נישט דערלויבן! כ׳וועל נישט דערלויבן!

פון בולוואר האט מען אראפגעדרייט צום פאוויליאן אין מען איז געגאנגען איבערן ברעג אין לאנג געקוקט אויפן ים, וואס האט גע־לויכטן מיט פאספאר־ליכט. פאן־קארען האט אנגעהויבן דערציילן, פונוואנען ס׳נעמט זיך דאס פאספאר־ליכט.

XIV.

— נו, איך דארף שוין גיין אויף א וויסט... מען ווארט אויף מיר, — האט געזאגט לאיעווסקי. — אדיע, מיינע הערן.

— איך גיי אויך מיט דיר, ווארט־צו — האט געזאגט נא־דיעזשדא פעדאראוונא אין אים געגומען אונטער דער האנט.

זיי האבן זיך געזעגנט מיט דער געזעלשאפט אין זענען אוועקגעגאנגען; קירילין האט זיך אויך געזעגנט, געזאגט, אז ער האט איין וועג, אין געגומען גיין צוזאמען מיט זיי.

„וואס ס׳וועט זיין, וועט זיין... — האט געקלערט נאדיעזש־דא פעדאראוונא. — זאל...“

אין איר האט זיך געדאכט, אז אלע נישטגוטע דערינערונ־

גען זענען אַרויסגעגאַנגען פון איר קאָפּ און גייען אינדערפינצטער לעבן איר און אָטעמען שוואר, אזן זי אַליין, ווי אַ פּליג, וואָס איז אַרײַנגעפאַלן אין טינט, קריכט מיט אַלע כוחות איבערן ברוק אין שמירט איין מיטן שוואַרצן טינט לאַיעווסקיס זייט און האַנט. — „אויב קירילין — האָט זי געקלערט — וועט טון עפעס שלעכטס, וועט דערין שולדיק זיין נישט ער, נאָר זי אַליין. ס׳איז דאָך גע־וען אַ צייט, וען קיין שום מאַנסביל האָט נישט געריידט מיט איר אַזוי, ווי קירילין, אָבער זי אַליין האָט איבערגעריסן דידאָזיקע צייט, ווי אַ פּאָדעם און זי באַגראָבן אויף אייביק — ווער־זשע איז דערין שולדיק? פֿאַרשפורט פון אירע פֿאַרלאַנגען, האָט זי אָנגע־הויבן צו שמייכלען צו אַ ווילד־פרעמדן מענטש בלויז דערייבער, וואַרשיינלעך, וואָס ער האָט געהאַט א שייגע אזן הויכע פיגור, נאָך צוויי טרעפֿ־נגען האָט ער איר דערעסן, אזן זי האָט אים אַוועק־געוואָרפן, אזן צי האָט ער בכן — האָט זי איצט געטראַכט — נישט קיין רעכט צו באַגיין זיך מיט איר, ווי אים געפעלט?"

— דאָ, טייבעלע, וועל איך זיך מיט דיר געזעגענען, — האָט געזאָגט לאַיעווסקי, זיך אָפּשטעלנדיק. — דיך וועט צופּירן אילי מיכאַילישט.

ער האָט זיך פֿאַרנייגט פֿאַר קירילינען, שנעל דורכגעשניטן דעם בולוואַר אזן איז דורכגעגאַנגען די גאַס צו שעשקאָווסקיס הויז, וווּ ס׳זענען געווען באַלויכטן די פענצטער, אזן מען האָט נאָכדעם געהערט, ווי ער האָט אַ קלאַפּ געטון מיט דער פורט־קע.

— דערלויבט מיר צו דערקלערן זיך מיט אייך — האָט אָנגעהויבן קירילין. — אַיך בין נישט קיין יונגל, נישט עפעס קיין אטשקאַסאָוו, אָדער לאַטשקאַסאָוו, זאטשקאַסאָוו... איך פֿאָדער ערנסטע אויפמערקזאַמקייט.

בא נאַדיעזשדא פעדאָראָוונען האָט אָנגעהויבן שטאַרק קלאַפּן דאָס האַרץ. זי האָט גאָרנישט געענטפערט.

— אייער שארפע ענדערונג אין דער באציונג צו מיר האָב איך התּילת אויסגעטייטשט מיט קאָקעטעריע, — האָט פאַרגעזעצט קירילין. — אבער זע איך, אַז איר קענט זיך פשוט נישט

האַלטן מיט קיין אָרנטלעכע מענטשן. אייך האָט זיך פשוט געגלויבט אַ שפּיל צו טון מיט מיר, ווי מיט דעמדאָזיקן יינגל דעם אַרמע־נער, אָבער איך בין אַן אָרנטלעכער מענטש און פּאָדער, אַז מען זאָל זיך מיט מיר באַגיין, ווי מיט אַן אָרנטלעכן מענטש. אַלזאָ, איך בין גרייט אייך צו דינען...

— ס'איז מיר אומעטיק... — האָט געזאָגט נאַדיעזשדאַ פּעדאָראָוונאַ און זיך צעווייגט; זי האָט זיך אַוועקגעדרייט צו באַ־האַלטן די טרערן.

— מיר איז אויך אומעטיק, וואָס־זשע איז דערפון געדרונ־גען?

קיריללין האָט געשווייגן אַ ווייל און געזאָגט דייטלעך און אַקצענטירנדיק:

— איך חזר איבער, מאַדאַם, אַז אויב איר וועט מיר נישט געבן היינט קיין ראַנדעוווּ, וועל איך נאָך היינט אייך מאַכן אַ סקאַנדאַל.

— לאָזט מיך היינט אַפּ, — האָט געזאָגט נאַדיעזשדאַ פּע־דאָראָוונאַ און נישט דערקענט איר שטימע, אַזוי רחמנותדיק און דין איז זי געווען.

— איך דאַרף אייך אָבלערנען... אַנטשולדיקט פּאַר דעם גראָבן טאָן, נאָר איך מוז אייך אָבלערנען. יאָ, ליידער מוז איך אייך אָבלערנען. איך פּאָדער צוויי ראַנדעווּוס; היינט און מאָרגן. איבערמאָרגן זענט איר אינגאַנצן פּריי און קענט זיך גיין, ווו אייך גפּעפעלט און מיט וועמען אייך גלוסט זיך. היינט און מאָרגן.

נאַדיעזשדאַ פּעדאָראָוונאַ איז צוגעגאַנגען צו איר פּורטקע און זיך אָפּגעשטעלט.

— לאָזט מיך אָפּ! — האָט זי געפּלייסטערט, ציטערנדיק מיטן גאַנצן קערפּער און נישט זעענדיק פּאַר זיך אין דער פּינצ־טער קיין שום זאַך, אַ חוץ קיריללינס ווייסער בלוזע. — איר זענט גע־רעכט, איך בין אַ שרעקלעכע פּרוי... איך בין שולדיק, נאָר לאָזט מיך אָפּ... איך בעט אייך... — זי האָט זיך צוגעריט צו זיין קאַל־טער האַנט און אויפגעציטערט. — איך בעט אייך...

— ליידער! — האָט אָפּגעזופצט קיריללין — ליידער! ס'איז

איצט נישט אין מייגע כוונות אייך אַפּצוּלאָזן, אין וויל אייך נאָר אָנלערנען, געבן צו פאַרשטיין, אוּן, אגב, מאַדאַם, גלייב אין צו וויניק פרויען.

— ס׳איז מיר אומעטיק. . .

נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ האָט זיך צוגעהערט צום גלייכמעסיקן געוויש פּוּן ים, אַ קוּק געטוּן אויפן הימל. וואָס איז באַשיט געווען מיט שטערן, אוּן איר האָט זיך געוואָלט וואָס שנעלער פאַרענדיקן מיט אָלעמען אוּן באַפרייען זיך פּוּן דעם פאַרשאָלטענעם גלעפּל פּוּנם לעבן, מיט זיין ים, מיט די שטערן, מיט די מענער, מיטן פיבער. . .

— נאָר נישט בּאַ מיר אין שטוב. . . — האָט זי געזאָגט קאָלט. — פירט מיך אַוועק ערגעץ־וווּ.

— לאָמיר גיין צו מיוּרידאָוון. דאָס וועט זיין צום בעסטן.

— וווּ איז דאָס?

— לעבן דעם אָלטן וואָל.

זי האָט זיך געלאָזט גיין שנעל איבער דער גאַס אוּן נאָכדעם האָט זי זיך פאַרקירעוועט אין א געסל, וואָס האָט געפירט צו די בערג. ס׳איז געווען פינצטער, וווּ־נישט־וווּ אויפן ברוּק זענען גלעזעגן בּלאַסע לייכטיקע פּאַסן פּוּן באָלויכטענע פענצטער, אוּן איר האָט זיך אויסגעוויזן, אַז זי איז, ווי א פּליג, וואָס אָט פאָלט זי אַריין אין טינט, אָט קריכט זי ווידער אַרויס אויף דער שיין. קירלין איז געגאַנגען הינטער איר. אויף איין אָרט האָט ער זיך א שטרויכל געטוּן, שיעור נישט אומגעפאָלן אוּן זיך צעלאַכט.

„ער איז שפּור. . . — האָט א קלער געטוּן נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ. — אָלץ איינס. . . אָלץ איינס. . . זאָל".

אַטשמיאַנאָוו האָט אויך באָלד זיך געזעגנט מיט דער קאָמפּאַניע אוּן איז געגאַנגען נאָך נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונען, כּדי זי אינצולאָדן זיך שיפן. ער איז צוגעגאַנגען צו איר הויז אוּן א קוּק געטוּן דורכן גערטל: די פענצטער זענען געשטאַנען אויפגעפראָלט, קיין פייער איז נישט געווען.

— נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ! — האָט ער א רוף געטוּן.

ס׳איז אַריבער אַ מינוט. ער האָט ווידער ס׳ רוף געשטיין.

— וואָס איז דאָרט? — האָט זיך דערהערט אַ גלאָס קול.

— נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ איז אינדערהיים?

— נישטאָ, נאָר נישט געקומען.

„מאָדנע, זייער מאָדנע, — האָט אַ קלאָר געטון אַטשמיאָנאָוו, אַהייבנדיק שפירן אַ שטאַרקע אומרויקייט. — זי איז דאָך געגאַנגען אַהיים. . .“

ער איז זיך איבערגעגאַנגען איבערן בולוואַר, נאָכדעם איבער דער גאַס און אַרייַנגעקוקט צו שעשקאָווסקין אין די פענצטער. לאַיעווסקי איז אָן אַ רעקל געזעסן באַם טיש און אויפמערקזאַם געקוקט אין די קאָרטן אַריין.

— מאָדנע, זייער מאָדנע, — האָט אַ מורמל געטון אַטשמיאָנאָוו, און דערמאַנענדיק זיך אָן לאַיעווסקיס היסטעריק, האָט ער דערפילט אַ בושה. — אויב זי איז נישטאָ אינדערהיים, טאָ וווּ איז זי?

ער איז ווידער צוגעגאַנגען צו נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונעס דירה און אַ קוק געטון אויף די פינצטערע פענצטער.

„דאָס איז אַ שווינדל, אַ שווינדל. . .“ — האָט ער געטראַכט, דערמאַנענדיק זיך, אַז זי אַליין האָט היינט נאָכמיטאָג, בשעת זי האָט זיך מיט אים געטראָפן בײַ די ביטיוגאָוס, אים צוגעזאָגט צו שיפן זיך צוזאַמען אינאָוונט אין אַ לאַדקע.

די פענצטער אינעם הויז, וווּ קיריליז האָט געווינט, זענען געווען פינצטער, און בײַ די טויערן אויף אַ בענקעלע איז געזעסן אַ פאַליציאַנט און געשלאָפן. וועג אַטשמיאָנאָוו האָט אַ קוק געטון אויף די פענצטער און אויפן פאַליציאַנט, איז אים אַליין קלאָר געווארן. ער האָט באַשלאָסן צו גיין אַהיים און אָנגעהויבן גיין, נאָר ער איז ווידער אויסגעקומען לעבן נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונעס דירה. דאָ האָט ער זיך אַוועקגעזעצט אויפן בענקעלע און אַראָפגענומען דעם קאַפעלוש, שפירנדיק, אַז זיין קאָפּ ברענט פון אייפערזוכט און באַליידיקונג.

אין דער שטאָטישער קירכע האָט דער זייגער געשלאָגן נאָר צוויי מאָל אין מעת־לעת: צוועלף בײַטאָג און צוועלף באַנאַכט. אינגיכן נאָכדעם, ווי ער האָט אויסגעשלאָגן צוועלף, האָבן זיך דערהערט אייליקע טריט.

— אַלזאָ, מאָרגן אינאָוונט ווידער בײַ מיוירידאָון! — האָט אַטשמיאַנאָוו דערהערט און דערקענט קירילינס קול. — אַכט אַוי־גער. צום ווידערזען!

לעבן גערטל האָט זיך באַווײַזן נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ. נישט באַמערקנדיק, אַז אויפן בענקל זיצט אַטשמיאַנאָוו, איז זי דורכגעגאַנגען פאַרבײַ אים, ווי אַ שאָטן, געעפנט די פֿורטקע און, איבערלאָזנדיק זי אָפן, איז זי אַרײַנגעגאַנגען אין הויז. בײַ זיך אין צימער האָט זי אָנגעצונדן אַ ליכט, זיך שנעל אויסגעטון, אָבער זיך נישט גערײַגט אין בעט אַרײַן, נאָר זיך אַראָפגעלאָזט פאַר אַ שטול אויף די קנײַען, זי אַרומגענומען און צוגעפאַלן צו איר מיטן שטערן.

לאַיעווסקי האָט זיך אומגעקערט אַהיים דרײַ אָ זייגער.

XV

באַשלײַסנדיק צו זאָגן לײַגנט נישט מיטאַמאָל, נאָר צוזיטלעך, איז לאַיעווסקי צומאָרגנס, אַרום צוויי אָ זייגער, אַוועק צו סאַמאָי־לענקאָן בעטן געלט, כדי אומבאַדינגט אַוועקצופֿאָרן שבת. נאָך די נעכטיקע ספֿאַזמען, וועלכע האָבן צו זיין שווערן געמיט־צושטאַנד נאָך מוסיף געווען אַ שארף בושה־געפיל, איז שוין נישט מעגלעך געווען צו פאַרבלײַבן אין שטאָט. אויב סאַמאָילענקאָ וועט זיך אײַנ־שפּאַרן אויף זײַנע באַדינגונגען, האָט ער געקלערט, וועל איך איינשטימען אויף זיי און נעמען דאָס געלט, אוּן מאָרגן, אין דער לעצטער שעה כּאַרן אָפּפאָר, זאָגן, אַז נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ

האָט זיך אַפּגעזאָגט צו פֿאָרן; אינאָוונט וועט מען אויך קענען אייַנרעדן, אז דאָס אַלץ וועלט גוטזון אזוי פֿאר איר טובה וועגן. אויב אָבער סאַמאָוואַנקאָ, וועלכער געפינט זיך אוגטער דער באַשיצפֿערשאַפֿט וויקינג פון פֿאָרענען, וועט זיך אינגאַנצן אָפּזאָגן צו געבן געלט, אָדער פֿאַרלייגן נייע באַדינגונגען, וועט ער, לאָיעווסקי, נאָך היינט אַוועקפֿאָרן אויף א משא־דאָמפּער אָדער אפילו אויף א זעגל־שיף קיין ניי־אטען, אָדער נאָוואָראָסיסק, וועט פון דאָרטן אַרויסשיקן א תּחנונימדיקע דעפּעשע צו דער מוטער אין וועט זיך דאָרט אויפהאַלטן אזוי לאַנג, ביזוואַנען די מוטער וועט אים נישט אַרויסשיקן אויף הוצאות.

וועג ער איז אַרייַנגעקומען צו סאַמאָוואַנקאָן, האָט ער געטראָפֿן פֿאָרענען. דער זאַלאָג איז נאָר־וואָס געקומען אויף מיטאָג אוון, ווי געווייַנלעך, געזעסן איבערן צעפּענטן אַלבאָם און באַטראַכט די מענער אין צילינדערס און די דאָמען אין טשיפּעקעס.

„פּונקט געטראָפֿן, — האָט א קלאָר געטון לאַיעווסקי, דערזעענדיק אים. — ער קאָן שטערן". — גוט מאָרגן!

— גוט מאָרגן, — האָט געענטפֿערט פֿאָן־קאָרענען, נישט קוקנדיק אויף אים.

— אַלעקסאַנדער דאַוידיטש איז אינדערהיים?

— יאָ, אין קיך.

לאַיעווסקי איז אַרייַנגעגאַנגען אין קיך, נאָר זענדיק אין דער טיר, אז סאַמאָוואַנקאָ איז פֿארנומען מיט די שאַלאַטן, האָט ער זיך אימגעקערט אין זאַל און זיך אַנידערגעזעצט. אין זאָל־לאָגס אַנוועזנהייט האָט ער תּמיד געפּילט א פֿאַרלעגנהייט. און אצינד האָט ער מורא געהאט, אז ס'וועט אויסקומען צו רעדן וועגן דער היסטעריק. ס'איז אריבער העכער א מינוט אין שווייגן. פֿאָן־קאָרען האָט פֿלוצלינג אויפגעהויבן די אויגן אויף לאַיעווסקין און געפרעגט:

— ווי פֿילט איר זיך נאָך דעם נעכטיקן?

— אויסגעצייכנט, — האָט געענטפֿערט לאַיעווסקי, רויט

וועַרנדיק. — אייגנטלעך, איז דאָך נישט געווען קיין שום באַזונ־דערס...

— ביז נעכטן האָב איך געמיינט, אַז ספּאַזמען קומען פּאָר נאָר בּאַ דאַמען, און דערבּיי האָב איך תּחילת געקלערט, אַז בּאַ אייך איז אַ טאַנץ פון הייליקן וויט.

לאַיעווסקי האָט נושא־פּנימדיק אַ שמייכל געטון און גע־קלעדט:

„וי נישט דעלּיקאַט דאָס איז פון זיין זייט. ער ווייסט דאָך אויסגעצייכנט, אַז מיר איז שווער"... — יאָ ס'איז געווען אַ קאָמישע געשיכטע, — האָט ער געזאָגט, ווייטער שמייכלענדיק. — איך האָב הייבט דעם גאַנצן פרימאַרגן געלאַכט. דער קוריאָז אין אַ היסטעריש אַטאַק איז, וואָס דו ווייסט, אַז ס'איז אומגעלומפּערט, און דו לאַכסט דערפון באַ דיר אין דער נשמה און אין דערזעל־בער צייט יאָמערסטו. אין אויגזער געווע־שער עפּאָכע זענען מיר קנעכט פון אויגזערע נערון; זיי זענען אויגזערע באַלעבאַטים און טוען מיט אונז, וואָס זיי ווילן. די ציוויליזאַציע האָט אין דעם פּרט אונז געטון אַ בעריש טובה.

לאַיעווסקי האָט געערדט, און אים איז אומאָנגענעם געווען, וואָס פּאָן־קאָרען האָרכט אים אויס ערנסט און אויפמערקזאָם אין קוקט אויף אים אויפמערקזאָם, נישט געבנדיק קיין ריר מיטן אויג, גלייך ער וואָלט אים שטודירט; אים האָט פּאַרדראָסן אויף זיך, וואָס נישט קוקנדיק אויף זיין אומסימפּאַטיע צו פּאָן־קאָרענען, האָט ער בשום אופן נישט געקאָנט פּאַרטרייבן פון זיין פּנים דעם נושא־פּנימדיקן שמייכל.

— הגם, כ'דאַרף מודה זיין, — האָט ער פּאָרגעזעצט — ס'זענען אויך געווען דירעקטע סיבות פון דעם אַטאַק און טאַקע גענוג וויכטיקע. די לעצטע צייט האָט מיין געזונט זיך שטאַרק אַ וואַקל געטון. לייגט צו דערצו דעם אומעט, דעם כסדרדיקן געלט־מאַנגל... דאָס פעלן פון מענטשן און אַלגעמיינע אינטערעסן... ס'איז אַ לאַגע נישט קיין פויגלדיקע.

— יאָ, אייער לאַגע איז אַן אומאויסגענגלעכע, — האָט גע־זאָגט פּאָן־קאָרען.

דידאָזיקע רוקע, קאַלטע ווערטער, וואָס האָבן אַנטהאַלטן אין זיך איראָניע און אַן אומגעבעטענע נביאות, האָבן באַליידיקט לאַיוווסקין. ער האָט זיך דערמאַנט דעם זאָאָלאָגס נעכטיקן בליק, פול מיט איראָניע אין עקל, האָט געשווינגן אַ ווייל און געפרעגט. שוין אָן אַ שמייכל:

— און פונוואַנען איז אייך בוווסט מיין לאַגע?

— איר האָט אָקאָרשט אַליין גערעדט וועגן דעם, אין אייערע פרייַנד נעמען אזא הייסן אָנטייל אין אייער לאַגע, אז א גאַנצן טאָג הערט מען בלויז וועגן אייך.

— וואָס פאַר א פרייַנד? סאַמאָילענקאָ, צי וואָס?

— יאָ, ער אויך.

— איך וואָלט געבעטן אַלעקסאַנדער דאַווידיטשן און בכלל מיינע פרייַנד וואָס ווייניקער זיך צו זאָרגן וועגן מיר.

— אָט גייט סאַמאָילענקאָ, בעט אים, אז ער זאָל זיך וויניקער זאָרגן וועגן אייך'.

— איך פאַרשטיי נישט אייער טאָן... — האָט אַרויסגעמורמלט לאַיוווסקי; אים חאָט אַרומגעכאַפט אזא געפיל, וויי ער וואָלט ערשט איצט תופס געווען, אז דער זאָאָלאָג האָסט אים, פאַראַכט אים, מאַכט פון אים חוזק און אז דער זאָאָלאָג איז דער ערגסטער און פאַרביסנסטער שונא זיינער. — באַהאַלט דעמאָזיקן טאָן פאַר עמעצן אַנדערש — האָט ער געזאָגט שטיל, נישט זייענדיק בכוח צו רעדן הויך פון דער שנאה, וועלכע האָט שוין גענדריקט זיין ברוסט און האַלז, ווי נעכטן דער פאַרלאַנג צו לאַכן.

סאַמאָילענקאָ איז אַרייַנגעקומען אָן דעם סורדוט, א פאַרשוויצטער און פאַרפלאַמטער פון דער היץ אין קיך.

— א, דו ביסט דאָ? — האָט ער געזאָגט. — גוט מאָרגן, לידער, האָסט שוין געגעסן מיטאָג? אָן צערמאָניעס, זאָג: האָסט געגעסן?

— אַלעקסאַנדער דאַווידיטש, — האָט געזאָגט לאַיוווסקי, אויפשטייענדיק, — אויב איך האָב זיך געווענדט צו דיר מיט אַן

.ינטימער בקשה, הייסט דאָס נישט, אַז איך האָב דיך באַפרייט פֿון דער פּליכט צו זיין באַשיידן און שעצן פּרעמדע סודות.

— וואָס איז אַזעלכעס? — האָט זיך פּאַרווונדערט סאַמאָי־לענקאָ.

— אויב דו האָט נישט קיין געלט — האָט פּאָרגעזעצט לאַ־יצווסקי מיט אַ העכערן טאָן און פון אויפרעגונג טופּענדיק מיט די פּיס — טאָ גיב נישט, זאָג אָפּ, נאָר נאָכוואָס צעטראָגן די בשורה אין יעדן פּעסל, אַז מיין לאַגע איז אזוי־מאויסגענגלעך און אַז. וו. ? דידאָזיקע חסדים אין פּריינדלעכע טובות, וועלן מען טוט פּאַר א צווייער, און מען רעדט פּאַר א רובל, קען איך נישט לייגן. דו קענסט זיך באַרימען מיט דייגע חסדים, וויפיל דיר גלוסט זיך, נאָר קיינער האָט דיר נישט געגעבן קיין רעכט צו פּאַרעפענטלעכן מיינע סודות!

— וואָס פּאַר א סודות? — האָט געפרעגט סאַמאָילענקאָ, גאַפּנדיק און אָנהייבנדיק בייז צו ווערן. — אויב ביסט געקומען זיך זידלען, טאָ גיי אַוועק, וועסט שפּעטער קומען!

— ער האָט זיך דערמאָנט דעם כּלל, אַז וועלן דו ווערסט אין כּעס אויף דיין נאָענטן, הייב אָן אין געדאַנק צו צייל־לן ביז הונ־דערט און וועסט דיך באַרוִיקן; און ער האָט אָנגעהויבן שנעל צייל־לן.

— איך בעט אייך נישט צו זאָרגן זיך וועגן מיר! — האָט פּאָרגעזעצט לאַיעווסקי. — אינטערעסירט זיך נישט מיט מיר. וועמעס דאגה איז עס צו מיר און צו דעם, ווי אזוי איך לעב? יאָ, איך ווייל אַוועקפּאָרן! יאָ, איך מאַך חובות, איך טרינק, כ'לעב מיט א פּרעמד ווייב, כ'האָב היסטעריק, איך בין באַנאַל, נישט אזוי טיפּזינניק, ווי אַנדערע, אָבער וועמעס דאגה איז דערצו? האָט דרך־ארץ פּאַר דער פּערזענלעכקייט!

— דו, ברידער, אַנטשולדיק — האָט געזאָגט סאַמאָילענקאָ, צוצייל־נדיק פינף און דרייסיק — אָבער...

— האָט דרך־ארץ פּאַר דער פּערזענלעכקייט! — האָט אים איבערגעשלאָגן לאַיעווסקי. — דידאָזיקע כסדרדיקע שמועסן אויף יענעמס חשבון, די אָכצן און יאָכצן, די כסדרדיקע אויסשפּירונ־

גען, אונטערהערצען, דאָס פריינדלעכע מיטפילן... אויף כּפֿרות מען באָרגט מיר געלט אוּן מען לייגט מיר פאָר באַדינגונגען, ווי א יינגעלע! מען טראַקטירט מיך, דער טייוול וויסט ווי אַזוי! איך ווילּ גאָרנישט! — האָט לאַיעווסקי א געשריי געטוּן, ווּאָלענדיק זיך פּוּן אויפרעגונג אוּן מורא האָבנדיק, אַז בּא אים זאָל וויידער נישט אויסברעכן קיין היסטעריק. „הייסט עס, שבת וועל איך שוין נישט אַוועקפאָרן", האָט אים דורכגעבליצט אין מוח. — איך ווילּ גאָרנישט! נאָר כ'בעט אייך, טוט מיר די טובה, באַפרייט מיך פּוּן אייער אפּטרופּסות. איך בין נישט קיין יינגעלע אוּן נישט קיין משוגענער אוּן כ'בעט אַראָפּצוּנעמען פּוּן מיר דידאָזיקע השגחה!

ס'איז אַריינגעקומען דער דיאַקאָן אוּן דערזעען לאַיעווסקין, ווי ער שטייט א בלאַסער, מאַכט מיט די הענט אוּן וועגדט זיך מיט זיין אויסטערלישער ריידע צום פאָרטרעט פּוּן פירשט וואָראָנצאָוו אוּן ער איז געבליבן שטיין בּא דער טיר, ווי א צוגעשמידטער.

— דאָס אומאויפהערלעכע אַריינקוקן אין מיין נשמה — האָט פאָרגעזעצט לאַיעווסקי — באַליידיקט אין מיר מיין מענטשלעכע וירדע, אוּן כ'בעט די אייגנווילּיקע דעדעקטיוון א סוף צו מאַכן צו זייער שפּיאָנירן! געגוג!

— וואָסט האָסטו... וואָס האָט איר געזאָגט? — האָט גע־פרעגט סאַמאַילענקא, האָבנדיק צוגעציילט ביז היגדערס; ער איז געווען רויט־רויט אין צוגעגאַנגען צו לאַיעווסקין.

— געגוג! — האָט איבערגעחזרט לאַיעווסקי, סאַפּענדיק אוּן נעמענדיק דאָס היטל.

— איך בין א רוסישער דאָקטאָר, אַן אַדלמאַן אוּן שטאַטס־ראָט! — האָט געזאָגט סאַמאַילענקא, אַקצענטירנדיק יעדעס וואָרט. — קיין שפּיאָן בין איך קיינמאָל נישט געווען אוּן וועל קיינעם נישט דערלויבן מיך צו באַליידיקן! — האָט ער א געשריי געטוּן מיט אַן איבערגעריסענער שטימע. — שווייגט!

דער דיאַקאָן, וועלכער האָט נאָך קיינמאָל נישט געזען דעם דאָקטאָר אזא חשיבותדיקן, אָנגעבליאָזענעם, צעפּלאַמטן אוּן שרעק־

לעכן, האָט זיך פאַרשטאָפּט דאָס מויל, איז אַרויסגעלאָפן אין פּאָ־
דערציימער אוּן זיך גענומען קייקלען פּוּן גע'לעכטער. אַזוי וויּ אין
א נעפּל האָט לאַיעווסקי געזען, ווי פּאָן־קאָרען איז אויפגעשטאַנען
אוּן, אַריינדיקנדיק די הענט אין די קעשענעס פּוּן די הויזן, האָט
ער זיך אוועקגעשטעלט אין אַזא פּאָזע, ווי ער וואָלט געווארט,
וואָס ווייטער וועט זיין; דידאָזיקע רויקע פּאָזע האָט זיך אויסגע־
וויזן לאַיעווסקין אין העכסטן גראַד עזותדיק אוּן באַליידיקענד.

— באַווילּיקט צוריקצוגענעמען אייערע ווערטער! — האָט א גע־
שריי געטוּן סאַמאָלעגקא.

לאַיעווסקי, וועלכער האָט שוין נישט געדענקט, וואָסערע
ווערטער ער האָט געזאָגט, האָט געענטפערט:

— לאָזט מיך צורו! איך ווייל גארנישט! איך וויל בלויז,
אַז איר אוּן די דייטשישע אויסוואַנדערער פּוּן ייִדישער אָפּשטאַמונג
זאָלן מיך לאָזן צורו! אַנדערש וועל איך אָננעמען מיטלען! איך
וועל זיך שלאָגן!

— אַצינד איז פאַרשטענדלעך — האָט געזאָגט פאָן־קאָרען,
אַפערגייענדיק פּוּן טיש. — דעם הער לאַיעווסקין וויל זיך פאַרן
אוועקפאָר זיך פאַרווייַלן מיט א דועל. איך קען אים צושטעלן דאָס
פאַרגעניגן. הער לאַיעווסקי, איך נעם אָן אייער אַרויסרוף.

— דעם אַרויסרוף? — האָט שטיל א זאָג געטוּן לאַיעווסקי,
צוגייענדיק צום זאַלאָג אוּן קוקנדיק אויף זיין טונקעלן שטערן
אוּן גע'קרויזלטע האָר. — דעם אַרויסרוף? אדרבא! איך האַס אייך!
איך האַס!

— כ'בין זייער צופריידן. מאָרגן בא'לד אינדערפרי לעבן
קערבאַלאַיען, מיט אַלע פּרטים לויט אייער געשמאַק. אוּן אַצינד
פאַרנעמט אייך.

— איך האַס! — האָט שטיל געזאָגט לאַיעווסקי, שוועך
עטעמענדיק. — איך האַס שוין לאַנג! א דועל! יאָ!

— נעם אים צו, אַלעקסאַנדער דאַווידיטש, אַנישט גיי איך
אַוועק, — האָט געזאָגט פאָן־קאָרען, — ער וועט מיר א בּיס
טוּן.

פאָן־קנאָרענס רויקער טאָן האָט אָפּגעקילט דעם דאָקטאָר;

ער איז מיטאמאל געקומען צו זיך, האָט זיך באַזינען, מיט ביידע הענט אָנגענומען לאיעווסקין בא דער טאלית און, אַוועקפירנדיק אים פון זאָאָלאָג, האָט ער אַרויסגעמורמלט מיט א ליבלעך, פון אויפרעגונג ציטערנדיק קול:

— פרייַנד מיינע... גוטע, האַרציקע... מיר האָבן זיך געהיצט א ביסל... און געגוג... פרייַנד מיינע...

דערהערנדיק די ווייכע, פרייַנדלעכע שטימע, האָט לאיעוועסקי דערשפירט, אַז אין זיין לעבן איז נאָרואָס פאָרגעקומען עפעס אומגעווייַנלעכס, אויסטערלישס, ווי סוואָלט אים אָקאָרשט שיער נישט צעקוועטשט א באַן; ער האָט זיך שיער נישט צעווייַנט, א מאַך געטון מיט דער האַנט און איז אַרויסגעלאָפן פון צימער.

„פילן אויף זיך יענעמס שנאה, אַרויסווייַזן זיך פאר דעם מענטש, וואָס האַסט דיך, אין אַזא נעבעכדיקער, דערנידעריקטער, אומבאַהאַלפענער פאָרם, גאָט מיינער, ווי שווער דאָס איז! — האָט ער געטראַכט א ביסל שפעטער, בשעת ער איז געזעסן אין פאַוויליאָן פון געשפירט ממש ווי א זשאַווער אויפן לייב פון דער אָקאָרשט איבערגעלעבטער פרעמדער שנאה. — ווי גראָב דאָס איז, גאָט מיינער!"

דאָס קאַלטע וואַסער מיטן קאָניאַק האָט אים אויפגעמונטערט עד האָט זיך בולט פאָרגעשטעלט דאָס רויקע, גאוואלדיקע פנים פון פאָן-קאָרענען, זיין נישטיקן בליק. זיין בלוזע, וואָס איז ענלעך געווען צו א טעפּיך, זיין שטימע, די ווייסע הענט — אין א שווערע שנאה, א לייַדנשאַפטלעכע, א היצגעריקע האָט זיך א רוי דער געטון אין זיין ברוסט און געפאָדערט א באַפרידיקונג. ער האָט אין געדאַנק אומגעווארפן פאָן-קאָרענען אויף דער ערד אין אָנגעהויבן אים טרעטן מיט די פיס. ער האָט זיך דערמאַנט ביזי קלענסטע פרטים אַלץ, וואָס איז פאָרגעקומען, און האָט זיך געווונדערט, ווי אזוי ער האָט עס געקענט נושא-פנימדיק שמייכלען צו א נישטיקן מענטש און בכלל זיך אינטערעסירן מיט דער מיינונג פון קליינטשיקע, אימבאַאַנטע מענטשלעך, וואָס ווויגען אין א נישטיק שטעטל, וועלכעס איז, דאַכט זיך, אויף דער מאַפע

נישטאָ אוּן וועגן וועלכן אין פּעטערבּורג וויסט נישט קיין שום אָרנטלעכער מענטש. וועגן דאָסדאָזיקע שטעטל, מ׳שטיינט געזאָגט, וואָלט פּלוצלינג איינגעזונקען געוואָרן, אַדער פּאַרברענט געוואָרן, וואָלט מען די טעלעגראַמע וועגן דעם איבערגעלייענט אין רוסלאַנד פּונקט מיט אַזאַ לאַנגווייליקייט, ווי אַ מעלדונג וועגן פּאַרקויפן אָפּגענוצט מעבל. דערהרגענען מאָרגן פּאָן־קאָרענען אַדער לאָזן אים לעבן — דאָס איז אַלץ איינס, גלייך אומנוצלעך אוּן נישט אינטערעסאַנט. שיסן אים אין אַ פּוס אַריין, אַדער אין א האַנט אַריין, פּאַרוונדן, נאָכדעם זיך אויסלאַכן פּון אים, אוּן ווי אַ וועלמל מיט אַן אָפּגעריסן פיסל וועלט פּאַרלוירן אין גראָז, אַזוי זאָל ער אויך מיט זיין שטילן שמערץ פּאַרלוירן גיין דערנאָך אינם המון פּון פּונקט אַזעלכע נישטיקע מענטשן, ווי ער איז אַליין.

לאַיעווסקי איז אַוועק צו שעשקאָווסקין, האָט אים דערציילט וועגן אַלעמען אוּן אים איינגעלאַדן אַלס סעקונדאַנט; נאָכדעם זענען זיי ביידע אַוועקגעאַנגען צום אָרטיקן שעף פּון פּאָסט אוּן טעלעגראַף, האָבן אים אויך איינגעלאַדן אַלס סעקונדאַנט אוּן זענען געבליבן בּא אים אויף מיטאָג. בּאָם מיטאָג האָט מען אַ סך גערעדט אוּן געלאַכט. לאַיעווסקי האָט זיך געחכמהט דערפון, וואָס ער קען פּמעט אינגאַנצן נישט שיסן, אוּן האָט זיך אָנגעהויבן קעניגלעכער שיסער אוּן ווילהעלם טעל.

— מען דאַרף דעם הער אָנלערנען... — האָט ער געזאָגט.

נאָכן מיטאָג האָט מען זיך געזעצט שפּילן אין קאָרטן. לאַיעווסקי האָט געשפּילט, געטרונקען ווייַן אוּן געקלערט, אַז א דוּעל איז בכלל נאָריש אוּן זינלאָז, וואָרים ער אנטשיידט נישט די פּראָגע, פּאַרווּיקלט זי נאָך מער, נאָר אין טייל פאַלן קען מען זיך אָן דעם נישט באַגיין. למשל, אין איצטיקן פאַל: וועסט דאָך נישט אָנגעבן אויף פּאָן־קאָרענען אין געריכט! אוּן דער פּאָרשטייענדיקער דוּעל איז נאָך דערמיט גוט, וואָס נאָכדעם וועט ער שוין נישט קענען פּאַרבּלייבן אין שטאָט. ער איז לייכט פּאַרשיכורט געוואָרן, זיך צעשטרייט מיט די קאָרטן אוּן זיך געפּילט גוט.

נאָר וועַן ס׳איז אונטערגעגאַנגען די זון אוּן ס׳איז געווָאָרן פינצטער, האָט אים בּאַהערשט אַן אומרויִקייט. דאָס איז נישט געווען קיין מורא פֿאַרן טויט, וואָרים כּל זמן ער האָט געגעסן מיטאָג אוּן געשפּילט אין קאָרטן, איז איבער עפּעס אין אים געזעסן אַ זיכערקייט, אַז דער דּוּעל וועט זיך מיט גאָרנישט ענדיקן; דאָס איז געווען אַ שרעק פֿאַר עפּעס אומבאַוווּסטס, וואָס דאַרף געשען מאָרגן אינדערפרי, דאָס ערשטע מאָל אין זיין לעבן, אוּן אַ פּחד פֿאַר דער אָנקוּמענדיקער נאַכט... ער האָט געווּסט, אַז די נאַכט וועט זיין אַ לאַנגע, אַ שלאָפֿלאָזע אוּן ס׳וועט אויסקומען צוּ טראַכטן נישט בלויז וועגן פּאָן קאַרענען אוּן זיין שנאה, נאָר אויך וועגן יענעם בּאַרג שקר, וואָס איז אים פאַרגעשטאַנען אַריבערצוגיין, אוּן וואָס אים אויסצומיידן האָט ער נישט געהאַט קיין כּוח אוּן קענטניש. ס׳האָט געמאַכט דעם אייַנדרוק, וויִ ער וואָלט ראַפּטעם קראַנק געוואָרן; ער האָט פּלוצלינג פאַרלוירן איטלעכן אינטערעס צוּ די קאָרטן אוּן צוּ די מעגטשן, נישט געקענט אייַנזיצן אוּן אַנגעהויבן בּעסן, מען זאָל אים לאָזן אַהיימגיין. ס׳האָט זיך אים געוואָלט וואָס שנעלער זיך לייגן אין בעט אַריין, נישט באַוועגן זיך אוּן צוּגרייטן זייַנע געדאַנקען צוּ דער נאַכט. שעשקאָווסקי אוּן פּאָן־קאָרענען האָבן אים באַגלייט אוּן זענען אַוועק צוּ פּאָן־קאָרענען כּדי זיך דורכצוּרעדן מפּוח דעם דּוּעל.

לעבן זיין דירה האָט לאַיעווסקי באַגעגנט אַטשמיאַנאָווּן. דער ייִנגערמאַן איז געווען פאַרסאַפּעט אוּן צערוּדערט;

— איך זוך אייך טאַקע, איוואַן אַנדרעיטש! — האָט ער געזאָגט. — כ׳בעט אייך, קומט שנעלער.

— ווּהין?

— ס׳ווילּ אייך זעען אַ געוויסער אומבאַקאַנטער הער, וועלכער האָט צוּ אייך זייער אַ וויכטיקן ענין. ער בעט אייך שטאַרק צוּ קומען אויף אַ מינוט. ער דאַרף מיט אייך עפּעס רעדן... עס איז פאַר אים פּשוט אַ לעבנספראַגע...

אַטשמיאַנאָווּ האָט די לעצטע וועַרטער אַרויסגערעדט אין גרויס אויפֿרעגונג.

— ווער איז דאָס? — האָט געפרעגט לאַיעווסקי.

— ער האָט געבעטן נישט צו זאָגן זיין נאָמען.
— זאָגט אים, אז איך בין פּאַרנומען. מאָרגן אויב עס וועט...
— ווי איז דאָס מעגלעך. — האָט זיך דערשראָקן אַסשמיאַנאָוו. — ער ווילּ אייך זאָגן אַזאַ וויכטיקע זאַך פּאַר אייך... אַזאַ וויכטיקע! אויב איר וועט נישט גיין, וועט געשען אַן אומגליק.
— מאָדנע... — האָט לאַיעווסקי א מורמל געטון, נישט פאַרשטייענדיק, פאַרוואָס אַשמיאַנאָוו איז אזוי צערודערט און וואָס סערע סודות קענען עס זיין אין דעם לאַנגווייליקן, קיינעם נישט נייטיקן שטעטל. — מאָדנע — האָט ער איבערגעחזרט, זיך אויפּערלייגנדיק. — מילא, לאָמיר גיין. אַלץ איינס.
אַשמיאַנאָוו האָט שנעל זיך געלאָזט פאָרויס, אוין ער נאָך אים. זיי זענען דורכגעגאַנגען די גאַס, נאָכדעם אַנגעהויבן גיין מיטן געסל.
— ווי לאַנגווייליק דאָס איז — האָט געזאָגט לאַיעווסקי.
— באַלד, באַלד... שוין נאָענט.
לעבן אַלטן וואַל זענען זיי דורכגעגאַנגען א שמאָל געסל צווישן צוויי לעמידיקע ארומגעצוימטע פּלעצער, נאָכדעם זענען זיי אַרײַנגעגאַנגען אין עפּעס א גרויסן הויף אוין זיך דערנענטערט צו א קליין הייזל...
— דאָס איז מיורידאָוס הויז, ניין?
— יאָ.
— פאַרוואָס־זשע גייען מיר דורך הינטערהייף, פאַרשטיי אייך נישט? מיר האָבן דאָך געקאָנט דורך דער גאַס. דאָרט אַרום איז דאָך נענטער...
— גאָרנישט, גאָרנישט...
לאַיעווסקין האָט אויך אויסגעזוען מאָדנע, וואָס אַשמיאַנאָוו האָט אים צוגעפּירט צום הינטערשטן גאַנג אוין א מאָל געמען צו אים מיט דער האַנט, ווי ער וואָלט אים געבעטן צו גיין שטיל־ער אוין שוויגן.

— אַהער, אַהער... — האָט געזאָגט אַטשמיאַנאָוו, פּאָרזיכ־טיק עפּנענדיק די טיר און אַרײַנגײַענדיק אין פּאָדערהויז אויף די שפּיץ־פּינגער. — שטיל־ער, שטיל־ער, איך בעט אײַך... מ׳קאָן דערהערן.

ער האָט זיך צוגעהאָרכט, שווער געכאַפּט דעם אָטעם און געזאָגט שטיל־ערהייט:

— עפּנט אויף דידאָזיקע טיר און גייט אַרײַן... האָט נישט מורא.

לאַיוווסקי האָט, שטויגענדיק, אויפגעעפּנט די טיר און איז אַרײַנגעאַנגען אין אַ צימער מיט אַ נידריקן סופּיט און פּאַרהאַנ־גענע פענצטער. אויפן טיש איז געשטאַנען אַ ליכט.

— וועמען דאַרף מען? — האָט געפּרעגט עמעצער אין דעם שכנותדיקן צימער. — דו ביסט עס, מיורידקאַ?

לאַיוווסקי האָט פּאַרקירעוועט אין דעמדאָזיקן צימער אַרײַן און דערזען קירי־לינען און לעבן אים נאַדיעזשדאַ פּעדאָראָוו־נען.

ער האָט נישט געהערט, וואָס מען האָט אים געזאָגט, האָט זיך צוריקגעצויגן הינטערוויי־לעכץ און נישט באַמערקט, ווי אַזוי ער איז אַרויסגעקומען אויף דער גאַס. דער האַס צו פּאָן־קאָרענען און די אומרויקייט — אַלץ איז פּאַרשוווונדן פון זיין נשמה. גייענדיק אַהיים האָט ער אומגעשיקט געמאַכט מיט דער רעכטער האַנט און אויפמערקזאַם זיך געקוקט אונטער די פּיס, פּלייסנדיק זיך צו גיין אויף גלייכע ערטער. אינדערהיים, אין קאַבינעט, האָט ער געריבן די העגט און כסדר געדרייט מיט די אַקסלען און האַלז, ווי ס׳וואָלט אים פּלומרשט ענג געווען אין דער מאַרינאַרקע און אינם אויבער־חמד; ער איז געגאַנגען אַ ביסל הין און צוריק, נאָכדעם האָט ער אָנגעצונדן אַ ליכט און זיך אַוועקגעזעצט באַם טיש...

XVI.

זערך אין דערזעלבער צייט זענען פאַן־קאַרען אויך דער דיאַקאַן, אַרויסגייענדיק פון זאַלאַגס דירה, געגאַנגען איבער דעם גאַס אויף לעבהאפט געשמועסט צווישן זיך.

— הייסט עס, — האָט געפרעגט דער דיאַקאַן — ליבע באַשטייט דערין, אַז דער שטאַרקערער זאָל בייקומען דעם שוואַכערן ?

— אָן ספק.

— אויך וואָס אַ קריטעריום וועגדט איר אָן באַם אויסטערשיידן צווישן די שטאַרקע אויך שוואַכע ?

— די וויסנשאפט אויך די וירקלעכקייט. פאָקן־קראַנקע אין שקראַפלדיקע דערקענט מען לויט זייערע קראַנקייטן, אין אוממאַראַלישע אויך משוגענע לויט זייערע מעשים.

— אָבער ס׳זענען דאָך מעגלעך טעותים !

— יאָ, אָבער מען דאַרף נישט מורא האָבן צו פאַרנעצן זיך די פיס, ווען עס דראָט אַ מבול.

— דאָס איז פילאָזאָפיע — האָט אַ לאַך געטון דער דיאַקאַן.

— לחלוטין נישט. צוויי מאָל צוויי איז פיר, אויך אַ שטיין איז אַ שטיין. אָט איז בא אינזן מאָרגן אַ דוגל. מיר ביידע קענען טענהן, אַז דאָס איז נאַריש אויך משוגהדיק, אַז דער דוגל האָט שוין אָפגעלעבט זיין צייט, אַז דער אריסטאָקראַטישער דוגל איז אין עצם מיט גאָרנישט בעסער פון אַ שפורים־גשעלעג אין אַ שענק, אויך פונדעסטוועגן וועלן מיר זיך נישט אָפשטעלן, מיר וועלן פאָרן אויך זיך שלאָגן. ס׳איז בכן פארהאַן אַ כוח, וואָס איז שטאַרקער פון אונדזערע פלפולים. מיר שרייען, אַז די מלחמה איז — אַ

דציחה, אַ באַרבאַריזם, אַ גרויל, אַ בריידער־מאָרד, מיר קענען נישט
אַן חלשות זעען בלויט; אָבער זאָלן נאָר די פראַנצויזן אָדער די
דייטשן אונז באַלידיקן, ווי מיר וועלן באַלד אויפברויזן, מיר וועלן
מיטן גאַנצן האַרצן אַ געשריי טון הורא און זיך וואַרפן אויפן
פיינד, איר וועט רופן גאָטס ברכה אויף אונזער געווער, און אונ־
זער העלדישקייט וועט אַרויסרופן אַן אַלגעמיינעם און אויפריכטיקן
ענטוזיאַזם. ווידער, בכן, פאַרהאַן אַ כוח, וואָס איז — אויב נישט
העכער — זיכער שטאַרקער פאַר אונז און אונזער פילאָזאָפיע.
מיר קענען אים נישט אָפשטעלן אַקוראַט אַזוי, ווי אָט די כמא־
רע, וואָס רוקט זיך אָן פון ים. זייט זשע ערלעך, וועט נישט
קיין פייג אין קעשענע און דערציילט נישט: „אך נאריש! אַך,
פארעלטערט! אַך, נישט אין הסכם מיט דער הייליקער שריפט!
נאָר קוקט אים גלייך אין די אויגן אַריין, אָנערקענט זיין רעציא־
נעלע געזעצלעכקייט, און אויב דערדאָזיקער כוח וויל, דהייט,
פאַרטיליקן דעם חלושדיקן, שקראָפלדיקן, אויסגעלאָסענעם שבט,
איז שטערט אים נישט מיט אייערע פילן און מיט ציטאַטן פון
דער שלעכט פארשטאַנענער עוואַנגעליע.

דער זאָלאָג האָט געשווינגן אַ ווייל און פארגעוצט:

— בא ליעסקאָוון איז פאַרהאן אַ גוטהארציקער דאניל,
וועלכער האָט געפונען הינטער דער שטאָט אַן אָנשטעקנד־קרע־
ציקן און ער דערנערט אים און וואַרעמט אים אין נאָמען פון
ליבע אוז קריסטלעכקייט. ווען דערדאָזיקער דאניל וואָלט באמת
ליב געהאַט מענטשן, וואָלט ער אַוועקגעשלעפט דעם קרעציקן
וויים פון שטאָט און וואָלט אים אַרייגגעוואָרפן אין אַ ראָוו, און
אַליין וואָלט ער אהיימגעאַנגען נוצלעך צו זיין די געזונטע.
קריסטוס האָט אונז, מיין איך, געבאָטן ליב צו האָבן פארשטאַנדיק
רעציאָנעל און צוועקמעסיק.

— סאַרא מענטש איר זענט! — האָט זיך צעלאַכט דער דיא־
קאָן. — איר גלייבט דאָך נישט אין קריסטוסן, נאָכוואָס־זשע דער־
מאָנט איר אים אזוי אָפט?

— ניין, איך גלייב. נאָר, נאטירלעך, אויף מיין שטייגער,
נישט אויף אייערן. אַך, דיאקאָן, דיאקאָן! — האָט זיך צעלאַכט

רער זאָלאָג ; ער האָט אַנגענומען דעם דיאקאָן בא דער סאָליד און געזאָגט פרייליך : נו, וואָס ? פאָרן מיר מאָרגן אויפן דוגל.

— מיין שטעלונג דערלויבט נישט, אַנישט וואָלט איך געפאָרן.

— וואָס הייסט — די שטעלונג ?

— איך בין אַ געהיילקטער. אויף מיר איז גאָטס גייסט.

— אַך, דיאקאָן, דיאקאָן — האָט איבערגעחזרט פאָן־קאָרען־לאָכנדיק. — איך האָב הנאה מיט אייך צו שמועסן.

— איר זאָגט — איר האָט אַ גלויבן, — האָט באמערקט דער דיאקאָן. — וואָס פאר אַ גלויבן איז דאָס ? אַ האָב איך געהאט אַ לערער אַ פּאָפּ, איז יענער גלייבט אזוי, אַז ווען ער גייט אַרויס אין אַ טרוקענעניש אויפן פעלד אויסבעטן אַ רעגן, נעמט ער זיך מיט אַ שירם און אַ לעדערן מאַנטל, פדי דער רעגן זאָל אים צוריקווגס נישט דורכנעצן. דאָס הייסט אמונה ! וועו ער רעדט וועגן קריסטוסן, לייכט ער איבגאַנצן אין אַלע פויערטעס אין פויערן וויינען אויפן קול. ער וואָלט דידאָזיקע כמאַרע איך אַפגעשטעלט און יעדן פוח אייערן געצוווגגען צו מאַכן פּליטה. יאָ... אמינה וועט אייך בערג איבערוקן.

דער דיאקאָן האָט זיך צעלאַכט און אַ קלאַפּ געטון דעם זאָלאָג איבער דער פּלייצע.

— אזוי איז עס... — האָט ער פאָרגעזעצט. — אָט לערנט איר אַלץ, איר באַגרייפט דעם ים־אָפגרונט קלויבט איבער די שוואַכע און די שטאַרקע, שרייבט בּיכלעך און רופט אַרויס אויף דוגלן — אָן אַלץ בלייבט אויף זיין אָרט ; און קוקט, זאָל נאָר עפעס א שוואכינקער הייליקער זקן אַרויסזאָגן ברוח הקודש איין וואָרט, אָדער ס׳זאָל פון אַראַביען אַ נייער מחמד קומען צו רייטן אויף אַ פערד מיט אַ שוערד, און אַלץ וועט זיך בא אייך איבערדרייען מיט די פּיס אַרויף, און אין איראָפע וועט אַ שטיין אויף אַ שטיין נישט פאַרבלייבן.

— נו, דיאקאָן, דאָס זענען שוין פזמונות !

— אמונה אָן אַרבעט איז טויט, אוּן אַרבעט אָן אמונה — איז נאָך ערגער, ס׳איז נישט מער, ווי בחנם פאַרלוירן צייט.

אויף דער ברעגנאַס האָט זיך באַווײַזן דער דאָקטאָר. ער האָט דערזען דעם דיאַקאָן אוּן דעם זאָלאָג אוּן איז צוגעגאַנגען צו זיי.

— דאַכט זיך, ס׳איז אַלץ גרייט — האָט ער געזאָגט, סאַפּענדיק. — סעקונדאַנטן וועלן זיין גאַווארָוסקי אוּן באָיקאָ. זיי וועלן פאַרפאָרן מאָרגן פיגף אַזייגער. ווי ס׳האָט עס אָנגעצויגן! — האָט ער געזאָגט, אַ קוק געבנדיק אויפן הימל. — מען זעט גאָרנישט. ס׳וועט באַלד רעגענען.

— דו, האָף איך, וועסט פאָרן מיט אונז? — האָט אַ פּרעג געטון פאָן־קאָרען.

— ניין, נאָט באַהיט, איך בין אַזוי אויך פאַרמאַטערט. אָנשטאָט מיר וועט פאָרן אוסטימאָוויטש. איך האָב שוין געריידט מיט אים.

ווייט איבערן ים האָט אַ בליץ געטון אוּן ס׳האָבן זיך דערהערט געדעמפטע קנאַלן פון אַ דונער.

— ווי דושנע ס׳איז פאַרן שטורם! — האָט געזאָגט פאָן־קאָרען. — איך געווינט זיך, אַז דו ביסט שוין געווען בא לאַיעווסקין אוּן געווינט בא אים אויף דער ברוסט.

— גאָכוואָס וועל איך גיין צו אים? — האָט געענטפערט דער דאָקטאָר זיך פאַרלירנדיק. — נאַדיר גאָר!

בינז אָזונט איז ער עטלעכע מאָל זיך דורכגעגאַנגען איבערן בוליוואַר אוּן איבער דער גאַס אין דער האָפנונג צו טרעפן זיך מיט לאַיעווסקין. ער האָט זיך געשעמט פאַר זיין אַרויסגיין פון די כלים אוּן פאַר דעם ראַפּטעמדיקן אויסדרוק פון גוטסקייט, וואָס איז געקומען גלייך נאָכדעם. ער האָט זיך געוואָלט אַנטשולדיקן פאַר לאַיעווסקין אין א וויצקן טאָן, אים אויסמוסרן, באַרויקן אוּן אים זאָגן, אַז א דוּעל — איז אַן איבערבלייבעכע פון מיטלאַלטערלעכן באַרבאַריזם, נאָר נאָט אַליין האָט זיי אָנגעווינן דעם דוּעל, ווי אויף א מיטל שלום צו מאַכן: מאָרגן וועלן זיי ביידע, די בעסטע מענטשן פון גרויסן שכל, זיך אויסטוישן מיט שאָסן, וועלן אָפשאַצן אייטן גרויסן שכל, זיך אויסטוישן מיט שאָסן, וועלן אָפשאַצן אייטן

בער דעם אַנדערנס אידלקייט אין וועלן וועלן פרייבן. אָבער פֿ
האָט לאַיעוסקין נישט געשריבן.

— נאָכאַמאָל ווען איך גיין אַ אים? — האָט איבערגעזאָגט
סאַמאָילענקאָ. — נישט איך האָב אים באַליידיקט, נאָר ער מיך.
זאָג אדרבא, פֿאַרוואָס האָט ער זיך אויף מיר צוריפגעהאַרפן? ווָאָס
פֿאַר אַ שלעכטס האָב איך אים געטון? איך קום אַריין אין זאַל,
אין פּלוצלינג, נישט מיר נישט דיר: שפּיאָן! נאַדיר אַזוי זייס
זאָג מיר: פּוץ וואָס האָט עס זיך בא איך אַבעהויבן? וואָס האָסטו
אים געזאָגט?

— איך האָב אים געזאָגט, אז זיין לאַגע איז אַן אַן אַרעס-
גאַנג. אזוי איך בין געוועכט געווען. נאָר ערלעכקייט לייט אין שזיבט-
לער קענען געפינען אַן אויסוועג פון יעדער לאַגע. אָבער דער,
וואָס ווילן אין איין צייט זיין אי אַן ערלעכער מאַן, אי אַ
שווינדלער, האָט נישט קיין אויסוועג. נאָר, מיינע הערן, ס'איז
שוין עלף אַ זייגער, אזוי מאָרגן דאַרפן מיר פרי אויפשטיין.

ס'איז ראַפּטעם אַנגעפֿלויגן אַ ווינט; ער האָט אויפגעהויבן
אויף דער ברעגנאַס אַ שטויב, האָט אים געטמען דרייען אין אַ וי-
כער, זיך צעפּרילט אין פֿאַרטויבט דעם גערויש פון ים.

— אַ שקוואַל — האָט געזאָגט דער דיאַקאָן. — מען דאַרף
גיין, ס'האָט מיר שוין די אויגן פֿאַרפרישעט.

וען זיי האָבן אַנגעהויבן גיין, האָט סאַמאָילענקאָ אָפּגעזיפצט
אין געזאָגט צוהאַלטנדיק דאָס היטל:

— וייזט אויס, כ'וועל הייבט נישט שלאָפן.

— אָבער זיי דו נישט אויפגערעגט — האָט זיך צעלאַכט
דער זאַלאָג. — מעגסט זיין רויק, דער דועל וועט זיך מיט נאָר-
נישט ענדיקן. לאַיעוסקי וועט גרויסמוטיק אויסשיסן אין דער לופט,
ער קען אַנדערש נישט, אין איך וועל, מסתמא, אינגאַנצן נישט
שיסן. האָבן אויף זיך אַ פּראָצעס איבער לאַיעוסקין, פֿאַרלירן
צייט — אַ שאַד דער קרבן פֿאַר אזא הונרבן. אגב, וואָס פֿאַר אַ
שטראָף קומט פֿאַר אַ דועל?

— אַרעסט, אין אין פֿאַל פון קעגערס שוין — תפיסה ביו
דריי יאָר.

— אין פּעטראָפּאַוולאָווסקער ?

— ניין, אין מיליטערישער, דאַכט זיך.

— הם, מ׳וואָלט באַדאַרפט אָפּלערנען דעמאָזיקן חברה־מאַן. הינטער זיי איבערן ים האָט אַ בליק געטון און אויף אַ רגע פֿאַלויכטן די דעכער פון די הייזער אין בערג. לעבן בולוואַר זענען די חברים זיך צעגאַנגען. וועג דער דאָקטאָר איז פֿאַרשוווּנדן אין דער פינצטערניש אין ס׳זענען שוין שטיל געוואָרן זיינע טריט, האָט פּאַן־קאָרען צו אים אַ געשריי געטון :

— דאָס וועטער זאָל אונז נאָר מאָרגן נישט שטערן !

— גאָר מעגלעך ! זאָל זיין צו גוטן !

— אַ גוטע נאַכט !

— וואָס — נאַכט ? וואָס זאָגסטו ?

פּונם געוויס פון וויגט אין פון ים אין איבער די קנאַלן פון די דובֿערן איז שווער געווען צו דערהערן.

— גאָרנישט ! — האָט אַ געשריי געטון דער זאָאָלאָג, אייליק דיק שנעל אַהיים.

XVII

... אין מח, דערדריקט פון פיין און לייד,
זיך שפּאַרן פינצטערע געדאַנקען ;
זכרונות שטיל צעוויקלען ברייט
אַ לאַנגע שריפט אין הארץ דעם קראַנקן.
אין מיט פּאַראַכמונג לייענעדיק דאָס לעבן מיינס,
וועלט פינצטער איך,
מיין הארץ נעמט צימערן אין שרעקן ;

אוּן כ׳שעלט אוּן ווייַן פּאַרביטערט לאַנג מיט טרערן
אָן אַ שיעור,
נאָר כ׳קען די שורות גישט אָפּמעקן.
פּושקין

... צי מען וועט אים מאָרגן דערהרגענען, אָדער מ׳וועט איר אויסלאַכן פּוּן אים, דאָס הייסט מען וועט אים איבערלאָזן דאָס לעבן, איז ער אַלץ אייגם פּאַרלוירן. צי וועט זיך דערהרגענען פּוּן פּאַרצווייפלונג אוּן חרפה דידאָזיקע מיט שאַנד באַדעקטע פּרוי, אָדער זי וועט שלעפּן איר נעבעכדיקע עקזיסטענץ, איז זי אַלץ אייגם פּאַרלוירן...

אזוי האָט געטראַכט לאַיעווסקי, זיצנדיק באַם טיש שפּעט אינאָוונט אוּן גישט אויפהערנדיק נאָך אַלץ צו רייבן די הענט. דאָס פּעצטער האָט זיך פלוצלינג אויפגעפּענט אוּן א קלאַפּ געטון; אין צימער האָט זיך אַרייַנגעריסן א שטאַרקער ווינט אוּן די פּאַפּירן זענען אַראָפּגעפלויגן פּוּן טיש. לאַיעווסקי האָט פּאַרמאַכט דאָס פּענצטער אוּן זיך אייַנגעבויגן צוזויפצוזעמען פּוּן דער פּאַדלאָגע די פּאַפּירן. ער האָט געשפּירט אין זיין קערפּער עפּעס נייַעס, עפּעס אַן אומגעשיקטקייט, וואָס איז פּריער גישט געווען, אוּן ער האָט גישט דערקענט זייַנע באַוועגונגען; נעגאַנגען איז ער גישט דרייסט, ארויסשטופּנדיק אין די זייטן די עלנבויגנס אוּן צוקנדיק מיט די אקסלען, אוּן וען ער האָט זיך אַוועקגעזעצט באַם טיש, האָט ער וויידער אָנגעהויבן צו רייבן די הענט. זיין קערפּער האָט פּאַרלוירן די בויגקייט.

א טאָג פּאַרן טויט דאַרף מען שרייבן צו די נאָענטע מענטשן. לאַיעווסקי האָט געדענקט וועגן דעם. ער האָט געגומען די פּעדער אוּן אָנגעשריבן מיט א ציטערדיקער האַנט:

„מאַמעניו!"

ער האָט געוואָלט אָנשרייבן דער מוטער, אָז אין נאָמען פּוּן בּאַרמהאַרציקן גאָט, אין וועלכן זי גלייבט, זאָל זי געבן א מקום־מנוחה אוּן דערוואַרעמען מיט צערטלעכקייט די אומגליקלעכע, דורך אים קאָמפּראָמיטירטע פּרוי, וואָס איז געבליבן אַן עלנדע, אָרעמע

אוּן שוּאַכע; אַז זי זאָל פֿאַרגעסן אוּן מוחל זיין אַלץ, אַלץ, אַלץ אוּן מיט דעם קרבן כאָטש טייַלווייז אויסקויפן די שרעקלעכע זינד פֿונם זון. נאָר ער האָט זיך דערמאַנט, ווי זיין מוטער, א דיקע, שוואַרצע זקנה, אין א טולעצעם טשיפּעק, גייט אַרויס אינדערפרי אין גאָרטן, אוּן הינטער איר גייט די קאָמפּאַניאָנקע מיטן הינטל, ווי די מוטער שרייט מיט א באַפֿעלעריש שטימע אויפן גערטנער אוּן אויף דער דינערשאַפט, אוּן ווי שטאָלץ, גאווהדיק ס'איז איר פּנים, — ער האָט זיך דאָס דערמאַנט אוּן פֿאַרשטאָנען דאָס אָנגעשריבענע וואָרט.

אין אַלע דריי פּענצטער האָט הפֿל אויפגעפֿלאַמט א בליץ, אוּן גלייך נאָכדעם האָט זיך דערהערט א פֿאַרטויבנדער, קנאַלנדיקער קנאַק פֿון א דונער, צומערשט א דומפּער, אוּן דערנאָך א הילכיק קייקלענדיקער אוּן מיט א טראַסק, אוּן אַזא שטאַרקער, אַז ס'האָבן א קלוג געטון די שויבן אין די פּענצטער. לאַיעווסקי איז אויפגעשטאַנען, צוגעגאַנגען צום פּענצטער אוּן צוגעפּאַלן מיטן שטערן צו דער שויב. אינדרויסן איז געווען א שטאַרקער, שיינער שטורם. אויפן האָריזאָנט האָבן די בליצן, ווי ווייסע סטענגעס, אַן אויפהער זיך געוואָרפן פון די וואָלקנס אין ים אַריין אוּן האָבן באַלויכטן אויף א וויַיטן שטח די הויכע שוואַרצע כוואַליעס. אוּן פון רעכטס אוּן פון לינקס, אוּן מסתמא אויך איבערן הויז האָבן פסדר אויפגעלויכטן בליצן.

— א שטורם! — האָט ארויסגעפֿליסטערט לאַיעווסקי; — ער האָט געפילט א פֿאַרלאַנג מתּלל צו זיין צו עמעצן, אָדער צו עפּעס, זאָל זיין — צום בליץ אָדער צו די וואָלקנס. — ליבער שטורם!

ער האָט זיך דערמאַנט, ווי אין דער קינדהיים איז ער בשעת א שטורם אַרויסגעלאָפן אין בלויזן קאָפּ אין גאָרטן אַריין, אוּן אים האָבן נאָכגעיאָגט צוויי בלאָנדהאָריקע מיידלעך מיט בלויע אויגן, אוּן דער רעגן האָט זיי געגעצט; זיי האָבן הויך געלאַכט פון התּפּעלות, נאָר וען א דונער האָט א שטאַרקן קנאַל געטון, חאָבן די מיידלעך מיט צוטרוי זיך געטוליעט צום יונגל, ער האָט זיך געצלמט און גיך געזאָגט: „קדוש, קדוש, קדוש...“ א, וו־

הון, זשגט איר אוועק, אין א וואסערן ים זענט איר פארטרונקען געהאַרן, איר קערנדלעך פון א הערלעך, ריין לעבן? פאר קיין שטערם האָט שר שוין איצט נישט קיין מורא אין די באַטער האָט ער נישט ליב, קיין גאָט פארמאָגט ער נישט, אלע אומשולדיקע מידלעך, וועלכע ער האָט נאָר וועג געקענט, זענען שוין איבערגעפירט געוואָרן דורך אים און זיינס גלייכן, אין דעם משפחהדיקן אָרשן האָט ער פאר זיין באַנק לעבן נישט פארזעצט קיין איין פיימל אוּן נישט געהאַלפן ארויסשפראַנגן קיין איין גרעזל, אוּן לעבנדיק צוגישיקן לעבעדיקע, האָט ער נישט אָפגעראַטעוועט קיין איינציקע פליג, נאָר האָט בלויז צעשטערט, איבערגעפירט, אוּן געאַרט, געגאַרט. . .

„וואָס איז אין מיין פאַרגאַנגענהייט נישט קיין זיבד?" — האָט ער זיך געפרעגט, באַמיעדיק זיך אָנצוכאַפן אָן עפעס אַ לייטיקער דערינערונג, וויַ אייגנ", וואָס פאַלט אין א תהום אַריין, כאפט זיך אָן די קזשאקעס.

די גימנאַזיע? דער אוניווערזיטעט? נאָר דאָס איז דאָך א שווינדל. ער האָט זיך שלעכט געלערנט זען פארגעסן אַלץ, וואָס מען האָט אים געלערנט. זיין דינען דער בעזעלשאפט? דאָס איז צויך א שווינדל, וויל אין דער דינסט טוט ער נאָרנישט, באקומט אומזיסט פענסיע און זיין דינסט — דאָס איז א נידערטרעכטיק באַגבענען די מלוכה, פאר וועלכן מען פארפירט נישט קיין פרעצעס.

דער אמת איז אים נישט נייטיק געווען און ער האָט אים נישט געזוכט; זיין געוויסן, פארכישופט פון זינד אין שקר, איז געשלאָפן אדער געשווינן; וויַ א פרעמדער, אדער געקומענער פון אַן אַנדערער פלאַנעטע, האָט ער נישט אָנגעוויל געגעסן אין דעם אלגעמיין מענטשלעכן לעבן, איז געווען גלייכגילטיק צו זייערע לויידן, אידעען, רעליגיעס, קענטנישן, זוכענישן, קאמפן; ער האָט נישט געזאָגט קיין מענטש קיין איין גוט וואָרט, נישט אָנגעשריען קיין איין נוצלעכע, נישט באַגאַלע שרה, האָט נישט געטון פאר מענטשן פאר קיין גראַשן, נאָר בלויז געגעסן זייער ברויט, פארטרונקען זייער גוין, פארפירט זייערע וויבער, געלעבט מיט דיי-

שרײַ אַדאַנקען אין, פֿרי צו רעכטפֿאַרטיקן דאָס נידעריקע, פֿאַרא־
טישע לעבן זייגם פֿאַר מענטשן אין פֿאַר זיך גופֿא, האָט ער זיך תמיד
אַמיש צוצוגעבן זיך אַזאַ מינע, וויִ ער וואָלט כלומרשט געוואָלט העכער
אין בעסער פֿון זיי. שקר, שקר און שקר...

אַר האָט זיך בולט דערמאָנט אַן דעם, וואָס אַר האָט אינ־
אַמבּע געזאָגט בא מיודידאָווקן אין הויז, אין ס'איז אים גאָוואָרן
נישט צום אַרבערטראָגן אומהיימלעך פון עקל אין אימעט. קירילן
אַטשמיאַנאַ זענען אַפֿשטויסנדע, נאָר זיי האָבן דאָך פֿאַרגעזעצט
דאָס, וויִאָס ער האָט אַנגעהויבן; זיי זענען זיינע מישהעלפֿער אוון
תלמידים. בא א ייִנגער אין שוואַכער פֿרוי, וואָס האָט אים געטרויט
מער, וויִ א ברודער, האָט ער צוגענומען דעם מאַן, דעם קריי
באַקאַנטע אוון דאָס היימלאַנד, אוון זי אַנטקעגנפֿירט אַהער — אין
דער היץ, אין פיבער אוון אין לאַנגווייליקייט; טאָג אוים טאָג איין
האָט זי, וויִ א שפּיגל, געמיזט אַפֿשפּיגלען אין זיך זיין פּוסט אוון
כאַסקייט, פֿאַרדאַרבנקייט אוון פאַלשקייט — אוון דערמיט, בלויז
דערמיט האָט זיך אַנגעפֿולט איר לעבן, דאָס שוואַכע, פלעגמאַטי־
שע, נעבעכדיקע לעבן; נאָכדעם האָט ער זיך איבערגעזעטיקט מיט
איר, זי פיינט געקריגן, אַבער ס'האָט געפעלט מוט זי אַוועקצו־
פֿאַרפן אוון ער האָט זיך באַמיט אַלץ פעסטער אַרומצווויקלען זי
מיט ליגנט, וויִ מיט א שפּינוועבס... דאָס איבעריקע האָבן שוין
צוואַטן דידאַזיקע מענטשן.

פֿאיוווסקי האָט זיך דאָ אַוועקגעזעצט באַם טיש, דאָ וויידער
אויפֿגאַנגען צום פענצטער; ער האָט דאָ פאַרלאָשן דאָס ליכט, דאָ
וידער עס אַנגעצונדן. ער האָט אויסן קול זיך געשאָלטן, געווייגט,
זיך באַקלאָגט, געבעטן פֿאַרצייוונג; עטלעכע מאָל איז ער אין
פֿאַרצווייפלונג צוגעלאָפֿן צום טיש און אַנגעשריבן:

„מאַמעניו!"

א חוץ דער מיטער האָט ער נישט געהאט קיין שום קרובים
אין באַלנטע; אַבער וויי אזוי האָט אים געקשנט העלפן די מיטער?
אין וווּ איז זי? ער האָט געוואָלט לויפן צו נאַדיעזשדא פעדאָראָוו־
נען, פֿאַלן צו אירע פיס, קושן איר די הענט אין די פיס, בעטן

זי מוחל צו זיין; נאָר זי איז געווען זיין קרבן, אין עד האָט מורא געהאַט פאַר איר, גלייך זי וואָלט געווען געשטאָרבן.

— פאַרלוירן דאָס לעבן! — האָט ער׳ געמורמלט, רייבנדיק די העגט, — נאָרוואָס זשע לעב איך נאָך, נאָט מיינער...

ער האָט אַראָפּגעשטויסן פון הימל זיין פאַרלאָשענעם שטערן; דער שטערן האָט זיך אַ קייקל געטון און זיך אויסגעמישט מיט דער פינצטערניש פון דער נאַכט: ער וועט זיך שוין נישט אומקערן אויפן הימל אַרויף, וואָרים דאָס לעבן וועלט געגעבן נאָר איין מאָל און חזרט זיך נישט איבער. וועלן מען וואָלט געקענט אומקערן די פאַרגאַנגענע טעג אזן יאָרן, וואָלט ער דעם שקר פון זיי פאַרביטן מיט אמת, די פּיסט און פאַסקיט — מיט אַרבעט, דעם אומעט — מיט פרייד; ער וואָלט צוריקגעגעבן די ריינקייט יענע, באַ וועמען ער האָט זי צוגענומען, ער וואָלט געפּינען גאָט אין גערעכטיקייט. אָבער דאָס איז נישט מעגלעך, וויי ס׳איז נישט מעגלעך אַן אַראָפּגעפאַלענעם שטערן אומצוקערן צוריק אין הימל אַריין. אזן דערפון, וואָס דאָס איז נישט מעגלעך, איז ער געקומען אין פאַרצווייפלונג.

וועלן ס׳איז אריבער דער שטורם, איז ער געזעסן באַם גענפענטן פענצטער אזן רויק געטראַכט וועגן דעם, וואָס מיט זאָם וועט זיין. פאָן קאָרען וועט אים מסתמא דערהרגענען. די קלאָרע, קאַלטע וועלט אָנשוויגט פון דעמדאָזיקן מענטש דערלאָזט די פאַרטיליקונג פון חלומות אזן נישטויגער; וועלן אָבער די וועלט־אָנשוויגונג זאָל אין דער דעצידירנדיקער מינוט פאַרראַטן, וועט אים העלפן די שנאה אזן דאָס געפיל פון עקל, וואָס לאַיעווסקי וועקט אין אים אויב וויידער ער וועט שלעכט צילעווען, אָדער כדי אויסצולאָכן דעם פאַרהאַסטן קעגנער, וועט ער אים נאָר פאַרוויגדן, אָדער ער וועט גאָר אויסשיסן אין דער לופט, וואָס זשע האָט ער דעמאָלט צו טון? וואוהין גיין?

פאָרן קיין פעטערבורג? — האָט זיך געפרעגט לאַיעווסקי.— נאָר דאָס וואָלט באַטייט אָנצוהייבן ווידער דאָס אלטע לעבן, וואָס איך פאַרשעלט. אזן וועט ס׳זוכט רעטונג אין איבערטוישן פון אָרט, וויי א וואָגדער־פויגל, דער וועט גאָרנישט געפינען, וויל די ערד

איז פאר אים אומעטום די אייגענע. זוכן רעטונג אין מענטשן? אין וועמען זוכן אין ווי אזוי? די גוטסקייט און גרויסמוטיקייט פון סאמאילענקאן איז פונקט אזוי וויניק רעטונג-פעיק, ווי דאס דיאקאנס לאכעוודיקייט און פאן-קארענס שנאה. רעטונג דארף מען זוכן נאר אין זיך אליין, אין אויב דו בעפינסט בישט, איז צוואס זשע פארלירן צייט, דארף מען זיך דערהרגענען אין פטור...

ס'האט זיך דערהערט א גערויש פון אן עקיפאזש. ס'האט שוין געגרויט; א קאטש איז פארבייגעפארן, האט אויסגעדרייט אוין, פקריפענדיק מיט די רעדער איבערן נאסן זאמד, האט זי זיך אפ-געשטעלט לעבן הויז. אין דער קאטש זענען געזעסן צוויי מענטשן.

— ווארט צו, איך גיי שוין! — האט צו זיי געזאגט לאי-יעווסקי דורכן פענצטער. — איך שלאף נישט. ס'איז שוין דען צייט?

— יא. ס'איז פיר א זייגער. ביזוואנען מיר וועלן צו-פארן...

לאיעווסקי האט אנגעטון דאס מאנטל און דאס היטל, גענו-מען אין קעשענע ארויין פאפיראסן און זיך אפגעשטעלט אין פאר-טראכטקייט; אים האט זיך געדאכט, אז ער דארף נאך עפעס טון. אויף דער גאס האבן שטיל גערעדט די סעקונדאנטן און ס'האבן געפארסקעט די פערד, און דידאזיקע קלאבען אין דעם באגינע-דיקן גאסן פרימארגן, וועו אלץ שלאפט און ס'שימערט נאר קוים דער הימל. האבן אנגעפילט לאיעווסקין מיט א נישטניחאקייט, וואס איז ענלעך געווען צו א שלעכט פארגעפיל. ער איז געשטאנען א ביסל אין פארטראכטקייט און איז אריינגעגאנגען אין שלאפצי-מער.

נאדיעזשדא פעדאראוונא איז געלעגן אין איר בעט, אויס-געצויגן, ארומגעהילט איבערן קאפ אין א פלעד; זי האט זיך נישט גערירט און האט דערמאנט, איבערהויפט מיטן קאפ, אן עגיפטישע מי-מיע. שווייגנד קוקנדיק אויף איר, האט לאיעווסקי אין געדאנק גע-בעטן בא איר פארצייוג אוין א קלער געטון, אז אויב דער הימל איז נישט לוידיק אוין דארט איז באמת פארהאן א גאט, וועט ער

וו בעשיצן ; אויב וויבשר קיין נאָט איז נישטאָ, איז זאָל זי אפ-
שרעגיין, צו לעבן האָט זי נישט נאָכווָאָס.

זי איז פלוצלינג אויפגעשפרונגען אין זיך אויפגעזעצט אין
בעט. זי האָט אויפגעהויבן איר בלאָס געזיכט און קוקט מיט
אימה אויף לאיוווסקין, האָט זי אַ פרעג געטון :

— דאָס ביסטו ? דער שטורם האָט אויפגעהערט ?

— אויפגעהערט.

זי האָט זיך דערמאָנט, האָט אַרויפגעלייגט ביידע הענט
אויפן קאָפ און אויפגעציטערט מיטן גאַנצן קערפער.

— וויי מיר איז שווער ! — האָט זי אַ זאָג געטון. — זיצן
דו זאָלסט גיסן, וויי מיר איז שווער ! איך האָב געוואַרט — האָט
זי פאַרגעזעצט, פאַרשווירעדיק די אויגן, — אַז דו וועסט מיך
דערהרגענען אָדער וועסט מיך אַרויסטרייבן פון שטוב אויפן רעגן
אין שטורם, און דו לייגסט אַלץ אַפ. . . לייגסט אַפ.

ער האָט זי האַסטיק און פעסט אַרומגענומען, האָט באַשיט
מיט קושן אירע קני און הענט, נאָכדעם, וען זי האָט אים עפעס
געמורמלט און אויפגעציטערט פון די דערינערונגען, האָט ער צו-
גענומען אירע האָר און, אייגקוקנדיק זיך אין איר פנים, האָט ער
פאַרשטאַנען, אַז דידאָזיקע אומגליקלעכע, פאַרדאָרבענע פרוי איז
פאַר אים דער אייניקער נאָענטער, קרובישער און אומפאַרביטלע-
כער מענטש.

וען ער איז אַרויסגעגאַנגען פון שטוב אין האָט זיך אַריין-
געזעצט אין דער קאָטש, האָט זיך אים געוואָלט צוריקקומען אַהיים
צו לעבעדיקער.

XVIII.

דער דיאקאן איז אויפגעשטאנען, זיך אנגעטון, געגומען זיין
גאבן טענקעוואטן שטעקן און איז שטיל ארויסגעגאנגען פון
שטוב. ס׳איז געווען פינצטער, און די ערשטע מינוטן האט דער
דיאקאן, גייענדיק איבער דער גאס, נישט געזעהן אפילו דעם אי־
גענעם גוייסן שטעקן; אויפן הימל איז נישט געווען קיין איין
שטערן, אין ס׳האט אויפגעזעהן, אז ס׳וועט וויידער גיין א רעגן.
ס׳האט זיך געשפירט דאס נאסע זאמד און דער ים.

„ס׳קענען נאך צומאל אנפאלן טשעטשענצעס" — האט גע־
קלערט דער דיאקאן, הערנדיק, וויי זיין שטעקן קלאפט אן דעם
פרוק און די הילכיק אוך אייגזאם ס׳קלינגט אפ דאסדאזיקע קלאפן
אין דער נאכט־שטילקייט.

ארויסקומענדיק הינטער דער שטאט, האט ער אנגעהויבן
זעהן אי דעם וועג, אי זיין שטעקן; אויפן שוואך הימל האבן
וואו־נישט־וואו זיך באווירן מריבע פלעקן און באלד האט א בליק
ארויס געטון איין שטערן אוך נישט דרייסט א פינטל געטון מיט
זיין אייניקן אויג. דער דיאקאן איז געגאנגען איבערן הויכן שטיי־
ניקן ברעג און נישט געזעהן דעם ים; ער, דער ים, האט אונטן
אינגעדרימלט און די אומגעזעענע כוואליעס זיינע האבן פויל אין
שוער זיך אנגעקלאפט אן ברעג און גלייך זיי וואלטן געזיפצט:
אוף! אוך וויי פאמעלעך! ס׳האט א קלאפ געטון איין כוואליע, דער
דיאקאן האט אפגעציילט אכט טריט, דעמאלט האט א קלאפ געטון
א צנוייטע, שפעטער מיט זעקס טריט א דריטע. אקוראט אזוי האט
מען גארנישט געזעהן, זוען אין דער פינצטערניש האט זיך גע־
הערט א פויל, שלעפעריק געוויש פון ים, ס׳האט זיך געהערט אן

אומענדלעך וויטע, אומבאגרייפלעכע צייט, ווען נאָר האָט בע־
שעפט איבערן תורה־וכוהו.

דעם דיאקאָן איז געווען אומהיימלעך. ער האָט א קלער בע־
סון ווען דעם, אז גאָט זאָל אים נישט שטראָפן דערפאַר, וואָס
ער חברט זיך מיט נישטגלויביקע און גייט אפילו קוקן אויף זיי־
ערס א דוגל. דער דוגל וועט זיין א נאַרישער, אן אָנגלוטיקער,
א קאָמישער, נאָר ווי ס׳זאָל נישט זיין, איז דאָס א בעצנדינגעריש
בילד און פאַר א גייסטלעכער פערזאָן פאַסט נישט צו זיין דער־
ביי. ער האָט זיך אָפגעשטעלט און א קלער געטון: אפשר צוריק־
גיין? אָבער די אומרויקע נייגעריקייט האָט גובר בעווען די
ספקות, און ער איז געגאַנגען ווייטער.

„זיי זענען טאַקע אומגלויביקע, נאָר גוטע מענטשן און זיי
וועלן תשובה טון", האָט ער זיך באַרויקט. — זיי וועלן דורכוים
תשובה טון! — האָט ער א זאָג געטון אויפן קול, פאַררייכערנ־
דיק א פאַפיראָס.

„מיט וואָס פאַר א מאָס דאַרף מען מעסטן די מענטשלעכע
מעלות, כדי צו משפטן וועגן זיי יושרדיק? דער דיאקאָן האָט זיך
דערמאַנט אָן זיין שונא, דעם אינספעקטאָר פון גלחים־שולע, וועל־
כער האָט געגלייבט אין גאָט, נישט געשלאָגן זיך אויף קיין דו־
עלן און געלעבט אין צניעות, נאָר פונדעסטוועגן האָט ער געשפייזט
דעם דיאקאָן מיט זאמדיק ברויט און איינמאָל שיער נישט אָפגע־
ריסן אים אָן אויער. אויב דאָס מענטשלעכע לעבן האָט זיך צו־
גיפגעלייגט אזוי נישט קלוג, אז דעמדאָזיקן אכזריותדיקן און נישט
ערלעכן אינספעקטאָר, וואָס האָט געגנבעט קהלישׁ מעל, האָבן אלע אָפ־
געגעבן דרך־ארץ, און אין שולע האָט מען מתפלל געווען פאַר זיין גע־
זונט, איז דען בכן א יושר צו זייטיקן זיך פון אזעלכע מענטשן,
וי פאָן־קאָרען און לאיוווסקי נאָר דערפאַר, וואָס זיי זענען אומ־
גלויביקע? דער דיאקאָן האָט אָנגעהויבן באַטראַכטן דידאַזיקע פרא־
גע, נאָר אים איז געקומען אויפן זינען, וואָס פאַר א קאָמישע פיגור
סאָמאָלענקאָ האָט היינט געהאַט, און דאָס האָט איבערגעריסן דעם
לויף פון זיינע געדאַנקען. מאָרגן וועט עס זיין א ביסל געלעכטער!
דער דיאקאָן האָט זיך אויסגעמאָלט, וי ער וועט זיך אַנטקעגן

אונטער א קושאק אין צוקוקן, אין ווען פאן־קאַרטן וועט מאַרגן באַם מיטאָג זיך אַנהייבן באַרימען, וועט ער, דער דיאַקאַן, אים דערציילן אַלע פרטים פון דועל.

„פונוואַנען וויסט איר דאָס אַלץ"? — וועט פרעגן דער שאַלאָג. — „אָס דאָס איז דאָך די קונץ, כ'בין געזעסן אינדערהיים, אין כ'וויס".

מען וועט דאַרפן באַשרייבן דעם דועל אין א קאָמישער פאַרם. דער שוואַר וועט לייענען אין לאַכן; דער שוואַר וויזער וועט דיר אוועקגעבן דאָס בעסטע עסן, נאָר אַבי דערציילן אַדער באַשרייב אים עפעס קאָמישס.

ס'האָט זיך אויפגעדעקט דער סאָל פינם „גאלן טייכל". פון רעגן איז דאָס טייכל געוואָרן ברייטער אוך בייזער, אוך ס'האָט שוין נישט געווארטשעט, וי פריער, נאָר גערילן. ס'האָט זיך אָנגעהויבן דער באַגינען, — א גראָער טריבער פרימאַרגן, אין הן די וואַלקנס, וואָס זענען געלאָפן אוף מעריב, כדי צו דעריאָגן די שטורם־כמאַרע, הן די בערג, ארומגעהילטע פון נעפל, די נאַסע ביימער — אַלץ האָט אויסגעזעען דעם דיא־קאַן נישט שיין אוך ביזיז. ער האָט זיך אָפגעוואַשן באַם טייכל, אָפגעזאָגט די פרימאַרגן־תפילות, אוך אים האָט זיך פאַרגלוסט טיי אוך הייסע פאַנטשקעס מיט סמעטענע, וואָסערע מען דערלאַנגט יעדן פרימאַרגן באַם שוער צום טיש. ס'האָט זיך אים דערמאַנט די דיאַקאָנעכע אוך דער מאַטיוו, וואָס זי שפילט אויפן פאַרטעפיאַן. האָס איז זי פאר א פרוי? דעם דיאַקאַן האָט מען באַקענט, געשדכנט אוך חתונה געמאַכט מיט איר אין איין וואָך; ער האָט אָפגעלעבט מיט איר א קנאַפן חודש אוך מען האָט אים קאַמאַנדירט אהער, אַזוי, אַז ער האָס טאַקע בין איצט נישט פונאַנדערגעקליבן זיך, וואָס זי איז פאר א מענטש. אוך דאָך איז אַן איר אומעטיק.

„מען דאַרף איר אָנשרייבן א בריוול"... — האָט ער געדאַכט.

די פאַן אויפן דוכאַן איז אויסגעוויקט געוואָרן פון רעגן אוך אראָפגעהאָנגען, אוך דער דוכאַן גופא מיטן נאַסן דאַך האָט זיך

אויפגעהיימט מענטשן און נידעריקער, ווי ער איז געווען פריער. לעבן דער טיר איז געשטאנען אן ארבע; קערבאלאי, שווייַ אבכאזיאנער אין א ייִנגע טאטערקע אין בריטע הויז, מסתמא קערבאלאיס ווייב אדער טאכטער, האבן ארויסגעטאָן פון דו כאן פלאָע זעק און די ארויינגעלייגט אין דער ארבע אויף קוקורו זע־שטרוי. לעבן דער ארבע זענען געשטאנען צוויי אייזלען מיט אראפגעלאזטע קעפ. ארויינלייגדיק די זעק, האבן די אבכאזיאנער מיט דער טאטערקע געטומלט די ארומדעקן פינאויהן מיט שטרוי. און קערבאלאי האט זיך געטומלט געשווינד אויפצוגעבן די אייזלען.

„קאטראבאנדע מסתמא", — האט א קלער געטון דער דיי קאן.

אט איז דער אומגעלייגטער בויִם מיט די אויסגעטרוקנטע נאדלען, אט איז דער שווארצער פלעק פון פייער. ער האט זיך דערמאנט אן פיקניק מיט אלע זיינע פרטים, דאס פייער, דאס געזאנג פון די אבכאזיאנער, די זיסע טרויטען ווען ארכיעריישאפט אין דער פראצעסיע... דאס „שווארצע טייכל" איז פון רעגן שווארצער און בריטער געוואָרן. דער דיאקאן איז פאָרזיכטיק אריבערגעגאנגען איבערן שיטערן בריקל, צו וועלכן ס׳האבן שוין דערלאנגט די שווארצע כוואליעס מיט זייערע גריווען, אזן ארויפ געגאנגען מיטן לייטערל אין דעם טרוקן־שייער אריין.

„א געוואלטיקער קאפ! — האט ער געקלערט, אויסצינדיק זיך אויפן שטרוי און זיך דערמאנעדיק אן פאן־קאָרעגן. — א גוטער קאפ, קיין עין הרע, נאר ער פארמאגט אין זיך אכזריות"...

פארוואס האט ער פייגט לאיעווסקין, און לאיעווסקי אים? פארוואס וועלן זיי זיך שלאגן אויפן דויל? ווען זיי וואלטן פון דער קינדהייט אן געווסט פון אזא גוים, וי דער דיאקאן, ווען זיי וואלטן זיך דערצויגן אין א סביבה פון פינצטערע, גראבע מענטשן, גירוקע קמצנים, ואס רעדן אויס דאס שטיקל ברויט, פרו מאלע, נישט אויסגעפיינטע אין דער האלטונג, ואס שפייען אויף דער פאדלאגע און גרעבצן באם מיטאג אין בעת דער תפילה, ווען זיי וואלטן פון דער קינדהייט אן נישט געווען צעבאלשעוע פון

קיין מיט לעבנס־באַרינגונגען אין מיט אַ צוגעקליבענעם קריי־
ענטשן. — דעמאָלט וואָלטן זיי אַנדערש זיך אָנגעכאַפּט אייגער
אַן אַנדערן, זיי וואָלטן זיך קעגנזייטיק מוחל בעזען די חרונות
אין וואָלטן אַפּגעשאַצט די מעלות, וואָס יעדער פון זיי פאַרמאָגט
אין זיך. אפילו בלויז אויסערלעך אַרנטלעכע פּענטשן איז דאָך אַזוי
וויניק אויף דער וועלט! אמת, לאיעוסקי איז אַ לייכטזיניקער,
צעלאָזענער, מאַדנער מענטש, אָבער ער וועט דאָך נישט גובענען,
וועט נישט אויסשפּייען הויך אויף דער פּאָדלאָגע, ער וועט נישט
פּאַרווארפן דעם וויב: „דו פרעסט, אין אַרבעטן וויל־סטו נישט",
ער וועט נישט שלאָגן קיין קינד מיט לייצן, אָדער שפּייען זייער
דיבער מיט פּאַרשטונקען חזיר־שמאַלץ, — איז דען דאָס אַליין נישט
שענוג, אַז מען זאָל אים זוכן אַ זכות? אַ חזיק דעם ליידט ער דאָך
אַליין דער ערשטער פון זייער חסרונות, וויי אַ קראַנקער פון זייער
וועגן. אָנשטאָט דעם, וואָס אויס לאַנגוויליקייט אין אויבער שפּעט
אַ מיספּאַרשטענדניש זוכן זיי אייגער אין אַנדערן דעגענעראַציע,
אויסשטאַרבונג, ירושה־פעלערן אין אַז., וו., וואָס איז וויניק פאַר־
שטענדלעך, וואָלט דען נישט גלייכער געווען פאַר זיי אַראָפּצו־
לאָזן זיך אַביסל נידעריקער אין וועגדן זייער האַס אין צאָרן צוהין,
ווי ס'קרעכצן נאַנצע גאַסן פון ברוטאַלער אומווייסנקייט, גיריקייט,
פּאָרווורפן, אומריינקייט, קללות, פרויען־יללות...

ס'חאָט זיך דערהערט אַ קלאַפּעריי פון אַן עקיפּאַזש אין אי־
מערגעריסן דעם דיאַקאָנס געדאַנקען. ער האָט אַרויסגעקוקט דורך
־ער טיר אין דערזען אַ קאָטש, אין אין איר דריי פערזאָנען: לא־
עוסקין, שעשקאָווסקין אין דעם שוף פון פּאָסט־אָפּיס.

— סטאָפּ! — האָט געזאָגט שעשקאָווסקי.

אַלע דריי זענען ארויסגעקראָכן פון דער קאָטש אין האָבן
אַ קוק געטון אייגער אויפן אַנדערן.

— זי זענען נאָך נישטאָ — האָט געזאָגט שעשקאָווסקי,
אראַפּשאַקלענדיק פון זיך די בלאָטע. מילא, וויל ס'איז דאָ צייט,
וועלן מיר דערווייל אויסזוכן אַ באַקוועם אָרט. דאָ איז נישטאָ, וווּ
זיך אויסצוזדרייען.

זי זענען אַוועקגעגאַנגען וויסער מיטן מיך אין גיך פּאַר־

פֿאַלן געוואָרן פון אויג. דער קוטשער־דער מאַטער האָט זיך אַרײַנגעזעצט אין דער קאָטש, אַראָפּגעבויגן דעם קאָפּ אויפן אַקסל און איז אַנטשלאָפן געוואָרן. אָפּהאַרטנדיק אַ צען מינוט, אין דער דיאַקאָן אַרויסגעגאַנגען פון טרוקן־שיער: ער האָט אַראָפּגענומען דעם שווארצן הוט, אַז מען זאָל אים נישט באַמערקן, און אײַנ־געבויגענערהייט, כסדר זיך אומקוקנדיק, האָט ער זיך אָנגעהויבן דורכצוכאַפן איבערן ברעג צווישן די קושאַקעס און די בייטן קו־קורוזע; פון די ביימער און פון די קושאַקעס האָבן זיך אויף אים געשיט גראָבע טראָפנס, דאָס גראָז און די קוקורוזע איז געווען נאַס.

— א חרפה! — האָט געמורמלט דער דיאַקאָן, אונטערהייב־דיק זייַנע נאַסע פאַרבלאָטיקטע פּאָלעס. — כ׳וואָלט געווטס, וואָלט אין נישט געווען געגאַנגען.

אינגיכן האָט ער דערהערט שטימען און דערזען מענטשן; מיט אַרײַנגעקוקטע הענט אין די אַרבל און אײַנגעבויגן, איז לאַ־יעווסקי שנעל געגאַנגען הין און צוריק איבער א נישט גרויסער לאָנקע; זייַנע סעקונדאַנטן זענען געשטאַנען באַם סאַמע ברעג אין זיך בעדרייט פּאַפּיראָסן.

„מאָדנע. . . — האָט א קלער געטון דער דיאַקאָן, נישט דערקענענדיק לאַיעווסקיס גאַנג. — ער גייט, וי א זקן״.

— וי נישט העפלעך דאָס איז פון דייער זייט! — האָט געזאָגט דער פּאָסט־באַאַמטער, קוקנדיק אויפן זייגער. — ס׳קען זיין, אַז על פּי בעלעדנטקייט איז שיין צו פּאַרשפּעטיקן, נאָר לויט מיין מיינונג, איז עס א שווייגערייַ.

שעשקאָווסקי, א דיקער מאַן מיט א שוואַרצער באָרד, האָט זיך צוגעהערט און א זאָג געטון:

— זיי פּאַרן!

XIX.

— דאָס ערשטע מאָל אין לעבן זע איך דאָס! חי הער־
לעך! — האָט געזאָגט פאַן־קאַרען, זיך באַווייזנדיק אויף דער לאַנ־
קע אוּן אויסצוענדיק ביידע הענט צו מזרח. — גיט אַ קוק גרינע
שטראַלן!

אויף מזרח האָבן פּוּן הינטער די בערג אַפּער זיך אויסגע־
צויגן צוויי גרינע שטראַלן, אוּן דאָס איז ווירקלעך געווען שיין.
די זון האָט אַנגעהויבן אויפגיין.

— גוט מאָרגן! — האָט פאַרגעזעצט דער זאָלאָג, אַ שאָל
געבנדיק מיטן קאָפּ צו לאַיוווסקיס סעקונדאַנטן. — איך האָב נישט
פאַרשפּעטיקט?

נאָך אים זענען געגאַנגען דיינע סעקונדאַנטן, צוויי גאָר יונגע
אָפּיצירן פּוּן אַלצייגעם וווסק, באַיקאָ אוּן גאַוואָראָווסקי, אין ווייסע
בלוזעס, אוּן דער דאַרער, מענטשן־מיידנדיקער דאָקטאָר אוסטימא־
ווישש, וועלכער האָט אין איין האַנט געטראָגן עפּעס אַ טלומעקל,
אוּן די אַנדערע געהאַלטן אַהלנטער; ווי געווייטלעך איז בּאַ אים
לעבנווּיס דעם רוקן געווען אויסגעצויגן די שפּיצרוט. אַוועקלייג־
דיק דאָס טלומעקל אויף דער ערד אוּן נישט באַגריסנדיק זיך מיט
קיינעם, האָט ער די צווייטע האַנט אויך אַרונטערגענומען צום
רוקן אוּן אַנגעהויבן שפּרייזן איבער דער לאַנקע.

לאַיוווסקי האָט געפילט אַ מידקייט אוּן אַ פאַרלעגנהייט פּוּן
אַ מענטש, וואָס וועט אפשר באַלד שטאַרבן אוּן ער ציט דעריבער
אויף זיך די אַלעמיינע אויפמערקזאַמקייט. אים האָט זיך געווּאָלט,
אַז מען זאָל אים וואָס גיכער דערהרגענען, אָדער מען זאָל אים
אַוועקפירן אַהיים. דעם זון־אויפגאַנג האָט ער געזען דאָס ערשטע
מאָל אין זיין לעבן; דערדאָזיקער באַגינען, די גרינע שטראַלן,

די פייכטקייט אין די מענטשן אין די נאַסע שטיוול האָבן אים אויסגעזויגן איבערריק אין זיין לעבן, נישט ניטיק אין זיי האָבן אים געקוועלט; האָס אלץ האָט נישט געהאַט קיין שום שייכות מיט דער איבערגעלעבטער נאַכט, מיט זינע גענאַנקען אין מיטן געפיל פון שלאָד, אין דעריבער וואָלט ער נערן אַהעקגעגאַנגען, נישט צוואַרטנדיק אויפן דוע.

פאָן־קאָרען איז געווען קענטיק צערודערט אין זיך געפליסט דאָס צו פאַרבאָרגן, מאַכנדיק אַן אָנשטעל, אז אים אינטערעסירן מער פון אלץ די גרינע שטראַלן. די סעקונדאַנטן זענען געהאָן צעמישט און האָבן זיך איבערגעקוקט אייגער מיטן אַנדערן, וי פרעגנדיק זיך, נאָכוואָס זיי זענען דאָ אין וואָס זיי האָבן צו טון.

— איך מיין, מיינע הערן, אז וויטער גיין איז נישטאָ נאָכ־וואָס, — האָט געזאָגט שעשקאָווסקי. — דאָ איז אויך גוט.

— יאָ, געווים — האָט מסכים געווען פאָן־קאָרען.

ס׳איז געווארן שטיל. אוסטימאָוויטש, וועלכער האָט נאָך אלץ געשפרייזט, האָט פלוצלינג האַסטיק זיך אויסגעדרייט צו לאַ־יעווסקין און אים געזאָגט מיט א האַלב קול, עטעמעדיק אים אין פנים אַריין:

— מען האָט אייך נאָך, מסתמא, נישט באַווייזן איבערצוגעבן מיינע באַדינגונגען. איטלעכער צדי צאָלט מיר צו 15 רובל, אין אויב אייגער פון די קעגנער שטאַרבט, צאָלט דער צווייטער אויס די גאַנצע 30 רובל.

לאַיעווסקי איז שוין געווען פון פריער באַקאַנט מיט דעמ־דאָזיקן מענטש, נאָר ערשט אַצינד האָט ער דייטלעך צום ערשטן מאָל דערזען זיינע אויסגעלאָשענע אויגן, די שטעכעדיקע וואָנסן אין דעם דאַרן, שווינדזיכטיקן האַלז: א פראָצענטניק, נישט קיין דאָקטאָר. זיין אָטעם האָט געהאַט א נישא אָנגענעמען, רינדערנעם ריח.

„וואָסערע מענטשן ס׳איז אלץ דאָ אויף דער וועלט׳ — חשב לאַיעווסקי א קלער געטון אין געענטפערט:

— גוט.

דער דאָקטאָר האָט אַ שאָקל געטון מיטן קאָפּ און וויידער אָנגעהויבן שפּריצן, אין ס׳איז קעגנטיק געווען, אַז ער האָט לחלוטין נישט באַדאַרפט דאָס געלט, נאָר געפּאָדערט עס פּשוט פון שנאה. אַלע האָבן געפּילט, אַז ס׳איז שוין צייט אָנצוהייבן, אָדער ענדיקן דאָס, וואָס ס׳איז שוין אָנגעהויבן געווארן, אָבער מען האָט נישט אָנגעהויבן, נישט געענדיקט, נאָר געגאַנגען, געשטאַנען אין גע־רייכערט. די ייִנגע אָפּיצירן, וועלכע זענען דאָס ערשטע מאָל אין זייער לעבן בייגעווען אויף אַ דוּעל, אין האָבן אַצינד קנאַפּ גע־גלייבט אין דעמאָזיקן ציווילן, לויט זייער מיינונג, נישט ניטיקן דוּעל, האָבן אויפמערקזאם באַקוקט זייערע בלוזעס אין געגלעט די ארבל. שעשקאָווסקי איז צוגעגאַנגען צו זיי אין שטיל געזאָגט:

— מיינע הערן, מיר מוזן אָנווענדן אַלע פּוחות, אַז דער־דאָזיקער דוּעל זאָל נישט צושטאַנד קומען. מען דאַרף זיי אויס־גלייכן.

ער איז רויט געוואָרן אין פּאָרגעזעצט:

— נעכטן איז בּאַ מיר געווען קירילין אין זיך באַקלאָגט, אַז לאַיעווסקי האָט אים נעכטן דערווישט מיט נאַדיעזשדאַ פּעדאָראָוו־נען אין אַלע מעשיות.

— יאָ, אזוי איז דאָס אויך באַווּסט — האָט געזאָגט באַי־קאָ.

— נו, אָט זעט איר... בּאַ לאַיעווסקין ציטערן די הענט אין אַלע מעשיות... ער קען אַצינד קיין פּיסטאָלעט נישט אויפ־הייבן. שלאָגן זיך מיט אים איז אַקוראַט אַזוי אוממענטשלעך, ווי מיט אַ שיכורן אָדער מיט אַ טיפוס־קראַנקן. אויב ס׳וועט נישט צו־שטאַנד קומען קיין אויסגלייך, דאַרף מען, מיינע הערן, לפּחות אָפּ־לייגן דעם דוּעל, צי וואָס... ס׳איז אַזאַ משוגהדיקייט, אַז כ׳וואָלט שוין בעסער נישט צוגעקוקט.

— רעדט זיך דורך מיט פּאָן־קאָרענען.

— איך קען נישט די דינים פון קיין דוּעל, כאָפּט זיי דער רויז איגנאַנצן, אין כ׳וויל זיי נישט קענען; ס׳קאָן זיין, אַז וועט קלאָרן, אַז לאַיעווסקי האָט מורא געקריגן אין מיך אויסטערגעשיקט

צו אים. נאָר איבערינקס, וויי ער וויל זיך, איך וועל איבער־
רעדן.

שעשקאָווסקי האָט נישטאַנטשלאָסן, אַביסל צוהינקענדיק, וויי
ער וואָלט זיך צוגעזעסן אַ פּויס, זיך געלאָזט גיין צו פּאָן־קאָרענען
אין די גאַנצע צייט, וואָס ער איז געגאַנגען אין אינטערגעהויסט,
האָט זיין גאַנצע פּיגור געעטעמט מיט פּוילקייט.

— אָט וואָס איך דאַרף אייך זאָגן, מיין הער, — האָט ער
אַנגעהויבן, אויפמערקזאַם באַטראַכטנדיק די בלומען אויף דעם זאָל־
לאָגס בלוזע. — דאָס איז קאָנפידענציאַל... איך קען נישט די
דינים פון קיין דוועל, דער טייוול זאָל זיי נעמען אינגאַנצן אין
כ׳וויל זיי נישט קענען אין כ׳גיי־צו נישט וויי אַ סעקונדאַט אין
אַלע מעשיות, נאָר וויי אַ מענטש אין פּטור.

— יאָ, נו?

— ווען סעקונדאַנטן לייגן פאָר זיך צו פאַרגלייכן, האָרכט מען
זיי געוויינלעך נישט. מען קוקט דערויף, וויי אויף אַ פאָרמאַליטעט, די
אייגנליבע אין פּטור. אָבער איך בעט אייך אינטערעסניק אַ קוק צו
זען אויפמערקזאם אויף איוואַן אַנדרעיטשן. ער איז הייבט נישט
אין קיין נאָרמאַלן צושטאַנד, אזוי צו זאָגן, נישט באַם זינען אין
נעבעכדיק. בא אים איז פאָרגעקומען אן אומגליק. איך קען נישט
פאַרטראָגן קיין רכילות — שעשקאָווסקי האָט זיך אומגעקוקט אין
איז רויט געוואָרן — נאָר נעמענדיק אין אַכט דעם דוועל, האָלט
איך פאַר נייטיק אייך מיטצוטיילן. נעכטן אינאָוונט האָט ער אין
מיודידאָוס הויז דערוויסט זיין מאַדאַם מיט... א געוויסן הער.

— סאַראַ עקל! — האָט ארויסגעמורמלט דער זאַלאַג; ער
איז בלאַס געוואָרן, זיך פאַרקרימט אין הויך אויסגעשפּיגן: —
טפו!

די אונטערשטע ליפּ האָט בא אים א ציטער געטון; ער איז
אויפגעאַנגען פון שעשקאָווסקין, נישט וועלנדיק מער הערן, אין.
וויי ער וואָלט אומגערן פאַרזוכט עפּעס ביטערס, האָט ער גאַכאַמאָל
אויסגעשפּיגן אין דאָס ערשטע מאָל אין דעמדאָזיקן פרימאַרגן א
קוק געטון מיט שנאה אויף לאַיעווסקין. זיין צעדערטקייט אין

פֿאַרלעגנהייט זענען אַריבער, ער האָט אַ שאָקל געטון מיטן קאָפּ
און הויך געזאָגט:

— מיינע הערן, וואָס זשע וואַרטן מיר, פרעגט זיך? פֿאַר־
וואָס הייבן מיר נישט אָן?

שעשקאָווסקי האָט זיך איבערגעקוקט מיט די אָפּיצירן און אַ
קוועטש געטון מיט דער פּלייצע.

— מיינע הערן! — האָט ער אַ זאַג געטון הויך, נישט
וועגדניק זיך צו קיינעם. — מיינע הערן! מיר לייגן אייך פֿאָר
זיך אויסצוגלייכן!

— זאָל מען פֿאַרענדיקן שנעלער מיט די פֿאָרמאַליטעטן —
האָט געזאָגט פֿאָן־קאָמאַנדיר — וועגן פֿאַרגלייכן זיך האָט מען שוין
גערעדט. אַצינד וואָסערע פֿאָרמאַליטעט גייט דערנאָך? גיכער,
מיינע הערן, וויל די צייט וואַרט נישט.

— נאָר מיר האַלטן פּונדעסטוועגן פֿאָרט אויסטער דעם פֿאָר־
שלאָג צו פֿאַרגלייכן זיך — האָט געזאָגט שעשקאָווסקי מיט אַ שול־
דיק קול, ווי אַ מענטש, וועלכער איז געניט זיך אַרייַנצומישן אין
פרעמדע געשעפֿטן; ער איז רויט געוואָרן, האָט צוגעלייגט די
האַנט צום הארץ און פֿאָרגעזאגט: — מיינע הערן, מיר זענען נישט
קיין פֿאַקטישע שייכות צווישן אַ באַלייַדיקונג און אַ דועל. צווישן
אַן עולה, וואָס מיר באַגייַען אַמאָל אייַנער קייגן אַנדערן איבער
דער מענטשלעכער שוואַכקייט, און אַ דועל, איז נישטאָ קיין שום
געמיינזאַמס. איר זענט מענטשן מיט אויפֿוערזיטעט־בילדונג און
זעט, נאַטירלעך, אין דועל בלויז אַ פֿאַרעלטערטע, פּוסטע פֿאָרמא־
ליטעט און אַלע מעשיות. מיר קוקן אויך אַזוי אויף דעם, אַנדערש
וואָלטן מיר נישט אַהערגעקומען, וואָרים מיר קענען נישט דערלאָזן,
אַז אין אונזער אָנוועזנהייט זאָלן מענטשן שיסן אייַנער אין אַנדערן
און פּטור. — שעשקאָווסקי האָט אָפּגעווישט דעם שווייס פון פּנים
און פֿאָרגעזעצט: — פֿאַרענדיקט זשע, מיינע הערן, אייער מיס־
פֿאַרשטענדניש, דערלאַנגט אייך אייַנער דעם אַנדערן די הענט און
לאָמיר פֿאָרן אַהיים טרינקען אויף שלום. ערנוואָרט, מיינע הערן!

פֿאָן־קאָמאַנדיר האָט געשוויגן. לאַיעווסקי האָט באַמערקט, אַז
מען קוקט אויף אים און ער האָט געזאָגט:

— איך האָב גאָרנישט צו ניקאָלאַי וואַסיליטשן. אויב ער האַלט, אַז איך בין שולדיק, בין איך גרייט זיך צו אַנטשולדיקן פאַר אים.

פאַן־קאָרען האָט זיך באַליידיקט.

— משמעות, מיינע הערן, — האָט ער געזאָגט — אייך וויל זיך, אַז דער הער לאיעווסקי זאָל זיך אומקערן אהיים, וו׳ אַ גרויסמוטיקער ריטער. אָבער איך קאָן נישט פאַרשאַפן אייך אזן אים דאָסדאָזיקע פאַרגעניגן. ס׳איז נישט. נייטיק געווען אויפצושטיין אזוי פרי און אַרויסצופֿאָרן צען ווי׳רסט היגטער דער שטאָם בלויז דערויף, כדי צו טרינקען אויף שלום, צו פאַרבייסן אזן מיר דער־קלערן, אַז דער דוּעל איז א פאַרלטערטע פאַרמאַלישקייט. אַ דוּעל איז א דוּעל און מען דאַרף אים נישט מאַכן נאַרישער אין פאַל־שער, ווי ער איז אינדעראמתן. איך וויל זיך שלאָגן.

ס׳איז געווען שטיל. דער אָפיציר באַיקאָ האָט ארויסגעגו־מען פון קעסטל צווישן פיסטאָלעטן: אייגעם האָט ער דערלאַנגט פאַן־קאָרענען דעם אַנדערן לאיעווסקין, און נאָכדעם איז פאָרגע קומען א צעמישונג, וואָס האָט נישט אויף לאנג פרייַלעך געמאכט דעם זאָאָלאָג און די סעקונדאַנטן. ס׳האָט זיך ארויסגעוויזן, אַז פון אַלע אָנוועזנדע איז קיינער קיינמאָל נישט געווען אויף קיין דוּעל און קיין אייגער האָט נישט געווסט ענטי, ווי אזוי מען דאַרף זיך שטעלן און וואָס דאַרפן זאָגן און טון די סעקונדאַנטן. אָבער דערנאָך האָט באַיקאָ זיך דערמאַנט און מיט א שמייכל אָנגעהויבן דערקלערן:

— מיינע הערן, ווער געדענקט, וו׳ ס׳איז באשריבן בא לערמאָנטאָוון? — האָט געפרעגט פאַן־קאָרען, לאכנדיק. — בא טויגעניעוון האָט אויך באזאַראָוו זיך געשאָסן דאָרט מיט עמעצן...

— צוואָס געדענקען? — האָט אומגעדולדיק געזאָגט אוס־טימאָוויטש, אָפשטעלנדיק זיך, — מעסט אויס א שטרעקע — און דאָס איז אַלץ.

און ער האָט דריי מאָל א שפּאַן געטון, אזוי וי וויזנדיק, וויאזוי מען דאַרף אויסמעסטן. באַיקאָ האָט אָפגעצייכנט די שפּריי־זן

אין זיין חבר האָט אַרויסגענומען די שווערד אוּן אַ דראַפע געטון די ערד אויף די עקסטע פּונקטן, כדי אָנצוצייכענען אַ באַריער.

די קעגנער האָבן בּאַ אַן אַלגעמיינעם שווייגן פּאַרנומען זיי־ערע ערטער,

„מוילווערף", האָט זיך דערמאָנט דער דיאַקאָן, וועלכער איז געזעסן צווישן די קושאָקעס.

עפּעס האָט געריידט שעשקאָווסקי, עפּעס האָט וויידער דער־קלערט באָיקאָ, נאָר לאַיעווסקי האָט נישט געהערט, אָדער, ריכטי־קער,, ער האָט געהערט, אָבער נישט פּאַרשטאַנען. ער האָט אין דער געהעריקער מינוט אַ צי געטון דאָס צינגל אוּן אויפגעהויבן דעם שווערן, קאַלטן פּיסטאָלעט מיט דער לופּע אַרויף. ער האָט פּאַרגעסן צו צעשפּילן דעם מאַנטל, אוּן ס׳האָט אים שטאַרק גע־קוועטשט אין אַקסל אוּן אײַנטערן אָרעם, אוּן די האַנט האָט זיך גע־הויבן מיט אַזאַ אומגעשיקטקייט, ווי דער אַרבל וואָלט געווען פּוּן בלײַ. ער האָט זיך דערמאָנט זיין נעכטיקע שנאה צום טונקלן שטערן אוּן די געקרויזלטע האָר אוּן אַ קלײַער געטון, אַז אפּילו נעכטן, אין דער מינוט פּוּן שנאה אין כּעס, וואָלט ער נישט גע־קאָנט אויסשיסן אין אַ מענטש. מורא־האָבנדיק, אַז די קויל זאָל אַמאָל אומגערן נישט טרעפן פּאָן־קאָרענען, האָט ער אויפגעהויבן דעם פּיסטאָלעט אַלץ העכער אוּן העכער, אין געפּילט, אַז דיד־אָוי־קע צו אָפּענע גרויסמויטיקייט איז נישט דעליקאַט אוּן נישט גרויס־מיטיק, אָבער אַנדערש האָט ער נישט געקענט אוּן איז נישט בכוח געווען. קוקנדיק אויפן בלאַסן, איראָניש־שמייכלענדיקן פּנים פּוּן פּאָן־קאָרענען, וועלכער איז, משמעות, פּוּן אָנהויב אָן געווען זי־כער, אַז זיין קעגנער וועט אויסשיסן אין דער לופט, האָט לאַיעוו־סקי געקלערט, אַז באַלד וועט זיך, דאָנקען גאָט, אַלץ ענדיקן אוּן אַז מען דאַרף נאָר אָקאָרשט אַ קוועטש טוּן שטאַרקער דעם האָקל...

ס׳האָט שטאַרק אַ שטויס געטון אין אַקסל, ס׳האָט אַ הילך געטון אַ שאָס אוּן אין די בערג האָט אָפּגעענטפערט אַן עכא: פּאַך־טאַך.

אויך פּאָן־קאָרען האָט אַ צי געטון דאָס צינגל אוּן אַ קוק

געטון אין דער זייט צו אוסטימאָוויטשן, וועלכער האָט פּונקט די פּריער געשפּרייזט, האַלטנדיק די הענט אַהינטער און נישט לייגנדיק קיין אכט אויף גאָרנישט.

— דאָקטאָר, — האָט געזאָגט דער זאָלאָג — זייט אזוי גוט, גייט נישט, ווי אן אומרו. ס׳שימערט מיר פון אייך אין די אויגן. דער דאָקטאָר האָט זיך אָפּגעשטעלט. פאָן־קאָרען האָט אָנגעהויבן צו צילעוון אין לאיעווסקין.

„געענדיקט!" — האָט א קלער געטון לאיעווסקי.

די לופּע פון פּיסטאָלעט, אָנגעשטעלט גלייך אין פּנים אַריין, דער אויסדרוק פון שנאה און פּאַראַכטונג אין דער פּאָזע און אין דער גאַנצער פיגור פון פאָן־קאָרענען אין דערדאָזיקער מאָרד, וועלכן ס׳וועט באַלד אויספירן אן אָרנטלעכער מענטש אינמיטן העלן טאָג אין דער אָנוועזנהייט פון אָרנטלעכע מענטשן, דידאָזיקע שטילקייט, און די אומבאַוואוסטע קראַפט, וואָס צווינגט לאיעווסקין צו שטיין, און נישט צו אנטלויפן — וויי דאָס אלץ איז סודותדיק, אומפאַרשטענדלעך און שרעקלעך! די צייט, וואָס פאָן־קאָרען האָט געצילעוועט, האָט זיך לאיעווסקין אויסגעוויזן לענגער פון א נאַכט. ער האָט מיט געבעט א קוק געטון אויף די סעקונדאַנטן; זיי האָבן זיך נישט געירערט און זענען געווען בלאַס.

„שנעלער שיס שוין"! — האָט געקלערט לאיעווסקי אין געשפּירט, אז זיין בלייך, ציטערנדיק, נעבעכדיק פנים דאַרף וועקן אין פאָן־קאָרענען נאָך א גרעסערן האַס.

„איך וועל אים באַלד דערהרגענען — האָט געטראַכט פאָן־קאָרען צילעוענדיק אין שטערן אריין און שוין אָנטאָפּנדיק מיטן פינגער דעם האָקל. — יאָ, געוויס, כ׳וועל דערהרגענען. . . "

— ער וועט אים דערהרגענען! — האָט זיך פלוצלינג דערהערט א פּאַרטוייפלטער געשריי ערגעץ זייער נאָענט.

תיכף האָט א הילך געטון א שאָס. דערזענדיק, אז לאיעווסקי שטייט אויפן אָרט, און איז נישט אומגעפאַלן, האָבן אלע א קוק געטון אין יענער זייט, פונוואַנען ס׳האָט זיך דערהערט דער געשריי, אין זיי האָבן דערזען דעם דיאקאָן. א בלאַסער, מיט נאָסע, צום שטערן און צו די באַקן צוגעקלעפּטע, האָר, אינגאַנצן א

דורכגענעצטער אין פאַרבלאָטיקטער, איז דער דיאקאַן געשטאַנען אויפן צווייטן ברעג אין דער קיקורוזע, האָט עפּעס מאָדנע גע־שמייכלט און געפאָכעט מיטן נאָסן הוט. שעשקאָווסקי האָט זיך צעלאַכט פון פרייד, זיך צעווייגט און איז אַוועקגעגאַנגען אין א זייט...

XX.

א ביסל דערנאָך זענען פאַן־קאָרען אין דער דיאַקאַן זיך צוגוויפגעגאַנגען באַם בריקל. דער דיאקאַן איז געווען אויפגערעגט, האָט שווער געאָטעמט און אויסגעמיטן צו קוקן אין די אויגן אַריין. ער האָט זיך געשעמט פאַר זיין שרעק און מיט זיינע פאַר־בלאָטיקטע, נאַסע מלבושים.

— מיר האָט זיך זייסגעוויזן, אַז איר האָט אים געוואָלט דערהרגענען... — האָט ער געמורמלט. — ווי דערוויידער דאָס איז דער מענטשלעכער נאַטור. ווי געוואָלטיק קייגנאַטירלעך דאָס איז!

— וויאַזוי זענט איר פונדעסטוועגן דאָ אַהער געקומען? — האָט געפרעגט דער זאָאָלאָג.

— פרעגט נישט — האָט דער דיאקאַן א מאַך געטאָן מיט דער האַנט. — דער יצר הרע. האָט אָבגעזעדט: גיי אין גיי... מילא, בין איך געגאַנגען, און בין ליגנדיק אין דער קיקורוזע שיער נישט געשטאָרבן פון שרעק. נאָר אַצינד, געלויבט איז גאָט, געלויבט איז גאָט... איך בין זייער צופרידן פין אייך. — האָט געמורמלט דער דיאַקאָן. — און אונזער זיידעשי־דער טאראַ־טול וועט אויך זיין צופרידן... א ביסל געלעכטער, א ביסל גע־לעכטער! נאָר איך בעט אייך שטאַרק נישט צו זאָגן קיינעם, אַז איך בין דאָ געווען, אַנישט וועל איך נאָך כאַפן א גוטע

ציע פון נאַשאַלסטוואָ. מ׳וועט זאָגן: דער דיאַקאָן איז געווען א סעקונדאַנט.

— מיינע ערן! — האָט בעזאָגט פאָן־קאָרען. דער דיאַקאָן בעט אייך קיינעם נישט צו זאָגן, אז איר האָט אים דאָ געזען. ס׳קענען ערויסקומען אומאָנגענעמלעכקייטן.

— וי דערוידער דאָס איז דער מענטשלעכער נאַטור! — האָט אָפגעזיפצט דער דיאַקאָן. — אַנטשולדיקט מיר גרויסמיטיק, נאָר איר האָט געהאט אזא פנים, אז איך האָב געמיינט, איר וועט אים אומבאַדינגט דערהרגענען.

— איך האָב געהאט א שטאַרקן חשק א סוף צו מאַכן צו דעמדאָזיקן כבוד׳ל — האָט בעזאָגט פאָן־קאָרען — נאָר איר האָט מיר א גרעסערי געטון אויפטער דער האַנט, אין איך האָב נישט געטראָפן. די גאַנצע פראָצעדור איז מיר אַבער דערווידער פון נישט געווינטקייט אין האָט מיך איינגעמידט, דיאַקאָן. איך בין שרעקלעך אָפגעשוואַכט געוואָרן. לאָמיר פאָרן...

— ניין, לאָזט שוין מיך גיין צופיס. איך דאַרף זיך אויסטרוקענען, ווָאַרים איך בין דורכגענעצט אין גרעפרוירן געוואָרן.

— מילא, וי איר ווילט — האָט בעזאָגט מיט א פאַרשמאַכט קול דער אָפגעשוואַכטער זאָאָלאָג, אַרייַנזעצנדיק זיך אין דעם קאָטש אין פאַרמאַכנדיק די אויגן. — וי איר וילט...

אין דער צייט, וואָס זיי האָבן זיך געדרייט לעבן די קאָטשן אין אייגנעזעסן, איז קערבאַלאַי געשטאַנען באַם ווענ אין האַלטנדיק זיך מיט ביידע הענט באַם בויך, האָט ער זיך נידריק געבוקט אין געווינן די ציין; ער האָט געמיינט, אז די ערן זענען געקומען צופאָרן קויקן זיך מיט דער נאַטור אין טרינקען טיי, אין נישט פאַרשטאַנען, פאַרוואָס זיי זעצן זיך אַריין אין די קאָטשן. בא אַן אַלגעמיין שווייגן האָט דער צוג געירט, אין לעבן דוכאַן איז פאַרבליבן בלויז דער דיאַקאָן אַליין.

— געגאַנגען דוכאַן, געטרונקען טיי, — האָט ער געזאָגט קערבאַלאַין. — מיינער וויל עסן.

קערבאַלאַי האָט געערעדט גוט רוסיש, נאָר דער דיאַקאָן

האָט געמיינט, אַז דער טאַטער וועט אים גיכער פּאַרשטיין, אויב ער וועט רעדן מיט אים אויף אַ צעבראָכענע רוסישער שפּראַך.

— אַ געפּרעגלטס אייער, געגעבן קעגן. . .

— גיי אַריין, גיי אַריין, פּאָפּ — האָט געזאָגט קערבאַלאַי, זיך בוקנדיק. — אין וועל אַלץ געבן. . . ס׳איז דאָ קעגן, ס׳איז דאָ וויין. . . עס, וואָס דו ווילסט.

— ווי אַזוי איז אויף טאַטעריש — גאָט? — האָט געפּרעגט דער דיאַקאָן, אַרייגגייענדיק אין דוכאַן.

— דיין גאָט אין מיין גאָט איז אַלץ אייגס — האָט געזאָגט קערבאַלאַי, נישט פּאַרשטייענדיק אים. — גאָט איז בא אַלע אייגער, נאָר בלויז די מענטשן זענען פּאַרשידענע. וועלכע זענען רוסן, וועלכע טערקן, אָדער וועלכע זענען ענגלישע — פּאַרשידענע מענטשן איז דאָ אַ סך, נאָר גאָט איז אייגער.

— גוט. אויב אַלע פעלקער דינען צו אין גאָט, פּאַר־וואָס־זשע קוקט איר, מהמדאַנער, אויף קריסטן, ווי אויף אייערע אייביקע שונאים?

— פּאַרוואָס בייזערסטו דיך? — האָט געזאָגט קערבאַלאַי, אָנכאַפּנדיק זיך מיט ביידע הענט באַם בויך, — דו ביסט אַ פּאָפּ, איך אַ מהמדאַנער, דו זאָגסט — כ׳וויל עסן, גיב איך... נאָר אַ נגיד קלייבט איבער, וואָסערער איז דיין גאָט, וואָסערער איז מיינער, אָבער פּאַר אַן אָרימאַן איז אַלץ אייגס. עס, כ׳בעט דיך.

אין דער צייט, וואָס אין דוכאַן איז פּאָרגעקומען דער טעאַלאָגישער שמועס, איז לאַיעווסקי געפּאָרן אהיים אזן זיך דערמאָנט, ווי אומהיימלעך אים איז געווען צו פּאָרן פּאַרטאָג, וועג דער וועג, די פעלזן אין בערג זענען געווען נאס אזן טונקל אזן די אומבאַקאַנטע צוקונפט האָט זיך פּאָרגעשטעלט שרעקלעך, ווי אַ תהום, וואו מען זעט נישט אָן קיין גרונט, אזן אַצינד האָבן די טראָפּנס פון רעגן, וועלכע זענען געהאָנגען אויפן גראָז אזן אויף די שטיינער, געפינקלט פון דער זון, ווי דימענטן, די נאַטור האָט פּריידיק געשמייכלט, אזן די שרעקלעכע צוקונפט האָט ער שוין הינטער זיך. ער האָט געווארפן בליקן אויף שעשקאָווסקיס מרה־שחרהדיקן, פּאַרווייגטן פּנים אזן אויף די צוויי קאָטשן פּאָרויס,

אין וועלכע ס'זענען געזעסן פֿאַן־קאָרען, זייַנע סעקונדאַנטן און דער דאָקטאָר, און אים האָט זיך געדאַכט, וויַ זיי וואָלטן זיך אַלע אומגעקערט פון בית־עלמין, וואוּ מען האָט אָקאָרשט מקבר געווען א שווערן, אומדערטרעגלעכן מענטש, וועלכער האָט אלע געשטערט צו לעבן.

„אַלץ איז געענדיקט" — האָט ער געקלערט וועגן זיין פאַר־גאַנגענהייט, פאָרזיכטיק גלעטנדיק מיט די פינגער דעם האַלז.

אין דער רעכטער זייט פון האַלז, לעבן קראַגן, האָט בא אים אָנגעצויגן א געשווילעכץ, וואָס האָט געהאט די לענג און ברייט פון א קליינעם פינגער, און ער האָט געשפירט א ווייטיק, ווי ס'וואָלט אים עמעצער אַדורכגעפירט מיט א פרעס־אייזן איבערן האַלז. דאָס האָט אים קאָנטוזירט די קויל.

נאָכדעם, וועו ער איז געקומען אהיים, האָט זיך פאַר אים אָנגעהויבן צייַגן א לאַנגער, אויסטערלישער, זיסער און נעפלדיקער טאָג, וויַ א פאַרגעסנהייט. ווי אַן ארויסגעלאָזטער פון תפיסה אָדער פון שפיטאָל, האָט ער זיך איינגעקוקט אין לאַנג באַקאַנטע זאַכן און זיך געוואונדערט, וואָס די טישן, פענצטער, שטולן, די שיין און דער ים וועקן אין אים א לעבעדיקע, קינדישע פרייד, וואָסערע ער האָט שוין לאַנג־לאַנג נישט איבערגעלעבט. די בליי־כע און שטאַרק אָפּגעצערטע נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ האָט נישט פאַרשטאַנען זיין מילד קול און דעם מאָדנעם גאַנג; זי האָט זיך גאַייליקט צו דערציילן אים אַלץ, וואָס מיט איר איז פאָרגעקומען... איר האָט זיך געדאַכט, אַז ער הערט, מסתמא, שלעכט און פאַר־שטייט זי נישט, און אַז וועו ער וועט זיך דערוויסן אַלץ, וועט ער זי פאַרשעלטן אין דערהרגענען, און ער האָט זי אויסגעהאָרכט, געגלעט איר דאָס פּנים און די האָר, געקוקט איר אין די אויגן אַריין און געזאָגט:

— איך האָב קיינעם נישט א חוץ דיר...

נאָכדעם זענען זיי לאַנג געזעסן אין גערטל, צוגעטליעט אייַנער צום אַנדערן, און געשווויגן, אָדער גאָר טרוימענדיק אויפן קול וועגן זייער קינפטיקן גליקלעכן לעבן, האָבן זיי געריידט קוים.

צע, אָפגעריסענע פּראָזן, אוּן אים האָט זיך אויסגעוויזן, אז ער האָט קיינמאָל פּריער נישט געריידט אַזוי לאַנג אוּן אַזוי שיין.

XXI.

ס'זענען אריבער העכער דריי חדשים.

ס'איז אָנגעקומען דער טאָג, ווען פּאָן־קאָרען האָט באַשטימט אַוועקצופאָרן. פּוּן באַגינען אָן איז געגאַנגען אַ גראָבער, קאַלטער רעגן, ס'האָט געבלאָזן אַ דרום־מזרח־ווינט אוּן אויפן ים האָבן גע־ברויזט שטאַרקע כוואַליעס. מען האָט געזאָגט, אז אין אזא וועטער וועט דער דאַמפער אפשר נישט צוגיין צו דעם רעידל. לויטן פּאָר־שריפט האָט ער געדאַרפט אָנקומען ארום צען אינדערפרי, נאָר פּאָן־קאָרען, וועלכער איז אַרויסגעגאַנגען אינמיטן טאָג אוּן נאָך־מיטאָג צום ברעג, האָט נישט געזען דורכן בינאָקל גאָרנישט, אַ חוץ גראָע כוואַליעס אוּן רעגן, וואָס האָבן פּאַרשטעלט דעם האָ־ריזאָנט.

ארום פּאַרנאַכט האָט דער רעגן אויפגעהערט אוּן דער ווינט האָט אָנגעהויבן קעמטיק זיך איינשטילן. פּאָן־קאָרען האָט שוין גע־האָט געשלאָפן שלום מיטן נעדאַנק, אז ער וועט היינט נישט פּאָרן, אוּן זיך אַוועקגעזעצט מיט סאַמאָילענקאָן שפּילן אין שאָך. נאָר וען ס'איז פּינצטער געוואָרן, האָט דער אָרדינאַנס געמאָלדן, אַז אויפן ים האָבן זיך באַווייזן פּייערן צוּן מען האָט געזען אַ ראַקעט.

פּאָן־קאָרען האָט זיך אָנגעהויבן איילן. ער האָט אָנגעטוּן אַ טאָרבעלע איבערן אַקסל, זיך צעקוישט מיט סאַמאָילענקאָן אוּן מיטן דיאַקאָן, אָן א שום באַדערפעניש ארומגעגאַנגען אַלע צימערן, זיך געזאָגט מיטן אָרדינאַנס אוּן מיט דער קעכין אוּן איז אַרויס־גאַנגען אויף דער גאַס מיט אָזא געפיל, וי ער וואָלט כלומרשט

פֿאַרגעסן עפּעס באַם דאָקטאָר אָדער בא זיך אין דער דירה. אויך דער גאַס איז ער געגאַנגען צוזאַמען מיט סאַמאָיִלענקאָן, נאָך זיי דער דיאַקאָן מיט אַ קעסטל, אוּן הינטער אַלע דער אָרדינאַנס מיט צוויי וואַליזקעס. בלויז סאַמאָיִלענקאָ אוּן דער אָרדינאַנס האָבן אַרויסגעזען די מאַטע פּייערלעך אויפן ים, די איבריקע האָבן געקוקט אין דער פּינצטערניש אוּן גאָרנישט געזען. דער דאַמפּער האָט זיך אָפּגעשטעלט וויַיט פּוּן ברעג.

— גיכער, גיכער — האָט זיך געאיילט פּאָן־קאָרען. — איך האָב מורא, אַז ער וועט אַוועקגיין!

וען זיי זענען דורכגעגאַנגען לעבן דעם דריי־פּענצערדיקן הייזל, וווּ לאַיעווסקי האָט זיך צריבערגעקליבן נאָכן דוּעל, האָט פּאָן־קאָרען זיך נישט איינגעהאַלטן אוּן אריינגעוואָרפן א בליק דורכן פּענצטער, לאַיעווסקי איז געזעסן אייגעבוּיגן איבערן טיש, מיטן רוקן צום פּענצטער, אוּן געשריבן.

— איך וואונדער מיך — האָט שטיל געזאָגט דער זאָאָלאָג — ווי ער האָט זיך איינגעצוימט!

— יאָ, ס׳איז כדאי צו באַוווּנדערן, — האָט אָפּגעזופצט סאַמאָיִלענקאָ. — אָט אַזוי פּונדערפרי ביזן אָוונט זיצט ער, דצט כסדר אוּן אַרבעט. די חובות וויל ער אָפּצאָלן. אוּן לעבט, ברודער, ערגער פּוּן א בעטלער.

ס׳איז אַריבער א האַלבע מינוט אין שווייגן. דער זאָאָלאָג, דער דאָקטאָר אוּן דער דיאַקאָן זענען געשטאַנען באַם פּענצטער אוּן האָבן אַלץ געקוקט אויף לאַיעווסקין.

— אוּן אַזוי איז ער נישט אוועקגעפאָרן נעבעך, — האָט געזאָגט סאַמאָיִלענקאָ. — געדענקסט, ווי ער האָט וועלטן איינגע־לייגט?

— יאָ, ער האָט זיך שטאַרק איינגעצוימט, — האָט איבער־געחזרט פּאָן־קאָרען. זיין חתונה, דאָסדאָזיקע אַרבעטן א גאַנצן טאָג פּונוועגן שטיקל ברויט, דער נייער אויסדרוק אויפן פּנים אוּן אפילו דער גאַנג — דאָס אַלץ איז אַזוי אומגעווייניקעך, אַז איך וויס באמת נישט, ווי אַזי עס אָנצורופן, — דער זאָאָלאָג האָט אָנגע־נומען סאַמאָיִלענקאָן באַם אַרבל אוּן פּאָרגעזעצט מיט אן אויפגע־

דעגט קול: גיב דו איבער אים אין זיין פרוי, אז ווען איך בין אוועקגעפאָרן, האָב איך זיי באַוונדערט, געוואינטשן זיי אַלדאָס גוטס... אין בעט אים, אז ער זאָל, אויב ס'איז מעגלעך, נישט דערמאָנען מיך צום שלעכטן. ער קען מיך. ער ווייסט, אז ווען איך וואָלט געקענט פאַראויסזעען דידאָזיקע ענדערונג, וואָלט איך געקענט ווערן זיין בעסטער פריינד.

— דו גיי אַריין צו אים, געזעגן זיך.

— ניין. ס'איז נישט באַקוועם.

— פאַרוואָס? גאָט ווייסט, אפשר וועסטו זיך שוין מיט אים קיינמאָל נישט זעען.

דער זאָלאָג האָט א קלאָר געטון אין געזאָגט:

ס'איז אמת.

סאַמאָילענקא האָט שטיל א קלאַפ געטון מיטן פינגער אין פענצטער. לאַיעווסקי האָט א ציטער געטון און זיך אומגעקוקט.

— וואַניא, ניקאָלאַי וואסיליטש וויל זיך מיט דיר געזעגענען — האָט געזאָגט סאַמאָילענקא. — ער פאָרט באַלד אַוועק.

לאַיעווסקי איז אויפגעשטאַנען פון טיש און ארויסגעגאַנגען אין פאָדערהויז, כדי צו עפענען די טיר. סאַמאָילענקא, פאָלגנקאָרען און דער דיאַקאָן זענען אַרייגעגאַנגען אין שטוב.

— איך קום נאָר אויף מינוט — האָט אָנגעהויבן דער זאָלאָג, אויסטוענדיק אין פאָדערהויז די קאַלאָשן און שוין באַדויערנדיק, וואָס ער האָט נאָכגעגעבן דעם גפעל און איז אַריינגעגאַנגען אָן אן אייגלאַדונג. „ס'זעט אויס, וויי כ'וואָלט זיך אָנגעוואָרפן — האָט ער א קלאָר געטון — און דאָס איז נאָריש". — זייט מוחל, וואָס איך באַמרויק אייך — האָט ער געזאָגט, אַריינגייענדיק נאָר לאַיעווסקין אין זיין צימער אַריין — נאָר איך פאָר באַלד אַוועק, און מיך האָט א צי געטון צו אייך. גאָט ווייסט, צי וועלן מיר זיך נאָך זעען אַמאָל.

— איך בין זייער צופרידן... איך בעט אויסטערטעניק — האָט געזאָגט לאַיעווסקי און אומגעשיקט אויסטערגעשטעלט די גפעט שטיוולן, גלייך ער וואָלט זיי געוואָלט פאַרשטעלן דעם וועג,

אוּן עֶר הָאָט זִיךְ אַוועקגעשטעלט אין מיטן צימער, רייבנדיק דִי הענט.

„א שאָד, וואָס כ׳האָב נישט איבערגעלאָזט די עדות אויף דער גאַס" — האָט אַ קלאַר געטון פאַן־קאָרען אוּן געזאָגט אַנט־שלאָסן: — דערמאַנט מיך נישט צום שלעכטן, איוואַן אַנדרעיטש. צו פאַרגעסן דאָס פאַרגאַנגענע איז, נאַטירלעך, נישט מעגלעך, דאָס איז צו טרויעריק, אוּן איך בין נישט אַריינגעקומען אַהער, כדי זיך צו אַנטשולדיקן אָדער פאַרזיכערן, אַז איך בין נישט שולדיק. איך האָב געהאַנדלט אויפריכטיק אוּן האָב נישט געענדערט. מיינע איבערצייגונגען פון יענער צייט אַן... אמת, וויי איך זע איצט, האָב איך, צו מיין גרויסער פרייד, א טעות געהאַט בנוגע אייך, אָבער מען וועט דאָך געשטרויכלט אויפן גלייכן וועג אויך. אוּן אַזוי איז שוין דאָס מענטשלעכע מזל: אויב האָסט נישט קיין טעות אין עיקר, גרייזסט אין די פרטים. קיינער וויסט נישט דעם וירקלעכן אמת.

— יאָ, קיינער וויסט נישט דעם אמת... — האָט געזאָגט לאַיעווסקי.

— נו, זייט געזונט... כ׳וויטש אייך אַלדאָס גוטס.

פאַן־קאָרען האָט דערלאַנגט לאַיעווסקין די האַנט; לאַיעווסקי האָט אַ דריק געטון די האַנט אוּן זיך פאַרנייגט.

— דערמאַנט־זשע מיך נישט צום שלעכטן — האָט געזאָגט פאַן־קאָרען. גרייסט אייער פרוי, אוּן זאָגט איר, אַז איך האָב זייער באַדויערט, וואָס איך האָב מיך נישט געקענט געזעגענען מיט איר.

— זי איז אינדערהיים.

לאַיעווסקי איז צוגעגאַנגען צו דער טיר אוּן אַ זאַג געטון אין צווייטן צימער אַריין:

— נאַדיאַ, ניקאָלאַי וואַסיליטש וויל זיך מיט דיר געזעגענען.

נאַדיעזשדאַ פעדאַראַוונאַ איז אַריינגעקומען; זי איז געבליבן שטיין בא דער טיר אוּן נישט דרייסט אַ קוק געטון אויף די גאַסט. דאָס פנים איר איז איר געווען שולדיק אוּן דערשראָקן, אוּן די

אענט האָט די געהאַלטן, וויַ אַ גימנאַזיסטין, וועלכער מען מאַכט אַ פאָרווורף.

זי האָט אומאַנטשלאָסן אים דערלאַנגט די האַנט, אָן לאָזן יעווסקי האָט זיך פאַרניגט.

„וויַ נעבעכדיק זיי זענען בייַדע! — האָט אַ קלײַנער געטיזן פאָן־קאָרען. — נישט בילדיק קומט זיי אָן דאָסדאָזיקע לעבן". — איך וועל זיין אין מאָסקווע אוּן אין פּעטערבורג — האָט ער געזאָגט — אפשר דערפט איר, מען זאָל אייך עפעס צושיקן פון דאָרטן?

— וואָס־זשע? — האָט געזאָגט נאַדיעזשדאַ פעדאָראָוונאַ אין אומרויק זיך איבערגעקוקט מיטן מאָן. — דאַכט זיך, גאָרנישט...

— יאָ, גאָרנישט... — האָט געזאָגט לאַיעווסקי, רייבנדיק די הענט. — גריסט.

פאָן־קאָרען האָט נישט געווּסט, וואָס נאָך מען קאָן אוּן מען דאַרף זאָגן, הגם פרייַער, בשעת ער איז אַריינגעגאַנגען, האָט ער געקלערט, אַז ער וועט זאָגן זייער א סך גוטס, וואַרעמס אוּן באַדייטנדיקס. ער האָט שווייגנד געדריקט לאַיעווסקין אוּן זיין וויב די הענט אוּן איז אַרויסגעגאַנגען פון זיי מיט א שווער געפיל.

— וואָס פאַר א מענטשן! — האָט מיט א האַלב קול געזאָגט דער דיאַקאָן, גייענדיק פּובהינטן. — גאָט מיינער וואָסערע מענטשן! באמת גאָטס רעכטע האַנט הָט פאַרזעצט דעמדאָזיקן וויינגאָרטן! רבונו של עולם, רבונו של עולם! אייבער האָט באַזיגט טויזנטער, אוּן דער אַנדערער די פינצטערניש. ניקאָלאַי וואַסיליטש — האָט ער געזאָגט ענטזידאַכטיש — וווייסט, אַז איר האָט הייַנט באַזיגט דעם גרעסטן מענטשלעכן שונא — די גאווה.

— לאָזט אָפּ, דיאַקאָן, וואָסערע זיגער זענען מיר בייַדע! זיגער קיקן אויס וויַ די אָדלערס, אוּן ער איז נעבעכדיק, אָפּהענגיק, דערשלאָגן, נייגט זיך, וויַ א כינעזיש גולמל, אוּן מיר... מיר איז טרויעריק.

פּובהינטן האָבן זיך דערהערט טריט. דאָס האָט לאַיעווסקי אַנגעיאָגט, כדי צו באַגלייטן. באַם פּאָרט איז געשטאַנען דער אָר־

דינאַנס מיט צווייַ חאַליזקעס, אוּן אַ ביסל ווייטער — פּיר וויאַס־לאַרעס.

— ס׳בלאָזט נישקשה. . . ברר ! — האָט געזאָגט סאַמאָיל־עניקע. — אויפן ים איז, ווייַזט אויס, אַ שטורם — אוי, אוי ! נישט אין דער ריכטיקער צייט פּאַרסטו, קאָליאַ,

— איך האָב נישט מורא פּאַר קיין ים־קרענק.

— נישט דאָס. ׳. ס׳זאָלן דיך אַמאָל נישט איבערדרייען דרך־דאָזיקע שוטים. ס׳וואָלט בעסער געווען אויפן אַגענטס שליפּקע צו־צופּאַרן. וווּ איז דען אַגענטס שליפּקע ? — האָט ער געשריי־גן־טון צו די וויאַסלאַרעס.

— זי איז אָפּגעגאַנגען, אייער עקסעלענץ.

— אוּן דאָס צאָל־שיפל ?

— אויך אָפּגעגאַנגען.

— פּאַרוואָס־זשע האָט איר נישט געמאָלדן ? — האָט זיך צעבייזערט סאַמאָיל־ענקאָ. — חמורים !

— אָלץ איינס, רעג זיך נישט אויף. . . — האָט געזאָגט פּאָן־קאָרען. — נו, זיי געזונט. זאָל אייך גאָט באַשיצן.

סאַמאָיל־ענקאָ האָט אַרומגענומען פּאָן־קאָרענען אוּן אים דרייַ־מאָל איבערגעצלמט.

— פּאַרגעס־זשע נישט, קאָליאַ. . . שרייב. . . דעם קומענ־דיקן פּריל־ינג וועלן מיר דיך אָפּוואַרטן.

— זייט געזונט, דיאַקאָן, — האָט געזאָגט פּאָן־קאָרען, דריקנ־דיק דעם דיאַקאָנס האַנט, — אַ דאַנק אייך פּאַר דער געזעלשאַפט אוּן די ווויל־ע שמועסן. מכּוח דער עקספּעדיציע קלערט זיך אַ־בער.

— יאָ, גאָט מיינער, כאָטש אויף עק וועלט — האָט זיך צעלאַכט דער דיאַקאָן, — איך בין דען קיין קיגן דעם ?

פּאָן־קאָרען האָט דערקענט אינדערפּיצטער לאַיעווסקין אוּן שווייגנד אים אויסגעצויגן די האַנט. די וויאַסלאַרעס זענען שוין געשטאַנען אונטן אוּן צוגעהאַלטן די לאָדקע, וועלכע האָט זיך גע־דרייט הין אוּן צוריק. פּאָן־קאָרען איז אַראָפּגעגאַנגען איבערן לייַ־

ווערל, אריינגעשפרונגען אין דער לאָדקע און זיך אוועקגעזעצט בײַם רודער.

— שרייב, — האָט אים אַ געשריי געטון סאַמאָילענקאָ. — דאָס געזונט היט אָפּ!

„קיינער ווייסט נישט דעם וויקלעכן אמת" — האָט געקלערט לאַיעווסקי, אויפשטעלנדיק דעם קאָלנער פון זיין מאַנטל אין אריינ־רוקנדיק די הענט אין די ארבל.

די לאָדקע האָט פלינק אויסגעמיטן דעם פּאָרט און איז אַרויסגעגנגען אינמיטן ים אריין. זי איז פּאַרשוואונדן אין די כוואליעס, נאָר באַלד האָט זי פון אַ טיפן גרוב אַרויפגעטויכט אויף אַ הויך בערגל, אַזוי, אַז מען האָט געקענט דערבליקן די מענטשן און אפילו די וויאָסלעס. די לאָדקע איז דורכגעגאַנגען אַ דריי מעטר און ס׳האָט זי צוריקגעוואָרפן אויף אַ צוויי מעטר.

— שרייב! — האָט אַ געשריי געטון סאַמאָילענקאָ. — אַ נישטגוטס האָט דיך אָנגעזאָגן אין אזא וועטער צו פאָרן.

„יאָ, קיינער ווייסט נישט דעם ריכטיקן אמת". . . — האָט געקלערט לאַיעווסקי, קוקנדיק מיט אומעט אויף דעם פינצטערן אומרויקן ים.

„ס׳וואַרפט די לאָדקע צוריק — האָט ער געקלערט — זי מאַכט צוויי טריט פאָרויס און אַ טריט צוריק, נאָר די וויאָסלאַרעס זענען איינגעשפּאַרט, זיי ארבעטן אומדערמידלעך מיט די וויאָסלעס און האָבן נישט קיין מורא פאַר די הויכע כוואליעס. די לאָדקע גייט אַלץ פאָרויס און פאָרויס, אָט זעט מען זי שוין נישט, און ס׳וועט אריבער א האַלבע שעה, די וויאָסלאַרעס וועלן דייטלעך דערזעען די פייערן פון דאַמפער, און אין אַ שעה ארום וועלן זיי שוין זיין בײַ די דאַמפער־טרעפ. אָט אזוי איז אויך אין לעבן. . . אין זייער זוכן דעם אמת מאַכן די מענטשן צוויי טריט פאָרויס, איין טריט צוריק. די ליידן, די טעותים, דער אומעט פון לעבן וואַרפט זיי צוריק, נאָר דאָס לעכצן נאָך דעם אמת און דער עקשנותדיקער וויל טרייבט זיי פאָרויס און פאָרויס. און ווער וויסט? ס׳קען זיין — זיי וועלן צושווימען צום ריכטיקן אמת . .

— פּאָר געזונט! — האָט אַ געשריי געטון סאַמאָילע.

קאָ.

— מען זעט נישט, מען הערט נישט — האָט געזאָגט דער דיאַקאָן. — א גליקלעכן וועג!

ס׳האָט אָנגעהויבן טריפן א רעגן.

או אטאק

I.

דער סטודענט פון מעדיצינישן פאקולטעט מאיער און דער שי־
לער פון מאסקווער מאלעריי־סקולפטור־און ארכיטעקטור־שולע ריב־
ניקאוו זענען אין א געוויסן אונט געקומען צו זייער חבר, צום
סטודענט פון יורי וואסיליעוו, און האבן אים פארגעלייגט צו
גיין מיט זיי אין ס־ישן גענסל. וואסיליעוו האט תחילת לאנג נישט
געוואלט איינשטימען, נאר נאכדעם האט ער זיך אנגעטון און
איז מיט זיי אוועקגעגאנגען.

געפאלענע פרויען האט ער געקענט נאר פון הערן און פון
ביכער, און אין יענע הייזער, וווּ זיי הצלטן זיך אויף, איז ער נישט
געווען קיין איין מאל אין זיין לעבן. ער האט געווסט, אז ס׳זענען
פארהאן אזעלכע נישט מאראלישע פרויען, וואס אונטערן דרוק פון
פאטאלע אומשטענדן — וויּ סביבה, שלעכטע דערציונג, נויט א. ד.
גל. — ווערן זיי געצוואונגען צו פארקויפן פאר געלט זייער ערע.
זיי וויסן נישט פון קיין רייגער ליבע, האבן נישט קיין קינדער,
זענען נישט רעכטס־פעיק; זייערע מוטערס און שוועסטערן באווי־
גען זיי, ווי טויטע, די וויסנשאפט באהאנדלט זיי, ווי א פרעגיות,

די מענער זאָגן זיי דו. אָבער נישט געקוקט אויף דעם אַלעם, וועלן זיי נישט אָן דעם צלם אלוקים. זיי אַלע אָנערקענען זייער זינד און האָפן אויף אַ דערלייזונג. פון די מיטלען, וואָס פירן צו זייער דערלייזונג, קענען זיי גענישן אינם בריסטן מאָסשטאָב. די געזעלשאפט איז, אמת, נישט מוחל די מענטשן זייער פאר־גאַנגענהייט, אָבער בא גאָט ווערט די הילף מאריא פון עגיפטן נישט גערעכנט פאר נידעריקער, ווי אַנדערע הילפן. ווען וואָס־לעבן איז אויסגעקומען לויט דער קליידונג אָדער לויט די מאַנירן צו דערקענען אויף דער גאָס א געפאַלענע פרוי, אָדער ווען עד האָט געזען א בילד פון אזא פרוי אין א הומאָריסטישן זשורנאל, איז אים יעדעס מאָל געקומען אויפן זכרון א געשיכטע, וואָס עד האָט ערגעץ אמאָל איבערגעלייענט: א געוויסער יונגערמאַן, א רייזער אין קרבן־פעיקער, האָט ליב געקריגן א געפאַלענע פרוי און איר פאַרגעלייגט צו ווערן זיין ווייב, נאָר זי, האַלטנדיק זיך פאַר נישט־ראוי צו אזא גליק, האָט זיך אָפגעזאָגט.

וואָסילעוו האָט געוואוינט אין אייגעם פון די געסלעך, וואָס גייען ארויס אויף טוערער בולוואר. ווען ער איז ארויסגעגאַנגען פון שטוב מיט די חברים, איז געווען אן ערך האלב 11. ס'איז נאָר־וואָס געהאט אראָפגעפאלן דער ערשטער שניי. אזן אלץ אין דער נאטור האָט זיך געפונען אוונטער דער ממשלה פון דעמאָלטיקן יינגן שניי. אין דער לופט האָט געשמעקט מיט שניי, ער האָט אינטער די פיס ווייך געסקריפעט; די ערד, די דעכער, די בייטמער, די בענק אויף די בולוואַרן — אלץ איז געווען ווייך, ווייס, יינג, אזן דערפון האָבן די הייזער אויסגעקוקט אַנדערש, ווי נעכטן, די לאַמטערנס האָבן געבראַנט העלער, די לופט איז געווען דורכזיכטיקער, די עקיפאַזשן האָבן גלקלאפט געדעמפטער, אזן צוזאַמען מיט דער פרישער לייכטער פראָסטיקער לופט זיך גע־בעטן אין נשמה אריין א געפיל, וואָס איז ענלעך געווען צום וויסן, יינגן, פוכיקן שניי.

— צו דידאָזיקע טרויעריקע ברענע נישט־ווילנדיק, — האָט אויפגעוונגען דער מעדיק מיט אן אָנגענעמען טענאָר — זיט מיך אן אומבאַוואוסטע קראפט...

— אָט איז די מילְ... — האָט אים אונטערגעהאַלפן דער קינסטלער, — זי איז דאָך שוין אייגעפאלן..

— יָט איז די מילְ... זי איז דאָך שוין אייגעפאלן... — האָט איבערגעחורט דער מעדיק, אויפהייבנדיק די בריען אין צושאַקלענדיק טרויעריק מיטן קאָפּ.

ער האָט אַ ווייל געשוויגן, אַ רייב געטון דעם שטערן, כדי צו דערמאָנען זיך די ווערטער, אוּן זיך צעזונגען הויך אין אַזוי שיין, אַז די דורכגייער האָבן זיך אויף אים אומגעקוקט:

— דאָ האָט אַמאָל מיך אַ פרייען באַגעגנט די ליבע די פרייַע...

זיי זענען אַלע דריי ארייגעגאנגען אין א רעסטאָראַן אוּן, נישט אויסטזענדיק די פאלטנס, האָבן זיי אויסגעזוכט אַ פּלאַץ פּעט צו צווייַ גלעזלעך ברענפן. פּאַרן אויסטרינקען דאָס צווייטע גלעזל, האָט וואַסיליעוו באַמערקט אַז זיך אין ברענפן אַ שטיקעלע קאָרק. ער האָט אויפגעהויבן דאָס גלעזל צו די אויגן, לאַנג ארייגעקוקט דערין אוּן קוּרצזיכטיק זיך געכמורעט. דער מעדיק האָט נישט פּאַרשטאַנען זיין מינע אוּן געזאָגט:

— נו, וואָס קוקסטו? כ׳בעט דיך, אָן פילאָזאָפיע! ברענפן איז געגעבן געוואָרן צום טרינקען, פיש — צום עסען, פרויען — צום פאַרבערגען בא זיי, שניי — צו גיין אויף אים. כאָטש איין אָוונט לעב דורך מענטשלעך!

— כ׳זאג דאָך גאָרנישט... — האָט וואַסיליעוו געזאָגט לאַכנדיק — איך זאג זיך דען אָפּ?

פּינם ברענפן איז אים וואַרעם געוואָרן אין דער ברוסט. ער האָט מיט נחת געקוקט אויף זיינע חברים, אָנגעקוואָלן פּון זיי אוּן מקנא געווען. סאַראַ גלייכגעוויכט אין אַלעם ס׳איז בא דידאָזיקע געזונטע, קרעפּטיקע, פרייַלעכע מענטשן, ווי אַלץ אין זייערע מוחות אוּן נשמות איז פאַרענדיקט אוּן גלאַטיק! זיי קענען זינגען, האָבן לייַדנשאַפטלעך ליב טאַנצן, זיי מאָלן, רעדן אַ סך, טרינקען, אוּן דער קאָפּ טוט זיי נישט ווי אויפן צווייטן טאָג נאָכדעם; זיי זענען אי פּאָעטיש, אי אויסגעלאָסן, אי צערטלעך, אי עזותדיק;

זיי קענען סיי אַרבעטן, סיי אויפגעבראַכט ווערן, סיי לאַכן אָן אַ סיבה, סיי רעדן נאַרישקייטן; זיי זענען היציק, ערלעך, קרבן־עזיק, אין ווי מענטשן, זענען זיי מיט גאָרנישט ערגער פון אים, ווען כער האָט יעדן טריט און יעדעס וואָרט זיינס, איז פּוּל מיט חשד צו יעדן, איז פאַרזיכטיק און די מינדסטע קלייניקייט איז עד גרייט צו דערפירן צו דער מדרגה פון אַ „פּראָגע". און אים האָט זיך פאַרגלוסט כאָטש איין אָוונט דורכצוזיצן אַזוי, ווי ס'לעבן די חברים, פונאַנדערווייקלען זיך, באַפרייען זיך פון אייגענעם קאָנטראָל. מ'וועט דאָרפן טרינקען ברָאנפן? ער וועט טרינקען, ס'זאָל אים אפילו מאָרגן פלאַצן דער קאָפּ פון ווייטיק. מען פירט אים צו פרויען? ער גייט. ער וועט לאַכן, זיך נאַריש מאַכן, פרייליך פאַרטשעפּן די דורכגייער...

פון רעסטאָראַן איז ער אַרויסגעגאַנגען מיט אַ געלעכטער, ס'זענען אים געפעלן די חברים זייַנע — איינער אין אַ צעקניטשטן בריטראַנדיקן קאַפּעלוש מיט אַ פּרעטענזיע אויף קינסטלערישער אומאָרדנונג, דער צווייטער אין אַ פּאָקן היטעלע, אַ מענטש אַ פּאָר־מעגלעכער נאָר מיט אַ פּרעטענזיע צו געהערן צו דער וויסנשאפט־באַהעמע; ס'איז אים געפעלן דער שני, די בלייכע שיין פון די לאַמטערנס, די בולטע, שוואַרצע סמנים, וואָס ס'האָבן איבערגע־לאָזט אויפן ערשטן שניי די זוילן פון די פאַרביייגייער; אים איז געפעלן די לופט און באַזונדער יענער דורכזיכטיקער, צארטער, נאַיווער, ממש יינגפרוישער טאָן, וועלכן מען קען באַאַבאַכטן אין דער נאַטור נאָר צווישן מאַל אין יאָר: ווינטער, ווען אַלץ איז באַ־דעקט מיט שניי און אָנהייב פרילינג — אין די לייכטיקע טעג, אַדער לבנה־נעכט, ווען אויפן טייך פלאַצט דאָס איין.

— צו דידאָזיקע טרויעריקע ברעגעס נישט ווילנדיק, — האָט ער אויפגעזוכט מיט אַ האַלב קול — ציט מיך אַן אומבאַוווסטע קראַפט...

אין דעם גאַנצן וועג איז איבער עפּעס באַ אים אין באַ זיינע חברים נישט אַראָפּ פון די ליפּן דערדאָזיקער מאָטיוו, אין אַלע דריי האָבן אים אונטערגעפרומט מעכאַניש, נישט האַרמא־ניש.

וואסיליעוס פאנטאזיע האָט געמאַלט, וויי אין אַ צען מינוט אַרום וועט ער אין זיינע חברים אָנקלאַפן אין אַ טיר, וויי זיי וועלן דורך פינצטערע פאַדערהייזלעך אין פינצטערע צימערן זיך אונטערגעבענען צו די פרויען, וויי באַנוצנדיק זיך מיט דער פינצטערניש, וועט ער פלוצלינג אַ רייב־טון אַ שוועבעלע, באַלייכטן אין דערזעען אַ ליידנדיק פנים מיט אַ שולדיקן שמייכל. די אומבאַקאַנטע בלאָנדינקע אָדער ברונעטקע וועט אוודאי זיין מיט צעלאָזטע האָר אין אַ וויים נאַכט־בלוזקעלע; זי וועט זיך דערשרעקן פאַר דער שיין, מוראדיק צעמישט ווערן אין וועט זאָגן: „וואָס טוט איר! למען השם, לעשט־אויס!" דאָס אַלץ איז שרעקלעך, נאָר אינטערעסאַנט אין גיי.

II

די חברים האָבן פין טרויבנער פלאַץ אַראָפגעדרייט אויף גראַטשעווקאַ אין זענען בײַלד אַרײַנגעגאַנגען אינם געסל, וועגן וועלכן וואסיליעוו האָט געווינכט נאָר פון הערן. דערזעענדיק די צוויי שוירות הייזער מיט די הלל־באַלויכטענע פענצטער אין אויפגעפראַלטע טירן, דערהערנדיק די פרייליכע טענער פון פאַרטעפיאַנען אין פידלען — די קלאַנגען, וואָס זענען אַרויסגעפלויגן פון אַלע טירן אין האָבן זיך צונויפגעמישט אין עפעס אַ מאַדנעם פלאַטער, וואָס האָט געמאַכט דעם אײַנדרוק, וויי ערגעץ־וואו אין דער פינצטערניש איבער די דעכער וואַלט זיך אײַנגעסטראַיעט אַ נישט געזעענער אַרקעסטער, — האָט וואסיליעוו זיך פאַרוואונדערט אין געזאָגט:

— סאַראַ מאַסע הייזער!

— דאָס איז גאָרנישט! — האָט געזאָגט דער מעדיק, —

אין לאָנדאָן איז דאָ צען מאָל אזוי פיל. דאָרטן איז פאַרהאַן בערך הונדערט טויזנט אזוינע פרויען.

די קוטשערס זענען געזעסן אויף די קעלניעס פונקט אזוי רויק אוין גלייכגילטיק, ווי אין אַנדערע געסלעך; אויף די טראָטוּאַרן זענען געגאַנגען אקוראַט אזעלכע דורכגייער, ווי אויף די אַנדערע גאַסן. קיינער האָט זיך נישט געאיילט, קיינער האָט נישט באַהאַלטן דאָס פנים אין קאָלנער קיינער האָט נישט געשאָקלט תרעומותדיק מיטן קאָפּ... אוין אין דערדאָזיקער גלייכגילטיקייט, אין דעם קלאַנגען־פלאָנטער פון קלאַוירן אוין פידלען, אין די העל גאַלויכטענע פענצטער אוין צעפראַלטע טירן האָט זיך געשפירט עפעס א געוואַלטיקע אָפנקייט, חוצפה, צעלאָזטקייט אין אימפעט. אַבנים, אז אין אמאָליקע צייטן איז אויף די שקלאַפן־מערק אויך געוועזן אזוי פרייַלעך אין רוישיק, אוין די פנימער אוין דער גאַנג פון די מענטשן האָבן אויך אויסגעדריקט אזא גלייכגילטיקייט.

— לאָמיר אָנהייבן באַלד פון אָנהויב, — האָט געזאָגט דער קינסטלער.

די חברים זענען אריין אין א שמאָל קאָרידאָרל וואָס איז געווען באַלויכטן פון א לאָמפּ מיט א רעפלעקטאָר. וועג זיי האָבן אויפגעפנט די טיר, האָט אין פאַרצימער פון א געלער סאָפע זיך אויפגעהויבן א פאַרשוין אין א שווארצן פראָק, מיט אַן אומגעגאָלט לאָקייש פנים אוין מיט פארשלאָפענע אויגן. דאָ איז געווען א ריח, ווי אין א וועשעריי, אוין א חוץ דעם האָט זיך נאָך געשפירט עסיק. פונם פאַרצימער האָט געפירט א טיר אין א העל־באַלויכטן צימער אריין. דער מעדיק אוין דער קינסטלער האָבן זיך אָפּגעשטעלט אין דערדאָזיקער טיר אוין, אויסציענדיק די העלזער, האָבן זיי ביידע מיטאַמאָל א קוק געטוון אין צימער אריין.

— באָגא־סערא, סעניאָרינס, ריגאָלעטאָ — הוגענאָטן — פראַוויאַטא! — האָט אָנגעהויבן דער קינסטלער, טעאַטראַליש־פאַרנייגנדיק זיך.

— הוואַנא — וואַנצאַנא — פיסטאָלעטאָ! — האָט געזאָגט דער מעדיק, צוריקנדיק צו דער ברוסט זיין היטלע אוין נידעריק זיך נייגנדיק.

פּסילִיעוו איז געשטאַנען ה׳נטער זיי. אים האָט זיך אויך אַגלוסט צו פּאַרנייגן זיך טעאַטראַליש און זאָגן עפּעס אַ נאַריש־קייט, אָבער ער האָט נאָר געשמייכלט, געפּילט אַ פּאַרלעגנהייט, ענלעך צו בושה, און מיט אומגעדולד געוואַרט, וואָס ווייטער וועט זיין. אין די טירן האָט זיך באַווינען אַ קליינינקע פּון אַ יאָר 17—18, מיט געשוירענע האָר, אין אַ קורץ בלאַס־בלוי קלייד און מיט אַ ווייסער אַקסלבאַנד אויף דער ברוסט.

— וואָס־זשע שטייט איר אין דער טיר? — האָט זי געזאָגט — טוט אויס די פּאַלטנס און קומט אַריין אין זאַל.

נישט אויפהערנדיק צו רעדן איטאַליעניש, זענען דער מענדיק און דער קינסטלער אַרייַנגעגאַנגען אין זאַל. וואַסיליעוו איז נישט אַנטשלאָסן זיי נאָכגעגאַנגען.

— מייַנע הערן, טוט־אויס אייערע פּאַלטנס! — האָט שטרענג געזאָגט דער לאָקיי. אַזוי איז נישט דערלויבט.

אַ חוץ דער בלאָנדינקע איז אין זאַל געווען נאָך איין פּרוי, זייער אַ דיקע אָן אַ הויכע, מיט נישט קיין רוסיש פּנים אָן מיט נאַקעטע הענט. זי איז געזעסן לעבן פּאָרטעפּיאַן אָן זיך אויסגעלייגט אויף די קניען אַ פּאַסיאַנס. אויף די געסט האָט זי נישט גענלייגט קיין אַכט.

— וואָ־זשע זענען די איבעריקע פּריינסן? — האָט גענפּרעגט דער מעדיק.

— זיי טרינקען טיי, — האָט געזאָגט די בלאָנדינקע. — סטעפּאַן, — האָט זי אַ געשריי געטון: — גיי זאָג די מיידלעך, אַז סטודענטן זענען געקומען.

אין אַ ווילע צרום איז אין זאל אַרייַנגעקומען אַ דריטע פּריינלין. דידאָזיקע איז געגאַנגען אין אַ העל־רויט קלייד מיט בלאָע פּאַסקעלעך. איר פּנים איז געווען געדיכט אין נישט געראָטן אָפּגענפּאַרבט, דער שטערן איז געווען באַהאַלטן אונטער די האָר, די אויגן האָבן געקוקט נישט פּינטלענדיק אין איבערגעשראָקן. אַזויווי נאָר זי איז אַרייַנגעקומען, האָט זי באַלד אויפגעזונגען מיט אַ שטאַרקן נרואָבן קאָנטראַלט עפּעס אַ לידל. נאָך איר האָט זיך באַווינען אַ פּערטע פּריינלין, נאָך דער אַ פּינפּטע...

אין דעם אַלעם האָט וואַסיליעוו גאָרנישט געזען קיין נייעס אָן קיין אינטערעסאַנטס. אים האָט זיך געדאַכט, אַז דעמדאָזיקן זאָל, דעם פּאָרטעפּיאַן, דעם שפּיגל אין דער בילדיקער ראַם, די אַקסלבאַנד, דאָס קלייד מיט די בלאָע פּאַסקעלעך אָן די טעמפּע, גלייכגילטיקע פּנימער האָט ער שוין ערגעץ־וווּ געזען — אָן נישט איין מאָל. די פּינצטערניש אָבער, די שטילקייט, די סודות, דעם שולדיקן שמייכל, — דאָס אַלדינק, וואָס ער האָט זיך געריכט דאָ צו טרעפן אָן וואָס האָט אים געשראָקן, — פּין דעם אַלעם האָט ער נישט געזען קיין שאַטן.

אַלץ איז געווען געווינטלעך, פּראָזאיש אָן נישט אינטערעסאַנט. איינס נאָר האָט לייכט געריצט זיין נייגעריקייט — דאָס איז די שרעקלעכע, פּונקט ווי בפּיוון צוגעטראַכטע געשמאַקלאָזיקייט, וואָס איז געווען קענטיק אין די געוויסן, אין די אומגעלומפּערטע בילדער, אין די קליידער, אין דער אַקסלבאַנד. אין דערדאָזיקער געשמאַקלאָזיקייט איז געווען עפּעס כאַראַקטעריסטישס, אייגנאַרטיקס.

— ווי אַרים אין נאַריש ס׳איז אַלץ! — האָט וואַסיליעוו געטראַכט. — וואָס קען אין דערדאָזיקער גאַנצער אומגעלומפּערטקייט, וואָס איך זע דאָ אַצינד, ברענגען אַ נאָרמאַלן מענטש צו אַ נסיון, באַווגן אים צו באַגיין אַ שרעקלעכע זינד — קויפן פּאַר אַ רובל אַ לעבעדיקן מענטש? איך פּארשטיי אַ וועלכע ס׳איז זינד צוליב גלאַנץ, שיינקייט, גראַציע, ליידנשאַפט, געשמאק, אָבער דאָ וואָס איז? פּונווענען וואָס זינדיקט מען דאָ? איבריקנס... מען דאַרף נישט קלערן!

באָרד, — זייט מכבד מיט פּאָרטער! — האָט זיך צו אים געוואַנדט די בלאָנדינקע.

וואַסיליעוו איז פּלוצלינג צעמישט געוואָרן.

— מיט פּאַרגעניגן... — האָט ער געזאָגט, העפלעך פּאַרנייגנדיק זיך — נאָר אַנטשולדיקט, פּריילין, איך... איך וועל מיט אייך נישט טרינקען, איך טרינק נישט.

אין אַ פּינקט מינוט ארום זענען די חברים שוין געגאַנגען אין אַן אַנדער הויז אַריין.

— נו, נאָכוואָס האָסטו געהייסן געבן פּאָרטער? — האָט זיך געבייזערט דער מעדיק. — א מין מיליאָנער! ארויסגעוואָרפן זעקס רובל סתם אַזוי זיך אויפן ווינט!

— אַז זי ווילּ, פּאַרוואָס־זשע נישט צוישטעלן איר דאָסדאָזיקע פּאַרגעניגן? — האָט וואַסיליעוו זיך פּאַרענטפערט.

— דו האָסט פּאַרשאַפט פּאַרגעניגן נישט איר, נאָר דער בּאַלעבאָסטע. צו פּאַרלאַנגען פּונדעס פון די געסט הייסן זיי די בּאַלעבאָסטעס, וואָרום זיי לויגט דאָס.

— אָט איז די מיל... — האָט אויפגעזונגען דער קינסטלער. — זי איז דאָך שוין אייגנעפאַלן.

ארייגקומענדיק אינם אַנדערן הויז, זענען די חברים נאָר א ביסל געשטאַנען אינם פּאָרצימער, אָבער אין זאַל זענען זיי נישט ארייגגעגאַנגען. אקוראַט, ווי אינם ערשטן הויז, האָט אויך אינם דאָזיקן פּאָרצימער זיך אויפּגעהויבן פון דער אָטאָמאַנע א פיגור אין א פּראַק און מיט א פּאַרשלאָפן פּנים. קוקנדיק אויפן דאָזיקן לאָקיי, אויף זיין פּנים אין דעם אָפּגעטראָגענעם פּראַק, האָט וואַסיליעוו א קלאָר געטון: „וואָס אַלץ דארף איר־ערלעבן א געווייניקער, פּשוטער רוסישער מענטש, איידער דער גורל פּאַרוואַרפט אים אהער פּאַר א לאָקיי? וואו איז ער געוואָרן פּריער און וואָס האָט ער געטון? וואָס וואַרט אויף אים? האָט ער א ווייב? וואו איז זיין מוטער אין צי וויסט זי, אַז ער דינט דאָ אַלס לאָקיי?" און אין יעדן הויז האָט שוין וואַסיליעוו קודם כל געוועגדט זיין אויפמערקזאמקייט אויפן לאָקיי. אין אינעם פון די היזער, דאָכט זיך, אינם פערטן לויטן סדר, איז דער לאָקיי געווען א קלייניקער, א חלושדיקער, אן איינגעטרונקענער, מיט א קייטעלע אויפן ווסטל. ער האָט געלייענט א „טאָגבלאַט" און נישט געלייגט קיין שום אכט אויף די ארייגעקומענע. וען וואַסיליעוו האָט א קוק געטון אויף זיין פּנים, האָט ער איבער עפּעס א קלאָר געטון, אַז א מענטש מיט אזא פּנים איז מסוגל צו באַגנבענען, צו דערהרגענען, און פאַלש שווערן. אין דאָס פּנים איז באמת געווען טשקאַווע: א גרויסער שטערן, גראָע אויגן, א צוגעפלאַטשט נעזל, דראָבנע, צוגויפגעפּרעסטע ליפּן, אין דער אויסדרוק א טעמפּער און

בלייבצייטיק אַ חיצפהדיקער, אזוי ווי בא אַ יינגן יאָגד־הינט, בשעת ער יאָגט נאָך אַ האָז. וואַסילישע האָט אַ קלאָר געטון, אז ס׳וואָלט געלוינט אָנצורירן דעמדאָזיקן לאָקייס האָר: צי זענען זיי הארטע אָדער ווייכע? מסתמא הארטע, ווי בא אַ הינט.

III.

פון די צווייי גלעזער פּאָרטער, וואָס דער קינסטלער האָט אויסגעטרונקען, איז ער מיטאמאָל געוואָרן בגלוסין אין אומנאטירלעך אויפגעהייטערט.

— לאָמיר גיין אין אַן אַנדערס! — האָט ער געקאָמאַנדעוועט, מאַכנדיק מיט די הענט, — איך וועל אייך פירן אינם סאמע בעסטן!

וועו ער האָט געברענגט די חברים אינם הויז, וואָס איז לויט זיין מיינונג, געווען דאָס סאמע בעסטע, האָט ער זיך איינגעשפּארט צו טאנצן אַ קאדריל. דער מעדיק האָט אָנגעהויבן וואַרטשען דערויף, וואָס מען וועט דאַרפן באצאָלן די מוזיקאנטן אַ רובל, אָבער ער האָט אינגעשטימט צו זיין א ווין־אַ־וי אין מען האָט אָנגעהויבן טאנצן.

אין דעם סאמע בעסטן איז געווען אקוראט אזוי נישט־גוט, ווי אינם סאמע ערגסטן. דאָ זענען געווען פונקט די אייגענע שפּיגלען אוּן בילדער, פונקט אזוינע פריזורן אוּן קליידער. באטראכטנדיק די אויסשטאטונג אוּן די קאָסטיומען, האָט וואַסילישע שוין פאַרשטאנען, אז דאָס איז נישט קיין געשמאקלאָזיקייט, נאָר דער גרעסטער אוּן סטיל פון סישן געסל; אז דאָס איז עפעס גאנצעס אין זיין העסלעכקייט, נישט קיין צופעליקס, נאָר אזעלכעס, וואָס איז אויסגעארבעט געוואָרן דורך דער צייט. נאָכדעם, ווי ער איז אויסגעווען אין אַכט הייזער, האָבן אים שוין נישט געהידושט די פארבן

פון די קליידער, נישט די לאנגע שלעפ, די העלע בענדער, די מאטראסישע קאסטיומען, נישט די געדיכטע פיאלעט־פארב פון די באקן; ער האט פארשטאנען, אז דאס אלדינק דארף דא טאקע אזוי זיין, אז ווען אפילו בלויז אייגע פון דידאזיקע פרויען זאל זיך אנטון מענטשלעך, אדער ווען מען זאל אויף דער וואנט אויפהענגען אן אנשטענדיקע גראוויור, וואלט דערפון געליטן דער אלגעמיינער טאן פונם בוגנצן געסל.

— וי אומגעראטן זיי פארקויפן זיך! — האט ער געטראכט. — צי קענען זיי טאקע נישט פארשטיין, אז אן עבירה איז נאר דעמאלט רייצנד, וען זי איז שיין און ווערט געטון געהיים, וען זי טראגט אויף זיך דעם שלייער פון צניעות? באשיידענע שוואַרצע קליידער, בלאסע פנימער, טרויעריקע שמייכלען און טונקלקייט וירקן אן א שיעור שטארקער, וי דערדאזיקער פושעריישער שעך. נארנים! אויב זיי פארשטייען דאס אליין נישט, וואלטן זיי די געסט געמעגט דאס אויפקלערן, מיין אין. . .

א מיידל אין א פוילישן קאסטיום מיט א ווייס־פוטערנער בא זימונג איז צוגעגאנגען צו אים און זיך לעבן אים אנידערגעזעצט.

— חנעוודיקער ברונעט, וואס טאנצט איר נישט? — האט זי געפרעגט. — פארוואס זענט איר אזא אומעטיקער?

— וייל ס'איז אומעטיק.

— פונדעוועט מיר לאפיט, וועט נישט זיין אומעטיק.

וואסילייוו האט גארנישט געענטפערט, ער האט א וויילע געשוויגן אין געפרעגט:

— אין וועלכער צייט לייגט איר זיך שלאפן?

— ארום זעקס.

— און וען שטייט איר אויף?

— אמאל צווייען, און אמאל דרייען.

— און וואס טוט איר, וען איר שטייט אויף?

— מיר טרינקען קאווע, ארום זיבן עסן מיר מיטאג.

— און וואס עסט איר מיטאג?

— געווייגלעך. . . זופ אדער בארשט, ביפשטיק, דעסערט,

אונזער מאַמאַ גיט גוטע קעסט די מיידלעך. נאָר נאָכוואָס פרעגט איר דאָס אַלץ?

— סהם, כדי צו רעדן...

וואַסילעוון האָט זיך געגלוסט צו רעדן מיט דעם מיידל וועגן אַ סך זאכן. ער האָט געפילט אַ שטאַרקן פאַרלאַנג געמאויר צו ווערן, פונוואַנען זי שטאַמט, צי אירע עלטערן לעבן אזן צי זיי וויסן, אַז זי געפינט זיך דאָ. וי אזוי זי איז אַרייגעפאַלן אינם דאָזיקן הויז, צי איז זי פריילעך אזן צופרידן, אָדער זי איז טרויריק אזן וועלט געפאַלגט פון מרה־שחורהדיקע געדאַנקען, צי האָפט זי אַרויסצוגיין אמאָל פון איר איצטיקער לאגע. אָבער ער האָט בשום אופן נישט געקענט צוטראַכטן, פון וואָס אָנצוהייבן אזן וואָס סער פאָרם צוצוגעבן דער פראַגע, כדי נישט אויסצוווייזן זיך אומבאַשיידן. ער האָט לאַנג געקלערט אזן אַ פרעג געטון:

— וי אַלט זענט איר?

— אַכציק, — האָט זיך אַ וויצל געטון דאָס מיידל, קיקנדיק מיט גלעזעכטער אויף די קינצשטיק, וואָס דער טאַנצנדיקער קינסטלער האָט געווינן מיט די הענט אזן מיט די פיס.

פלוצלינג האָט זי זיך פון עפעס הילכיק צעלאַכט אזן אַרויסגעזאָגט הויך, אזוי, אז אַלע האָבן געהערט, אַ לאַנגע צינישע פראַזע.

וואַסילעוו איז צעטומלט געוואָרן אזן, נישט וויסנדיק, וואָס ער אויסדרוק צוצוגעבן זיין פנים, האָט ער אָנגעשטרענגט אַ שמייכל געטון. אַ שמייכ געטון האָט נאָר ער אַליין, וואָרים די איבעריקע — זיינע חברים, די מוזיקאַנטן אזן די פרויען — האָבן אפילו נישט קיין קוק געטון אויף זיין שכנטע, גלייך זיי וואָלטן נאָרגישט געהערט.

— פונדעסטעט לאַפּיט! — האָט די שכנטע נאָכאַמאָל אַ זאָג געטון.

וואַסילעוו האָט דערפילט אן עקל צו איר וויסן פיסטעריזים אזן צו איר קול אזן איז אוועקגעגאַנגען פון איר. אים האָט זיך מיטאַמאָל אויסגעווינן, אַז ס'איז דושנע אזן הייס, אזן דאָס

האַרץ האָט אָנגעהויבן קלאַפן פֿאַמעלעך, נאָר שטאַרק, ווי א הא־
מער: אייגס־צוויי־דריי!

— לאָמיר אַוועקגיין פֿונדאַנען! — האָט ער א זאָג געטון,
א שלעפּ געבנדיק דעם קינסטלער באַם אַרבל.

— וואַרט־צו, לאָז ענדיקן.

אין דער צייט, וואָס דער קינסטלער איז דער מעדיק האָבן
געענדיקט דעם קאַדריל, האָט וואַסילעוו, בכדי נישט צו קוקן
אויף די פרויען, געזומען באַטראַכטן די מוזיקאַנטן. אויפן פאַרטע־
פּיאַן האָט געשפּילט א פּיינער זקן אין בריל, וואָס איז ענלעך גע־
וען מיטן פּנים צום מאַרשאַל באַזען; אויפן פּידל — א ייִנגערמאַן
מיט א בלאָנדן בערדל, אָנגעטון לויט דער לעצטער מאָדע. דאָס
ייִנגמאַנס פּנים איז געווען נישט קיין נאַריש־ס, נישט קיין אָפּגע־
נוצטס, נאָר פאַרקערט, א קלוגס, א ייִנגס, א פּריש־ס. אָנגעטון איז
ער געווען קאַפּריזמעסיק און מיט געשמאַק, האָט געשפּילט מיט
געפיל. שטעלט זיך די פּראַגע: וויאַזוי איז ער און דערדאָזיקער
אָנשטענדיקער, פּיינער אַלטער אַריינגעפאַלן דאָ אהער? פאַרוואָס
איז זיי נישט ק־ין בושה דאָ צו זיצן? וועגן וואָס קלערן זיי, בשעת
זיי קוקן אויף די פרויען?

וועגן אויפן פאַרטעפּיאַן און אויפן פידל וואָלטן געשפּילט
מענטשן אָפּגעריסענע, הונגעריקע, מרהשחורהדיקע, שפּורע, מיט
איבערגעבראָכענע אָדער טעמפּע פּנימער, דאָמאָלס וואָלט זייער אָג־
וועהייט דאָ אפשר געווען פאַרשטענדלעך. אָבער אַצינד האָט
וואַסילייעוו גאָרנישט פארשטאַנען. אים איז געקומען אויפן
זכרון די געשיכטע פון דער געפאַלענער פרוי, וואָס ער האָט אמאָל
איבערגעלייענט, און ער האָט איצט איינגעפּונען, אז דאָסדאָזיקע
מענטשלעכע געשטאַלט מיטן שולדיקן שמייכל האָט נישט קיין שום
שייכות דערמיט, וואָס ער זעט אַצינד. אים האָט זיך געדאַכט, אז
ער זעט דאָ איצט נישט קיין געפאַלענע פרויען, נאָר עפּעס אַן
אַנדערע, גאָר באַזונדערע וועלט, וואָס איז אים פרעמד און אומ־
פאַרשטענדלעך; ווען ער וואָלט פריער דערזען דידאָזיקע וועלט
אויף דער סצענע אין טעאַטער, אָדער ווען ער לייענט איבער וועגן
דעם אין א בוך, וואָלט ער נישט געגלייבט...

די פרוי מיטן באזוימטן ווייסן פיטער האָט ווידער ארויסגע־
לאָבט אין הויך ארויסגערעדט אַן עקלדיקע פראַזע. אַ געפיל פון
עקל האָט אים באהערשט, ער איז רויט געוואָרן אין ארויסגעגאַ־
גען.

— שטיי, מיר גייען אויך! — האָט צו אים אַ געשריי גע־
טון דער קינסטלער.

IV.

— איך האָב ערשט געהאַט א שמועס מיט מיין דאַמע, בשעת
מיר האָבן געטאַנצט, האָט דערציילט דער מעדיק, ווען זיי זענען
אַלע דריי ארויסגעגאַנגען אויף דער גאַס. מיר האָבן געריידט וועגן
איר ערשטן ראַמאַן; ער, דער העלד — איז עפעס א ביכהאלטער
אין סמאָלענסק, האָט א ווייב מיט פינף קליינע קינדער. זי איז
אַלט געווען 17 יאָר אין געלעבט באַם טאַטעשי אין דער מאַמעשי.
וואָס האַנדלען מיט זייף און ליכט.

— מיט וואָס־זשע האָט ער באַזיגט איר האַרץ? — האָט אַ
פרעג געטון וואַסיליעוו.

— דערמיט, וואָס ער האָט איר געקויפט וועש פאַר פופציק
רובל... דער טייוול וייסט עס!

„פינדעסטוועגן, האָט ער דאָך געקענט ארויסקריגן בא זיין
דאַמע איד ראַמאַן, — האָט וואַסיליעוו א קלאָר געזאָגט וועגן מע־
דיק. — און איך קען נישט... — מיינע הערן, איך גיי אהיים!“ —
האָט ער געזאָגט.

— פאַרוואָס?

— דערפאַר, וואָס איך קען זיך דאָ נישט האַלטן. א חוץ דעם
איז מיר לאַנגווייליק אויף עקלדיק. וואָס איז דאָ פאר אַ פרייליע־
קייט? ס'וואָלטן, לפחות, געווען מענטשן, אָבער דאָס זענען דאָך

ווילדע ברוזים אין חיות. איך גיי אומעק זאגט, וואס איר ווילט.

— נו, גרישא, גריגאריי, ליבער... — האט געזאגט מיט א ווייענדיק קול דער קינסטלער, צודריקנדיק זיך צו וואסילעוון, — קום מיט אונז! מיר וועלן אריינגיין גאך אין הויז אין — ווערן זיי פארברענט... כ'בעט דיך! גריגאריאנץ!

וואסילעוו האט זיך געלאזט איבערredן און מען האט אים ארויפגעפירט אינדערהייך איף טרעפ. אין דעם דיוואן אין אינם בא-גילדטן טרעפ-אנלען, אינם שווייצער, וואס האט געעפנט די טיר, אין אינם פאנא, וואס האט באצירט דאס פארצימער, האט זיך גע-פילט אלץ דער אייגענער סטיל פון ס-ישן גענט, נאר א מער פאר-פולקאמטער, אימפאנירנדיקער.

— כ'לעבן, איך וועל גיין אהיים! — האט געזאגט וואסי-ליעוו, אויסטוענדיק דעם פאלטן.

— נו, נו, ליבער... — האט געזאגט דער קינסטלער אין אים א קוש געטון אין האלז. — קאפריזעוט נישט... גרי-גרי, זיי א חבר! מיר זענען איניינעם געקומען, וועלן מיר אינייגעם אומעק-גיין. סאראַ בהמה דו ביסט, בנאמנות.

— איך קען אויף אייך צוואארטן אויף דער גאס, אויף מיין וואָרט, ס'איז מיר דאָ עקלדיק.

— נו, נו, גרישא... ס'איז עקלדיק, אבער דו אבסערוויר! פארשטייסט? אבסערוויר!

— מען דארף קוקן אביעקטיוו אויף זאכן — האט ערנסט געזאגט דער מעדיק.

וואסילעוו איז אריינגעגנגען אין זאל און האט זיך אומעק-געזעצט. א חוץ אים אין די חברים זענען אין זאל נאך געווען א סך גענט: צוויי פיעכאטע-אפיצירן, עפעס א גרויער אין פליכיקער הער אין גאלדענע בריל, צוויי אנוואלטיק סטודענטן פון אגראנאמישן אינסטיטוט און א געוואלטיק שיפורער פארשוין מיט אן אקטיאריש פנים. אלע מיידלעך זענען געווען פארנומען מיט דידאזיקע גענט אין האבן נישט געלייגט אויף וואסילעוון קיין שום אכט. נאר אי-נע פון זיי, אנגעטון אלא-אידא, האט ויטיק א קוק געטון אויף

אים, אַ שמייכל געטון פון עפעס און ארויסגעזאָגט, געגעבנ־
דיק:

— אַ ברוגעט איז געקומען...

וואַסילעוון האָט געקלאַפט דאָס האַרץ אין געפלאַמט דאָס פנים. ס׳איז אים געווען אַ בושה פאַר די געסט, וואָס ער געפינט זיך דאָ, אין עקלדיק אין פיינלעך.

אים האָט געפיניקט דער געדאַנק, וואָס ער, אַן אַרגטלעכער אין ליבנדיקער מענטש (פאַר אַזעלכן האָט ער זיך ביז איצט גע־געהאַלטן). האָט פיינט דידאָזיקע פרויען אין פילט נישט צו זיי גאָר־נישט, אַ חוץ עקל. ער האָט נישט באַדויערט דידאָזיקע פרויען. גישט די מזוקאַנטן, נישט די לאָקייען.

„דאָס איז דערפאַר, וואָס איך באַמי זיך נישט זיי צו פאַר־שטיין, — האָט ער געקלערט. — זיי אַלע זענען מער ענלעך צו חיות, ווי צו מענטשן, אָבער זיי זענען דאָך פונדעסטוועגן מענטשן. זיי האָבן דאָך נשמות, מען דאַרף זיי פריער פאַרשטיין און דע מאָלט פרשט משפטן"...

— גרישא, גייזשע נישט אַוועק, וואַרט צו אויף אונז! — האָט צו אים אַ געשריי געטון דער קינסטלער און איז ערגעץ־וואו פלם געוואָרן.

אינגיכן איז אויך פאַרשוואונדן געוואָרן דער מעדיק.

„יאָ, מען דאַרף זיך באַמיען צו פאַרשטיין, אַנדערש קאָן מען נישט"... — האָט וואַסילעוו וויטער געקלערט.

אוין ער האָט אָנגעהויבן אָנגעשטרענגט זיך אייגקוקן אינב פנים פון איטלעכער פרוי אוין זוכן א שלדיקן שמייכל, נאָר — אָדער ער האָט נישט געקענט לייענען אין די פנימער, אָדער קיין אייגע פון דידאָזיקע פרויען האָט נישט געפילט שלדיק — אויף יעדן פנים ער נאָר געזעען אַ טעמפן אויסדרוק פון אַל טעגלעכער, טריוויאַלער לאַנגוויליקייט אוין צופרידנקייט. נאַרישע אויגן, נאַרישע שמייכלען, שארפע, נאַרישע קולות, חיצפהדיקע בא־וועגונגען — אוין מער גאָרנישט. אפנים, יעדע פון זיי האָט געהאט אין פאַרגאַנגענהייט אַ ראָמאַן מיט אַ בוכהאַלטער אוין מיט וועס פאַר פּופציק רובל, אוין אין דער געגנווארט פאַרמאָגן זיי נישט קיין

גרעסערן אידעאל אין לעבן אויסער קאזע, א מיטאג פון דריי גאנגן, ווין, א קאדריל, שלאפן ביז צוויי א זייגער. . .

נישט געפינעדיק קיין אינ שולדיקן שמייכל, האט וואס־ליעט אנגעהויבן זיכן, צי איז נישט פארהאן עפעס א קלוג פנים. אין זיין אויפמערקזאמקייט האט זיך אפגעשפיגלט אויך אין בלאסן, אביסעלע שלעפעריקן, אפגעמאטערטן געזיכט. . . דאס איז געווען א נישט יינגע ברונעטקע, אנגעטון אין א קאטטיום, וואס איז געווען באשאטן מיט גאלד־פליטערלעך; זי איז געזעסן אין א פאטעל, האט געקוקט אויף דער פאדלאגע און וועגן עפעס געטראכט. וואסיליעוו איז זיך דורכגעגנגען הין און צוריק און האט אזויווי אומגערן זיך אוועקגעזעצט לעבן איר.

„מען דארף אנהייבן פון עפעס באנאלס, — האט ער גע־קלערט — און דערנאך בייסלעכווייז איבערגיין צו ערנסטערס". . . — סאראַ שיין קאסטיומל איר גייט! — האט ער א זאג געטון און אנגעריכט מיטן פינגער די גאלדענע פראנדז אויפן האלזבאנד.

— וואסערס כ'תאב. . . — האט פלעגמאטיש געזאגט די ברונעטקע.

— פון וואסער גובערניע זענט איר?

— איך? א וויסט. . . פון טשערניגאווער.

— א שיינע גובערניע. דארט איז גוט.

— ס'איז גוט דארטן, ווי מיר זענען נישטא.

„א שאד, וואס איך קען נישט שילדערן די נאטור, — האט א קלוג געטון וואסיליעוו. מען וואלט זי געקענט רירן מיט א שיפל־דערזונג פון דער טשערניגאווער נאטור. פארשטייט זיך, אז זי האט עס ליב, אויב זי איז דארטן געבוירן געווארן.

— אייך איז דא לאנגוויליק? — האט ער געפרעגט.

— אודאי איז לאנגווייליק.

פארוואס־זשע גייט איר נישט אוועק פונדאנען, אז ס'איז אייך לאנגווייליק?

— ווהין־זשע וועל איך גיין? בעטן א נדבה אפשר?

— א נדבה צי בעטן איז גרינגער, ווי לעבן דא.

— אזן פונוואנען וויסט איר? איר האט דען געבעטן?

— כ׳האָב געבעטן, ווען כ׳האָב נישט געהאַט צו באַצאָלן פֿאַרן לערנען. ווען כ׳זאָל אפילו נישט האָבן געבעטן, איז אַזוי אויך פֿאַרשטענדלעך. א בעטלער איז על כל פנים א פרייער מענטש, אזן איר זענט א שקלאַפֿין.

די ברוינעטקע האָט זיך א צי געטון אזן באַגלייט מיט די שלעפֿעריקע אויגן דעם לאָקיי, וועלכער האָט געטראָגן אויף א טאַץ גלעזער אזן זעלצער־וואסער.

— זייט מכבד מיט פֿאַרטער, — האָט זי געזאָגט אזן נאָכ־אמאָל א געגעץ געטון.

„מיט פֿאַרטער... — האָט א קלעפֿער געטון וואסיליעוו. — אזן וואָס וואָלט געווען, ווען ס׳וואָלט דאָ פֿרשט אַריינגעקומען דיין ברודער אָדער דיין מוטער? וואָס וואָלסטו עפעס געזאָגט? אזן וואָס וואָלטן זיי געזאָגט? ס׳וואָלט דאמאָלס געווען א פֿאַרטער, שטעל איך מיר פֿאָר“...

פֿלוצלינג האָט זיך דערהערט א געוויין. פֿון שכנותדיקן צימער, וואוהין דער לאָקיי האָט אַריינגעטראָגן זעלצער־וואסער, איז שנעל אַרויסגעגאַנגען עפעס א בלאַנדין מיט אַרויט פנים אזן ביזע אויגן. נאָר אים איז געגאַנגען די היכע, דיקע באַלעבאַסטע אזן האָט געשריגן מיט א קוויטשעדיק קול:

— קיינער האָט אייך נישט דערלויבט צו שלאָגן די מיידלעך איבערן פנים! צו אזנז קימען אַריין געסט פון א גרעסערן יחוס ווי איר, אזן שלאָגן נישט פונדעסטוועגן! שאַרלאַטאַן!

ס׳איז געווָארן א טומל. וואסיליעוו האָט זיך דערשראָקן אזן איז בלאָס געווָארן. אינם שכנותדיקן צימער האָט מען געווייניט יאָמערלעך, אויפריכטיק, אזויווי ס׳ווייגען באַוולטע. אין ער האָט תופס געווען, זא דאָ וואוינען טאקע אינדעראמתן מענטשן, חירקלעכע מענטשן, וואָס באַליידיקן זיך, ליידן, ווייגען, בעטן הילף, פונקט ווי אומעטום... די שווערע שנאה אזן דאָס עקלדיקע גיפֿל האָבן אָפגעטרעטן זייער אָרט פאר א שארף גיפֿל פון רחמנות אזן כעס אויפן באַליידיקער. ער האָט זיך א לאָז געטון אינם צימער, וואו מען האָט געווייניט; דורך די שורות פלעשער, וואָס וענען געשטאַנען אויפן מאַרמאָרענעם פלאַט פון טיש, האָט ער

דערזעען אַ לײדנדיק פּנים, נאָס פֿון טרערן; ער האָט אויסגע־
בויגן די הענט צום דאָזיקן פּנים, געמאַכט אַ טריט צום טיש, נאָר
איז באַלד מיט שרעק אָפּגעשפרונגען צוריק. די ווייבעלעך איז
געווען שפּור.

דורכשטויסנדיק זיך דורך דעם טומלענדיקן עולם, וואָס האָט
זיך צונויפגענומען אַרום דעם בלאָנדין, איז ער אָפּגעפאַלן פֿון
מוט, האָט מורא געקריגן, ווי אַ ייִנגל, אַז אים האָט זיך אויסגע־
חיזן, אַז אין דערדאָזיקער אים פֿרעמדער אַרט אומפּאַרשטענדלעכער
וועלט ווילן מען אים נאָכיאָגן, שלאָגן, באַשיטן מיט שמוציקע ווער־
טער... ער האָט אַראָפּגעריסן פֿון מלבושים־הענגער זיין פּאַלטן אין
איז געשווינד אַראָפּגעלאָפֿן פֿון די טרעפּ.

V.

אָנגעשפּאַרט אָן אַ פּלוים, איז ער געשטאַנען לעבן הויז אין
געווארט, אַז די חברים זאָלן אַרויסגיין. די קלאַנגען פֿון די פּאָר־
טעפּיאַנען אין פידלען, די פרייליכע, עזותדיקע, חוצפהדיקע אין
טרויעריקע, האָבן זיך צונויפגעפלאָנטערט אין דער לופט אין אַ
מין מיש־מאַש, אין דערדאָזיקער פלאָנטער איז, ווי פריער, ענלעך
געווען דערצו, אַזויווי אין דער פינצטערניש איבער די דעכער וואָלט
כלומרשט זיך איינגעסטראָפּט אַן אומגעזעענער אָרקעסטער. אַז
מען האָט אַ קוק געטון אַרויף צו דערדאָזיקער פינצטערניש, איז
דער גאַנצער שוואַרצער פּאַן געווען באַשיט מיט ווייסע באַוועגלע־
כע פּינטעלעך: ס׳איז געפּאַלן אַ שניי. זיינע פלאַקעלעך האָבן,
אַדיינפאַלנדיק אין ליכט, זיך פויל געדרייט אין דער לופט, ווי
פּוך, אוּן וענען נאָך טויפֿער אַראָפּגעפאַלן אויף דער ערד. די
שנייעלעך האָבן זיך מאַסנווייז געדרייט אַרום וואַסיליעוון אוּן זיך
אָנגעהאָבן אויף זיין באָרד, ווייס, ברעמען... די קוטשערס, די
שפּערד אוּן די דורכגייער זענען געווען ווייס.

„אין וויאזוי קאָן גאָר פאַלן שניי אין דעמדאָזיקן געסל ! — האָט וואַסיליעוו געטראַכט. — פארשאַלטן זאָלן וועלן דידאָזיקע הייזער".

דערפון וואָס ער איז אזוי האַסטיק אַראָפגעלאָפן פון די טרעפ, האָבן זיך בא אים די פיס צרוגטערגעבויגן פון מידקייט ; ער האָט געסאַפעט, גלייך ער וואָלט ארויפגעקלעטערט אויף אַ בארג, דאָס הארץ האָט געקלאפט אזוי, אז מען האָט געהערט. אים האָט געמאַטערט דער פארלאַנג, וואָס גיכער זיך ארויסצוקריגן פונם גענסל אוין גיין אהיים, נאָר נאָכמער האָט זיך אים געוואָלט צוווארטן אויף די חברים אוין אויסלאָזן צו זיי זיין שוער גע־מיט.

ער האָט אַ סך זאכן נישט פארשטאַנען אין די הייזער, די נשמות פון די זינקענדיקע פרויען זענען פארבליבן פאר אים, ווי פריער, אַ סוד, נאָר אים איז קלאָר געווען, אז די זאך איז אַ סך ערגער, ווי מען האָט געקענט מיינען. אויב דידאָזיקע שולדיקע פרוי, וואָס האָט זיך אָפגעסמט, האָט געהייסן געפאַלענע, איז פאר די אַלע, וואָס האָבן איצט געטאַנצט אוינטער דעם קלאנגן־פלאָג־טער אוין געדעדט לאנגע עקלדיקע פראזן, שווער צוצוקלייבן א פא־סיקן נאָמען. דאָס זענען נישט קיין זינקענדיקע פרויען, נאָר שוין פארזונקענע.

„די זינד איז פארהאן, — האָט ער געטראַכט — נאָר ס׳איז נישטאָ קיין באַוואוסטזיין פון שולד, נישט קיין האָפנונג זיך ארויסצוראַטעוון. מען פארקויפט זיי, מען קויפט, מען טרענקט זיי אין ווין אוין אין געמיינקייט, אָבער זיי זענען ווי שעפסן, טעמפ, גלייכגילטיק אוין פארשטייען נישט. מיין גאָט ! מיין גאָט !

אים איז אויך קלאָר געווען, אז דאָס אַלץ, וואָס מען רופט מענטשלעכע וירדע, פערזענלעכקייט, צלם אלוקים, איז דאָ פאר־אומריניקט געוואָרן ביזן גרונט, „אין טינוף", ווי ס׳זאָגן די שיכורים, אוין אז שולדיק דערין איז נישט בלויז דאָס געסל מיט די טעמפע פרויען.

א חברה וויס־באַשנייטע סטודענטן איז פארבי אים דורכ־

געגאַנגען, רעדנדיק פרייַלעך אוּן לאַכנדיק. אייַנער פון זיי אַ הויפּער אוּן דאַרער האָט זיך אָפּגעשטעלט, אַרייַנגעקוקט וואַסילעוון אין פּנים אַריין אוּן געזאָגט מיט אַ שיפור קול:

— אַן אונזעריקער! האָסט זיך אָנגעקערעט, ברודער? אַהאַ־האַ, ברודער! נישקשה. הויליע! רודער! נישט געזאָרגט, פעטער!

ער האָט אָנגענומען וואַסיליעוון בא די אַקסלען אוּן זיך צוגעדריקט צו זיין האַלז מיט גאַסע, קאַלטע וואָנסן, נאָכדעם האָט ער זיך אַ גליטש געטון, זיך אַ וואַקל געטון אוּן, אויסשפרייטנדיק זיידע הענט, האָט ער אויסגעשריגן:

— פאַמעלעך! פאַל נישט!

אוּן אַרויסלאַכנדיק, האָט ער געזומען לויפן דערייַגן די חברים.

דורכן געריש האָט זיך דערהערט דעם קינסטלערס שטימע:

— איר זאָלט זיך נישט וואַגן צו שלאָגן קיין פרויען, איך זאָל עס אייך נישט דערלויבן, דער טייוול זאָל אייך כאַפּן! איר אויסוואורפן אַזעלכע!

אין די טירן פון הויז האָט זיך באַווייזן דער מעדיק. ער האָט אַ קיק געטון אין ביידע זייטן, דערזעען וואַסיליעוון אוּן געזאָגט צערודערט:

— דו שטייסט דאָ? הער, אויף מיין וואָרט, מיט יעגאָרן איז פּשוט אוממעגלעך צו גיין ערגעץ. וואָס פאַר אַ מענטש דאָס איז, פאַרשטייַ איך נישט. אים איז אינגעפאַלן צו מאַכן אַ סקאַנדאַל! הערסט? יעגאָר! — האָט ער אַ געשריי געטון אין דער טיר אַריין: — יעגאָר!

— איך וועל אייך נישט דערלויבן צו שלאָגן פרויען! — האָט זיך דערהערט אינדערהייך דעם קינסטלערס דורכדרינגלעכע קול.

עפּעס שווערס אוּן נישט מאַסיווס האָט זיך אַ קאַלער געטון אַראָפּ פון די טרעפּ. דאָס האָט דער קינסטלער געמאַכט אַ קאַזשע־

ליק פון די שטיגן אַראָפּ. מען האָט אים, משמעות, אַרויסגע־
וואָרפן.

ער האָט זיך אויפגעהויבן פון דער ערד, אָפּגעשאָקלט דעם קאָפּעלוש און מיט אַ בייז, דערצערנט פנים האָט ער אַרויפגעדראַט אינדערהייך מיט דער פויסט אין אויסגעשריגן:

— פּאָדליעצעס! מענטשנפרעסערס! בלוטצאָפערס! איך וועל אייך נישט דערלויבן צו שלאָגן! שלאָגן אַ שוואַכע, שיפורע פרוי! אך, איר...

— יעגאָר... נו, יעגאָר... — האָט אָנגעהויבן בעטן דער מעדיק. — איך גיב דיר דאָס ערנוואָרט, אַז כ׳וועל שוין קיינמאָל מער נישט גיין מיט דיר, ערנוואָרט!

דער קינסטלער האָט זיך ביסלעכווייז באַרויקט, און די חברים האָבן זיך געלאָזט גיין אַהיים.

— צוּ דידאָזיקע טרויעריקע ברעגעס נישט ווילנדיק, — האָט אויפגעזוּנגען דער מעדיק — ציט מיך אַן אומבאַוווסטע קראַפט...

— אָט איז די מיל... — האָט אַ ביסל דערנאָך אוגטער־געהאַלפן דער קינסטלער. — זי איז דאָך שוין אייגעפאַלן... סאָרא שניי ס׳וואַליעט, מוטער הייליקע! גרישקא, פאַרוואָס ביס־טו אַוועקגעאַנגען? אַ פחדן ביסטו, אַ באַבע און מער גאָר־נישט!

וואַסיליעוו איז געגאַנגען הינטער די חברים, געקוקט זיי אויף די פלייצעס און געטראַכט:

„אייגנס פון די ביידע: אָדער אונדז דאכט זיך נאָר, אַז פראָסטיטוציע איז — אַ פרעניות, און מיר זענען מגזם; אָדער פאַר־קערט, אויב פראָסטיטוציע איז ווירקלעך אזא פרעניות, ווי ס׳איז אָנגענומען צו מיינען, דאַן זענען מיינע ליבע חברים פונקט אַזוי־נע שקלאַפנהערשער, פאַרגוואַלטיקער, און מערדער, ווי יענע אייג־וואויגער פון סיריען אין קאיר, וועלכע מען באַשרייבט אין „ניוואַ". זיי זינגען אַצינד, לאַכן, רעדן פאַרנופטיק, אָבער צי האָבן זיי נאָר וויאָס נישט עקספלאָאַטירט הינגער, אומווויסנהייט און טעפּקייט? — זיי — כ׳האָב עס אַליין געזעען. וויזשע פאָרט זיך דאס מיט זייער

הומאניזם, מעדיצין, מאַלעריי? די וויסנשאפט, די קינסט אין די דערהויבענע געפילן פון דידאַזיקע מענטשן־מערדער דערמאַנען מיך אַן דעם שמאַלץ אין דעם געוויסן אַנעקדאָט, וויי צוויי גזלנים האָבן דערהרגעט אין וואַלד א בעטלער; זיי האָבן אָנגעהויבן זיך טיילן מיט זיינע מלבושים און געפונען אין טאַרבע א שטיק חזיר־שמאַלץ. „פונקט צוגעטראָפן — האָט געזאָגט אייגער פון זיי — לאָמיר טאַקע פאַרבייסן." — ס'טייטש, וויי מען דען? — האָט זיך אינערגעשראָקן דער צווייטער. — האָסט פאַרגעסן, אַז היינט איז מיטוואָך?" און זיי האָבן נישט געגעסן. זיי האָבן נאָר וואָס געשאָכטן א מענטש, און פון וואַלד זענען זיי אַרויסגעגנגען מיט דער איבערצייגונג, אַז זיי האָבן נישט עובר געווען אויפן תענית. דאָס אייגענע איז דאָ מיט דידאַזיקע. זיי האָבן נאָר וואָס געקויפט פרויען, אין גייען דאַ אַצינד און מיינען, אַז זיי זענען קינסטלער אין „געלערנטע"...

— הערט נאָר, איר! — האָט ער געזאָגט בייז אין שאַרף. — נאָכוואָס גייט איר דאָ אַהער? פאַרשטייט איר טאַקע באמת נישט, וויי גרויליך דאָס איז? אייער מעדיצין זאָגט, אַז יעדע פון דידאַזיקע פרויען שטאַרבט פריצייטיק פון שווינדזיכט אָדער פון עפעס אַנדערש; די קינסט זאָגט, אַז מאָראַליש שטאַרבט זי אַוועק נאָך פריער. יעדע פון זיי שטאַרבט דערפון, וואָס זי נעמט אויף אין איר לעבן דורכשניטלעך, לאָמיר זאָגן, פינף הונדערט מענער. יעדע איינע וועלט דערהרגעט פון פינף הונדערט מאַן. צווישן דידאַזיקע פינף הונדערט — זענט איר! אַצינד, אויב איר ביידע וועט אין משך פון אייער גאַנץ לעבן קומען אַהער אוון אין אַנדערע ענלעכע ערטער צו צווייהונדערט אוון פופציק מאָל, הייסט דאָס, אַז אויף אייך ביידע וועט אויסקומען איין דערהרגעטע פרוי! איז דען דאָס נישט פאַרשטענדלעך? איז עס נישט גרויליך? צו דערהרגענען זאַלבערצווויי, זאַלבערדריי, זאַלבערפינף איין נאָר־רישע הונגעריקע פרוי! אַך, איז עס דען נישט גרויליך, גאָט מיינער!

— כ'האָב געוואוסט, אַז דערמיט וועט זיך ענדיקן, — האָט פאַרקרומענדיק זיך, געזאָגט דער קינסטלער. — מען האָט נישט

באַדאַרפט צונויפשפּאַנען זיך מיט דעמדאָזיקן שוטה און גולם! דו מיינסט, אַז דו האָסט אַצינד אין קאָפּ הויכע געדאַנקען, אידעען? ניין, דער טייוול ווייסט עס, נאָר נישט קיין אידעען! דו קוקסט אויף מיר אַצינד מיט שנאה און פֿאַראַכטונג, און — לויט מיין מיינונג — וואָלסטו בעסער איינגעאָרדנט נאָך אַזוינע צוואַנציק היי־זער, איידער אַזוי צו קוקן. אין דעמדאָזיקן בליק דיינעם איז דאָך מער זינד, ווי אין דעם גאַנצן געסל! לאָמיר גיין, וואָלאָדיאַ, כאַפּט אים דער רוח! א שוטה, א גולם און מער גאָרנישט...

— מיר, מענטשן, דערהרגענען קענזייטיק איינער דעם אַנ־דערן, — האָט געזאָגט דער מעדיק, — דאָס איז, נאַטירלעך, אוממאָראַליש, — נאָר מיט פילאָזאָפיע וועסטו דאָ גאָרנישט העלפן. זיי געזונט!

אויפן טרוּבנער פלאַץ האָבן זיך די חברים געזעגנט און זיך צעגאַנגען. פאַרבלייבנדיק אַליין, האָט וואַסילייוו געטומען שנעל שפּרייזן איבערן בולוואַר. ער האָט געפילט א פּחד פאַר דער פינ־סטערניש, פאַר דעם שניי, וועלכער איז פלאַטקעסוויז געפאַלן אויף דער ערד און, ס'האָט זיך געדאַכט, ער ווייל פאַרשיטן די גאַנצע וועלט; א פּחד האָבן אויף אים אַנגעיאָגט די לאַמטערן־פייערן, וועלכע האָבן בלייך געצאַנקט דורך די שניי־וואָלקנס. אַן אומדערקלערלעכע קלייניטיקע מורא האָט באהערשט זיין נשמה. זעלטן־ווען זענען אים אַנטקייגנגעקומען דורכגייער, נאָר ער האָט זיך שרעקעוודיק געזייטיקט פון. זיי אים האָט זיך אויסגעוויזן, אַז פון אומעטום גייען און פון אומעטום קוקן אויף אים פרויען, בלוּז פרויען...

„ס'הייבט זיך שוין אַן בא מיר, — האָט ער געקלערט. — דער צטאַק הייבט זיך אַן"...

VI

אינדערהיים איז ער געלעגן אויפן בעט אין האָט געריבן, שוידערנדיק מיטן גאַנצן קערפער:

— לעבעדיקע! לעבעדיקע! גאָט מיינער, זיי זענען לעבעדיק!

ער האָט אויף כּלערליי אופנים צוגעשׂאַרפט זיין פאַנטאזיע, פאַרגעשטעלט זיך גופא — דאָ ווי אַ ברודער פון אַ געפאַלענער פרוי, דאָ ווי אירס אַ פאָטער, דאָ אַלס געפאַלענע פרוי אַליין, מיט צוגעשמירטע באַקן, אין פון דעם אַלעם האָט אים אַרומגענומען אַ גרויל.

אים האָט זיך איבער עפעס געדאַכט, אַז ער מוז לייזן די פראַגע תּיכף ומיד, אָן אַ שום תּירוץ, אין אַז דידאָזיקע פראַגע איז נישט קיין פרעמדע, נאָר זיינס אַן אייגענע. ער האָט אָנגעשטרענגט די פוחות, באַקעמפט אין זיך די פאַרצווייפלונג אין, אויפצוצנדיק זיך אין בעט, אַרומגעמענדיק מיט די הענט דעם קאָפּ, האָט ער אָנגעהויבן באַקלערן: וויאַזוי צו ראַטעוון די אַלע פרויען, וואָס ער האָט הייבט געזען. דער סדר פון לייזן פאַרשידענע פראַגן איז אים, ווי אַ געבילדעטן מענטש, געווען גוט באַקאַנט. אין, ווי אויפנעריצט ער איז נישט געווען, האָט ער זיך שטרענג געהאַלטן אָן דאָזיקן סדר. ער האָט באַוויזן זיך צו דערמאַנען די געשיכטע פון דער פראַגע, איר ליטעראַטור; אין אַרום פיר אַ זייגער האָט ער אַרומגעשפרייזט הין אין צוריק אין זיך באַמיט צו דערמאַנען די אַלע עקספערימענטן, וואָס וועדן אין הייבטיקער צייט פראַקטיצירט, כּדי צו ראַטעוון אַזעלכע פרויען. ער האָט געהאַט אַ סך גוטע חברים אין פרייבד וואָס האָבן געוואוינט אין מעבלירטע צימערן בא באַלצפין, גאָלאָשקינען, ניעשאַיעוון, יעטשקינען... צווישן די

איז פֿאַרהאַן נישט ווייניק ערלעכע אין קרבן־פּעיקע מענטשן. אייניקע פון זיי האָבן געפֿרוווט ראַטעווען פֿרויען...

„דידאָזיקע אַלע נישט פּילצאַליקע פֿרוון, — האָט וואַסיליעוו געטראַכט — קאָן מען איינטיילן אין דריי גרופּעס. מאַנכע האָבן אויסגעקוקט די פֿרוי פון שאַנדהויז, האָבן פֿאַר איר געדונגען אַ נומער, געקוקט אַ ניי־מאָדישן, און זי איז געווארן אַ נייטאַרין. אין דער אויסקוקפֿער האָט, ווילנדיק אָדער נישט ווילנדיק, געמאַכט זי פֿאַר זיינע אַ קעפּסווייב; נאָכדעם, ווען ער האָט געענדיקט דעם קורס און איז אַוועקגעפֿאָרן, האָט ער זי איבערגעגעבן אינטער דער השגחה פֿון אַ צווייטן אָרנטלעכן מענטש, ווי עפּעס אַ זאַך. און די געפֿאַלענע פֿרוי איז פֿאַרבליבן אַ געפֿאַלענע. אַנדערע האָבן, אויסקוקנדיק, אויך געדונגען פֿאַר איר אַ נומער, איינגעקוקט דאָס אומפֿאַרמיידלעכע ניי־מאָדישנדל, האָבן נאָך אָנגעוועגדט בילדונג, פֿראַפֿאַגאַנדע, לייענען ביכער. די פֿרוי האָט אַזוי געלעבט און געניט, כּל־זמן ס׳איז איר געווען ניי אין אינטערעסאַנט. אָבער נאָכדעם, ווען ס׳איז איר געווארן לאַנגווייליק, האָט זי אָנגעהויבן בסוד פֿאַר די פֿראָפֿאַגאַנדיסטן אויפּצונעמען מאַנסלייט, אָדער זי איז גאָר אַנטלאָפֿן צוריק אַהין, וואו מען קאָן שלאָפֿן ביז דריי א זייגער, טרינקען קאַווע און עסן זעטיקע מיטאָגן. די דריטע, די צוימיסטנס, הייסט האָבן חתונה געהאַט מיט די פֿרויען. און ווען די חיצוניקע, צעבאַלעוועטע, אָדער טעמפּע, דערשלאָגענע חיה איז געווארן אַ ווייב, א באַלעבאָסטע און דערנאָך אַ מוטער, האָט דאָס אים בערגעקערט מיט די פּיס קאָפּויער איר לעבן און וועלט אָנשוויגנג, אַזוי, אז נאָכדעם איז אין דעם ווייב אוין אין דער מוטער שווער געווען צו דערקענען די געוועזענע געפֿאַלענע פֿרוי. יאָ, געמען פֿאַר א ווייב — דאָס איז דאָס בעסטע, און אפֿשר דאָס אייניציקע מיטל״.

— אָבער דאָס אוממעגלעכע! — האָט וואַסיליעוו אַרויסגעזאָגט אויפן קול אין זיך אַוועקגעלייגט אויפן בעט. — איך וואָלט דער ערשטער נישט געקענט חתונה האָבן מיט אזעלכע! דערויף דאַרף מען זיין א הייליקער, נישט קיינער פֿיינט האָבן אין נישט וויסן פֿון

עקל. נאָר לאָמיר אַנעמען, אַז איך, דער מעדיק און דער קינסט־
לער האָבן זיך גובר געווען אין התּוגה געהאט. וואָס־זשע איז דער
פּועל־יוצא? דער פּועל־יוצא וואָס איז? דער פּועל יוצא איז, אַ אין דער
צייט. וואָס זיי ווילן דאָ, אין מאָסקווע, התּוגה האָבן, ווען דער
סמאָלענסקער בּוכהאַלטער פּאַרפּירן אַ נייע פּאַרטיע, און דידזשיקע
פּאַרטיע ווען אַהערשטראָמען דאָ אויף די וואַקאַנטע ערטער אי־
נייגעם מיט סאַראַטאָיוער, ניזשעגאָראָדער, וואַרשעווער... אין וואָס
ווען מען אַהינטון די הונדערטויזנט לאָנדאָנער? וואָס ווען מען
אַהינטון די האַמבורגער?

דער לאָמפּ, אין ווילכן ס׳האָט זיך אויסגעברענט דער נאַפּט,
האָט אָנגעהויבן צו טשאַדען. וואַסיליעוו האָט דאָס נישט בּא־
מערקט. ער האָט וויידער אָנגעהויבן אַרומשפּריזן און וווייטער גע־
קלערט. איצט האָט ער שוין אַוועקגעשטעלט די פּראָגע אַנדערש:
וואָס בּאַדאַרף מען טון, אַז געפּאַלענע פּרויען זאָלן מער נישט נייע־
טיק זיין? דערצו איז נויטווענדיק, אַז די מענער, וואָס קויפן זיי
אין דערהרגענען. זאָלן דערפילן די גאַנצע אוממאָראַלישקייט פון
זייער פּאַרשקלאַפּערישער רעלע און ס׳וואָלן זיי דורכנעמען א
גרויל. מען דאַרף רעטטוון די מענער.

„מיט וויסנשאַפט און קינסט ווען מען, נאַטירלעך, גאָרנישט
אויפטון... — האָט וואַסיליעוו געטראַכט. — דאָ איז פּאַראַן איין
אויסוועג — „מיסיאָנערישקייט".

און ער האָט אָנגעהויבן פּאַנטאַזירן וועגן דעם, ווי שוין
מאָרגן אינאָוונט ווען ער שטיין אין רעג פון געסל און רעדן צו
יעדן דורכנייער:

— וואוהין און נאָכוואָס גייט איר? האָט נאָט אין הארצן,
ער ווען זיך וועגדן צו די גלייכגילטיקע קוטשערס און זי
זאָגן:

— נאָכוואָס שטייט איר דאָ? פּאַרוואָס דריקט איר נישט אויס
אייער פּאַרביטערונג, אייער פּראָטעסט? איר גלייבט דאָך אין נאָט
אין ווייסט, אַז דערפאַר ווילן מענטשן גיין אין ניהטום אַריין, פּאַר־
וואָס־זשע שווייגט איר? אפּשר, די פּריצן זענען אייך פּרעמד,

אָבער זיי האָבן דאָך אויך פאָטערס, ברידער, פּונקט אַזעלכע, ווי איר. . .

עמעצער פון די חברים האָט אַמאָל געזאָגט וואַסילייוון, אַז ער איז אַ טאָלענטירטער מענטש. ס׳זענען דאָ טאָלענטן שרייבערישע, סצענישע, מאָלעריש, ער פאַרמאָגט אַן אייגנאַרטיקן טאָלענט — א מענטשלעכן. ער באַזיצט א פיינעם, גרויסאַרטיק חוש צו וויטיק בכלל. ווי אַ גוטער אַקטיאָר שפּיגלט אָפּ אין זיך פרעמדע באַוועגונגען אוּן א פרעמד קול, אַזוי קען וואַסילייוו אָפּשפּיגלען אין זיין נשמה פרעמדן וויטיק. קוים דערזעט ער טרערן, וויינט ער; לעבן אַ קראַנקן ווערט ער קראַנק אוּן קרעכצט; אויב ער זעט געוואָלט-טאָט, דאָכט זיך אים, אַז דער געוואָלט-טאָט ווערט באַגאַנגען איבער אים, ער קריגט מורא, ווי א יינגל אין, מורא האָבּנדיק, לויפט ער העלפן. פרעמדער שמערץ צערייבט אים. רוידערט אים אויף, ברענגט אים אַריין אין א צושטאַנד פון עקסטאַז א. ד. גל.

צי איז געראָכט דער חבר — וויס איך נישט, נאָר דאָס, חאָס וואַסילייוו האָט איבערגעלעבט, ווען אים האָט זיך געדאַכט, אַז די פראַגע איז געלייזט, איז זייער ענלעך געווען צו עקסטאַז. ער האָט געווינט, געלאַכט, גערעדט אויפן קול די ווערטער, וואָס ער וועט מאָרגן זאָגן, געפילט א הייסע ליבשאפט צו יענע מענטשן, וואָס וועלן אים פאָלגן אוּן וועלן זיך אַוועקשטעלן צוזאַמען מיט אים אין ראָג פון געסל פירן פראָפאַגאַנדע; ער האָט זיך געזעצט שרייבן בריוו, געגעבן זיך שבועות. . .

דאָס אַלץ איז ענלעך געווען צו עקסטאַז שוין צוליב דעם אַליין, וואָס עס האָט נישט לאַנג געדויערט; וואַסילייוו איז גיך מיד געוואָרן. די לאָנדאָנער, האַמבורגער, וואַרשעווער האָבן אים געדריקט מיט זייער מאַסע, ווי בערג דריקן די ערד; ער האָט זיך געפילט אָפּהענטיק פאַר דערדאָזיקער מאַסע, האָט זיך פאַרלוירן; ער האָט זיך דערמאַנט, אַז ער באַזיצט נישט קיין רעדנערישע פעיקייטן, אַז ער איז פחדותדיק אוּן קלייבוטיק, אַז די גלייכגילטיקע מענטשן וועלן, מסתמא, נישט וועלן גאָר האָרכן אוּן פאַרשטיין אים, דעם סטודענט-יוריסט פון דריטן קורס, דעם אָפּהענטיקן אוּן נישטיקן

מענטש ; אז אמתדיקע מיסיאָנערישקייט באַשטייט נישט בלויז אין פּראָפּאַגאַנדע אַליין, נאָר אויך אין מעשים. . .

וען ס׳איז שוין געווען לעכטיק אין אויך דער גאס האָבן געקלאַפּט די עקיפאַזשן, איז וואַסילעוו געלעגן אומבאַוועגלעך אויף דער אָטאָמאַנע אין געקיקט אין איין פּינטל. ער האָט שוין נישט געטראַכט נישט וועגן פרויען, נישט וועגן מענער, נישט וועגן מיסיאָנערישקייט. זיין גאַנצע אויפמערקזאַמקייט איז געווען געווענדט אויף דעם מאָראַלישן וווייטיק, וואָס האָט אים געפיינקט. דאָס איז געווען א טעמפּער, א נישט קאָנקרעטער, אומבאַשטימטער וווייטיק, וואָס איז ענלעך געווען אי צו צער, אי צו שרעק אין העכסטן גראַד, אי צו פּאַרצווייפלונג. אָנווייזן, וווּ דער וווייטיק איז, האָט ער געקענט : אין דער ברוסט, אינטערן האַרץ ; נאָר צו פּאַרגלייכן אים איז נישט מעגלעך געווען מיט גאָרנישט. ער האָט שוין אַמאָל געליטן שטאַרקן ציין־וווייטיק, געהאט פּלעווריט, געוואַלגיע, אָבער דאָס אַלץ איז גאָרנישט געווען אין פאַרגלייך מיט דעם מאָראַלישן וווייטיק. בא דידאָזיקע יסורים האָט אים דאָס לעבן אויסגעזען אָפּשטויסנדיק. די דיסערטאַציע, דאָס אויפגעצייכנטע ווערק, וואָס ער האָט שוין געהאט אָנגעשריבן, די געליבטע מענטשן, דאָס ראַטעוען זינקענדיקע פרויען — דאָס אַלץ, וואָס ער האָט נאָך נעכטן ליב געהאט, אָדער צו וואָס ער איז געווען גלייכגילטיק, האָט אים איצט בא דער בלויזער דערינערונג אויפגערייצט, אקוראט ווי דער געריש פון די עקיפאַזשן, דאָס לויפענייש פון דער קאָרידאָר־דיענערשאפט, די שיין פון טאָג. . . וען עמעצער וואָלט איצט פאר זיינע אויגן אויסגעפירט א העלדנטאט פון באַרמהאַרציקייט אָדער אן אויפרעגדיקן געוואַלט־טאט, וואָלט אויף אים דאָס ערשטע, וויי דאָס צווייטע געמאכט דעם אייגענעם אָפּשטויסנדיקן איינדרוק. פון אַלע געדאנקען, וואָס האָבן פויל זיך געדרייט אין זיין קאָפּ, האָבן נאָר צוויי אים נישט אויפגערייצט : איינער — אז ער קען יעדע מינוט זיך דערהרגענען, דער צווייטער — אז די יסורים וועלן נישט געדויערן מער, ווי דריי טעג. דאָס צווייטע האָט ער געווסט פון דערפאַרונג.

אָפּגעלעגן א ביסל, איז ער אויפגעשטאַנען אין, ברעכנדיק

די הענט, איז ער זיך דורכגעגאנגען נישט פון ווינקל צו ווינקל, ווי געווײנלעך, נאָר איבערן קוואדראט, לענגווײס די וועגט. ער האָט אַ רגע געכאפט אַ קוק אויף זיך אין שפיגל. זיין פנים איז געווען בלייך אזן אָפגעצערט, די שלייפן איינגעפאלן, די אויגן זעבען געווען גרעסער, טונקעלער, אימפאָוזענטלעכער, גאָר ווי פרעמדע, אזן האָבן אויסגעדריקט אומאַרטאָגלעכע גייסטיקע לײדן.

אינמיטן טאָג האָט אין דער טיר אָנגעקלאפט דער קינסטלער.

— גריגאָרי, ביכט אינדערהיים? — האָט ער אַ פרעג געטון.

נישט באַקומענדיק קיין ענטפער, האָט ער זיך פאַרהאלטן אַ מינוט, אַ קלער געטון אזן זיך געענטפערט אויף כאָלאַקטיק:

— נעמא. וו ניווירסיטעט פישאָוו, טרעקלאטי כלאָפּץ.*)

אזן ער איז אַוועקגעגאנגען. וואסילײוו האָט זיך אַ־דערגעלײגט אויפן בעט אזן, באַהאלטנדיק דעם קאָפ אונטערן קישן, האָט ער אָנגעהויבן ווײנען פון ווייטיק, אזן וואָס מער ס׳האָבן זיך געגאסן די טרערן, אלץ מוראדיקער איז געוואָרן דער מאַראלישער ווייטיק. וועז ס׳איז פינצטער געוואָרן, האָט ער זיך דערמאַנט וועגן דער פיינלעכער נאכט, וואָס דערוואַרט אים, אזן ס׳האָט אים באַהערשט אַ שרעקלעכער יאוש. ער האָט זיך געשווינד אָנגעטון, איז אַרויסגעלאָפן פון נומער אזן, איבערלאָזנדיק אויפגעפראלט זיין טיר, איז ער אָן שום באַדאַרף אזן ציל אַרויסגעגאנגען אויף דער גאַס. ער האָט זיך נישט געשטעלט די פראָגע, וואוהין צו גיין, אזן זיך אַוועקגעלאָזט איבער דער סאַדאָוער גאַס.

דער שניי איז געפאלן ווי נעכטן; ס׳איז געווען אַ לינד וועטער. די הענט פארוקט אין די ארבל, ציטערנדיק אזן שרעקנדיק זיך פאר דעם געקלאפערי אזן קלימפעריי פון די שליטנס אזן פאר די דורכגייער, איז וואסיליעוו דורכגעגאנגען די סאַדאָוע בזן

*) נישט. צמיק אין צוניפערשטאנד, דער פארקלעכער יאז.

סיכארעווער טורם, נאכדעם ביז די קראסנער טויערן, אוּן פּינדא־
נען אראפּגעדרייט אויף באסמאנער גאס. ער איז אַרײַנגעגאנגען
אין א שענק אין האָט אויסגעטרונקען א גרויס גלאָז ברענפן. אָבער
דערפּון איז אים נישט גרינגער געוואָרן. צוגייענדיק ביז ראזגוי־
לייא־גאס, האָט ער אַראָפּגעדרייט אויף רעכטס אוּן אַנגעהויבן שפּא־
נען איבער געסלעך, אויף וועלכע ער איז נאָך קיינמאָל נישט גע־
וען. ער איז ציגעקומען צו דער אַלטער בריק, וווּ ס׳רוישט די
יאָוזע אין פּוכוואנען מען האָט געזען לאַנגע שורות פייערלעך אין
די פּעכטער פּון די ק״אסטער קאזאַרמעס. פּדי אָפּצוציען די אויפּ־
מערקאַמקייט פּון דעם מאָראַלישן וווייטיק אויף עפּעס א נייעם
איינדרוק אָדער אין אַנדערן וווייטיק, נישט וויסנדיק, וואָס צו טוּן,
וויינעדיק אוּן שוידערנדיק, האָט וואַסיליעוו צעשפּילעט דעם פּאָלטן
אוּן דאָס רעקל אוּן אויסטערגעשטעלט זיך נאָקעטע ברוסט אויסטערן
נאָסן שניי אוּן ווינט, נאָר דאָס האָט אויך נישט פּאַרקלענערט דעם
וווייטיק. דאָמאָלס האָט ער זיך איבערגעבויגן איבער דעם אָנלעגן
פּון דער בריק אוּן א קוק געטוּן אראָפּ אין דער שוואַרצער, ברוזנ־
דיקער יאָוזע, אוּן אים האָט זיך פּאַרגלוסט אַראָפּצוואַרפן זיך אַהין
מיטן קאָפּ אַראָפּ, נישט פּון עקל צו לעבן, נישט ציליב זעלבסט־
מאָרד, נאָר פּדי כאָטש צו צעשעדיקן זיך אוּן דורך איין וווייטיק
פּאַרגעסטן דעם אַנדערן. אָבער דאָס שוואַרצע וואַסער, די פּינצטער־
ניש, די וויסטע ברעגעס, באַדעקטע מיט שניי, האָבן אויסגעזען
שרעקלעך. ער האָט אויפּגעשוידערט אוּן איז אוועקגעגאנגען וווייטער.
ער איז זיך דורכגעגאנגען לענגוויס די קראסנער קאזאַרמעס, נאָכ־
דעם צוריק אוּן זיך אַראָפּגעלאָזט אין עפּעס א וועלדל, פּון וועלדל
וידער אויף דער בריק אַרויס. . .

— „ניין, אהיים, אהיים! — האָט ער געקלערט, — אינ־
דערהיים איז, דאכט זיך, לייכטער“. . .

אין ער האָט געגומען גיין צוריק. אַהיימקומענדיק, האָט ער
אַראָפּגעריסן פּון זיך דעם נאסן פּאַלטן אוּן דאָס היטל, האָט אָנגע־
הויבן אַרומשפּרייזן לענגויס די וועגט אוּן אומדערמידלעך געשפּאַנ־
נען בייז אַנדערן פּרימאָרגן.

VII

דען אויפן צווייטן טאָג אינדערפרי זענען צוּ אים געקומען דער קינסטלער אוּן דער מעדיק, איז ער אין אַ צעריסענער בלוזע אוּן מיט צעביסענע הענט אַרומגעלאָפן איבערן צימער אוּן געקרעכצט פֿון יסורים.

— אַם גאָטס וויללן! — האָט ער זיך צעיאָמערט, דערזע־ענדיק די חברים. — פּירט מיך, וואוהין איר ווילט, טוט חסד איר קענט, נאָר, למען השם, ראַטעוועט מיך שנעלער! איך וועל זיך דערהרגענען.

דער קינסטלער איז בלאַס געוואָרן אין האָט זיך פֿאַרלוירן. דער מעדיק האָט אויך זיך שיער נישט צעווייניט, נאָר, האַלטנדיק, אַז מעדיקער זענען מחויב אין אַלע פֿאַלן פֿון לעבן צוּ זיין קאַלטבלוטיק אוּן ערנסט, האָט ער קאַלט געזאָגט:

ס׳איז בּאַ דיר אַן אַטאַק. נאָר ס׳מאַכט נישט אויס. לאָמיר שוין גיין צוּ אַ דאָקטאָר.

— וואוהין איר ווילט, נאָר למען השם, גיכער!

— דו רעג זיך נישט אויף. מען דאַרף קעמפן מיט זיך.

דער קינסטלער אוּן דער מעדיק האָבן מיט צישערנדיקע הענט אָנגעטוּן וואַסילייוון אוּן אים אַרויסגעפירט אויף דער גאַס.

— מיכאַיל סערגעיטש וויל זיך שוין לאַנג מיט דיר באַקענען, — האָט אויפן וועג געזאָגט דער מעדיק. — ער איז זייער אַ סימפּאַטישער מענטש אוּן קען אויסגעצייכנט זיין פּאַך. בעענדיקט האָט ער 82־טן יאָר גוּן האָט אַן אומגעהיירט פּראַקטיק. מיט סטודענטן האַלט ער זיך אויף אַ חבֿרישן אופן.

— שנעלער, שנעלער... — האָט וואַסיליעוו אינטערגע־רופֿן.

מיכאַיל סערגעיטש, אַ דיקער, בלאָנדער דאָקטאָר האָט מקבל־

ענים געזען די חברים בכבודיק. סאַליד, קאַלט און א שמייכל
געזען בלויז מיט איין באַק.

— דער קינסטלער און מאַלער האָבן מיר שוין דערציילט
וועגן אייער קראַנקייט — האָט ער געזאָגט. — מיך פרייט זייער
אייך צו דינען. נו=ס? וועלט זיך, געפעלק.

ער האָט אַוועקגעזעצט וואַסיליעוון אין א גרויסן פאָטעל
לעבן טיש און צוגערוקט צו אים א קעסטלע פאפירָסן.

— נו=ס? — האָט ער אָנגעהויבן, גלעטנדיק די קניען. —
וואָמיר צוטרעטן צום ענין... וויי אַלט זענט איר?

ער האָט פאַרגעבן פראַגן, אין דער מעדיק האָט געענטפערט.
ער האָט געפרעגט, צי איז וואַסיליעוס פאָטער נישט קראַנק געווען
אויף עפעס באַזונדערע קרענק, צי האָט ער נישט געשיכורט, צי
האָט ער זיך נישט אויסגעצייכנט מיט אכזריות אָדער מיט אַנדערע
משונהדיקייטן. דאָס אייגענע האָט ער געפרעגט וועגן זיין זיידן,
וועגן דער מוטער, שוועסטערן און ברידער. דערוויסנדיק זיך, אז זיין
מוטער האָט געהאט אַן אויסגעצייכנט קול און געשפילט טיילמאָל
אין טעאַטער, איז ער פלוצלינג באַלעבט געוואָרן און האָט ge=
פרעגט:

— זייט מוחל, קענט איר זיך נישט דערמאַנען, צי איז דאָס
טעאַטער בא אייער מאַמען נישט געווען קיין לידנשאפט?

ס'איז אַריבער א מינוט צוואַנציק. וואַסיליעוון איז נמאס ge=
וואָרן, וואָס דער דאָקטאָר גלעט די קניען אזן רעדט אַלץ דאָס
אייגענע.

— אויף וויפיל איך פאַרשטיי אייערע פראַגן, דאָקטאָר, —
האָט ער געזאָגט — ווילט איר וויסן, צי איז די קראַנקייט א ge=
ירשענע, אָדער נישט. זי איז נישט קיין בעירשנטע.

וויייטער האָט דער דאָקטאָר געפרעגט, צי וואַסיליעוו האָט
אין דער יוגנט נישט געהאט עפעס קיין באַהאַלטענע זיבד, קיין
קאָפ=שעדיקונג, קיין עקזאַלטאַציעס, אויסטערלישע טבעס, אומנאַ=
טאַלע נייגונגען. אויף א העלפט שאלות, וואָס עס שטעלן געוויינלעך
פליסיקע דאָקטוירים, מעג מען נישט צוטפערן אָן א שום שאָדן
פאַרן געזונט; נאָר מיכאיל סערגעיטש, דער מעדיק אזן דער

קינסטלער האָבן געמאַכט אַזעלכע פנימער, אַז ווען וואַסיליעוו ענט-פערט נישט חלילה אויף אין שאלה, גייט פלומרשט אַלץ לאיבוד. די באַקומענע תשובות האָט דער דאָקטאָר צוליב עפעס פארנאָטירט אויף א פאַפירל. וועג ער איז געווויר געוואָרן, אַז וואַסיליעוו האָט שוין געעדיקט דעם נאַטורוויסנשאַפטלעכן פאַקולטעט און איז אַצינד אויפן יורידישן, האָט זיך דער דאָקטאָר פארקלערט...

— פארשטייט האָט ער אָבגעשטיבן אן אויסגעזייכנט וועדק... — האָט א זאָג געטון דער מעדיק.

— זייט מוחל, שלאָגט מיר נישט איבער, איר שטערט מיר צו קאָנצענטרירן זיך, — האָט געזאָגט דער דאָקטאָר און א שמייכל געטון מיט איין באק. — יאָ, געווים, דאָס שפילט אויך א ראָלע אין דער אנאמנעזע. אינטענסיווע גייסטיקע ארבעט, איבערמאַסיגע רוגב... יאָ, יאָ... און ברענען טרינקט איר? — האָט ער זיך געוועגדט צו וואַסיליעוון.

— גאָר זעלטן.

ס'זענען אריבער נאָך צוואַנציק מינוט. דער מעדיק האָט אָנגענהיבן מיט א האַלב קול ארויסצוזאָגן זיך מיינונג וועגן די נאָטטע סיבות פון אַטאַק אזון האָט דערציילט, וויי אייערנעכטן איז ער, דער קינסטלער אין וואַסיליעוו געגאַנגען אין סיטשן געזעל.

דער גלייכגילטיקער, אייגנהאַלטשער, קאָלטער טאָן, מיט וועלכן זיינע חברים און דער דאָקטאָר האָבן גערעדט וועגן די פרויען אין וועגן אומגליקלעכן געזעל, האָט אים אויסגעזעען אין העכסטן גראד מאָדנע...

— דאָקטאָר, זאָגט מיר נאָר אייגנט, — האָט ער געזאָגט אייגהאַלטנדיק זיך, כדי נישט צו זיין גראָב: — פראָסטיציע איז — א שלעכטס, אָדער נישט?

— מיין ליבער, ווער שפּאָרט זיך דען? — האָט דער דאָקטאָר געזאָגט מיט אזא מינע, גלייך ווי ער וואָלט שוין לאָנג גע-האָט געלייזט די אָלע פרעגן. — ווער זאָגט דען אָנדערש?

— איר זענט א סיניקאָטער? — האָט וואַסיליעוו גראָב א פרעג-עמון.

— יאָ-ס, אַ פּסיכיאַטר.

ס׳קען זיין, איר אַלע זענט טאַקע געראַטן! — האָט וואַסי-
ליעוו געזאָגט, אויפהייבנדיק זיך, אין אָנגעהויבן צו גיין הין אין
צוריק. ס׳קען זיין! נאָר מיר זעט דאָס אַלץ אויס וואונדערלעך.
אז איך בין געווען אויף צוויי פּאָליטעטן — זעט מען דערין א
העלדנטאַט, דערפאר וואָס איך האָב אָנגעשריבן א ווערק, וואָס
מען וועט אין דריי יאָר ערום אוועקווארפן אין פאַרגעסן, הייבט
מען מיך ביזן זיבעטן הימל; נאָר דערפאר, וואָס וועגן געפאַלענע
פרויען קען איך נישט רעדן אַזוי גלייכגילטיק, וי וועגן דידאַזי-
שטוּלן, היילט מען מיך, רופט מען מיך משוגענער, באַדויערט
מען מיך!

וואַסיליעוו האָט איבער עפעס פלוצלינג דערשפירט א גע-
וואַלטיק רחמנות סיי צו זיך, סיי אויף די חברים, סיי אויף די
אלע, וואָס ער האָט געזען אייערנעכטן, סיי אויף דעם דאָקטאָר,
ער האָט זיך צעווייטנט אין אין אַנידערגעפאַלן אויפן פּאָטעל.

די חברים האָבן מיט א פרעגנדיקן בליק געקוקט אויפן דאָק-
טאָר. יענער איז — מיט א מינע, וי ער וואָלט פלומרשט אויסגע-
צייכנט פּארשטאַנען אי די טרערן, אי די פּאַרצווייפלונג, וי ער
וואָלט זיך געפילט פּאַר א ספעציאַליסט גראָד אינם דאָזיקן בע-
גיס, — ציגעגאַנגען צו וואַסיליעוון אין אים שווייגנדיק געבעטן צו
פרינקען עפעס אָזעלכע טראָפּנס; נאָכדעם, וען וואַסיליעוו האָט
זיך באַרוּקט, האָט ער אים אויסגעטון אין אָנגעהויבן אויסצופּאָרשן
די פילבאַרקייט פון זיין הויט, די קני-רעפלעקסן און אזוי ווייטער.

אין וואַסיליעוון איז לייכטער געוואָרן. וען ער איז אַרויס-
געגאַנגען פון דאָקטאָר, איז אים שוין נאָר געווען א בושה. דער
ערזיש פון די עקיפאַזשן האָט אים מער נישט אויפגעריצט אין
די שוערקייט אינטערן האַרץ איז געוואָרן אַלץ גרינגער אין גרי-
גער, גלייך זי וואָלט צערונען געוואָרן. אין דער האָנט האָט ער
געהאט צווי רעצעפטן: אויף אייגעם איז געווען אויפגעשריבן
בראָם-קאַלי, אויפן צווייטן מאָרפינע... דאָס אַלץ פלעגט ער איצ-
טמען פריער אויך!

אויה זומער־וואוינונג

„איך האָב אייך ליב. איר זענט מיין לעבן, מיין גליק — אַלץ! זייט מוחל, וואָס איך בין זיך אייך מודה, נאָר ליידן אוּן שווייגן איז איבער מיינע כוחות. כ׳בעט נישט קיין קעגנזייטיקייט, נאָר מיטלייד. זייט היינט אַכט אַ זיגער אינאָוונט אין דער אַלטער אַלטאַנקע... אזנטערצושרייבן מיין נאָמען האַלט איך פאַר אי־בעריק, אָבער זאָל אייך דער אַנאָנים נישט שרעקן. איך בין יונג, זיין... וואָס נאָך דאַרפט איר דען?"

איבערלייענדיק דעמדאָזיקן בריוו, האָט דער זומערוואוי־גער פּאָועל איוואַניטש טיכאָדצעוו, אַ בכבודיקער פאַמיליען־מענטש, אַ קוועטש געטון מיט די פּלייצעס אוּן פּארחידושט זיך אַ קראַץ גע־געבן איבערן שטערן.

„סאַרא משולחת איז דאָס? — האָט ער אַ קלער געטון. איך בין אַ מענטש אַ באַוויבטער אוּן פּלוצלינג נאָר אזא מאָד־נער... נאָרישער בריוו! ווער האָט דאָס געקענט שרייבן!"

פּאָועל איוואַניטש האָט איבערגיזדרייט דעם בריוו פון אַלע זייטן, אים נאָכאַמאָל איבערגעלייענט אוּן אויסגעשפּיגן.

„איך האָב אייך ליב"... — האָט ער זיך נאָכגעקרומט. — „פֿאַרוואָס ייבל זי האָט זיך עס געפּונען! אָט נעם איך אָקאָרשט אין לויף צו דיר אין האַלטאַנקע אַריין!... איך, מאַמעניו, האָב זיך שוין לאַנג אָפּגעוואוינט פּון אזעלכע מין ראָמאַנסן אין וויטלעיבעס... הם! משמעות, עפּעס א פּלוטעווואַטע, א גישט לייטישע... נו, א מין פּאָלק ס'זענען די וויבער! וואָס פֿאַר א פּלאַטערקאָפּ, רחמנא לצלן, מען דאַרף זיין, כדי אָנצושרייבן אזא בריוו צו א גישט באַקאַנטן אוּן דערצו באַוווייבטן מאַנספיל. ס'אַן אבתע דעמאָראַלי־זאַציע!"

פֿאַר די גאַנצע אַכט יאָר פּון זיין פֿאַמיליענלעבן איז פֿאַזעלן איוואַניטש אָפֿגעווויגט געוואָרן פּון אייזעלע געפּילן אוּן ער פּלעגט גישט דערהאַלטן קיין שום בריוו, א חוץ גראַטולאַציעס, אוּן דערי־בער, איז וויפּיל ער האָט זיך גישט געפֿלייסט צו מאַכן זיך גלייכגיל־טיק, האָט דאָך דער אויבנגעברענגטער בריוו שטאַרק אים פֿאַר־חידושט אוּן צערודערט.

אין א שעה אַרום נאָכן דערהאַלטן אים איז ער געלעגן אויף דער סאָפּע אוּן געקלערט: „געוויס בין איך גישט קיין ייבל אוּן וועל גישט לויפן אויפן דאָזיקן נאַרישן ראַנדעוואוּ, נאָר דאָך וואָלט געווען אינטערעסאַנט צו וויסן, ווער ס'האָט דאָס אָנגעשריבן. הם... די האַנטשריפט איז אָן שום ספק פּון א פרוי... דער בריוו איז געשריבן אויפֿריכטיק, מיט נשמה, אוּן ס'איז דערוּם זיכער גישט קיין קאַטאָווע... מסתמא איז עס עפּעס א פּסיכאָפּאטקע אָדער אַן אלמנה... אלמנות זענען אין אַלגעמיין לייכטזיניק אוּן עקסצענ־ריש. הם... ווער קען עס אָבער זיין?"

צו ענטפֿערן אויף דער פֿראַגע איז נאָך שווערער געווען דערפֿאַר, וואָס אין דער גאַנצער דאַטשע־געגנט האָט פֿאַוועל איוואַניטש גישט געהאַט קיין איין באַקאַנטע פרוי, א חוץ זיין וויב...

„מאָדנע... — האָט ער געגאַפּט, — „איך האָב אייך ליב"... וועו־זשע האָט זי עס באַווייזן ליב צו קריגן? אַן אויסטערלישע פרוי! האָט ליב באַקוּמען עפּעס אזוי העגדום־פּעגדום, אפילו גישט באַקענעדיק זיך אוּן גישט וויסנדיק, וואָס פֿאַר א מענטש איך בין...

חייזט אויס, זי איז נאָך יינג און ראָמאַנטיש, אויב זי איז פּעיק זיך צו פּאַרליבן פּון צוויי־דריי בליקן... אָבער... וועי איז זי ?"

פּלוצלינג האָט זיך פּאַוועל איוואַניטש דערמאַנט, אַז נעכטן אין אייערנעכטן בשעתן שפּאַציר האָט ער זיך עטלעכע מאָל באַגעגנט מיט אַ יינגיטשקער בלאָנדינקע אין אַ בלאַס־בלוי קלייד און מיט אַן אַרויפגעריסן נעזל. די בלאָנדינקע האָט דאַן כסדר געהאָרפן בליקן אויף אים, און ווען ער האָט זיך אַוועקגעזעצט אויף דער באַנק, האָט זי זיך אַנידערגעזעצט לעבן אים.

„זי ? — האָט אַ טראַכט געטון וויכאָדצעוו. — ס'קאָן נישט זיין ! צי קען אזא סזבטעל אין ליפּטיק וועלן ליב קריגן אזא אַלטע אָפּגענוצטע פּגירה, וויי איך ? ניין, דאָס איז אוממעגלעך !

באַם מיטאָג האָט פּאַוועל איוואַניטש טעמפּ געקוקט אויף זיין פּרוי און געטראַכט :

„זי שרייבט, אַז זי איז יינג און שיין... הייסט עס, נישט קיין אַלטע... הם... רעדנדיק אויפריכטיק און אָביעקטיוו בין איך נאָך גאָרנישט אזוי אַלט אין מיאוס, אַז מען זאָל זיך נישט קענען אין מיר פּאַרליבן. אָט ליבט דאָך מיך מיין פּרוי !... איבריקנס, אויף ליבע איז קיין קשיות נישט צו פּרעגן..."

— וועגן וואָס האָסטו עס זיך פּאַרטראַכט ? — האָט אים געפּרעגט די פּרוי.

— עט... דער קאָפּ טוט אַביסל וויי... — האָט אָפּגעענטפערט פּאַוועל איוואַניטש.

ער האָט באַשלאָסן, אַז ס'איז נאָריש זיך אָפּצושטעלן אויף אזא פּוסטער מעשה, וויי אַ ליבע־בריוו, האָט חוזק געמאַכט פּינם בריוו און פּון זיין אויטאָריץ, אָבער — נישט געדאַכט זאָל ווערן דער שטאַרקער מענטשלעכער יצר־הרע !

נאָכן מיטאָג איז פּאַוועל איוואַניטש געלעגן באַ זיך אויפן בעט און אָנגשטאָט צו שלאָפן האָט ער געטראַכט :

„און זי ריכט זיך דאָך, קאָן זיין, אַז איך וועל קומען ! אָט, וואָס ס'הייסט אַ נאַר. איך טאָל מיר, וויי זי וועט זיך עס דענקען

זיין אין פלאַטערן מיטן טזרניזור, ווען זי וועט מיך נישט טרעפן
אין דער האַלטאַנקע... אין איך וועל נישט גיין... אַן עסק מיט
איר!"

אָבער איך חזר־איבער נאָכאַמאָל, דער מענטשלעכער יצר־
הרע איז שטאַרק...

„איבריקנס, א גיי טון, סיידן אַזוי, פון גייגעריקייט וועגן... —
האָט מיט א האַלבע שעה שפּעטער געקלעפט וויכאָדצעוה. — צוגיין
אין א קוק טון פּונדערווייטנס, סאָרא סחורה דאָס איז... ס'איז
אינטערעסאַנט א קוק צו טון! נאַטירלעך, איז עס נישט מער, וויל
א געלעכטער! כ'לעבן, פּאַרוואָס זיך דען נישט אַביסל אָנלאַכן, אז
ס'איז אינטערעקומען אזא וואויל געלעגנהייט?"

פּאַוועל איוואַניטש איז אויפגעשטאַנען פון געלעגער און האָט
זיך אָנגעהויבן אָנטון.

— וואוהין שלייערסטו זיך עס אזוי אויס? — האָט אים גע־
פרעגט דאָס ווייב, באַמערקנדיק, אז ער טוט־אָן א קלאָר אויבער־
העמד און א מאַדישן קראַוואַט...

— אזוי סתם... כ'וויל זיך דורכגיין... דער קאָפּ טוט
אַביסל ווי... קהם... פּאַוועל איוואַניטש האָט זיך אויטגעפּוצט
אין נאָך איידער ער האָט זיך דערוואַרט אויף אַכט אַזייגער, איז
ער אַרויסגעגאַנגען פון שטוב.

וועג אויף דעם העל־גרינעם פּאָן, באַגאָסן פון שיין פון דער
אוגטערגייענדיקער זון, האָבן פּאַר אים א שימער געטון פּאַרשידנ־
פּאַרביקע פיגורן פון אויסגעפּוצטע זומערוואוינער, צווישן וועלכע
ס'זענען אויך געווען פרויען — האָט בא אים אָנגעהויבן צו קלאַפּן
דאָס הארץ.

„וועלכע פון זיי? — האָט ער געקלערט, וואַרפנדיק שעמעו־
דיקע בליקן אויף די פּנימער פון די פרויען. — אוין די בלאָנדינ־
קע זעט מען נישט... הם... אויב זי האָט געשריבן, זיצט זי
שוין, מסתמא, אין האַלטאַנקע"...

ווייכאָדצעוו איז ארײן אין אַלעיע, וואו טיף אין צוויין
עק האָט צווישן די הויכע ליפּעס זיך ארויסגעזען די „אַלטע האַל־

טאַנקע. . .״ ער האָט שטיל־ערהייט אָנגעהויבן זיך דערנענטערן צו איר. . .

„איך וועל נאָר א קוק טון פונדערווייטנס. . . — האָט ער געטראַכט, באַוועגנדיק זיך פאָרויס. — אָבער וואָס בין איך אַזוי אָפּהענטיק? איך גיי דאָך נישט אויף קיין ראַנדעוואו! נישט קיין קלייענער. . . טיפּוש! דרייסטער גיי! אזן וען איך זאָל אפילו אַרייננעמען אין האַלטאַנקע, איז — מה רעש? נו, נו. . . נישטאָ נאָכוואָס. . .

בא פאַוועל איוואַניטש האָט נאָך שטאַרקער אָנגעהויבן צו קלאַפן דאָס האַרץ. נישט ווילנדיק אזן גאָרנישט אויסן זייענדיק, האָט ער זיך פלוצלינג אויסגעמאָלט די האַלב־פינצטערקייט אין דער האַלטאַנקע. . . אין זיין דמיון האָט דורכגעשימערט די שלאַנקע בלאָנדינקע אין בלאַס־בלויען קלייד מיטן ארויפגעריסענעם נעזל. ער האָט זיך פאָרגעשטעלט, ווי זי, שעמעדיק זיך פאַר איר ליבע אזן ציטערנדיק מיטן גאַנצן קערפער, גייט נישט דרייסט צו צו אים, אָטעמט הייס אזן. . . פלוצלינג דריקט זי אים אין אירע אָרעמס.

„וואָלט איך נישט געווען קיין באַווייבטער, איז עס גאָר־נישט. . . — האָט ער געטראַכט, טרייבנדיק פּין זיך די זינדיקע מחשבות! — איבעריקנס... איינמאָל אין לעבן וואָלט נישט געשאַדט צו פרווון, אַז נישט — קענטסט אַזוי אַוועקשטאַרבן, נישט וויסנדיק דעם טעם פון אַזא מין זאַך... אזן דאָס ווייב... נו וואָס וועט דען איר געשען? דאנקען גאָט, אַכט יאָר ציט בין איך אויף קיין טריט נישט אַוועקגעגאַנגען פון איר... אַכט יאָר פאָרווערפלאָזע דינסט! געניג פאַר איר... ס׳איז זאָגאַר פאַרדראָסיק... איך וועל פשוט אויף להכעיס זי פאַרהאַטן!״

ציטערנדיק מיטן גאַנצן קערפער און איינהאַלטנדיק דעם קורצן אָטעם, איז פאַוועל איוואַניטש צוגעגאַנגען צו דער האַלטאַנקע, וואָס איז געווען אייגעוויקלט אין בלומען און ווילדע יאַגדעס, אזן א קוק אריין געטון אינעווייניק... אויף אים האָט א ווייע גע־טון א ריח פון נאַסקייט און שימל...

„דאָט זיך, קיינער נישטאָ..." — האָט ער אַ קלעפּער געטון, אַרײַנגייענדיק אין דער אַלטאַנקע, נאָר תּוך כּדי דבור האָט ער דערזען אין ווינקל אַ מענטשלעכן סילועט.

דער סילועט האָט געהערט צו אַ מאַנספּאַרשוין. אײַנקוקנדיק זיך בעסער, האָט פּאַוועל איוואַניטש דערקענט אין אים זיין פּרויסישן פּרידער, דעם סטודענט מיטיאַ, וועלכער איז געווען בא אים אויף זומער־וואוינונג.

— אַ, דאָס ביסטו... — האָט ער אַ מרוקע געטון מיט אַן אומצופּרידן קול, אַראָפּנעמענדיק דעם קאָפּעלוש אוּן זעצנדיק זיך.

— יאָ, איך... — האָט געענטפערט מיטיאַ...

אַ צוויי מינוט זענען אַריבער אין שטילשווייגן...

— אַנטשולדיקט מיר, פּאַוועל איוואַניטש, — האָט אָנגעהויבן מיטיאַ — נאָר איך וואָלט אייך געבעטן צו לאָזן מיך אַליין... איך האַלט אין פּאַרקלערן אַ קאַנדידאַטן־וועלק אוּן... אוּן די אָנוועזנהייט פּון וועמען ס׳זאָל נישט זיין שטערט מיר...

— דו גיי דיר בעסער ערגעץ אַוועק אין אַ פּינצטערער אַלעע... — האָט וויך באַמערקט פּאַוועל איוואַניטש. — אויף דער פּרישער לופט איז לייכטער צו קלערן, אוּן איך... יאָ — מיר וואָלט זיך געוואָלט אַ דרימל כאָפּן דאָ אויף דער בענק... דאָ איז נישט אַזוי הייס...

— אייך וויל זיך שלאָפן, אוּן איך דאַרף אַ וועלק פּאַרטראַכטן... — האָט אַ וואָרטשע געטון מיטיאַ. — דאָס וועלק איז בילכער.

וויידער איז אַריינגעטרעטן אַ שטילשווייגן... פּאַוועל איוואַניטש, וועלכער האָט שוין געלאָזט זיין פּאַנטאַזיע פרעי זיך צעשפּילן אוּן אַלץ־אינייגעם געהערט טריט, איז פּלוצלינג אויפגעשפּרונגען אוּן אָנגעהויבן מיט אַ ווינעדיקער שטימע:

— איך בעט דיך, מיטיאַ! דו ביסט יינגער פּאַר מיר אוּן דאַרפסט מיר צולייב טון... איך בין קראַנק אוּן... כ׳וויל שלאָפן... גיי אַוועק!

— דאָס איז אַן עגאָיזם... פּאַרוואָס זאָלט איר עס דווקא

דאָ זיין, אוּן גישט איך? איך וועל פרינציפיעל נישט אַרויס־גיין...

— נו, איך בעט! זאָל זיין — כ'בין אַן עגאָיסט, אַ דעספּאָט אוּן אַ נאַר... נאָר איך בעט דיך! איינמאָל אין לעבן בעט איך דיך! טו צוליב!

מיטיאַ האָט אַ דריי געטון מיטן קאָפּ.

„אַ נבלה דאָס איז... — האָט אַ קלאַר געטון פאַוועל אי־וואַניטש. — מיט אים וועט דאָך דער ראַנדעוואו נישט צוישטאַנד קומען! ס'איז דאָך אוממעגלעך!" — הער אויס, מיטיאַ, — האָט ער געזאָגט: — איך בעט דיך דאָס לעצטע מאָל... וויז, אַז דו ביסט אַ קלוגער, הומאַנישער אוּן געבילדעטער מענטש!

— איך פּאַרשטיי נישט, וואָס איר האָט זיך צוגעטשע־פעט!... — האָט מיטיאַ אַ קוועטש געטון מיט די פּלייצעס. — כ'האָב געזאָגט: איך וועל נישט אַרויסגיין, נו, וועל איך נישט גיין. פרינציפיעל וועל איך דאָ פּאַרבלייבן.

אין דער צייט האָט אין האַלטאַנקע אַריין אַ קוק געטון אַ פּרויען־פּנים מיט אַן אַרויפגעריסן נעזל...

דערזעענדיק מיטיען אוּן פאַוועל איוואַניטשן, האָט זיך עס אָנגעבלאָזן אוּן איז פאַרשוואונדן...

„זי איז אַוועקגעגאַנגען! — האָט אַ קלאַר געטון פאַוועל אי־וואַניטש, קוקנדיק מיטן כּעס אויף מיטיען. — זי האָט דערזען דעמ־דאָזיקן פּאָדלייץ אוּן איז אַוועקגעגאַנגען! די גאַנצע זאַך איז פאַר־שפּילט!"

אָפּוואַרטנדיק נאָך אַ ביסל, האָט וויכאָדצעוו זיך אויפגע־שטעלט, אָנגעטון דעם קאַפּעלוש אין געזאָגט:

— אַ נבלה ביסטו, אַ פּאָדלייץ אוּן אַ מנוול! יאָ! אַ מנוול! ווי געמיין... אוּן נאַריש! צווישן אונז איז אַלץ געענדיקט!

— כ'בין העכסט צופרידן! — האָט מיטיאַ געענטפערט, אויך אויפשטייענדיק אוּן אָנטוּעענדיק דעם קאַפּעלוש. — וויסט, אַלזאָ, אַז איר האָט אַצינד מיט אייער אָנוועזנהייט מיר אָפּגעטון אַזאַ שפּיצל, וואָס איך וועל אייך ביזן טויט נישט מוחל זיין!

פֿאַוועל איוואַניטש איז אַרויסגעגאַנגען פון האָלטאַנקע אין אויסער זיך פון כּעס האָט ער געניומען שנעל שפּרייזן צו זיין דאָ־טשע. אים האָט אפֿילו נישט באַרויקט דער טיש, וואָס איז שוין געווען סערווירט צום נאַכטעסן.

„איינמאָל אין לעבן האָט זיך געמאַכט א געלעגנהייט, — האָט אין אים געזאָגט — אוֹן מען האָט עס געשטערט! אַצינד איז זי באַליידיקט... דערשלאָגן!"

באַם נאַכטעסן האָבן פֿאַוועל איוואַניטש אוּן מיטיאַ געקוקט צו זיך אין די טעלערס אריין אוּן אומעטיק געשוויגן... ביידע האָבן מיטן גאַנצן הארץ געהאַסט איינער דעם אַנדערן.

— וואָס שמייכלסטו עס הייבט כסדר? — איז פֿאַוועל איוואַניטש פּלוצלינג אָנגעפאַלן אויף זיין ווייב. — נאָר נאַראַנים לאַכן אַן שום סיבה!

די פרוי האָט א קיק געטאָן אויפן מאַנס בייזן פּנים אוּן אַרויס־געפֿאַצט מיט א געלעכטער...

— וואָס פאַר א בריוו האָסטו עס הייבט אינדערפרי באַקו־מען? — האָט זי געפרעגט.

— איך?... קיין שום... — האָט זיך פאַרשעמט פֿאַוועל איוואַניטש. — וואָס פאַלט דיר אין... ס׳האָט זיך דיר גע־חלומט...

— נו יאָ, דערציילּ מעשיות! זיי זיך מודה, האָסט באַקו־מען! דעם בריוו האָב איך דאָך דיר געשיקט! ערנוואַרט, איך! כאַ־כאַ!

פֿאַוועל איוואַניטש איז טראַדיק רויט געוואָרן אוּן זיך אָנ־געפּוּיגן צום טעלער.

— נאַרישע ווּיבער, — האָט ער אַרויסגעוואָרטשעט.

— וואָס־זשע דען קען מען טון! זאָג דו אַליין... מיר האָבן הייבט באַדאַרפט אָפּוואַשן די פּאַלאָגעס, אוּן וויאַזוי פּטרט מען אייך אַרויס פון שטוב? נאָר מיט אַזא אויפּסטו וועסטו אַרויספּטרן... נאָר דו זיי גישט בייז, נאַראַלע... כּדי ס׳זאָל דיר אין האָלטאַנקע

משה לאנגווייליק זיין, האָב איך דאָך מיטיען אויך נעשיקט צו
מיטיא ! מיטיא, דו ביסט געווען אין האלטאנקע ?
מיטיא האָט זיך נאריש צעשמייכלט צוין אריפגעהערט קיין
משה שנאה אויף זיין קעגנער.

גנבים

דער פעלדשער יערגינאַח, אַ פּוסטער פּאַשוין, וואָס איז בּאַקאַנט געווען אין קייַז פּאַר אַ גרויסן בלאָטער אין שכור, האָט אין אַ געוויסן אָנטיט, אין די חגאות, זיך אומגעקערט פון שטעטל רעפינאָ, וואוהין ער איז געפאָרן אייבקיפן פּאַרן שפּיטאָל. כּדי ער זאָל זיך נישט פאַרזוימען אין באַצייטנס צוריקקומען, האָט אים דער דאָקטאָר געגעבן זיין בעסט פערד.

מתּחילת איז דאָס וועטער געווען נישקשה, שטיל, נאָר פֿרום אכט אַ זייגער האָט זיך אָנגעהויבן אַ שטאַרקער שניי-שטורם, אזן וועלן ס׳איז נאָך פאַרבליפן אַן ערך זיבן וויאָרסט אַהיים, האָט זיך דער פעלדשער אינגאַנצן אַראָפּגעשלאָגן פון וועג...

אָנמעריקן מיטן פערד האָט ער נישט געקענט, דעם וועג נישט געוואוסט אזן ער איז געפאָרן גלאַט אין דער וועלט אַריין, האָפענדיק, אַז דאָס פערד וועלן זי׳עפן.

אַזוי איז אַריבער א שעה צווי. דאָס פערד האָט זיך פאַרמאַטערט, ער אליין איז דורכגעפרוירן געוואָרן, אזן ס׳האָט זיך אים שוין געדאַכט, אַז ער פאָרט נישט אַהיים, נאָר צוריק קיין

רעפינג. אָבער מיטאַמאָל האָט זיך דורכן געדויש פון דער זאָל־עי־
רוכע דערהערט אַ געדעמפט הינטיש בילן אין אַביסל כּוואיס האָט
זיך באַווינן אַ רויטער, טריבער כּלעק. ביסלעכווייז האָט זיך אָנ־
געצייכנט אַ הויך טויער אין לאנגע פּלויט, אויף וועלכן ס׳האָבן
געשטעקט טשוועקעס מיט די שפּיצן אַרויף, דערנאָך האָט זיך פּון
יענער זייט פּלויט אַרויסגעשטרעקט אַ קרומער ברוגעס־דראָנג. דער
ווינט האָט צעיאָגט פּאַר די אויגן דעם שניי־נעפּל, אין דאָרט,
וואו ס׳איז געווען דער רויטער פּלעק, איז אויסגעוואַקסן אַ קליין,
נידעריק הייזל מיט אַ הויכן שטרוי־דאַך. פּון די דריי פענצטער איז
איינס געווען באַלויכטן אין פּון אינעווייניק פּאַרהאָנגען מיט עפּעס
רויטס.

וואָס איז דאָס פּאַר אַן אכסניה? דער פּעלדשער האָט זיך
דערמאנט, אַז רעכטס פון וועג, בערך 6 אָדער 7 ווערסט ווייט פון
שפּיטאָל, דאַרף זיך געפינען די קרעטשמע פון אַנדרעי טשיריקאָוו.
ער האָט זיך אויך דערמאנט, אַז נאָך דעמדאָזיקן טשיריקאָוון,
וועלכן באַלעגאָלעס האָבן נישט לאַנג דערהרגעט, איז פּאַרבליבן
אַן אַלטע מיט אַ טאָכטער לידקע, וועלכע פלעגט מיט צווויי יאָר
צוריק קומען צו פּאָרן אין שפּיטאָל אַריין זיך היילן. די קרעטש־
מע האָט געהאַט אַ שלעכטן שם, און אַריינפּאָרן אַהין שפּעט אינ־
אָוונט, בפרט נאָך מיט אַ פרעמד פערד, איז געוען נישט אָן כּפנה.
אָבער ס׳איז נישט געווען קיין ברירא. דער פּעלדשער האָט אָנגעטאַפּט
בא זיך אין טאָרבע דעם רעוואָלווער, שטרענג אַ האסט געטון אין
מיטן בייטש־שטעקן אָנגעקלאַפּט אין פענצטער־רעם.

— העי, ווער איז עס דאָ דאָרט? — האָט ער אַ געשריי
געטון. — גאָטספּאָרכטיקע באָבעשי, לאָז אַריין זיך אָנווארע־
מען!

אַ שווארצער הונט מיט אַ הייזעריק בילן האָט, איבערדריי־
ענדיק זיך אַ קאַזשעלק, זיך אַרויסגעקלערט אויטער דעם
אַרדס פּיס, דערנאָך אַ צווייטער, דערנאָך נאָך איינער
אַ שווארצער — אַזוי אַ שטיק צען! דער פּעלדשער האָט אָפּגע־
קוקט דעם גרעסטן כּלב, זיך פּאַרמאָסטן און מיטן גאנצן כּוח אים
אַ שמיץ געטון מיט דער בייטש. אַ נישט גרויס הינטל אויף הויכע

פיס האָט אויפגעהויבן אינדערהיים זיין שפיציקע מאָרדע און זיך צעוואָיעט מיט א דין, קוויטשעדיק קולעכל.

דער פעלדשער איז לאַנג געשטאַנען באַם פענצטער און גע־קלאַפּט. ענדלעך האָט הינטערן פלויט, לעבן הויז, זיך פאַרויטלט דער שניי אויף די ביימער, דאָס טויער האָט א סקריפּע געטאָן אין ס׳האָט זיך באַווײַזן, אַן איינגעהילטע פרויען־פיגור מיט א לאַמ־טערן אין האַנט.

— לאָז אַריין, באָבעשי, זיך אָנווארעמען — האָט געזאָגט דער פעלדשער — איך פאָר אין שפיטאָל אַריין אין האָב זיך אַראָפּגעשלאָגן פון וועג. א ווינטער, זאָל גאָט אָפּהיטן. דו האָב נישט מורא, מיר זענען היימישע מענטשן, באָבעשי.

— די היימישע זענען אַלע אינדערהיים, און קיין פרעמדע האָבן מיר נישט גערופן, — האָט שטרענג א זאָג געטון די פי־גור. — אין נאָכוואָס קלאַפּן בחינם? דאָס טויער איז נישט פאַר־שלאָסן.

דער פעלדשער איז אַרײַנגעפאָרן אין הויף אין האָט זיך אָפּגעשטעלט באַם גאַנעק.

— הייס, באָבעניו, דעם אַרבעטער, אַז ער זאָל צונעמען מיין פערד — האָט ער געזאָגט!

איך בין נישט קיין באָבע.

און אינדעראמתן איז ער נישט געווען קיין באָבע. ווען די האָט פאַרלאָשן דעם לאַמטערן, איז איר פנים באַלויכטן גע־ווארן, און דער פעלדשער האָט דערזען א פּאָר שוואַרצע ברעמען אין דערקענט ליובקען.

— וואָסערע ארבעטער זענען אַצינד דאָ? — האָט זי גע־זאָגט, אַרײַנגייענדיק אין שטוב. — א טייל שלאָפּט שפּורערהייט, אין טייל זענען נאָך אינדערפרי אַוועקגעגאַנגען קיין רעפּינאָ. דע־רויף איז דאָך יום־טוב...

אָבּיגנדנדיק אונטערן אָפּדאַך זיין פערד, האָט יערגינאָ דערהערט א הירשען אין אינדערפּינצטער דערבליקט נאָך עמעצנס א פערד, אויף וועלכן ער האָט אָנגעטאַפּט א קאַזאַקיש אָטל. הייסט עס, אַז א חוץ די באַלעבאַטים איז נאָך עמעצער

פֿאַרשטאַנען אין הויז. אויף יעדן פֿאַל האָט דער פֿעלדשער אַ־אַפּגע־
זימען דאָס זאָטל פֿון זיין פֿערד און, אַרײַנגייענדיק אין שטוב,
האָט ער מיטגענומען מיט זיך הן די איבעקויפּטע זאַכן, הן דאָס
זאָטל.

אין ערשטן צימער, וואו ער איז אַרײַנגעקומען, איז געווען
עדות, היס אַנגעהייצט און אַ ריח פון פּריש אָפּגעוואַשענע פּאָד־
לאָגעס. באַם טיש אויבנטער די הייליקע בילדער איז געזעסן אַ
גישט הויכער, מאָגערער פּויער פון אַ יאָר פערציק, מיט אַ קליין
שוואַרץ־בלאָנד בערדל און אין אַ בלויער בלוזע. דאָס איז געווען
קאָלאָשניקאָוו, אַ באַוואוסטער שוויגדלער און פערד־גנב, וואָס דער
פֿאָטער זיינער און דער פעטער האָבן געהאַלטן אין בּאַגאַליאָווקע
אַ שענק און געהאַנדלט, וואו ס׳האָט זיך נאָר געמאַכט, מיט גנבע־
שע פערד. אַר פלעגט אויך טיילמאָל קומען אין שפּיטאָל אַריין,
אָבער ער איז גישט געקומען זיך היילן, נאָר אַ שמועס טון מיטן
דאָקטאָר מכוח פערד: צי איז גישטאָ עפּעס אַ פערד צום פאַר־
קויפֿן, אָדער צי וועט גישט וועלן דער הער דאָקטאָר אויסטוישן
זיין בּויאַדע קאָביליע אויף אַ גראָען מערין. אַצינד איז קאָלאָשני־
קאָוס קאָפּ געווען פֿאַמאַדירט און בּאַ אים אין אויער האָט גע־
בלישטשעט אַ זילבערן אייערינגל, און בכלל האָט ער געהאַט אַ
יום־טובדיק אויסזען. אָנגעכמירעט און אַראָפּגעלאָזט די אויבערשטע
ליפּ, האָט ער אויפמערקזאַם צרייגעקוקט אין אַ גרויס, צעשיט בוך
מיט בילדלעך.

אויף דער פֿאַדלאָגע לעבן אויטן איז געלעגן אויסגעצויגן
אַ צוויטער פּויער; זיין פּנים, די אַקלען און די בּרוסט זענען
געווען צוגעדעקט מיט אַ פּעלצל — ער איז משמעות געשלאָפֿן;
לעבן זיינע נייע שטיוול מיט בלישטשענדיקע פּאָד אַ וועס האָבן
זיך געשוואַרצט צווי קאָלאָשניקאָוס פון צעבּאַנגענעם שניי.

דערוועגדיק דעם פעלדשער, האָט קאָלאָשניקאָוס זיך בּא־
גריסט.

— יאָ, א וועטער... — האָט געזאָגט יעדנפֿאַלז, רייבנדיק
מיט די הענט די פֿאַרפֿרוירענע קניען. — אונטערן האַלז האָם זיך

אָנגעפאַקט שניי, כ׳בין דורכגעווייקט געוואָרן פּיזן לעצטן פּאָדעם. און דער רעוואָלווער מיינער איז, דאַכט זיך, אויך עפּעס. . .

ער האָט אַרויסגענומען דעם רעוואָלווער, אים באַקוקט פון אַלע זייטן און אים צוריקגעלייגט אין טאָרבעלע אַריין. נאָר דער רעוואָלווער האָט נישט געמאַכט קיין שום איינדרוק: דער פּויער האָט זיך וויטער אַרייַנגעקוקט אין בוך.

— יאָ, א וועטער. . . כ׳האָב זיך אַראָפּגעשלאָגן פון וועג און, וזען נישט די הינענדיקע הינט, וואָלט, דאַכט זיך, געווען אַן אומגליק. ס׳וואָלט געווען א פּיינע געשיכטע. אָבער וואו זענען עפּעס די באַלעבאָסטעס?

— די אַלטע איז געפּאָרן קיין רעפּינאָ, און דאָס מיידל גרייט־צו נאַכטעסן. . . — האָט געענטפערט קאַלאַשניקאָוו.

ס׳איז שטיל געוואָרן. דער פּעלדשער האָט געציטערט, געפּישטשעט, געהויכט אויף די הענט און אינגאַנצן זיך געקאָרטשעט, מאַכנדיק אַן אָנשטעל, אַז ער איז געוואַלטיק פּאַרפּרוירן און פּאַרמאַטערט געוואָרן. מ׳האָט געהערט, ווי ס׳האָבן געהיילט אינדרויסן די נאָך נישט אייגעשטילטע הינט. ס׳איז געוואָרן אומעטיק.

— דו אַליין ביסט פון באַגאַליאָוקע, הא? — האָט דער פּעלדשער שטרענג געפרעגט דעם פּויער.

— יאָ, פון באַגאַליאָוקע.

פון נישט האָבן וואָס צו טון האָט דער פּעלדשער געמוען קלערן וועגן דעמדאָזיקן באַגאַליאָוקע. דאָס איז א גרויס דאָרף, וואָס ליגט אין א טיפן טאָל, אזוי, אַז בשעת די פּאָרסט אין א לבנה־נאַכט מיטן בריטן וועג און גיסט א קוק אַראָפּ אונטן, אין פּינצטערן טאָל אַריין, און נאָכדעם אויפן הימל ארויף, ווייזט זיך דיר אויס, אַז די לבנה הענגט איבער א טיפן אָפּגרונט און אַז דאָ פּנדיקט זיך די וועלט. דער וועג אַראָפּ איז א משוּפּעדיקער, א געדרייטער און אזא שמאָלער. אז וען ס׳קומט אויס צו פּאָרן קיין באַגאַליאָוקע בא אַן עפּי־עמיע אָדער צו אימפן פּאָקן, מוז מען די גאַנצע צייט זיך רייסן דעם האַלז פון שרייען אָדער פייפן, וואָרים אַנדערש, אויב וועסט זיך צוגויפטרעפן מיט א פּויר, וועסטו זיך שוין דערנאָך נישט פּונאַנדערפּאָרן. די באַגאַליאָוער פּויערן

האָבן אַ שם פֿאַר גוטע פֿאַכמענער. אין סעדערי אוּן אויך אַלס פֿערד־גנבים. סעדער פֿאַרמאָגן זיי רייכע: פּרילינג טונקט דאָס גאַנצע דאָרף אין ווייסן קערשן־בליאכץ, אוּן זומער קריגט מען קערשן צו דריי קאָפּיקעס אַן עמער. באַצאָל דריי קאָפּיקעס אוּן ריים. די פֿויערטעס זענען דאָרט שיינע אוּן זאָטע אוּן האָבן זיך ליב צו שלייערן, אוּן אפילו אינמיטן דער וואָך טוען זיי גאָרנישט, נאָר זיצן כסדר צעלייגט אוּן לויזן איינס דאָס אַנדערע די קעפּ.

נאָר אָט האָבן זיך דערהערט טריט. אין צימער איז אַריינגעקומען ליובקא, אַ מיידל פוּן אַ יאָר צוואַנציק, אין אַ רויט קלייד אוּן באָרווּעס... זי האָט זייטיק אַ קוק געטוּן אויפן פּעלדשער אוּן איז זיך דורכגעגאַנגען אַ צווויי מאָל הין אוּן צוריק. געגאַנגען איז זי נישט איינפאַך, נאָר מיט דראָבנע טריטלעך, אַרויסשטופּנדיק פּאָרויס די ברוסט; איר איז הפּנים געפּעלן אַרומצוקריכן מיט באָרווּעס פּיס איבער דער נישט לאַנג אָפּגעוואַשענער פּאָדלאָגע אוּן זי האָט אומישנע צוליב דעם אויסגעטוּן די שיך.

קאַלאַשניקאָוו האָט פּוּן עפּעס א שמייכל געטוּן אוּן זי צוגעגרופּן צו זיך מיטן פינגער. זי איז צוגעגאַנגען צום טיש, אוּן ער האָט איר אָנגעוויזן אין בּוך אויף אליהו הנביא, וועלכער האָט אָנגעטריבן מיט דריי פערד, וואָס האָבן זיך געטראָגן צום הימל. ליובקא קאַ האָט זיך אָנגעשפּאַרט אויפן טיש; איר צאָפּ איז אַריבערגעפאַלן איבערן אַקסל, — אַ לאַנגער צאָפּ, אַ רויטגאָלדיקער, פאַרשלייפט אין עק מיט אַ רויט בענדל, — אוּן ער האָט שיעור נישט אָנגערירט די פּאָדלאָגע. אוּן זי האָט אויך אַ שמייכל געטוּן.

— אַן אויסגעצייכנט, מערקווירדיק בילד! — האָט אַ זאָג געטוּן קאַלאַשניקאָוו. — מערקווירדיק! — האָט ער איבערגעחזרט אוּן אַ מאָל געטוּן מיט די הענט אַזוי, ווי ער וואָלט וועלן אַרויסכאַפּן פּוּן אליהוס הענט די לייצעס.

אין אויוון האָט געהיזשעט דער ווינט; עפּעס האָט אַ ריטש אוּן אַ פּישטש געטוּן, גלייך ווי אַ גרויסער הונט וואָלט דערשטיקט א שטשור.

— ביסט אַ מבין, ווי די נישגיטע האָבן זיך עס צערודערט! — האָט געזאָגט ליובקא.

— דאָס איז דער ווינט — האָט געזאָגט קאַלאַשניקאָוו; ער האָט געשוויגן א ווייל, אויפגעהויבן די אויגן אויפן פעלדשער און געפרעגט: — ווי מיינט איר, אַסיפּ וואַסיליטש, על פּי געלערנטקייט, צי זענען פאַרהאַן שדים אויף דער וועלט, אָדער נישט?

— וויאַזוי זאָל איך דיר, ברודערקע, זאָגן? — האָט געענטפערט דער פעלדשער און א קוועטש געטון מיט איין אקסל. — אויב צו רעדן על פּי וויסנשאפט, איז נאטירלעך קיין שדים נישטא, וואָרים דאָס איז א פאַראורטייל; נאָר אויב רעדן פשוט, ווי אָט אַצינד איך מיט דיר, זענען שדים יאָ פאַרהאַן, בקיצור גערעדט... איך האָב אין מיין לעבן א סך דורכגעמאכט... נאָך דער לערע בין איך באַשטימט געווארן אלס מילימערישער פעלדשער אין א דראַגונער-פּולק אוין בין, נאטירלעך, געווען אויף דער מלחמה, כ'האָב א מעדאַל אוין א צייכן פון אָנערקענונג פון דעם „רויטן קרייץ", אוין נאָך דעם סאַן-סטעפאַנער אָפּמאַך*) האָב איך זיך אומגעקערט קיין רוסלאַנד אין אריינגעטרעטן אין א שפּיטאָל. אוין מחמת אַזא אומגעהיירער צירקולאַציע פון מיין לעבן, קען איך זאָגן, אַז איך האָב געזען אזוי פיל, וואָס אַן אַנדערער זעט אפילו נישט אין הלום. ס'האָט זיך געטראָפן צו זען שדים אויך, ס'פאַרשטייט זיך, אַז נישט קיין שדים מיט הערנער אָדער מיט א ווייל — דאָס איז בלויז שטותים, נאָר אזוי, אייגנטלעך אזעלכע, ווי שדים.

— וואו? — האָט געפרעגט קאַלאַשניקאָוו.

— אין פאַרשידענע ערטער. וואָס האָב איך וויט צו גיין, פאַראַיאָרן, נישט געדאַכט זאָל עס ווערן צו נאַכט-צו, האָב איך געטראָפן אזא איינעם טאקע אָט דאָ, שטעל דיר פאָר, לעבן דעם הויף. איך בין גראָד געפאָרן, געדענק איך, קיין גאַלישינאָ, כ'בין געפאָרן אימפן פּאָקן. געווינטלעך, ווי שטענדיק, א גרינגע בריטשקע, נו — א פערד מיטן נייטיקן געשפּאַן, אוין א חיץ דעם האָב איך געהאַט בא זיך א זייגער אוין אזוי ווייטער; הכלל איך פאָר

*) מ'טן סאַן-סטעפאַנער אָפּמאַך האָט זיך פאַרענדיקט די רוסיש-טערקישע מלחמה פון 1877—1878 י"ג.

אוּן הָאָב כּסדר אין זינען, אַז איך זאָל מיך נישט גראָד אָנטרעפן דאָרטן. . . ס׳פּעלץ כּלערלייַ אַרומשלעפּער. איך פּאָר צו צוּם שלאָג־געזעלן, פּאַרכאַפּט הָאַל ער ווערן, איך הייב זיך אָן אַראָפּצולאָזן אוּן פּלוצלינג, ס׳קאָצל קומט, ס׳גייט עפּעס עמעצער. די הָאָר שוואַרץ, די אויגן שוואַרץ אוּן דאָס גאַנצע פּנים איז ממש וויַ מיט רויך פאַרקאָפּטשעט. . . ער גייט צו צוּם פּערד אוּן נעמט גלייך אָן בּא דער לינקער לייץ: שטיי! בּאַקוקט דאָס פּיר, דערנאָך, הייבט עס, מיך, שפּעטער האָט ער אויעקגעוואָרפן די ליין אוּן נישט רעדנדיק קיין שלעכט וואָרט: „וווהין פאָרסט? די ציין זענען בּא אים פאַרשטשירעט, די אויגן בייזע. . . אָך דו, קלעפּער איך, לאָ אייער! „איך פאָר, זאָג איך, אימפּן פּאָקן. אָבער וואָס איז דיין עסק?“ „אויב אַזוי, זאָגט ער, אימפּ זשע מיר אויך א פּעק“ ער הָאט אָפּגעדעקט די האָנט אוּן שטופּט זי מיר אונטער דער נאָז. פּאַרשטייט זיך, כ׳האָב נישט געוואָלט מיט אים אינטעהן, כ׳האָב געמיינט אוּן געאימפּט אים א פּאָק, אַבי זיך אָפּצושטעלן. שפּעטער גיב איך א קוק אויף מיין לאָנצעט, איז ער אינגאַנצן פאַרוואַנדלט.

דער פּויער, וואָס איז געשלעפּן לעבן אויטן, האָט זיך פּלוצלינג א דריי געטון אוּן אַראָפּגע׳ספּרונגען פוּן זיך דאָס פּעלצל, אוּן דער פּעלדשער האָט, צו זיין גרויסער פאַרוואונדערונג, דערזען דעמזעלבן אומבאַקאַנטן פּאַרשוין, וואָס ער האָט דעמאָלט באַגעגנט בּא דעם שלאַגן־טאָל. די האָר, די בּאָרד אוּן די אויגן בּא דעם דאָזיקן פויער זענען שוואַרץ געווען, ווי סאַזשע, דאָס פּנים ברוינ־לער, אוּן אַלס צוגאָב — איז נאָך אויף דער רעכטער באַק געווען א שוואַרצער פּלעק, ווי א לינדז די ברייס. ער האָט שפּאַטיש א קוק געטון אויפן פּעלדשער אוּן געזאָגט:

— בּא דער לינקער לייץ האָב איך אָנגענומען — דאָס איז געווען, נאָר וועגן די פּאָקן האָסטו געהאַקט א טשייניק, מיין הער. כ׳האָב אפילו נישט גערעדט מיט דיר וועגן פּאָקן.

דער פּעלדשער האָט זיך פאַרלוירן.

— איך רעד נישט וועגן דיר, — האָט ער געזאָגט. — לייג, אז דו ליגסט.

דער שוואַרצער פויער איז קיינמאָל נישט געווען איז שפּי־

טאָל אין דער פעלדשער האָט נישט געוווסט, ווער אין פּוגוואנעץ ער איז, נאָר אַצינד, קיקנדיק אויף אים, האָט ער באַשלאָסן, אַז ס׳איז געווויס אַ ציגיינער. דער פּויער איז אויפגעשטאַנען האָט זיך אויסגעצויגן און, הויך געגעצנדיק, איז ער צוגעגאַנגען צו ליובקען אין קאַשניקאָוון, האָט זיך לעבן זיי אַנידערגעזעצט אין אויך אַנגעהויבן קיקן אין בוך ארויף. אויף זיין פּאַרשלאָפן געזיכט האָט זיך באַווייזן אַן אויסדרוק פון נחת און קנאה.

— אָט, מעריק, — האָט ליובקאַ געזאָגט צו אים — ברענג מיד אַוועק פערד, וועל איך פּאָרן אין הימל אַרויף.

— דער הימל איז נישט פּאַר קיין זינדיקע. . . — האָט געזאָגט קאַשניקאָוו. — מ׳דאַרף זיין הייליק.

נאָכדעם האָט ליובקאַ געגרייט צום טיש; זי האָט אַרייננגעברענגט אַ שטיק חזיר־שמאַלץ, זויערע אוגערקעס, אַ הילצערנעם טעלער מיט געקאָכט פלייש, צעשניטן אויף דראַבנע שטיקלעך, דערנאָך אַ פּרעגל־פּאַן, אויף וועלכער ס׳האָט געסיקעט קעלבאַס מיט קרויט. ס׳האָט זיך אויך באַווייזן אויפן טיש אַ געשליפענע קאַראַפינקע מיט ברענפן, פון וועלכן ס׳איז, באַם אָנגיסן אין גלעזל, זיך צעגאַנגען איבער דער גאַנצער שטוב אַ ריח פון פאַמעראַנצן־שאַלעכץ.

דעם פעלדשער האָט פאַרדראָסן, וואָס קאַשניקאָוו אין דער שוואַרצער מעריק האָבן גערעדט צווישן זיך אין נישט געלייגט קיין שום אַכט אויף אים, גלייך ער וואָלט גאָר אינגאַנצן אין שטוב נישט געווען. אין אים האָט זיך דווקא געגלוסט צו רעדן מיט זיי, אַ ביסל באַרימען זיך, צוזאַמען אויסטרינקען, עסן אין, אויב מ׳וועט קענען, איז טאַקע אויך אַ ביסל אַ שטיף טון מיט ליובקען, וועלכע האָט בשעתן עסן עטלעכע מאָל זיך געזעצט לעבן אים אין אַלע מאָל, כלומרשט אומגערן, אַנגעריכט אים מיט אירע שיינע אַקסלען אין בשעת מעשה געגלעט אירע בריסטע היסטן. דאָס איז געווען אַ געזונט מיידל, אַ לעבעדיקע, אַ רירעוודיקע — אַן אומרו; דאָ זעצט זי זיך אַוועק, דאָ שטייט זי אויף, אַן זיצנדיק דרייט זי זיך אים צום שכן דאָ מיט דער ברוסט, דאָ מיט דער פּלייצע אין

מוז דערביי דורכויס פֿאַרשטעפּען מיטן עלנבויגן אָדער מיט דער קני.

ס׳איז אויך נישט געפּעלן דעם פּעלדשער, וואָס די פּויערן האָבן נאָר אויסגעטרונקען צו איין גלעזל אין שוין מער נישט געטרונקען, אין טרינקען אַליין איז אים עפּעס געווען איבער דער טבע. אָבער ער האָט נישט אויסגעהאַלטן אין זיך אָנגעגאָסן א צווייטע כוסה, דערנאָך א דריטע אין אויפגעגעסן דעם גאַנצן קעלבאַס. פּדי די פּויערן זאָלן זיך נישט זייטיקן פּון אים, אין אים אַריינגעמען אין דער קאָמפּאַניע, האָט ער באַשלאָסן זיי אינטערצוחנפּענען.

— דרייסטע יונגען זענען דאָ בא אייך אין באָגאַליאָקע! — האָט ער געזאָגט אין א דריי געטון מיטן קאָפּ.

— מיט וואָס זענען זיי דרייסט? — האָט געפּרעגט קאַלאַשניקאָוו.

— נו אָט, כ׳מיין טאַקע כאָטש באַ פּערד. זיי גנבענען דרייסט!

— נו, שוין אייגמאָל דרייסטע יונגען! בלויז שכורים אין גנבים.

— ס׳איז געווען א צייט, אָבער זי איז אַוועק — האָט געזאָגט מעריק נאָך א פּויזע. נישט מער ווי דער אייגער אַלטער פּיליא איז בא זיי געבליבן, איז ער אויך א בלינדער.

— יאָ! בלויז איין פּיליא, — האָט אָפּגעוויפּצט קאַלאַשניקאָוו. — ער איז שוין אַצינד קרוב זיבעציק יאָר; אין אויג האָבן די דייטשן די קאָלאָניסטן אים אויסגעשטאָכן, אין מיטן אַנדערן זעט ער אויך שלעכט. א בעלמע. פּריער, אז דער וואַכמייסטער, האָט אים נאָר דערזעען, פּלעגט ער שרייען: „העי, דו שאַמיל*)!“ אין אַלע פּויערן דאָס אייגענע — שאַמיל אין שאַמיל, אין אַצינד האָט ער נישט קיין אַנדערן נאָמען, ווי דער לאָמער פּיליא. אָבער

*) א נאָרמאַלער קאָזאַקאָזער נאָמען אַנשטאָט פון דער צייט, וואָס ער טראָגן האָבן אייגענומען קאָזאַקן.

דאָס איז געווען אַ דרייסטער מענטש! מיטן פֿאַרשטאָרבענעם אַנדרעי גריגאָריטשן, מיט ליובאַס פּאָטער, האָט ער זיך איינמאָל באַנאכט אַרײַנגעקריגן אויפֿטער ראָזשנאָווּ, — אוּן דאָרט איז אין יענער צייט אַ פּוילק קאָוואַלעריע געשטאַנען, — אוּן זי האָבן אַרויסגעגיסן זעלנערישע פערד, די סאַמע בעסטע, אוּן האָבן זיך פֿאַר דער וואַך נישט אָפּגעשראָקן, אוּן צומאָרגנס האָבן זיי אַלע פערד פֿאַר צוואַנציק רובל פֿאַרקויפט דעם ציגיינער אַפּאָנקע. יאָ! אוּן אַ הייַנטיקער קוקט אָפּ צו פֿאַריאָגן אַ פערד בּאַ אַ שכורן אָדער אַ שלאָפּנדיקן, אוּן אָן שום מורא פֿאַר גאָט וועט ער נאָך באַם שכורן די שטיוול אַראָפּציען, אוּן שפּעטער ציטערט ער, פּאָרט אַוועק מיטן פערד אויף אַ צווייהונדערט ווירסט אוּן דינגט זיך נאָכדעם זאיפּן מאַרק, דינגט זיך, ווי אַ ייד, ביזוואָנען דער אוריאַדניק פֿארגעסט אים נישט, דעם המור. ס׳איז נישט קיין פֿאַרווייַלונג, נאָר אַן אמתער בזיון! אַ געמיין פּאָלק, נישטאָ וואָס צו רעדן.

— אוּן מעריק? — האָט געפרעגט ליובקא.

— מעריק איז נישט קיין אויגוערישער, — האָט געזאָגט קאַלאַשניקאָוו. — ער איז אַ כאַראַקטערן, פּוּן מיזשיריטש. אוּן אַז ער איז אַ העלד, דאָס איז אמת, ס׳איז אַן עברה צו קלאָגן זיך, אַ פּיינער מענטש.

ליובקא האָט ממזריש אוּן פרייַדיק אַ קוק געטון אויף מעריקן אוּן געזאָגט:

— יאָ, נישט אומזיסט האָבן אים גוטע מענטשן אין אַן אייַנלאָך געבאָדן.

— וואָס הייסט? — האָט געפרעגט דער פעלדשער.

— אַט אזוי... — האָט געזאָגט מעריק אוּן אַ שמייכל געטון. — פילייַ האָט פאַריאָגט בּאַ די סאַמאַילאָווער ארעמדאַרן דריי פערד, אוּן זיי האָבן געקלערט אויף מיר. ארעמדאַרן אין סאַמאַילאָווקע איז פאַרהאַן אַ מאַן צענען, אוּן מיט די ארבעטער וועט זיין ביז דרייסיק, אוּן אַלץ פעסטע יאַטן... איז אָט זאָגט מיר אייַנער אויפן מאַרק: „קום צו גיין, מעריק, אַ קוק געבן, מיר האָבן פּוּן יריד געבליבן צוּ פּירן נייַע פערד". איך בין, נאַטירלעך, געווען נייַעריק, קום איך צו זיי, אוּן זיי ווילן זיי זאָגען

געווען, אַ מאַן דרייסיק, האָבן מיר אַרויסטערגעדרייט די הענט אין מיך אַוועקגעפירט צום טיך. מיר וועלן דיר, זאָגן זיי, וויזן פערד. איין אייז־לאָך איז שוין געווען אַ פאַרטיקס, האָבן זיי דערלעבן, בעת אויף אַ מעטער, אַ צווייט לאָך אויסגעהאַקט. דערנאָך האָבן זיי, פאַרשטייט איך מיך, גענומען אַ שטריק, אים פאַרצויגן מיר אונטער די אָרעמס, און צום צווייטן עק האָבן זיי צוגעבונדן אַ קרומען שטעקן, אַז ס׳זאָל, פאַרשטייט איר מיך, דורך ביידע אייז־לעכער דורכגיין. מילא, האָבן זיי אַדורכגעשטעקט דעם שטעקן אין האָבן אַ שלעפ געטון. איך, ווי איך בין געווען אין פעלץ אין אין די שטיוול — תאַב אַ פּאָץ געטון אין לאָך אַריין! אין זיי שטייען און שטופן מיך אונטער, וועך מיטן פוס, וועך מיט אַ אַ דראָנג, דערנאָך האָב זיי מיך אַרונטערגעשלעפט אינטערן אייז אין מיך דורכגעשלעפט אין צווייטן אייז־לאָך אַריין.

לייבקא האָט אַ ציטער געטון אין זיך אינגאַנצן אייגנעקאָר־טשעט.

— אין אָנהויב האָט עס מיך פון קעלט אין הינ גע־ווארפן — האָט פאַרגעסט מעריק — אין וען מען האָט מיך פון דאָרט אַרויסגעשלעפט, איז נישט געווען קיין שום עצה, כ׳האָב מיך אַוועקגעלייגט אויפן שניי, אין די חברה־לייט שטייען דער־לעבן און שלאָגן מיט די שטעקנס איבער די קניען אין עלנ־בויגנס. ס׳האָט מוראדיק וויי געטון. זיי האָבן מיך געקיילט אין אָוועק... אין אויף מיר פרירט אַלץ, דאָס אָנטוויקן — אינגאַנצן אייז, כ׳בין אויפגעשטאַנען — אין נישטאָ קיין כוח. אַ מערכה — דורכגעפאָרן אַ פויערטע, האָט זי מיך צוגעפירט.

דערווייל האָט דער פעלדשער אויסגעטרונקען אַ פינף אָדער זעקס גלעזלעך; בא אים איז הייטער געוואָרן אויף דאָס נשמה אין ס׳האָט זיך אים אויך פאַרגלוסט צו דערציילן עפעס אומגעהיינלעכס, וואונדערלעכס אין צו וויזן, אַז ער איז אויך אַ העלדישער יונג אין האָם פאָר גאָרנישט קיין מורא.

— אָם אַזוי וי בא אַזעלכן אין פענזענער גובערניע... — האָט ער אָנגעהויבן.

מחמת ער האָט אַ סך געטרונקען אין באַקומען אַ שיטרע

צורה, און אפשר דערפאר, וואס ער איז שוין צוויי מאל געכאפט געוואָרן בא א ליגנט, האבן די פוירן נישט געליגט אויף אים קיין שום אכט און האבן אפילו אויפגעהערט אים צו ענטפערן אויף זיינע שאלות. נאכמער, זיי האבן אין זיין אנוועזנהייט זיך אריינגעלאזט אין אזעלכע אפנהארציקייטן, אז אים איז אוש געוואָרן אומהיימלעך און קאלט, און דאס האט באטייט, אז זיי באמערקן אים נישט.

קאלאשניקאוס מאנירן זענען געווען סאלידע, ווי בא א מענטש א געזעצטן און איבערגערעכנטן; געריידט האט ער זאכלעך, און בשעת ער האט געגענעצט, האט ער יעדעס מאל זיך פארדעקט מיט דער האנט דאס מויל. און קיינעם וואלט נישט איינגעפאלן, אז דאס איז א גנב, אן אומדערבארמיקער גנב, וואס באגרויבט אראמע לייט און וועלכער איז שוין צוויי מאל געווען אין תפיסה. מעריק אבער האט זיך געהאלטן מעשה כוואט. ער האט בפירוש געוועלן, אז ליובקא און קאלאשניקאוו שפן נחת פון אים, און ער אליין האט זיך אויך געהאלטן פאר א העלדישן יונג. דאס האט ער אנגעשפארט די האנט אויף די לענדן, דאס הלט ער ארויסגעדריקט די ברוסט דאס זיך אויסגעצויגן אזוי, אז די באנד האט אוש געקנאקט...

נאכן עסן האט קאלאשניקאוו, נישט אויפשטייענדיק, אפגעזאגט א תפילה פארן הייליקן בילד און א דריק געטון די האנט מעריקן; מעריק האט אויך אפגעזאגט די תפילה און א דריק געטון די האנט קאלאשניקאוון. ליובקא האט אראפגערוימט פון נאכטעסן און ארויפגעשטעלט אויפן טיש מינטאוול קיכלעך, געטרוקנטע ניס, באניע-קערן און ארויפגעשטעלט צווי פלעשער מיט זיסן חיין.

— דעם גן-עדן, אייביקע רו זאל ער האבן, אנדרעי גריגאריטש, — האט געזאגט קאלאשניקאוו, טרינקענדיק לחיים צו מעריקן. — וועלן ער האט געלעבט, פלעגן מיר זיך דאך צונויפקלייבן, אבער באם ברידער מארטין און — גאט מיינער, גאט מיינער! — סארע מענטשן, סארע שמועסן! אינטערעסאנטע שמועסן! ס'איז דאך טאקע גלווען מארטין, פיליא, סטוקאטעי מעדאר... אלץ איז גע-

אין איידל, לייזיש... אין ווי אזוי האָט מען געהולעכט! א מין געהולעכט, א מין געהולעכט!

ליובקא איז אַרויסגעגאנגען אין נישט לאנג וואַרטנדיק צו־ריקגעקומען אין א גרין טיכל אין אין קרעלן.

— מעריק, גיב א קוק, וואָס קאַלאַשניקאָוו האָט מיר היינט געבראַכט! — האָט זי געוואָגט.

די האָט זיך אַנגעקוקט אין שפּיגל און עטלעכע מאָל א שאָקל געטון מיטן קאָפּ, אז ס'וואָלן א קלימפער טון די קרעלן. נאָכדעם האָט זי געעפנט דעם קיסטערט אין אַנגעהויבן אַרויסנעמען פון דאָרטן דאָ א סיטצן קלייד מיט רויטע און העל־בלויע אייגלעך, דאָ אַן אַנדערס — א רויטס, מיט פּאַלדן, וואָס האָט געשאָרכט אין גע־רוישט, ווי פּאַפּיר, דאָ א ניי טיכל, א בלויעס, מיט בינטע קאָלירן דאַכגעשלאָגן — אין דאָס אַלץ האָט זי געזיכן אין, לאַכנדיק, געפּאטשט מיט די הענט, גלייך זי וואָלט זיך געחידושט, וואָס בא איר זענען פאַרהאַן אזעלכע אוצרות.

קאַלאַשניקאָוו האָט אַנגעסטראָיעט די באַלאַלאַיקע אין אויפ־געשפּילט, אוז דער פעלדשער האָט בשום אופן נישט געקענט פאַרשטיין, וואָס פאַר א מאַטיוו ער שפּילט, א פרייליכן, צי א טרויע־ריקן, וויל דאָ איז עס געווען זייער טרויעריק, ס'האָט זיך אזש אַנגלוסט צו וויינען, דאָ איז עס געוואָרן פרייליך. מעריק איז פלוצלינג אויפגעשפרונגען אין אַנגעהויבן טופּען אויף אין אָרט מיט די אַפּצאַסן, אוז דערנאָך, צעשפּרייטנדיק די הענט, זיך דורכ־געגאַנגען אויף די בלויזע אַפּצאַסן פון טיש צום אויטן, פון אויטן צום קופערט, נאָבדעם האָט ער א שפרונג אויף געטון, וויי אַן אַפ־געבריטער, א קלימפער געטון אין דער לופט מיט די פּאָדקאָוועס אין געלאָזט זיך אין א האָפקע אַראָפגעזעצטערהייט. ליובקא האָט א פּאָר געטון מיט ביידע הענט, מוראדיק א קוויטש אַרויס געטון אוז זיך געלאָזט נאָר אים; אין אַנהייב איז זי זיך דורכגעאַנגען זיי־טיק־זיטיק, פאַרבינן, אקוראַט ווי זי וואָלט געוואָלט זיך אונטער־גובענען צו עמעצן אוז א קלאַפּ טון פון הינטן, זי האָט צוגעקלאַפּט דראָבנע מיט די פּיאַטעס, וויי מעריק מיט די אַפּצאַסן, דערנאָך זיך וויילד א דריי אַרום געטון אוז זיך אַראָפגעזעצט, אוז איר רויט

פֿלייד האָט זיך אויפגעבלאָזן ווי אַ שירם; בייז קוקנדיק אויף איר אין מיט פּאַרשטשירעטע ציין האָט זיך מעריק אַ טראָג געטון צו איר אַראָפּגעזעצטערהייט, וועלנדיק פון איר אַ תל מאכן מיט זיינע שרעקלעכע פיס, אָבער זי איז אויפגעשפרונגען, האָט פּאַרוואָרפן אַ הינטער דעם קאָפּ אין, פאָכעגדיק מיט די הענט, ווי אַ גרויסער פויגל מיט די פליגל, געזונען שוועבן איבער דער שטוב, קוים אָנ־רירנדיק די פּאָדלאָגע...

„אַך, וואָס פאַר אַ פייער אַ מיידל, — האָט געקלערט דער פעלדשער, אַוועקזעצנדיק זיך אויפן קיפערט, פּדי צו קוקן אויפן טאַנץ. — סאַראַ פלאַם־פייער! אַלץ איז כדאי אַוועקצוגעבן..." ער האָט באַדויערט: נאָכדאָס איז ער אַ פעלדשער, און נישט קיין פּראָסטער פויער? נאָכדאָס איז ער אָנגעטון אין אַ רעקל, אין אַ קייטלע מיט אַן אָפּגעגילדט שליסלע, און נישט אין קיין בלויז בלוזע מיט אַ געשטריקט גאַרטלע? דאַן וואָלט ער געקאָנט דרייסט זינגען, טאַנצן, טרינקען, אַרומכאָפּן מיט ביידע הענט ליב־קען, אַזוי ווי עס טוט מעריק...

פון דעם האַסטיקן קלאַפּן, שרייען און היקען האָט אין אַלמער געקלימפערט דאָס געפעס, דאָס פייער פון ליכטל איז אונ־טערגעשפרונגען.

ס'האָט זיך צעריסן דער פּאָדלאָגע און די קרעלן האָבן זיך צעשאָטן איבער דער גאַנצער פּאָדלאָגע, ס'איז אַראָפּגעפאַלן פון קאָפּ דאָס גרינע סיכל אין אָנשטאָט ליבקען האָט נאָר בלויז גע־שימערט א רויטער וואָלקן, ס'האָבן געפינקלט די שוואַרצע אויגן, און בא מעריקן — אַקאָרשט דו זעסט נישט, רייסן זיך בא אים אָפּ די הענט און די פיס.

נאָר אָט האָט מעריק צום לעצטן מאָל א קלאַפּ־צו געטון מיט די פיס אין געבליבן שטיין, ווי אַן איינגעמויערטער... א פאַרמאַטערטע, קוים עטעמענדיק, האָט זיך ליבקא א נייג געטון צו אים אויף דער ברוסט און זיך צוגעדריקט, ווי צו א סלופ, און ער האָט זי אַרומגענומען און, קוקנדיק איר אין די אויגן אריין, צאַרט און ליבלעך געזאָגט, אַזוי ווי אין שפּאַס:

— כ'וועל שוין געווויר ווערן, וווּ בא דיין אלטער איז בא־

האלטן דאס געלט, איך וועל זי דערהרגענען, אין דיר וועל איך איבערשניידן דאס געדעלע מיט א מעסערל, און נאכדעם וועל איך פארברענען די קרעטשמע. . . מענטשן וועלן מיינען, אז איר זענט אומגעקומען פון דער שרפה, און איך וועל מיט אייער געלט אוועקגיין קיין קיבאן, וועל דארט טרייבן טאבאקגען, האדעוון שעפסן. . .

ליובקא האט גארנישט געענטפערט, נאר בלויז שולדיק א קוק געטון אויף אים און בעפרעגט:

— מעריק, ס׳איז גוט אין קיבאן?

ער האט נישט געענטפערט, נאר איז צוגענאנגען צום קי־ פערט, זיך אוועקגעזעצט אין זיך פארטראכט; מסתמא האט ער געזומען טרויכן וועגן קיבאן.

— נו, איך דארף שוין פארן — האט געזאגט קאלאשני־ קאוו, זיך אויפהייבנדיק. — פילייא וואלט שוין מסתמא. זיי גע־ זונט, ליובא!

דער פעלדשער איז ארויסגעגאנגען א קוק טון: זאל נאר קאלאשניקאוו צומאל נישט צוועקפארן מיט זיין פערד. די זאוויע־ רוכע האט נאך אלץ נישט אויפגעהערט. ווייסע וואלקנס, פארשע־ פענדיק זיך מיט זייערע לאנגע עקן אן וויילדן גראז און אן די קושאקעס, האבן זיך געטראגן איבערן הויף, אין אין יענער זייט פלויט, אויפן פעלד, האבן גיגאנטן אין חייסע קיטלען מיט בריישע ארבל זיך געדרייט און געפאלן, און וויידער זיך אויפגעהויבן, כדי צו פאכען מיט די הענט און זיך ממיתן. און ערשט דער וינט, דער ווינט! די נאקעטע בעריאזעלעך און קערשן־ביימלעך, נישט קי־ נעדיק פארטראגן זיינע גראבע צערטלענישן, האבן זיך נידעריק געבויגן צו דער ערד און געווינט: — גאט, פאר וואסערע זינד האסטו אונז צוגעפעסטיקט צו דער ערד אין לאזסט אונז נישט אויף דער פרייַ?

— טפרר! — האט שטרענג א זאג געטון קאלאשניקאוו אין זיך געזעצט אויף זיין פערד; איין האלב טויער איז געווען גע־ עפנט און לעבן אים איז געווען אנגעשטאנען א הויכער בארג שניי. — נו, געגאנגען זאל ווערן! — האט א געשריי געטון קאלאשניקאוו.

זיין קלייגעוויקסיק, קורצפיסיק פערדל האָט אַ ריר געטון אין איז אַרייגעקראָכן ביז איבערן בויך אינם שניי־באַרג. קאַלאַשניקאָוו איז ווייס געוואָרן פון שניי אין איז באַלד צוזאַמען מיטן פערד פאַר־שוווּנדן געוואָרן אויף יענער זייט טויער.

וועג דער פעלדשער איז צוריק אַרייגעקומען אין שטוב, איז ליובקא אַרומגעקראָכן איבער דער פּאָדלאָגע און צונויפגע־קליבן די קרעלן. מעריק איז גישט געווען.

„אַן אוצר אַ מיידל! — האָט געטראַכט דער פעלדשער, זיך לייגנדיק אויף דער באַנק, און אינטערלייגנדיק אונטערן קאָפּ דאָס פעלצל. — אַך, וועג דאָ וואָלט נישט געווען מעריק!"

ליובקא האָט אים געריבן, קריכנדיק איבער דער פּאָדלאָ־גע לעבן דער באַנק, און ער האָט אַ קלער געטון, אַז וועג מעריק וואָלט דאָ נישט געווען, וואָלט ער אומבאַדינגט אַוועק־גע־שטאַנען און זי אַרומגענומען, און וואָס ווייטער, וואָלט מען שוין דעמאָלט געוווּסט. אמת, זי איז נאָך אַ מיידל, נאָר אַן אָרנטלעכע — זיכער נישט; אוּן אויב אפילו יאָ אַן אָרנטלעכע, איז דען פּראי צו צערעמאָניען זיך אין אַ גזלנים־נעסט?

ליובקא האָט צונויפגעקליבן די קרעלן און איז אַרויסגעגאַ־נען. דאָס ליכטל האָט שוין געהאַלטן בא אויסגיין, און דאָס פיי־ער האָט שוין אָנגעכאַפט דאָס פאַפּירל אין לייכטער. דער פעלד־שער האָט אַנידערגעלייגט לעבן זיך שוועבלעך אוּן דעם רעוואָל־ווער און אויסגעלאָשן דאָס ליכט. דאָס אייל־לעמפל האָט שטאַרק געציקט, אַזוי, אַז ס'האָט ווי געטון דערפון די אויגן, אוּן פלעקן זענען אַרומגעשפרונגען איבערן סופּיט, איבערן אַלמער אוּן צווישן זיי האָט זיך אויסגעמאַלט ליובקא, אַ פעסט־געבויטע, אַ פּולברוסטי־קע: דאָ ווי זי דרייט זיך ווילד, דאָ ווי זי האָט זיך פאַרמאַטערט פון טאַנץ און סאַפּעט...

„אַך, וועג מעריקן זאָל דער רוח אַוועקטראָגן!" — האָט ער געקלערט.

דאָס אייל־לעמפל האָט צום לעצטן מאָל אַ ציק געטון; ס'האָט אַ קנאַק געטון אוּן ס'איז פאַרלאָשן געוואָרן. עמעצער, אפּנים מע־ריק, איז אַרייגעקומען אין שטוב אוּן האָט זיך אַוועקגעזעצט אויפן

קאָפּערט. ער האָט אַ צי געטון פּון דער לינקער, אזן איך אַן אויג־בליק איז באַלויכטן געוואָרן די ברוינע באַק מיטן שוואַרצן פּלעק. פּון דעם איבלדיקן טיטון־רויך האָט דעם פּעלדשער אָנגעהויבן רייסן אין האַלז.

— האָסטו עס אַ פּאַסקודנעם טיטון — אַז דער טייוול זאָל אים נעמען! — האָט געוואָגט דער פּעלדשער. — ס׳כאַפּט אָן אַ חלשות.

— איך מיט דעם טיטון מיט האָבער־בליעכץ — האָט געענטפֿערט מעריק נאָך אַ קורצן שטילשוויגן. — ס׳איז לייכטער פּאַר דער ברוסט.

ער האָט אויסגערייכערט, אויסגעשפּיגן אזן איז ווידער אַרויס־געגאַנגען. ס׳איז אַריבער בּאַ אַ האַלבער שעה, אזן אין פּאָדער־הויז האָט פּלוצלינג אַ בליץ געטון ליכט; ס׳האָט זיך באַווייזן מע־ריק אין פּעלצל אזן אינם היטל, דערנאָך ליובקא מיט אַ ליכט אין דער האַנט.

— בלייב אינעווער, מעריק! — האָט ליובקא געזאָגט מיט אַ בעטנדיק קול.

— ניין, ליובאַ, פּאַרהאַלט מיך נישט.

— הער מיך אויס, מעריק — האָט געזאָגט ליובקא אזן איר קול איז געוואָרן צערטלעך אזן ווייך. — איך ווייס, דו וועסט אויסזוכן דער מאַמעס גרעלט, ווען דו וועסט זי אומברענגען אזן מיך, אזן ווען גיין קיין קובאַן לייבן אַנדערע מיידלעך, נאָר טו, ווי דו ווילסט. איך בעט דיך בלויז איינס, האַרץ: בלייב אינעווער!

— ניין, כ׳וויל אַ הילץ טון... — האָט געוואָגט מעריק, זיך אומגעראַרטלעכדיק.

— אזן הוליען האָסטו אויך נישט אויף וואָס... דו ביסט דאָך געקומען צו פּיס, אויף וואָס־זשע ווילסטו אַוועקפֿאָרן?

מעריק האָט זיך אָנגעבויגן צו ליובקען אזן איר עפּעס אייג־נערוימט אין אויער; זי האָט אַ קיק געטון אויף דער טיר אזן זיך צעלאַכט דורך טרערן.

— אזן ער שלאָפּט, דער אָנגעבלאָזענער אשמדאי... — האָט זי געזאָגט.

מעריק האָט זי אַרומגענומען, אַ שטאַרקן קוש געטון אזן איז

אַרויסגעגאַנגען אינדרויסן. דער פעלדשער האָט אַרײַנגערופֿט דעם רעוואָלווער אין קעשענע אַרײַן, איז שנעל אויפגעשפּרונגען און אַרויסגעלאָפֿן נאָך אים.

— לאָז אַדורכגיין! — האָט ער געזאָגט צו ליובקען, ווען־כע האָט שנעל אין אָפֿדערהויז פֿאַרמאַכט די טיר אויפן ריגל אין זיך אַוועקגעשטעלט אויף דער שוועל. — לאָז! וואָס האָסטו זיך אַזוי עקגעשטעלט?

— גאָכוואָס דאַרפֿסטו דאָרט?

— אויפן פערד אַ קוק טון.

ליובקא האָט אַ קוק געטון אויף אים פון אונטן אַרויף גנביש אין ליבלעך.

— וואָס דאַרפֿסטו קוקן אויפן פערד? דו גיב בעסער אַ קוק אויף מיר... — האָט זי געזאָגט. דערנאָך האָט זי זיך איינגעבויגן אין אָנגעפירט מיטן פינגער דאָס גאָלדענע שליסעלע, וואָס איז געהאָנגען אויף זיין קייטעלע.

— לאָז, אַ נישט וועט ער אַוועקפֿאָרן מיט מיין פערד! — האָט געזאָגט דער פעלדשער. — לאָז, טייוול! — האָט ער אַ גע־שריי געטון און, אַ קלאַפּ געבנדיק איר מיט כּעס אין אַקסל אַרײַן, האָט ער מיטן גאַנצן כּוח זי אַ שפּאַר געטון מיט דער ברוסט, כּדי זי אָפּצושטופּן פון דער טיר, נאָר זי האָט זיך פעסט אָנגעכאַפּט אָן ריגל און איז געווען ממש ווי אויס אייזן. — לאָז! — האָט ער אַ געשריי געטון, פֿאַרמאַטערנדיק זיך. — ר'וועט אַוועקפֿאָרן, זאָג איך!

— וואָס רעדסטו? ער וועט נישט אַוועקפֿאָרן.

שווער עטעמענדיק און גלעטנדיק דעם אַקסל, וואָס האָט ווי געטון, האָט זי וויידער אַ קוק געטון אויף אים פון אונטן אַרויף, האָט זיך פֿאַרויטלט און זיך צעלאַכט.

— גיי נישט אַוועק, האַרץ... — האָט זי געזאָגט. — ס'איז מיר איינער אַליין אומעטיק.

דער פעלדשער האָט איר אַ קוק געטון אין די אויגן אַרײַן, האָט אַ קלער געטון און זי אַרומגענומען, זי האָט זיך נישט גע־וועהרט.

— נו, מאך נישט קיין קונצן, לאז! — האָט ער אַ בעט נעטון.

זי האָט געשווינגן.

— איך האָב געהערט, — האָט ער געזאָגט, — ווי דו האָסט אַקאָרשט געזאָגט מעריקן, אז האָסט אים ליב.

— ס׳איז נאָך וויניק. . . וועמען איך האָב ליב, דאָס וויסט נאָר מיין קעפל.

זי האָט ווידער אַנגעהויבן מיטן פינגער דאָס שליסעלע און שטיל געזאָגט:

— גיב מיר דאָס. . .

דער פעלדשער האָט אַפגעטשעפעט דאָס שליסעלע און עס איז אַוועקגעגאַנגען. זי האָט פלוצלינג אויסגעצויגן דעם האַלז, זיך צוגעהערט און געמאַכט אַן ערנסט פנים, אין איר בליק האָט זיך אויסגעווינען דעם פעלדשער קאַלט און שעלמיש; ער האָט זיך דערמאַנט אַן פערד, אין שוין לייכט זי אַפגעשטופט און איז אַרויסגעלאָפן אויפן הויף. אונטערן אַפדאַך האָט גלייכמעסיק אין פויל געכאַמקעט אַן איינגעשלאָפן חזיר אין ס׳האָט געקלאַפט מיט די הערנער א קו. . . דער פעלדשער האָט אַנגעצונדן א שוועבעלע און דערזען אי דאָס חזיר, אי די קו, אי די היגט, וואָס האָבן פון אַלע זייטן זיך געווארפן אויף אים איבערן פייער, נאָר פון פערד איז אפילו קיין זכר נישט געבליבן.

שרייענדיק און פאַכענדיק מיט די הענט אויף די הינט, אַגעשלאָגנדיק זיך אין אַריינפאַלנדיק אין די בערג שניי, איז ער אַרויסגעלאָפן אויף יענער זייט טויער און אַנגעהויבן זיך אַרומקוקן אין דער חשכות. ער האָט אַנגעשטרענגט די ראיה אין געזען בלויז, ווי ס׳איז געפלויגן דער שניי און ווי די שנייעלעך האָבן בפירוש זיך צונויפגעלייגט אין פאַרשידענע פיגורן: דאָ גיט פלוצלינג א קוק אַרויס פון דער פינצטערניש א וויסע לאכנדיקע צורה פון א מת, דאָ לויפט דורך א וויסע מערד, און ס׳זיצט דערויף אַן אמאזאנקע אין א מושלין-קלייד, דאָ פליט אַדורך איבערן קאָפ א משאטע וויסע שוואנען. . .

דער פעלדשער האָט געצימערט פון צאַרן און קעלט און,

נישט וויסנדיק, וואָס צו טון, האָט ער אויסגעשאָסן פון רעוואָל־
ווער אויף די הינט און קיין איינעם נישט געטראָפן. ענדלעך איז
ער צוריק אַרײַנגעלאָפן אין שטוב.

וועו ער איז אַרײַנגעקומען אין פאָדערהויז, האָט ער דייט־
לעך דערהערט, וויַ עמעץ האָט אָפּגעצויגן פון צימער און א קלאַפּ
געטון מיט דער טיר. אין צימער איז געווען פינצטער; דער פעל־
שער האָט א שטופּ געטון די טיר: פּאַרשלאָסן; דעמאָלט איז
ער, רייבנדיק א שוועבעלע נאָך א שוועבעלע, צוריק אַרויסגעלאָפן
אין פאָדערהויז, פון דאָרטן אין קיך אַרײַן, פון קיך אין א קלײן
צימער אַרײַן, וואו אלע ווענט זענען באַהאַנגען מיט
ספאַדניצעס, קלײדער און ס׳האָט געשמעקט מיט קאַרנבלימלעך
און קאָפער, און אין ווינקל לעבן אויוון איז געשטאַנען עמעצנס א
בעט מיט א גאַנצן בארג קישנס; דאָ האָט, אַפּנים, געוואויגט די
אלטע, ליובקעס מוטער; פּונדאַנען איז ער אַרײַנגעגאַנגען אין
א צוויים צימער אַרײַן, אויך א קלײנס, און דאָ האָט ער דערזען
ליובקען. זי איז געלעגן אויפן קופּערט, צוגעדעקט מיט א קאָליר־
טער, געשטעפּטער קאַלדרע, פון שטיקלעך סיטץ צוזאַמענגענייט,
און האָט זיך געמאַכט שלאָפן. איבער איר צוקאָפּנס האָט געברענט
אַ אייל־לעמפּל.

— וואו איז מיין פערד? — האָט שטרענג געפרעגט דער
פעלדשער.

ליובקא האָט זיך וישט קיין ריר געטון.

— וואו איז מיין פערד, פרעג איך דיך? — האָט נאָך
שטרענגער איבערגעחזרט דער פעלדשער אין אַראָפּגעריסן פון
איר די קאַלדרע. — איך פרעג דאָך דיך, כּלבטע! — האָט ער
א געשריי געטון.

זי איז אויפגעשפרונגען, געבליבן שטיין אויף די קניען אין,
צוהאַלטנדיק מיט איין האַנט דאָס העמד, אין מיט דער אַנדערער
זיך באַמיענדיק אָנצוכאַפּן די קאַלדרע, האָט זי זיך צוגעטליעט צו
דער וואַנט... זי האָט געקוקט אויפן פעלדשער מיט עקל, מיט
שרעק, און אירע אויגן האָבן, ווי בא א געפאַנגענער חיה, גלבויש
אָפּגעפאַרשט זיין מינדסטע באַוועגונג.

— זאָג, וואָ איז דאָס פערד, וואָרים איך וועל דיר די לוג־
גען אָפהאַקן ! — האָט א געשריי געטון דער פעלדשער.

— גיי אַוועק, פאַסקודניק ! — האָט זי אַ זאָג געטון מיט א
הייזעריקער שטימע.

דער פעלדשער האָט זי אָנגעכאַפט באַם העמד לעבן האָלז —
אין א ריס געטון ; אָבער דאָ האָט ער נישט אויסגעהאַלטן אין
מיטן גאַנצן פוח אַרומגענומען דאָס מיידל. זי האָט, סיקעניק פון
פעס, זיך א קאָרטשע געטון אין זיינע אַרעמס אין, באַפרייענדיק
איין האַנט — די אַנדערע האָט זיך פאַרפלאָנטערט אין צעריסע־
נעם העמד, — האָט זי אים א קלאַפ געטון מיט דער פויסט איבערן
שאַרבן.

ס׳האָק זיך אים א מיש געטון אין קאָפ פון וויטיק, ס׳האָט
אָנגעהויבן קלינגען און קלאַפן אין די אויערן, ער האָט זיך
א כאַפ געטון אויף צוריק און אין דעם מאָמענט באַקומען א צוייטן
קלאַפ, נאָר שוין אין דער שלייף.

וואַקלעדיק זיך און אָנכאַפנדיק זיך אין די טיר־רעמען,
כדי נישט אַנידערצופאַלן, האָט ער זיך קוים אַרייַנגעשלעפט אין
צימער, וואו ס׳זעגען געלעגן זייַנע זאכן, און זיך אַחעקגעלייגט
אויף דער באַנק. אָפליגדיק א ביסל אַזוי, האָט ער אַרויסגענומען
דאָס שכטעלע מיט שוועבעלעך און גענומען צינדן איין שוועבע־
לע נאָכן אַנדערן, אַן שום באַדאַרף : צינדט אַן, לעשט אויס און
וואַרפט אַוועק אויטערן טיש — אָט אַזוי, ביזהאָבן ער האָט נישט
אויסגעריבן אַלע שוועבעלעך.

דערווייל האָט היגטערן פענצטער אָנגעהויבן זיך בלויען די
לופט, ס׳האָבן זיך צעקרייעט די הענער, נאָר דער קאָפ האָט אַלץ
ווי געטון און אין די אויערן איז געווען אַזאַ געראוש, אַקוראַט ווי
יערגנאָוו וואָלט געלעגן אונטער א באַן־בריק און געהערט, ווי אי־
בער זיין קאָפ גייט דורך די באַן. ער האָט ווי ס׳איז אָנגעטון דאָס
פעלצל מיטן היטל ; דאָס זאָטל מיטן פעקל איינגעקויפטע זאכן
האָט ער נישט געפונען, די טאַרבע איז געווען ליידיק : נישט אזא־
זיסט האָט צמעק אָפגעצויגן פון צימער ערויס, ווען ער איז פריער
אַרייַנגעגאַנגען פון הויף.

ער האָט אין קיך געזומען א קאָטשערע, כדי זיך צו באַשיצן פון די הענט, און ער איז אַרויסגעגאַנגען אינדרויסן, איבערלאָזנדיק צעפראַלט די טיר. די זאַוויערוכע האָט זיך שוין געהאַט איינגעשטילט, און אינדרויסן איז געווען רויק. . . ווען ער איז אַרויסגעקומען אויף יענער זייט טויער, האָט דאָס ווייסע פעלד אויסגעזען טוט, און קיין איין פויגל איז נישט געווען אויף דעם פריי־מאַרגנדיקן הימל. אויף ביידע זייטן פון וועג און דאָרף אינדערווייטנס האָט געבלויעט דראָבנער וואַלד.

דער פעלדשער האָט געוואָלט אַנהייבן קלערן וועגן דעם, וי מען וועט אים באַגעגענען אין שפיטאָל און וואָס וועט אים זאָגן דער דאָקטאָר; מען האָט דורכויס געמוזט קלערן וועגן דעם און באַצייטנס צוגרייטן ענטפערס אויף די שאלות, אָבער דידאָזיקע געדאַנקען זענען צערונען אין אַוועקגעגאַנגען. ער איז געגאַנגען און געטראַכט בלויז וועגן לייבקען, וועגן די פויערן, מיט וועלכע ער האָט פאַרבראַכט די נאַכט; ער האָט זיך אויך דערמאַנט, וי ליובקא, דערלאַנגענדיק אים דעם צווייטן קלאַפּ, האָט זיך אַראָפּגעבויגן צו דער פּאַדלאָגע נאָך דער קאָלדרע און וי איר צעלאָזטער צאָפּ איז צעפּאַלן אויף דער ערד.

בא אים אין קאָפּ האָט זיך אלץ געפלאַנטערט און ער האָט געקלערט: צו וואָס איז אויף דערדאָזיקער וועלט פאַרהאַן דאָקטוירים, פעלדשערס, סוחרים, שרייבערס, פויערן, אין נישט אייגענע פּאַך פרייע מענטשן? זענען דאָך פארהאַן פרייע פויגל, פרייע חיות, א פרייער מעריק, אין זיי האָבן פאר קיינעם נישט קיין מורא, און זיי איז קיינער נישט גייטיק! און ווער האָט דאָס אויסגעטראַכט, ווער האָט עס געזאָגט, אז אויפשטיין דאַרף מען אינדערפרי, מיטאָג עסן אין מיטן טאָג, לייגן זיך אינאָוונט, אז א דאָקטאָר איז גרעסער פון א פעלדשער, אז מען דאַרף וואויגען אין א שטוב און מען מעג ליב האָבן נאָר דאָס אייגענע וויב? און מאָרוואָס טאָקע נישט פאַרקערט: עסן מיטאָג באַנאַכט אין שלאָפן באַטאָג? אך, ווען מ׳קאָן א שפּרינג טון אויף א פערד אַדויף, נישט פרעגן וופמענס ס׳אין, טראָגן זיך וי א שד אין גע־

יאָ מיטן ווינט, איבער פעלדער, וועלדער און טאָלן, ליבן זיך מיט מיידלעך, לאַכן פֿון אַלע מענטשן. . .

דער פעלדשער האָט אַוועקגעוואָרפן די קאָטשערע אין שניי אַריין, איז צוגעפאַלן מיטן שטערן צום וויסן קאַלטן שטאַם פֿון א בעריאָזע און זיך פֿאַרטראַכט; און זיין גרוי, אייגנאַניק לעבן, זיין שכירות, זיין אונטערטעניקייט, די אַפּטייק, דאָס אייביקע האָבן צו טון מיט סלאָיקלעך און שמירעכצן האָט אים צוויבעזאָגן איבלדיק, חלשותדיק.

— ווער זאָגט עס, אַז הוליען איז א זינד? — האָט ער זיך געפרעגט מיט פֿאַרדראָס. — אָט די וועלכע זאָגן דאָס, זיי האָבן קיינמאָל נישט געלעבט אויף דער פריי, וויי מעריק אָדער קאָלאָשניקאָוו, און האָבן נישט ליב געהאָט ליובקען; זיי זענען זייער גאָנץ לעבן דורכגעקראָכן, האָבן געלעבט אָן שום הנאה און ליב געהאָט בלויז זייערע וויבער, די זשאָבעס.

און וועגן זיך האָט ער איצט געקלערט אַזוי, אַז אויב ער אַליין איז נאָך ביז אַצינד נישט געווארן קיין גנב, קיין שוינדלער, אַדער אַפילו א גזלן, איז עס נאָר דערפאַר, וואָס ער קען נישט, אַדער וואָס ער טרעפט אַלץ נישט קיין גינסטיקע געלעגנהייט,

---

ס'איז אַריבער א יאָר פֿון דערטהאַלבן. איינמאָל פרילינגסצייט, נאָך חגא, איז דער פעלדשער, וועלכער איז שוין לאַנג געווען אָפגעזאָגט פֿון שפיטאָל און אַרומגעגאַנגען לוידיק, שפּעט אינאָוונט אַרויסגעגאַנגען אין רעפּינאָ פֿון א שענק אין געגומען אָן א שום ציל בלאָנקען איבער דער גאַס.

ער איז אַרויסגעגאַנגען אויפן פעלד. דאָרט האָט געשמעקט מיט פרילינג אין ס'האָט געבלאָזן א וואַרים ליב וינטל. א שטילע, אויסגעשטערנטע נאַכט האָט אַראָפגעקוקט פון הימל אויף דער שרה. גאָט מיינער, וויי טיף איז דער הימל אין וויי אָן א שיעור

בריט האָט ער זיך צעלייגט איבער דער וועלט ! די וועלט איז שיין באשאפן געוואָרן, נאָר נאָכוואָס אין אַבער וואָס טעם, האָט געטראַכט דער פעלדשער, טיילן די מענטשן איינער דעם אַנדערן אויף ניכטערע אין שיפורע, אויף אַרבעטנדיקע אין אַרבעטלאָזע א. אַז. ו. ? פאַרוואָס שלאָפט דער ניכטערער אין דער זאַטער רויק בא זיך אינדערהיים, און דער שיפורער אין הונגעריק ער מוז זיך אַרומבלאָנקען אויפן פעלד, נישט האָבנדיק קיין מקום-מניחה ? פאַר-וואָס מוז דער, וואָס אַרבעט נישט און באַקומט נישט קיין שכירות, דווקא זיין הונגעריק, נישט אָנגעטון, נישט באשיכט ? ווער האָט דאָס אויסגעטראַכט ? פאַרוואָס זשע זענען פייגל און וואַלד-חיות נישט אויף קיין שטעלעס און באַקומען נישט קיין פענסיעס, און לעבן פונדעסטוועגן אין פאַרגעניגן ?

פונדערוויטנס אויפן הימל האָט זיך צעשפרייט איבערן האָ-ריזאָנט און געצויטערט א רויטער פורפור-פלאַם. דער פעלדשער איז געשטאַנען, האָט לאַנג געקוקט אויף אים און אלץ געקלערט : פאַרוואָס, אַז ער האָט נעכטן אַוועקגעלאָקנט א פרעמדן סאַמאָוואַר און אים פאַרהויליעט אין שענק, איז דאָס אן עברה ? פאַר-וואָס ?

פאַרביי אים אויפן וועג זענען דורכגעפאָרן צוויי וועגענער. אין אייניעם איז א פויערטע געשלאָפן, אין אַנדערן איז געזעסן א זקן אָן א היטל. . .

— זיידע, וואו ברענט עס ? — האָט געפרעגט דער פעלד-שער.

— אַנדרעי טשיריקאָוס קרעטשמע. . . — האָט געענטפערט דער זקן.

און דער פעלדשער האָט זיך דערמאָנט, וואָס מיט אים האָט פאַסירט מיט אַן אַנדערטהאַלבן יאָר צוריק, ווינטער, אין דער אייגענער קרעטשמע, און ווי מעריק האָט זיך דעמאָלט געריטן ; און ער האָט זיך אויסגעמאָלט, ווי ס'ברענען די דערקויליעטע זקנה מיט ליובקען, און ער האָט מקנא געווען מעריקן. און וועו ער איז געגאַנגען צוריק אין שענק אַריין, האָט ער געקוקט אויף

די הייפֿר פון די רייכע שענקערס, קיילערס אוו קאַלעם אין
גיטערַאכט: ס'וואָלט געווען א יושר זיך צעריינצוקריגן באַנאַכט צו
עפּעס אייגעם א רייכערן!

7631

Albert J. Latner
Jewish Public Library

THIS BOOK MAY BE KEPT
21 DAYS

and may be renewed once, if no application has been registered for it.

A fine of 5 cents a day is charged, if the book is kept after the last date stamped below. No book will be issued while a fine remains unpaid.

PLEASE ADVISE CHANGE OF ADDRESS

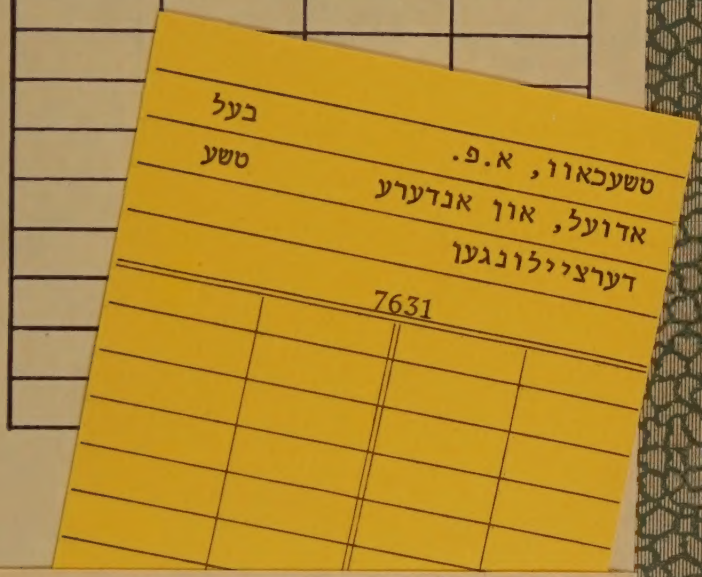

#7631